

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ

**XX. GENEL KURUL
27 - 28 MAYIS 1989 GİRESUN**

**BAŞKANLIK RAPORU
YÖNETİM KURULU ÇALIŞMA RAPORU**

İ Ç İ N D E K İ L E R

<u>BÖLÜM</u>	<u>K O N U</u>	<u>SAHİFE NO</u>
I/A	Başkanlık Raporu	1-19
I/B	Yönetim Kurulu Çalışma Raporu	
	<u>Genel Konular</u>	
	1-Çalışma Dönemi	20-25
	2-Basınla İlişkiler	25-29
	3-Hukukun Üstünlüğünün Sağlanması Konusunda Hazırlanan Rapor	29-75
	4-Yayın Çalışmaları	76-77
	5-Barolarımızla ve Meslektaşlarımızla İlişkiler	77-78
	6-Yargı Sorunları	78-
	a)Barolarımızın ve meslektaşlarımızın Birliğimize Başvuruları	80-102
	b)Avukatların Sosyal Güvenlik Sorunları	103-105
II	Yasama Çalışmaları	105-113
	Kamulaştırma Yasası	113-115
	İdari Yargılama Usulü Kanunu	115-116
	Üst Mahkemelerin Kurulması ile ilgili girişimler	116-119
	Vergi Yasalarında Yapılan Değişiklikler	120-128
	Serbest Mali Müşavirlik Yasa Tasarısı	129-134
	Çocuk Mahkemeleri Kanunu	134-136
	7-Avukatlık Ücret Tarifesi	137-147
	8-Adalet Teşkilatını Güçlendirme Vakfı Adalet Teşkilatını Güçlendirme Fonu	148-152
	9-Cezaevleri ile ilgili Sorunlar	153-155
	10-Dış İlişkiler	155-160
III	İlke Kararları	161-163
IV	Birliğin İç Çalışmaları	164-171
	Barolara yazılı Avukat Sayısı	172-174

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ XX.OLAĞAN GENEL KURUL

G Ü N D E M İ

Toplantı Tarihi:27-28 Mayıs 1989
çoğunluk olmadığı takdirde 3-4
Haziran 1989 tarihinde aynı yerde
Toplantı Saati :10.00
Toplantı Yeri :Belediye Nikâh Salo-
nu GİRESUN

1.Gün

- 1-Yoklama,
- 2-Bir Başkan,bir Başkan vekili ve iki üyeden oluşan Genel Kurul Başkanlık Divanı Seçimi
- 3-Saygı duruşu,
- 4-Birlik Başkanının toplantıyı açışı,
- 5-Giresun Barosu Başkanının konuşması
- 6-Meslekte 40 yılını tamamlayanlara plaket verilmesi töreni,
- 7-Başkanlık raporu ve Birlik Yönetim Kurulunun 1987-1989 yılları çalışma raporu,bilanço,gelir-gider ve giderlerin bütçe ile mukayese tablolarının ve Denetleme Kurulu raporunun okunması ve görüşülmesi,
- 8-Geçmiş dönem çalışmalarından dolayı Birlik Yönetim Kurulunun aklanması,
- 9-Meslek Kurallarınının 20.maddesinin değiştirilmesi hakkında Yönetim Kurulunun teklifi,
- 10-Yönetim,Disiplin ve Denetleme Kurulu Üyelerine Avukatlık Yasasınının 112/2.maddesi uyarınca ödennesi gereken yolculuk,ikânetgâh ve diğer zorunlu gider miktarınının saptanması,
- 11-Gelecek dönem bütçesi ile bütçe yönetmeliğinin görüşülmesi ve kabulü,
- 12-Barolardan alınacak Türkiye Barolar Birliği keseneklerinin saptanması,
- 13-Yerli ve yabancı kongrelere gidecek delegelerin seçilmesi veya bu konuda Yönetim Kuruluna yetki verilmesi,
- 14-Gelecek Olağan Genel Kurul toplantı gün ve yerinin saptanması,
- 15-Dilekler,
- 16-Birlik Başkanının kapanış konuşması,

2.Gün

- 17-Seçimler,
  - a)Türkiye Barolar Birliği Başkanı Seçimi,
  - b)Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu için 10 asil,10 yedek üye seçimi,
  - c)Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu için 7 asil,7 yedek üye seçimi,
  - d)Türkiye Barolar Birliği Denetleme Kurulu için 3 asil,3 yedek üye seçimi,

B Ö L Ü M - I / A

B A Ş K A N L I K R A P O R U

Çok değerli meslektaşlarım.

Türkiye Barolar Birliğinin Sayın Delegeleri.

G İ R İ Ş

Türkiye Barolar Birliği Genel Kurullarının iki yılda bir yapılmasını öngören yasa değişikliği gereğince 15-16 Mayıs 1987 tarihinde Tekirdağ'da toplanmış bulunan Genel Kurulumuz, bir sonraki Genel Kurulumuzun Giresun'da yapılmasına karar vermiştir. Giresun Barosunun çağrısı üzerine alınan karar XX. Genel Kurulumuzun bu şirin ilimizde toplanmasının nedenidir. Türkiye Baroları; Birlik Genel Kurulunun illerinde toplanması için büyük bir istek ve özveri göstermektedirler. Son Genel Kurulumuzda Mersin Barosunun sergilediği ilgiyi mutluluk dolu bir onur olarak anımsamaktayız.

Giresun Barosunun Genel Kurulumuzun illerinde yapılması için gösterdiği istek ve gösterdiği gayret unutulmamacak örnek olarak Birliğimizin tarihini süsleyecektir. Bizleri son derece mutlu eden bu konukseverlik Barolar ve Barolar Birliği arasındaki sevginin, dayanışmanın ve birlikteliğin göstergesi ve sembolü olacak kadar anlamlıdır. Giresun Barosunun değerli Başkanına ve mensuplarına huzurunuzda teşekkür etmeği kaçınılmaz borç bilmekteyim. Sayın Başkanın bu arada önemli bir kalp ameliyatı geçirmesinin bizlere verdiği üzüntüyü, sağlığına tezelden kavuşmasının sevinci ile bir ölçüde giderebilmenin ferahlığı içinde kendilerine geçiş olsun dileklerimi sizlerin adına izninizle sunmaktayım.

Çalışma döneminiz 15-16 Mayıs 1987 gününden 27-28 Mayıs 1989 gününe kadar iki yıllık bir süreci kapsamaktadır. Ancak Yönetim Kurulumuz bu süre içinde iki Olağanüstü Genel Kurul yapılmasına karar vermiştir. Karar gereğince 11-12 Nisan 1987 gününde VIII. Genel Kurul Hukuk, yargı ve meslek sorunları konusun-

da,4 Haziran 1988 tarihinde de IX.Olağanüstü Genel Kurul,Bütçe ve meslek sorunları konusunda gerçekleştirilmiştir.İki Olağanüstü Genel Kurul'da Ankara'da yapılmıştır.

Türkiye Barolar Birliği iki sürekli yayın ile basın faaliyetlerine yeniden başlamış bulunmaktadır.

Türkiye Barolar Birliğinin kuruluşundan 1978 yılına kadar aralıksız yayınlanan "Türkiye Barolar Birliği Bülteni" 9 yıl sonra akçeli güçlükler nedeni ile yayınına ara vermek zorunda kalmıştır.Parasal güçlüklerin aşılmasından sonra Bültenin yeniden Barolarımızın ve meslektaşlarımızın yararlanmasına sunulması gerçekleştirilmiştir.Nisan 1988 tarihinde yayınlanan Türkiye Barolar Birliği Bülteni sürekli olarak çıkarılmaktadır.

İkinci yayın "Türkiye Barolar Birliği Dergisi" dir.İlk sayısı Hak arama ve Savunma konusunda özel sayı niteliğinde yayın hayatına giren Derginiz son derece olumlu karşılanmış ve bir yıllık süre içinde 4.sayısı da yayınlanarak ilk cildi tamamlanmıştır.Yayın faaliyetlerinin son derece güçleştiği ve son derece pahalılaştığı bir dönemde yayınlarımızın sürebilmesi sizlerin ilgi ve katkıları ile olasıdır.

HUKUKÇUNUN SORUMLULUĞU

Adalet,Hukuk ve yargı sorunları son zamanlarda büyük önem kazanmakta ve maalesef giderek yozlaşmaktadır.Yıllardır Adalet için mücadele eden Türk Hukukçularının kaderi sürekli bir savaş içinde bulunmağı zorunlu kılmaktadır.Ülkemizin her kesiminden kurun ve kuruluşları ile vatandaşlarımız Adalet ve yargı sorunları ile karşı karşıya kaldıklarında Türk Hukukçularını doğrudan görevli saymakta ve böyle bir varsayımın güveni içinde bulunmaktadır.Örgütlerimiz ve meslektaşlarımız,vatandaşımızın ve kuruluşların bizi çok onurlandıran bu güvenine gerektiği şekilde ve oranda cevap verebilmenin onurunu taşımaktadırlar.Böylesine güç ve böylesine onur dolu bir görev bizlerin en büyük desteği ve itici gücü olnak özelliğini taşımaktadır.Hukuk için mücadele gerçekte Adalet için verilen bir savaştır.Bu savaşta meslek örgütlerimizin ve meslektaşlarımızın duraksanmış,yılınmış,yorulmuş

olması gururumuzdur. Ancak Türk Hukukçularının da uğrunda savaş verdikleri adalet duygusunun ülkeyi bütünüyle sardığını, mutluluk ve sevinç kaynağı olduğunu görmek hakları vardır. Maalesef yıllardır, verilen özverili çabalar sonucu elde edilen pek çok başarı siyasi ortamımızın istikrarsız düzeni içinde yokolmakta, Türk hukukçusu başladığı noktanın gerisinde yeni bir mücadele ile karşı karşıya kalmaktadır.

ANAYASA SORUNU

Ülkenizde ciddi bir anayasa bunalımının yaşandığı artık tartışmasız kabullenilmektedir. Siyasi rejimlerin sürekliliği Anayasanın toplumun gereksinmelerini karşılmasına bağlıdır. 1982 Anayasasının ülkemizin demokratik hayatına tanıdığı olanaklar sosyal, ekonomik bünyeye dar gelmekte toplumun gereksinimleri anayasayı zorlanmaktadır. Türkiye Barolar Birliği bu gün varılan sonucu Anayasanın tartışmaya açıldığı günlerde bütün çıplaklığı ile saptamış ve kamu oyuna duyurmuştur. Anayasalar Devletin yönetim şeklini, Devlet organlarının görev ve yetkilerini, insanların temel hak ve özgürlüklerini, düzenleyen kurallar bütünüdür. Kurallar, Devlet otoritesi ile temel hak ve özgürlükler arasında denge sağlamak; bir yandan anarşiyi, öte yandan Devlet otoritesinin baskılarını önleyerek Devlet ve fert hayatında düzen sağlamağa yöneliktir. Anayasamızın amaçlanan düzeni sağlayamadığı artık bütün çevrelerce görülmüş ve kabullenilmiştir. Eleştirilerin çıkış noktası ayrı da olsa bu anayasa ile demokratik yaşamın gerçek tabanına oturamayacağı açıktır. Anayasamız kabulünden önceki dönemin olaylarının büyük çapta etkisi altında kalmıştır. Tepkisel niteliğinin zorunlu gereği olarak uzun sürede toplumun gereksinmelerine, bireyin temel hak ve özgürlüklerine, demokratik yaşamın beklentilerine karşılık vermekten uzaktır. Bu Anayasanın kılınadokundurtnan, Anayasaya ben kefilim diyen yetki odakları bile yapılan bir kaç değişikliği bir yana bıraksak dahi, Anayasanın mutlaka değişmesi gereğine inanmışlardır. Toplumsal baskı bu değişiklikleri kesinlikle gerçekleştirecektir. Temennimiz Anayasanın bütün gerçekler görülerek çok doğal ve hukuki yollarla kökten düzeltilmesidir.

Milletimizin adalet duygusu tarihten gelen çok güçlü bir dinamiğe sahiptir. Böylesine güçlü bir duygunun mutluluk yaratacak düzeyde doyurulması önemli bir Devlet görevidir. Türkiye Barolar Birliğinin yıllardır sürdürdüğü etkin çabalar sonucu hukukun üstünlüğü ilkesi önemli mesafeler almış, güçlü bir ivme kazanmıştır. Hergün biraz daha artan düzeyde halkımıza mal olmaktadır. Ülkemizin gelecekteki mutluluğu bu bilinçlenmekten doğacaktır.

HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜ

Hak arama özgürlüğü bir yandan insan haklarının güvencesi öte yandan temel hak ve özgürlüklerin yaptırımınıdır. Hiçbir Devlet düzeni hangi sistemi beninserse beninsesin böyle bir özgürlüğü gözardı edemez. Hak arama özgürlüğünün temel hak olma niteliği insanlığın tarih boyunca verdiği özverili savaşlardan kalma bir tarih ve kültür mirası olmasındadır. Son derece önem taşıyan böylesine bir özgürlüğün tanınmasından çok kullanılması için gereken şartların yaratılması, engellerin ortadan kaldırılması gerekmektedir.

Ülkemizde her zaman hak arama Anayasa güvencesi altında olmuştur. Ancak hiçbir zaman bu hakkın gerekleri eksiksiz yerine getirilmemiş, sürekli tartışılan ve rahatsızlık duyulan bir konu haline gelmiştir. Bu gün hak arama açısından çok önemli engeller yasalarımızda yer almıştır.

Hak arama insanın her ilişkide, kendiliğinden ve duraksamadan ortaya koyduğu bir eylemdir. Uygarlığın gelişmesi oranında hak arama işinin karşısına çıkarılan engeller birer birer yok olmaktadır. İnsanlık haklarını elde etmek için her gün yeni başarılar kazanarak ilerlemekte, bütün setleri yıkmaktadır. Bu gün ulaştığımız düzey "hukukun üstünlüğü" ilkesini benimseneyi, benimsenikle de kalmayıp hayata geçirmeyi zorunlu kılmaktadır. Hukuk Devleti fikri hukukun üstünlüğü ilkesinin kurumlaşmış şeklidir.

Hak arama özgürlüğü öncelikle insanlar arasında eşit şartlar olması halinde gerçekleşme inkânı bulur. Hak arama bu nedenle kolay ve ucuz olmalıdır. Yoksul olduğu için hakla-

rını arayamayan insanların bulunması adaletin de, yargının da, demokrasinin de bağışlanmaz kusurudur. Hak arayamamak ile parasızlık nedeni ile haklarını alamamak aynı sonuca varır. Parasızlık yüzünden hakkını alamamanın ızdırabı, hak arayamamaktan da beterdir. Hak arama özgürlüğü bu yapıda sosyal Devlet anlayışı ile bütünleşmektedir. Adli Yardım müessesesinin kurulması, sosyal güvenlik önlemleri içinde yerini alması, etkin, sürekli ayrıcalıksız bir katılma ile Devletin yoksulların haklarını aramalarına destek olması çözüm bekleyen ve hergün büyümekte olan bir yargı ve Adalet sorunudur. Adli Yardımın sosyal bir güvence olarak bütün fertlere ulaştırılması, Devletin öncelikli bir sorunu olarak boyutlanmaktadır. Sosyal Devlet böyle bir sorunu çözmekle yükümlüdür.

YARGI BAĞIMSIZLIĞI VE YARGIÇ GÜVENCESİ

Yargıç güvencesi gerçekte yargıçtan çok kişinin ve rejimin güvencesidir. Yargıç güvencesi sadece yasama ve yürütme etkileri karşısında yargıcın güvencesi olarak düşünülmemelidir. Hak ve iş sahiplerine karşı da böyle bir güvenceye gereksinim bulunmaktadır. Hatta yargıç bizzat kendi zaaflarına karşı da korunacak bir hukuki sistem içinde olmalıdır. Böylesine bir yapı hem yargıcı güven altında bulunduracak, hem de asıl amaç olan vatandaşlara güven verecektir.

Ülkenizde büyük önem taşıyan olaylar ve demokratik hayatımızın şerefli sayfalarını oluşturan mücadeleler sonucunda 1961 Anayasası ile kurulan sistemin yargının doğrudan doğruya yargı içinden seçilmiş bir yönetin tarafından yürütülmesini öngörmüştür. Anayasadan kaynaklanan öz yönetim bir süre yürürlükte kalmıştır. Ancak bir süre sonra çok genç bir müessese olan Hakkın Kurulu yargıyı bir engel olarak gören düşünce ve eleştirilerin kurbanı olmuştur. 1982 Anayasasından önce çıkarılan pek çok kanun, ile yürütmenin güçlenmesi sağlanmış, yargı bir nevi kontrol altına alınmıştır. Maalesef bu gelişmeler aynen 1982 Anayasasına aktarılarak yeni bir Anayasal kurumlaşma gerçekleştirilmiştir. Hemen söyleneliyim ki bu sistemin yargınız açısından büyük olumsuzlukların kaynağıdır. Türk Adliyesi hiçbir dönemde görülmemiş

derecede büyük bir baskı ve korku altında kalmıştır.Uygulama Türk Adliyesini tarihinin en belirgin sinmişliği içine itmiştir.Gide- rek toplumu bezdirecek,yargıya güveni sarsacak bir yozlaşmaya doğru hızlı bir düşüş gözlenmektedir.Bu düşüş durdurulmalıdır.

1982 Anayasanızla getirilen Yüksek Hakimler ve Savcılar Kurulu düzenleme olarak büyük sakıncalar içermektedir. Anayasanızın 159.maddesine göre kurulun Başkanı Adalet Bakanıdır. Bakanlık müsteşarı kurulan doğal üyesidir.Kurulun üç asıl üç ye- dek üyesi Yargıtay Genel Kurulunun iki asıl,iki yedek üyesi Da- nıştay Genel Kurulunun kendi üyeleri arasından her üyelik için gösterecekleri üçer aday içinden Cumhurbaşkanınca dört yıl için seçilirler "Kurulun bu yapısından kaynaklanan sakıncalar açıkça bilinmektedir.Ayrıca Anayasanız sürekli politika dışı tarafsız bir şahsın Cumhurbaşkanı olacağı varsayımına göre düzenlenmiştir. Bu varsayımın ne derece yanlış olduğu iyice anlaşılmıştır.Poli- tik bir şahsın Cumhurbaşkanı olması halinde yargı bağımsızlığı ve yargıç güvencesinin bu günden de beter ve ülke için gerçek bir felaket haline dönüşeceğini vurgulamak istiyorum.Konunun bu yönü fazlaca işlenmiş,kabullenilmiş olduğundan ben bir başka a- çıdan olaya bakmak istenekteyim.

Yargıdaki boyutlanan yozlaşma,adalet için ger- çek ve korkunç bir tehlike oluşturmaktadır.Gerçek hukukçular bu gidişe seyirci kalanazlar.Enflasyonun değer yargılarında yarat- tığı tahribat bir yandan kurumları ve insanları olumsuz yönde etkilenekte,öte yandan adaletin hiçbir halde gerçekleşmesine o- lanak tanımamaktadır.Devlet çelişkiler içinde bütün güvenirliliği- ni yitirmektedir.Bu olumsuzlukları bir yana bırakarak konuya bir başka açıdan bakmak gereğini duymaktayım.

Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun yedi üye- sinden beşi Danıştay ve Yargıtay Üyesi yüksek yargıçlarımızdır. Çoğunluğun bu kadar oy çokluğuna rağmen kararlarda ağırlığını hissettirememesi,Adalet Bakanlığının etkilerini yokedenemesi dü- şündürücü olmaktan da öte üzücüdür.Yargı bağımsızlığı ve yargıç güvencesi üzerinde konuşulurken kurulan yapısı,örgütlenmesi,seçi- mi ve binası üzerinde duruluyor da bu oy çoğunluğunun nasıl olup da Adalet Bakanlığının etkisi altına girdiği üzerinde durulmuyor.

Kurul üyelerinin Yargıtay ve Danıştay Genel Kurullarınca yani yüksek hakimlerce seçildikleri dikkate dahi alınmıyor. Yüksek yargıçlarımızın seçinde gösterdikleri duyarlık eleştirilmiyor. Yargı kendi özeleştirisini açıkça yapmak zorundadır. Aksi halde yargıcın onursal niteliklerinde ortaya çıkan aşınmadan doğrudan yargıçlar sorunlu olacaklardır.

Kurulun yargıçlar dışındaki bir üyesi Adalet Bakanı diğer bir üyesi de gene eski bir yargıç olan ve elan bu sıfatı kullanan Adalet Bakanlığı müsteşarıdır. Göreve gelişi büyük olaylar yaratan bu sayın üye yurt içi gezilerinde Başbakan'a su sunmak gayreti içinde televizyon ekranlarında görüntüye geliyor. Hakim sıfatı ile birlikte bir kararname ile Yüksek Öğretim Kurumunda göreve atanıyor. Yargının çok değerli mensupları bu davranışları ve bu siyasetle içiçeliği bir meziyet gibi değerlendirilmektedirler.

Bidayet Mahkemelerinden Yüksek Mahkemelere kadar bütün yargıçlar yargının önemine ve onuruna yaraşır davranışlar içinde olmalıdırlar. Yargıç saygıyı bekleyen değil celbedendir. Yargıç ve Savcıların özlük işleri Anayasamıza göre mahkemelerin bağımsızlığı ve hakim teninatu esaslarına göre kanunla düzenlenir. Yasa ile düzenleme gerçekten önemlidir. Yürütme ile yargının özlük hakları açısından ilişkisini ortadan kaldırmaya yöneliktir. Ne varki senelerdir yargıç ve savcılarımızın özlük hakları kanun gücünde kararnane ile düzenlenmekte ve maalesef yargıçlarımızdan en küçük bir itiraz da yükselmektedir. Ücret açısından yürütmeye bağımlı olması içlerine sindiren, itirazda bulunmayan yargıçlarımızın bağımsız olmak hakları elbette tartışılacaktır.

Adalet Teşkilatını Güçlendirme Vakfının Türk Adliyesi içindeki durumundan daha sonra kurulan Adalet Teşkilatını Güçlendirme Fonundan da burada bahsetmekte yarar görmekteyiz. Adalet Teşkilatına yardım toplamak, bu vakfa ait dosyaları satmak için yargıç ve savcılarımızın nasıl yarıştıklarını yakın bir geçmişte hep birlikte ibretle izlemiştik. Biz bağımsız yargıçlarız hiçbir makam ve merci bize emir veremez, diyen yargıçlarımızı burada saygıyla anmaktayın. Ne yapalım biz emir kuluyuz, diyen

yargıçlara da rastladık.Burada bahsetmekten çekindiğim daha nice örneklerle karşılaştık.

Adalet Fonu kurulmasına dair kanun Türk Adalet tarihinde üzerinde ibretle durulacak vahim ve hazin bir tablodur. Adalete bağış toplanması öngörülmüştür.Para cezalarının bir kısmı fona aktarılmaktadır.Bunun doğal ve çarpık sonucu olarak para cezaları alabildiğine arttırılmış,toplanan paralarla yargı ve yargıç bağımsızlığını ortadan kaldırmak için çeşitli çarelere başvurulmuştur.Fondan bazı yargıç ve savcılarınıza sunulan olanakların çekiciliği altında hakim bağımsızlığına yeni ve önemli bir darbe indirilmektedir.Bu çarpık gidişi pek çok savcı ve yargıç,takdirle ve sevinçle karşılanaktadırlar.Fonun kullanılması doğrudan Bakanlığa ait olduğu için Yargıç güvencesi çok karanlık bir tehlike ile karşı karşıyadır.Bununla da yetinilmemiştir.Bütçe Kanununun 64.naddesinde yeni ve ilginç bir düzenleme getirilmiştir.Adalet Fonundan sağlanacak mesken kredisi başlıklı hükme göre "27.5.1988 tarih 3454 sayılı kanunla kurulan Adalet Teşkilatını Güçlendirme Fonundan,Anayasa Mahkemesi,Yargıtay ve Danıştay üyeleri ile Hakim ve Savcılara,yüksek planlanana kurulunca tesbit edilecek şartlar dairesinde,mesken kredisi verilebilir." Bu hüküm kadar garabet arzeden bir kurala Devlet hayatında rastlanamaz.Devlet yargı bağımsızlığını yasa ile yoketmenin,yargıca yasal rüşvet teklif etmenin kuralını bütçe kanununa yerleştirmiştir.Bu düzenlemenin doğrudan yargı bağımsızlığını hedef aldığı tartışılmayacak kadar açıktır.Adalet Teşkilatını Güçlendirme Fonunun yargımızın ne büyük ayıbı olduğunu böylece bir kez daha sergilemekte yarar görmekteyiz.

Yargı bağımsızlığı ve yargıç güvencesi herşeyden önce insan unsuru ile ilgili bir kültür ve bilinç işidir.Türkiye de kurunlar ve yetkililer bu bilince ermeseler de,bu kültürü özümleyemeseler de milletimizin bağımsız yargıya,güvenceli yargıca gereksinmesi vardır.İşte bunun için herşeye rağmen yargı bağımsızlığı ve yargıç güvencesi üzerinde titrenek hepimizin görevi olmaktadır.

HAK ARAMADA GİZLİLİK

Gizlilik ortaçağdan kalan bir kalıntı olarak hukukumuzu önenli şekilde ve pek çok yerde etkilenmektedir.Hazırlık

soruşturmasının gizliliği bunların başında gelmektedir. Her yıl üzerine basa basa tekrarladığımız hak arama özgürlüğünün önünü kesen gizlilik varlığını sürdürmektedir. Uygulamada ne yazık ki daha da bağınaz ve yanlı bir anlayış içinde sergilenmektedir. Devlet ve yargı görevlileri yasaların öngördüğü gizliliği yasaların öngörmediği bir katılıkta kendi duygu ve düşüncelerine göre uygulamaktadırlar. Gizlilik gözetim altında bulundurulmuş sanıklar için daha da önemli bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Gözetim altında bulundurulmuş sanığın 7-15 gün bazen daha da fazla hiçkimse ile görüştürülmesini gizliliğin işkenceye dönüşmesi olarak nitelenebiliriz. Bu aşamada her türlü işkence söylentileri ortaya çıkmaktadır. Gerçekten işkence en çok bu aşamanın ürünüdür. Gizliliğin kaldırılması, uygulamanın insancillaştırılması halinde işkence iddiaları azalacak, hatta zaman zaman sanıkların işkenceyi istisna ettiklerine dair ileri sürülen iddialar da ortadan kalkacaktır. Avukatı önünde ifade veren bir sanığa işkence yapılması mümkün olmadığı gibi, sanığın işkence gördüğünü ileri sürebilmesi de olanaksızdır. Savunma suçlana ile başlamalıdır. Artık bu ilke zaman geçirilmeden yasalara ve yaşama aktarılmalıdır.

Askeri Yüksek İdare Mahkemeleri Kanunundan, Danıştay Kanununa aktarılan, "Görevli idare veya kanun sözcüleri tarafından getirtilen veya idarece gönderilen gizli her türlü belge ve dosyalar taraf vekillerine incelettirilmez" kuralı hukuk yapımıza nisbeten son zamanlarda girilmiş olmasına karşın giderek yaygınlaşmaktadır. Savunma hakkı ve savunma özgürlüğü açısından bir ayıp oluşturan bu kural idari yargılama kanununun 20. maddesine de aynen aktarılmıştır. Böyle bir kuralın yargı önünde eşitlik, hak arama özgürlüğü ile açıkça çelişen vahim bir düzenleme olduğu gözler önündedir. Yürütme vatandaşa eşit şartlarda yargı önüne çıkmaktan kaçınılmaktadır. Savunmadan dosya ve belge saklayarak, insanları gizli belgelerle suçlayarak adalete ulaşamayacağı kabul edilmeli bu patolojik düzenlemelerin düzeltilmesinin yolları bulunmalıdır.

SAVUNMA

Adaletin gerçekleşmesi ve hak arama özgürlüğü savunma hakkının duraksamadan, engelsiz, gerçekleşmesi ile sağla-

nır. Teknik olarak savunma sanığın suçlama karşısında aklanabilmek için sahip olması gerekli olanakların tümünü ifade eder. Bu olanaklarda görülen en küçük bir engel adalete gölge düşürür. Gerçeğe yabancılaşan mahkumiyet kararı da, beraat kararı da toplunda düzeni bozar, Devlete güven duygusunu sarsar, yargıyı tartışma ve eleştiri alanına çeker. Ceza yargılaması iddia, yargılama, savunma faaliyetlerinden oluşur. Sonuçta verilen kararın gerçeğe uygun ve verilen cezanın adaletli olması savunmanın amacıdır. Suçsuzun bir adli hataya kurban gitmesi son derece önen taşır. Suçsuz bir insanın cezalandırıldığı yerde herkes suçludur. İşte bu nedenle her zaman tekrarladığımız bir deyinle Yargı savunma üzerine kurulur. Adalet Devletin, Savunma Adaletin Temelidir. Savunmaya önemine uygun yer vermeyen bir yargılamanın, çağdaş, adaletli ve gerçek olması söz konusu değildir. Toplum adaletsizlikle adaletten daha çok ilgilidir. Bir kişiye yapılan haksızlık bütün insanlığa yönelmiş bir tehdittir. Ceza Muhakemeleri Usulü Anayasalarda yer alan özgürlük anlayışının etkisi altındadır. Demokrasi daha çok ceza ve ceza yargılama usulü yasalarında yer alan hükümlerle teminat altına alınır, işlerlik kazanır.

Ceza yargılama usulü yasasının savunmaya tanıdığı olanaklardan yakınmaktayız. Yasanın tümden değiştirilmesi gerekmektedir. Değişikliğin tek amacı savunmayı daha etkili hale getirmek olmalıdır. Müdafinin yardımını yasaklayan, müdafinin adetini sınırlayan, savunma süresini kısıtlayan, bazı evrakları savunmadan saklayan, savunma karşıtı bütün önlemler hukuka aykırıdır. Bazen savunmanın hükümden daha fazla adalete uygun olduğu haller misallerle somut olarak görülmüştür. Savunma, düşünce, söz ve vicdan özgürlüğünü somut biçimde kullanan bir onur ve güven kurumudur. Özgürlüklerin kısıtlanmaya başladığı her ülkede hak arama dolayısıyla adaleti sağlama olanağının yapısında daralmalar başlar. Savunma hakkının kullanılmasını mesleki bir görev olarak yerine getiren avukatların, bu hakkın önemi, özelliği oranında yetkilendirilmesi, bazı haklara, ayrıcalıklara, yetkilere ve dokunulmazlıklara sahip kılınması görevin gereği olarak ortaya çıkmaktadır. Meslektaşlarımız için bu hak ve yetkileri talep etmek en doğal hakkımızdır. Savunma hakkı böylesine özellikler taşır ve iyi bilinmelidir ki bir gün herkese, bu hakka en çok karşı olanlara da gerekli olur. Ord. Prof.

Sıddık Sami Onar'ın büyük bir açıklıkla belirttiği gibi "Esasen müdafaa makamı da iddia makamı gibi ilimle mücehhez ve yalnız hak ve hakikat,adaleti içtimaiye namına maznuna müzahir ve sırf kendi kanaatı ilmiyesi ile müteharrik bir makam olmalıdır."C.M. U.K.nun kabulü sırasında yasanın gerekçesinde yer alan bu fikirlerin halâ gerçekleşmemiş;savunma makamının bu gün dahi hak ve yetkileri ile bir örgütlenmeye kavuşturulamamış olmasını büyük bir eksiklik olarak görüyor,kesinlikle gerçekleştirilmesini istiyoruz.Devletin bütün gücü ile ceza davalarında kendisini hasım yerine koymasının Devletin yüceliği ile bağdaştırılmasına olanak görmemekteyiz.Devletin görevi adaleti sağlamaktır.Adalet hasım tarafca sağlanamaz.

SAVUNMA DOKUNULMAZLIĞI

Özgür ve güvence içinde hak arayabilmek savunma dokunulmazlığının sağlanması ile olasıdır.T.C.K.nun 486.maddesi "bir dava hakkında verilen dilekçe,layiha ve sair evrakın,yahut yaptıkları iddia ve müdafaaların ihtiva ettiği hakareti mutazammın yazı ve sözlerden dolayı takibat yapılamaz"kuralını içermektedir.Son derece önem taşıyan bu kurala sonradan mehz kanunda da mevcut olmayan "Dava ile ilgili olmayan veya ilgili olduğu takdirde dahi,iddia ve müdafaa hududunu aşan hakareti mutazammın yazı ve sözler yukarıdaki fıkra hükmünden hariçtir" şeklinde bir ayrıcalık hükmü ilave edilmiştir.Ayrıcalıkla getirilen kural savunma dokunulmazlığını kökten yokeden bir geri alıştır.Savunma dokunulmazlığı zaten ve ancak "iddia ve müdafaa" hududunun aşılması halinde söz konusu olabilir.

Ayrıca iddia ve müdafaa hududunun aşılması takdire dayalı,subjektif bir değerlendirmedir.Bu nedenle meslektaşlarımızın çok haksız olarak suçlandıkları ve cezalandırıldıkları görülmektedir.İddia ve müdafaa hududunun aşılması halinde ise zaten hiçbir dokunulmazlığa gerek yoktur.Ceza tehdidi altında savunmanın görevini gerektiği gibi yapabilmesi beklenemez.Getirilen ayrıcalığı yasanızın dokunulmazlık kuralı ile telif edebilnek olanaksız.Ayrıcalık kuralı mevcut bir güvenceyi toptan ortadan kaldırmış,bu nedenle çok saygın meslektaşlarımız bile,masum iddialarından dolayı yargılanmış ve cezalandırılmışlardır.

YASAL DÜZENLEMELERDE OLUMSUZ GÖRÜNTÜLER

Yasal düzenlemeler özensiz hazırlıklar, umursamaz davranışlar yüzünden karmaşık bir şekil almaktadır. Yeni yürürlüğe giren bir yasa başka bir yasa ile çelişmekte, hatta kendi içinde tutarsız yasal düzenlemeler içermektedir. Yasana ve yürütme organlarının görev ve yetkileri birbirine karıştırılmaktadır. Özellikle kanun gücünde kararname çıkarma işlevi yasama organının yetkisini gasbeder bir gelişme ve genişlik içinde sürdürülmektedir. Yasaların kurallarını değiştiren, madde numaralarını yeniden düzenleyen, yasaların yürürlüğünü durduran kararnameler görülmektedir. Yasa yapma tekniğine aykırı düzenlemeler nedeni ile yapılan değişiklikleri izlemek olanağı kalmamıştır. Devlet eski yasalardaki karışıklıkları düzeltmek için yeni bir çalışma başlatmışken yeni kargaşalara neden olmaktan geri durmamaktadır.

Yetki kanunu bulunmadığı halde kanun gücünde kararname çıkarıldığını görmekteyiz. Geçmişe yürür kararname ve kanunlar çıkarılarak hukuki istikrar yokedilmekte Devletin güvenliği yıpratılmaktadır. Hukukun üstünlüğü ilkesi yasalarla ortadan kaldırılmaktadır. Yasama organına saygı ve yasaya güvenin bu derece yaralanmasından Hukuk Devleti yara almaktadır. Normlar hiyerarşisi altüst olmakta yürürlükteki yasaların vatandaş tarafından bilinmesi inkânsızlaşmaktadır. Hukuk düzeninin bu derece karışmasından dolayı adaletin gerçekleşmesi güçleşmektedir. Hukukçular büyük bir sıkıntı içinde gerçek hukuki durumu saptamakta çaresiz kalmışlardır. Uygulama bu kargaşa içinde kendi başını almış, yasa ve hukuk tanınmaz bir görüntü içinde sürmektedir. Para cezaları alabildiğine arttırılmış, cezanın zengin ve fakir açısından etkinliği sarsılmış ve yasa önünde eşitlik ilkesi yokedilmiştir.

Mali suçlar alanında kamu vicdanını rahatsız eden düzenlemelere dayalı uygulamalar ciddi sorunlar yaratmaktadır. Yasaların sık sık değiştirilmesi, değişen yasanın ortaya çıkardığı haksızlıkları giderememektedir. Sergilenen adaletsizliğin bütün yükü ve suçu yargının omuzlarında kalmaktadır.

Para cezaları menur katsayısına bağlanmıştır. Senelerce süren davalar vardır. Bir yargıcın para cezalarını uy-

gulayabilnek için geriye doğru senelerce yürürlükte olan memur maaş katsayılarını bilmesi ve her yıl için ayrı hesaplar yapması gerekecektir.Bu düzenlemeye göre her yargıca bir muhasebeci gerekecektir.

3506 Sayılı Yasa ile kısa bir süre önce getirilen "uygulamada asıl mahkûmiyet bu madde hükmüne göre verilen para cezası veya tedbirdir" kuralı büyük adaletsizliklere neden olmuştur.Bu hükme göre kesinleşen kararlar için Yargıtaya başvurma hakkı yokedilmiştir.Hatanın anlaşılması üzerine kuralın değiştirilmesi tecil ve paraya çevirme hadlerinin yükseltilmesi ile yargı alanında halâ süregelen ciddi boyutlarda karışıklıklar yaşanmaktadır.Üst üste gerçekleştirilen birbirine aykırı değişikliklerin yargının iş yükünü de ne derece arttırdığı gözler önündedir.Paraya çevrilen cezaların temyiz edilememesinin sergilediği haksızlığa karşı yaptığımız eleştiriler bu değişikliklerle giderilmiş ancak yeni haksızlıkların ortaya çıkması önlenmemiştir.Lehte olan yeni kanunun uygulanması aşamasında ortaya çıkan çelişkiler yargıda önemli sorunlar oluşturmuştur.Ülkenizin hukuk düzeninin bu derece karışıklığa tahammülü yoktur.Yapılacak bir değişikliğin iyi düşünülmesi, getireceği yarar ve zararların hesaplanmasından sonra gerçekleştirilmesi kaçınılmaz olmaktadır.

Yasama tasarruflarının ne derece hukuki gerekler gözardı,kulak arkası edilerek gerçekleştirilmekte olduğuna, Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarının,her geçen gün artmakta oluşu ciddi bir göstergedir.Her iptal kararının yarattığı pek çok hukuki sorun karşısında Anayasa Mahkemesine eleştiri yöneltmek yerine,tasarruflara çeki düzen vermek,vatandaşın huzurunu,Devletin güvenilirliğini sarsmamak daha hukuki ve akılcı bir yol olarak karşınızdadır.Anayasa Mahkemesine başvurma olanakları alabildiğine kısıtlanmıştır.Realist bir bakışla sadece Ana Muhalefet partisinin Yüksek Mahkemeye başvurma hakkı vardır.Bu nedenle gerçekte Anayasaya açıkça aykırı bazı kuralların yürürlüğünü sürdürmesi,yasaların iptal edilmesinden daha önemli bir hukuk ve adalet sorunudur.Anayasaya aykırı bir yasa vatandaşın karşısında her gün yeni haksızlıkların,adaletsizliklerin kaynağı olmağa devan

edecektir. Normlar hiyerarşisinin bu kadar karışmasında, sarsılmasında yetkili çevrelerin hukuk anlayışının etken olduğu beyanlarından anlaşılmaktadır.

Anayasayı bir kez ihlâl edeceğiz, Anayasayı bir kez ihlâl edersek ne olur gibi beyanlarla, iptal edilen kanunu bir kez daha ve hatta üçüncü kez yürürlüğe koymak gibi dizginlenmez inatların hukukun bu derece örselenmesine neden olduğu saptanmıştır. 1982 Anayasası açıkça yargıya karşı tavır alan kurallardan oluşmuştur. Ayrıca bu anayasa bir ancaklar anayasasıdır. Her hakkı, her özgürlüğü, her güvenceyi önce tanımakta sonra geri almaktadır. Anayasaya başvurma olanağının bu kadar daraltıldığı, Anayasa Mahkemesinin yetkilerinin kısıtlandığı, Anayasa kurallarının tanıdığı hakları istisna kuralları ile geri aldığı bir demokratik sisteme yasama üzerindeki yargı denetiminin "Hukukun Üstünlüğü" ilkesini gerçekleştiremeyeceği açıktır. Böylesine kısıtlı, bu kadar daraltılmış bir denetim yetkisini kullanan Anayasa Mahkemesi bir çok kanunu iptal etmek zaruretinde kalıyorsa, ülkede ciddi bir hukuk bunalımının varlığını kabul etmek ve bunalımın önüne geçmek gerekmektedir.

Pek çok deneyden, kargaşadan, adaletsizlikten sonra artık yasaların hazırlanmasına önem verilmesi, kabulü sırasında titiz bir özenle yasalaşmasını, sık sık değiştirilmemesini ve demokratik geleneklerin etkinleştirilmesini zorunlu görmekteyiz.

İNSAN HAKLARI

Hukukun başlıca amaçlarından olan temel hak ve özgürlüklerin korunması, ayrıcalıksız gerçekleştirilmesi, günümüzde büyük önem kazanmaktadır. İnsan kişiliğinin ayrılmaz bir parçası kabul edilen temel hak ve özgürlükler, uluslararası ilgi alanı olmuştur. Dünyanın herhangi bir köşesinde ve herhangi bir zamanda insan haklarının ihlâli insanlığın ortak sorunu haline almaktadır. İnsan onur ve saygınlığının doğal sonucu olan temel hak ve özgürlükler ilkesi, insanlığın yüzyıllar süren çabaları sonucu gelişmiş, yaygınlaşmış, bu günkü seviyesinde kazanılmış ve

ve tanınmıştır. İnsan haklarının ayırın göz tilmeden bütün dünyada gerçekleştirilmesi ve izlenmesi her geçen gün etkinleşmektedir. Herhangi bir ülkede bu ilkenin ihlâli bütün insanlığın vicdanında uluslararası yansınalar yapmakta, ilgi ve tepki uyandırmaktadır. Bütün dünyada insan hakları için savaşılan güçlü bir ordu duyarlı bir dikkatle olayların üzerine eğilmektedir. İnsan hakları konusunun ülkemizde her gün biraz daha yaygınlaşan bir sorun halinde benimsenmesi gelecek için ümidimizi güçlendiriyor. Hukuk için mücadele Adalet için verilen bir savaştır. Böylesine kutsal bir savaşın ülkemizdeki öncüleri, hergün yeni başarılar kazanarak ilerlemektedir.

Temel hak ve özgürlüklerin tanınması, ihlallerin önlenmesi, güvence altına alınması, evrensel belgelerle sağlanmaktadır. Ülkemiz bu belgelerden bir kısmını imzalamış, Avrupa Topluluğuna üyelik için başvurmuştur. Üyeliğin kabulünden sonra topluluk hukuku Türkiye'de doğrudan uygulanacaktır. Egemenlik kavramı çok önemli değişikliklere uğrayacak, kayıtsız şartsız milletin olma niteliği uluslararası bir otoritenin yetkileri ile sınırlandırılacaktır. Türkiye Devleti olarak böylesine bir sınırlandırmayı göze alarak üyelik başvurusunu yapmış olduğuna göre iç hukuktaki son derece olumsuz insan hakları ihlallerini kendiliğinden gidirmenin yollarını bulmalıdır.

Biz her türlü etkinin dışında, kendi vatandaşımıza duyduğumuz sevgi ve saygıdan dolayı insan hakları sorununu biran önce çözümlenmek zorundayız.

Ülkemizin hukuk normlarında insan haklarını ihlal eden pek çok düzenlemelerin bulunduğu tartışılmaz. Bunların düzeltilmesinin kaçınılmaz olduğu da açık. Herşeye rağmen insan haklarının, özgürlüklerinin sağlanmasında, yargı gücü tükenmez olanaklara sahiptir. Duyarlı bir yaklaşım yargımızın onurunu yüceltecek, vatandaşa güven ve mutluluk verecektir. Adalet insan mutluluğunun sebebi ve kaynağıdır.

Ceza evlerinde bulunan suçlu ve tutukluların şikayetlerinde haklı oldukları konularda yargının üstüne düşen görevleri yerine getirmesi ile önemli sorunlar çözümlenebilir.

Tutukluluğun; fiilen mahkûniyetten ağır sonuçlara varması, davaların alabildiğine uzanması yüzünden yıllarca sürmesi önlenebilecektir. İdam cezalarının hükmedilmesinde , arama kararlarının verilmesinde, özellikle gözetim altına alma yetkisinin kullanılmasında yargıç ve savcılarınızın tartışılmaz yetkileri vardır. Tutuklana gibi tahliye de yalnız yargının yetkileri içindedir. Bu derece önemli yetkilerin duyarlı kullanılması bir çok sorunu bu günkü yasal çerçeve içinde dahi çözebilir. Özellikle fikir suçları karşısında daha anlayışlı bir uygulama gereklidir.

Çevre sorunları insan haklarının yeni bir uzantısı olarak tartışılmaktadır. Ülkemizde son derece önemli sonuçları yaşanmaya başlanmıştır. Ferdin temel hak ve güvenceleri üzerinde bu derece duyarlı olan toplum insan haklarının yeni boyutlanması olan çevre sorunlarına daha ciddi yaklaşımlarla eğilmelidir. Milyonlarca insanın sağlığını, sıhhatini, geleceğini tehdit eden tehlikelerle etkin mücadele gerekmektedir. Ülkemizde yasal düzenleme açısından yetersizlik bulunduğu gibi, bilinçsizlik ve nemelazımcılık gelecek kuşakların sağlığını tehdit etmektedir. Yeni ve önemli düzenlenmelere gereksinin bulunmaktadır. Amme hizmetinin vatandaşlara daha zarif ve insan onuruna yaraşır biçimde sunulması insan haklarındaki yeni boyutlanmanın kaçınılmaz sonucu ve devletin başlıca görevidir.

LÂİKLİK

Cunhuriyet ilkesi, lâiklik ilkesi üzerinde yücelir. Kavram Atatürk Devrinlerinin temeli olmak gibi bir özellik taşınmakta, Anayasana girmeden önce yaşama uygulanmış bulunmaktadır. Lâiklik, hürriyet fikri ile özdeştir. İnsanın hür olması son derece önemlidir. Ancak insanın önce kendisine karşı hür olması gerekir. İnsan aklının gösterdiği yoldan yürüyebildikçe, başkalarının etkileri altında kalmadıkça, hiçbir doğmayı, hiçbir bulguyu, düşüncesinin üzerinde tutmadıkça hür ve müstakildir. Bilim, düşünce, demokrasi ancak böylesine bir özgürlük anlayışından kaynaklanır. Böyle bir düşünce düzeyinde her türlü hoşgörü ortamı gelişir. Siyasi hürriyeti en geniş anlamıyla yerleştirmek ancak laik anlayışı ile olasıdır. Lâik düzenin olmadığı yerde hürriyet ve demokrasi de yok olur. Özgürlük insanın istediği doğmayı seçebilmesi

olarak anlaşılmalıdır. Dini inançlara uymak yolunda toplumun korkunç baskısı insan özgürlüğünü çok zaman müstebit bir hükümdarın tahakkümünden daha ağır bir güçle baskı altına alır.

İnsanın çok çeşitli inançlarına saygı duymak ile o inançların başkalarını baskı altına almasına göz yummak arasında fark vardır. Vicdan hürriyeti insanın inançları içindir. Bu inançların başkalarının özgürlüğünü yoketmek için kullanılması, bir baskı aracı haline getirilmesi vicdan özgürlüğüne de aykırıdır. Dini inançların Devletin ve ferdin bütün hareketlerini içerecek şekilde genişletilmesi, hukuki ilişkileri, Devletin yönetilmesini ve onun hukuk düzenini kapsamı kara bir taassubun o ülkeyi Humeyni kafasıyla yönetmesi sonucuna varır.

Ülkenizin Müslüman Devletler topluluğunun çok onurlu ve en yüce Devleti kabul edilmesi, lâik Devlet anlayışının sonucu olan çağdaş din ve Devlet anlayışındandır. Atatürk Devrimlerinin erkeklerle eşit kıldığı genç kızlarımızın bu eşitliği reddederek kendilerini erkekleri aldatan şeytan niteliğinde kabul etmeleri sonucu örtünmek için sergiledikleri gösteriler ibretle seyredilmektedir. Gerici çevrelerce desteklenen, yaygınlaştırılan, tahrik ve teşvik edilen bu olaylar açık siyasi bir eylemdir. Cumhuriyet Hukukunun şariat esaslarına göre düzenlenmesi özlemlerinden kaynaklanan bu gösterilerin ülkemizin ne büyük huzursuzluk kaynağı olduğu gözler önündedir. Lâik Türkiye Cumhuriyetinin temellerine saldırılar yoğunlaşmış, dinsel akımların siyasi temsilcisi olmak yarışındaki Belediye Başkanlarını da etkisine almıştır. İki ilimizin Belediye Başkanı federe bir Devlet kurmuşcasına lâikliğe aykırı uygulamalar içine girmişlerdir. Halkımızın bu çarpıklıklara en anlamlı cevabı verecek güçte olduğu vakarlı tepkileri ile ortaya çıkmıştır.

Genç kızlarımızın başlarını örtme konusundaki ısrarları bir başörtüsü meselesi değildir. Lâiklik ilkesine karşı bir karşı çıkış bir eylem biçimidir. Genç kızlarımızın, fikri ve vicdani hür insanlar olarak yetişmek için girdikleri üniversitelerinizde, kendilerine bu aydınlık yolu açan Atatürk ilkelere karşı çıkıp, hür kişiliklerinden vazgeçmelerini Türkiye

Cunhuriyetinin aydın vatandaşları asla kabul edemez. Bağnazlığa, taassuba karşı etkin mücadele ve başarı şansı bu davranışların hiçbir zaman hoşgörü ile karşılanmayacağı inancının yaratılmasına bağlıdır.

Ülkemizde lâiklik hiçbir zaman din düşmanlığı olmamıştır. Din ve vicdan özgürlüğünü sağlayan, Devletin politikasında dine bağımlı kalmayı öngören inançların ve dini duyguların dünyevi anaçlar ve politik oyunlar doğrultusunda kullanılmasına engel olan bir Devlet felsefesidir. Lâiklik ilkesi ile düzene bağlanan ve yeni bir görüş kazanan din duygusu yeni sistem içinde de zayıflamamış bilakis kendi kutsal alanı içinde daha da gelişmiştir. Ancak böyle bir hayat ve Devlet felsefesi ile Devletinizin bağımsızlığını, din ve vicdan özgürlüğümüzü ve dinimizin kutsallığını korumak mümkün olabilmektedir. Din ve inanç özgürlüğü sömürüden lâik devlet felsefesi içinde kurtulur.

İrtica çeşitli tertiplerle ortadadır. Yüksek Öğrenim Kurumunun tutarsız, sakıncalı ve çelişkili karar ve uygulamalarının tahrik ettiği türban olayı siyasi çevrelerin küçük hesaplarla yarattıkları ortam içinde Türkiye Cumhuriyeti için bir geriye gidiştir. Türkiye Cumhuriyetini her türlü tehlikeye karşı koruyacak olan aydın ve aydınlık güçler görevinin bilinci içindedir. En büyük tehlike bu yolla vatandaşlar arasında yaratılmak istenen ayrıcalıktan kaynaklanmaktadır. Öğrenci affı yasasına hiç gereği yokken eklenen türban kuralı siyasi istismarın somutlaşan örneğidir. Yasanın sonunda yama gibi sırttan bu kuralın Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesi üzerine yetkili çevrelerden yükselen eleştiriler kaygımızı arttırmaktadır.

İran'ın bağnaz ve dogmatik Devlet yapısı ile Ülkemizin iç işlerine karışmasını şiddetle kınıyoruz. Devletler-arası ilişkilerin çok çirkin örneklerini ardarda sergilenekten çekinmeyen, İslamiyetten de uzak bu mollalar rejimine en sert karşılıkların verilmesi kaçınılmaz olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti mollalar Devleti değildir ve olamaz. Bu gerçek özellikle yakın komşumuzca iyi bilinmelidir.

Eğitimin birliği esassından uzaklaşmanın bu gün yaşadığımız ortamı doğurduğu iddiasında büyük gerçek payı vardır.

İmam Hatip Okullarının yaygınlaştırılması, din kurallarına aykırı olarak bir ruhban sınıfının kendi kendine ortaya çıkmasına sebep olmuş, bu sınıfın her sahada olumsuz etkileri yaşanmaya başlanmıştır. Gereksinmenin çok üstünde imam ve hatip okulu açılması sonucu bu okulların öğrencileri üniversitelere alınmıştır. Kuran kursları çocuk beyinlerini gerici bir eğitim programı içinde şartlandırmaktadır. Okullarda mecburi kılınan din derslerini okutan din hocaları büyük hatalar içinde kendi softalıklarını genç kuşaklara aşılama gayreti içindedirler. Bütün bunlardan ayrı her yerde resmi eğitim dışında dinsel propoganda ile çeşitli kesimden insanları etkileyen önemli odaklar vardır. Bunlar yüksek bir propoganda gücüne ve kutsal duyguların sömürsünde büyük parasal desteğine sahiptir.

Herşeye rağmen ülkenizde Atatürk İlke ve Devrinleri ile yetişmiş çok güçlü bir çoğunluk din ve Devlet felsefesinin sarsılmaz koruyucuları bu karanlık akınların karşısındadır. Böyle bir ikilikle karşı karşıya kalmak yeni bir ayrıcalık odağı olarak kaygı yaratmaktadır. Atatürk inkılâplarının en büyük göstergesi ve en parlak ışığı lâiklik daima bir bayrak gibi yücecek ve her türlü gericiliği yenecektir.

Saygılarımla,

Türkiye Barolar Birliği
Başkanı
Avukat Teoman EVREN

B Ö L Ü M - I / B

YÖNETİM KURULU ÇALIŞMA RAPORU

Tekirdağ'da 15-16 Mayıs 1987 tarihinde gerçekleşen son Olağan Genel Kurulumuzun toplanmasından bu güne iki yıllık bir süre geçmiş bulunuyor. Yönetim Kurulumuz bu süre içinde son Olağan Genel Kurul toplantısında ve arada yapılan Olağanüstü Genel Kurulda çok değerli delegelerimizin, açıkladıkları fikirler ve bize verdikleri ilham doğrultusunda çalışmalarını sürdürmüştür. IX. Olağanüstü Genel Kurul 4 Haziran 1988 tarihinde Ankara'da Türk Standartlar Enstitüsü Konferans Salonunda bütçe için toplanmıştır. Gündemde ayrıca meslek, yargı ve hukuk sorunlarının konuşulması da yer almış olduğu için bütün sorunlar tartışılmıştır.

Yönetim Kurulu toplantılarından 4 tanesi yerel Barolarımızın çağrısı üzerine çeşitli illerde gerçekleştirilmiştir. 13 Haziran 1987 tarihinde Zonguldak'ta, 26 Mart 1988 tarihinde Manisa'da, 24 Aralık 1988 tarihinde Hatay'da, 18 Mart 1989 tarihinde Balıkesir'de Yönetim Kurulu toplantıları yapılmıştır. Bu illerinizde yapılan Yönetim Kurulu toplantısı vesilesi ile bir de Basın Toplantısı düzenlenerek Türkiye Barolar Birliğinin görüş ve düşünceleri yerel basın, TRT, Anadolu Ajansı Muhabirleri ile diğer gazetelerin temsilcileri aracılığı ile kamu oyuna iletilmiştir. Türkiye Barolarının, Yönetim Kurulumuzun illerinde yapılması için gösterdikleri istek, için burada teşekkür etmeyi görev bilmekteyiz. Ankara dışında gerçekleştirilen Yönetim Kurulu toplantısının bu yer Barolarına üye meslektaşlarımızla yakın ilişki ve Barolarınızla iletişim açısından çok yararlı olduğu anlaşılmıştır.

G E N E L K O N U L A R

1-ÇALIŞMA DÖNEMİ

Çalışma dönemimiz bir hukukçu için çeşitli üzüntülerle yüklüdür. Öncelikle 12 Eylül olayının üzerinden oldukça uzun zaman geçmiş olmasına karşın ülkemiz demokrasi, hukukun üstünlüğü, insan hakları konularında beklenen atılımları maalesef

yapılmaktadır. Özellikle 12 Eylül döneminin hukuk yapınızda yarattığı olumsuz koşullar sürmektedir. Pek çok yasanızda dönen öncesinin tepkisel nitelikteki etkileri görülmektedir. Bütün bu yasaların ayıklanması ve düzeltilmesi bir yana, yeni çıkarılan yasalarda meydana çıkan hukuka aykırılıklar da demokratik sistemi olumsuz etkilenmektedir. İleri giden bir zamanda Türkiye'nin dünyadan daha olumsuz koşullar içinde bulunması hukukçularımızdan çok vatandaşın ızdırabı olarak karşınıza çıkıyor.

Ülkenizde ciddi bir Anayasa sorunu vardır. Anayasanız tepkisel nitelikleri ile vatandaşın temel hak ve özgürlüklerini güvence altına almaktan çok Devlet otoritesinin sağlanmasını esas almıştır. Böyle bir Anayasa ile Hukuk Devletinin kurulamayacağı anlaşılmıştır. Ülkenizin şanssızlığı daima büyük toplumsal olaylardan sonra yeni Anayasalarla demokrasiyi kurmak mecburiyetinde kalmaktadır. Anayasalar etkileri altında kaldıkları çeşitli olaylara tepki olarak düzenlendiğinden son derece ilginç gereksiz kurallarla bezennedirler. Bu Anayasa ile demokrasinin kurulması ve işlerlik kazanması zordur. Zira Anayasamız güvence altına alınması gereken bütün temel hak ve özgürlüklerin kısıtlanmasına olanak tanıyan kurallar ve ayrıcalıklar taşımaktadır.

Anayasamızın Derneklere, Sendikalara, Kamu Kurumu niteliğindeki meslek kurumlarına dair düzenleneleri demokratik düzene aykırı ve gereksizdir. Özellikle Kamu Kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına ait düzenleneler meslek örgütümüzü yarıktan ilgilendirmekte, bağımsızlığını ortadan kaldırmaktadır. Aslında 1136 Sayılı Avukatlık Kanununun Barolarımızın ve Türkiye Barolar Birliğinin bağımsızlığını sağladığı ileri sürülemez. Ancak 1982 Anayasası bu yasada mevcut tehditleri genişletmiş, Baroların özgürlüğünü kısıtlamıştır. Kamu avukatlarının Barolara kayıt mecburiyetini kaldırmıştır. Kamu kuruluşlarınıza siyaset yasağı adı altında bir yasak getirerek meslek ve meslektaşlarınız yararına yürütülecek faaliyetleri sürekli siyaset bahanesi ile kontrol altında tutmayı öngörmüştür. Siyasi Partiler, dernekler, sendikalarla ortak hareket edebilmek olanağını bile yoketmiştir. Bu yasakların sebebini hoşgörmeye imkân yoktur. Amaç kurum ve kuruluşların, klâsik demokrasinin belirgin niteliği olan katılım,

görevini yapabilmelerini engellemekdir. Türkiye Barolarının bir dernek, bir sendika veya bir başka meslek kuruluşu ile ülke yararına faaliyetlerini de içerecek şekilde kapsamlı bir yasağın demokrasi ve özgürlüklerle bağdaşmasına olanak görmemekteyiz. Yasaklar ayrıca bu kuruluşların anaçlarına ve işlevlerine de aykırıdır. Nitekin bazı meslek kuruluşları hakkında bu nedenle tahkikat yapıldığını saptanmış bulunmaktayız.

Türkiye Baroları ve Barolar Birliği Anayasanın 135. maddesine göre Devletin idari ve mali denetimi altındadır. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde mahallin en büyük mülkiye amiri organları geçici olarak görevden uzaklaştırabilir. Yukarıya aslına sadık kalarak aldığımız düzenleneye göre Türkiye Barolarını, görev ve işlevlerine uygun hareket içinde görebilmek güçleştirilmiştir. Ne var ki Anayasanın getirdiği bu çok haksız ve çok lüzumsuz kurallar bu gün Barolarımıza ve Türkiye Barolar Birliğine karşı kullanılmaktadır. Ancak günün birinde katı bir denetim sistemi olarak çok büyük olaylar yaratabilecek niteliktedir. Türkiye Barolar Birliğinin ve Barolarımızın yıllardır yürüttükleri mücadele sonucu ulaştıkları düzey bu yasakları çoktan aşmıştır. Uygulanada ortaya çıkan bu olgu son derece önemli ve güzel olsa da bir gün Demokrasinin ve hukuk sisteminin bu çok onurlu kuruluşları getirilen yasaklar altına alınabilecektir.

Böylesine hukuka aykırı kuralların Anayasada yer almış olması, Avukatlık Kanunu ve daha da önemlisi dernekler kanunu ile perçinlenen ve boyutlandırılan yasakların Anayasaya aykırılığının ileri sürülebilmesini de engellemektedir. Anayasamızda buna benzer pek çok kural sırf normlar hiyerarşisinde daha altta bulunan objektif tasarrufların anayasaya uygunluk denetimini ortadan kaldırmak için yer almıştır. Ceza Kanununda, ceza usûl kanununda, sendikalar kanununda, kanunla kurulan meslek kuruluşlarının kanunlarında yer alan birçok kuralın iptal imkânını yoketmek için bu gibi kuralların getirilmiş olduğunu görmekteyiz. Ayrıca bir döneme ait yasana tasarruflarının Anayasaya aykırılığının ileri sürülemeyeceği de Anayasada açıkça yer almıştır.

Anayasamızın temel hak ve özgürlük açısından getirdiği düzenleneler de demokratik bir ülkenin gerçek demokrasiyi yaşamasına imkân tanınmaktadır. Anayasalar gerçekte vatandaşın

temel hak ve güvencelerini düzenleyen hukuk yapıtlarıdır.1982 Anayasası uluslararası düzeyde tanınmış hak ve güvencelerin nasıl ortadan kaldırılacağını da bu haklarla birlikte düzenlemektedir. Böyle bir Anayasanın toplumun demokratik gereksinmelerini karşılayamayacağı açıktır.O kadar açıktır ki artık yer yer çerçevede çatlaklar başgöstermiş ve ülkemizde en ateşli savunucuları dahil hiçkimse bu Anayasayı savunmak gereğini duymamaktadır.Borçlu ve kefilleri bile,Anayasanın değişmesi gerektiğini tekrar tekrar ifade etmektedirler.

Türkiye'de Anayasa ile getirilen yasaklar yasalara aktarılmıştır.Gerekli kanunların çıkarılması da bir Anayasa hükmüdür.Bu nedenle Avukatlık Kanunu da birçok kez değiştirilmiştir.Bu gün yürürlükteki hali ile Avukatlık Yasasını asırlık nazisi olan bir hukuk örgütünün saygınlığı ile bağdaştırabilmeğe olanak yoktur.Avukatlık Kanununun 7 ayrı yerinde Barolarımızın ve Barolar Birliği organlarının kararları Adalet Bakanlığının onayına tabi kılınmıştır.Böylesine bir vesayet anlayışı örgütlerinizi ve bizleri tarifsiz rahatsızlıklar içine itmektir.Yasal düzenlemenin getirdiği yetkinin Adalet Bakanlığınca çok dengesiz ve yanlı kullanıldığına delil teşkil eden misaller hepimizin üzüntü nedenidir.Herşeye rağmen Türkiye Barolarının mesleğin yücelmesi, eşitlik ilkesinin korunması,meslek disiplinin yerleştirilmesi için gösterdikleri özveri göğüslerinizi kabartacak,herkese örnek gösterilecek kadar değerlidir.Baroları vesayet altına almanın haklı yanı yoktur.Barolar yıllardır uğruna savaş verdikleri vesayetten kurtulanamışlar giderek bu anlayış yaygınlaşarak Anayasal kural halini almıştır.

Türkiye Baroları ve Türkiye Barolar Birliği,diğer meslek kuruluşları ile birlikte düşünülemez.Barolar bir meslek kuruluşu olmanın ötesinde bir hukuk ve yargı kuruluşudur.Bütün dünyada çok saygın ve değerli yerleri kabullenilmiştir.Hiçbir ayrıcalık ve meslek kıskançlığı duymadan meslek örgütlerinizin ayrı bir konumu ve yeri olduğunu vurgulamak gereğini duymaktayız.Bütün meslek örgütleri aynı işlevi yaparmışcasına değerlendirilenez.Nitekin Baro Başkanları protokolde İl Cumhuriyet Savcılarının yanında yer almaktadırlar.Bu gerekli bir hükündür.Zira yargının bir ögesi olan savunmanın temsilcisi Baro Başkanlarıdır.Savunma yargının bir ögesi olduğu gibi Baro da yargı kuruluşları içinde

yerini almalıdır. Türkiye Barolar Birliğinin protokoldeki yeri de yargı kuruluşları arasında olmalıdır. Yıllardır süre gelen bu tartışma da bir türlü çözülememiştir.

Adalet öncelikli olarak yasalarla gerçekleşir. Adalet duygusunu tatmin etmeyen, yanlış, taraflı, özensiz hazırlanmış yasalar adaletsizlik kaynağı oluşturur. Kişi ve kurumlar ne derece adaleti gerçekleştirmek için gayret ederlerse etsinler, adaletsizlik saçan yasaların yarattığı olumsuzlukları önleyemezler. Çalışma dönemimiz üzülmeliyiz ki yasama tasarrufları açısından devlet hayatımızın en karıştığı bir döneme rastlanmaktadır. Her çevrede ülkenizde hukukun yokluğundan bu nedenle yakınılmaktadır. Mantığa, hukukun temel ilkelerine, açıkça aykırı, geçmişe yürüyen, kanun yapma tekniğine aykırı yasa ve yasa gücünde kararnameler ardarda yürürlüğe girmektedir. Hukuka güven kalmamış, hukuk kuralları adalet anlayışının dışında gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Yasa gücünde kararname yetkisinin kullanılışı kuvvetler ayrılığı ilkesini ortadan kaldıran, yasama görevlerinin yürütmeye devredilmesi şeklinde sürüp gitmektedir. Her gün haksızlıklar sergilenmekte, bu haksızlıkların düzeltilmesi çabaları ile de daha büyük haksızlıklar yapılmaktadır. Bir kanunla 40 adet kanunun 16'sı ayrı maddesi değiştirilebilmektedir. Artık herkes hukuku bir yana bırakmış bu kargaşayı seyretmektedir. Hangi kuralın nasıl uygulanacağı bilinmemekte, uygulama hukuku aşmış bulunmaktadır. Ülkenizin geleceğine yönelik en büyük tehlike işte bu yasa kargaşasından doğmaktadır.

Yargı bağımsızlığı ülkeniz tarihinde görülmemiş bir tehdit altındadır. Hakinler ve Savcılar Kurulunun 5/7 ekseriyeti maalesef yargıç bağımsızlığını sağlayamamaktadır. Adalet Bakanlığının iç örgütlenmesi her türlü önleni ve güvenceyi ortadan kaldırabilecek bir uğraş içinde son derece başarılıdır. Yargıçlarınız üzülmeliyiz ki ülkeniz tarihinin en korkunç sınımlığı içindedirler. Adalet Bakanlığı atanması büyük olay ve dedikodulara sebep olan bir müsteşar tarafından yönetilmekte ve yönlendirilmektedir. Başbakanla yakın ilişkileri her fırsatta sergilenen bu zat başarılarından ötürü yasa gücünde kararname çıkarmanın özel bir suistimali ile Yüksek Öğretim Kurumu Üyeliğine getirilmiştir. Adaletin siyasete de ticarete de bulaşması çalışma

döneminizin en belirgin özelliği olarak ortaya çıkmıştır. İleride ayrıntılı olarak dikkatlerinize sunacağımız Adalet Teşkilatını Güçlendirme Vakfı, Adalet Teşkilatını Güçlendirme Fonu işte bu dönemin garabet arzeden görüntüleridir.

Yerel seçimler kural tanımaz bir yönetime çok önemli ikazda bulunmuştur. Ülkenin bir azınlık tarafından yönetilmesi tartışma konusu iken, seçimler iktidarın büyük oranda destekten yoksun kaldığını ortaya çıkarmıştır. Yeni siyasi tablonun hukuk ve yargı açısından olumlu sonuçlar yaratması içten dileğimizdir.

Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu, kuruluşunuzun, hukukun ve mesleğin onuzlarına yüklediği görevin bilincinde olarak her fırsatta ve olayda görevini yapmış olmanın hazzını duymaktadır. Barolarınız ve meslek örgütlerimizin bizi her zaman yüreklendiren ve onurlandıran katkılarına huzurlarınızda şükranlarımızı arzetmeyi borç bilmekteyiz.

2-BASINLA İLİŞKİLER

Türkiye Barolar Birliği Basın özgürlüğünün insan özgürlükleri içinde büyük önem taşıdığına inanmaktadır. Bu özgürlüğün fikir ve vicdan özgürlüğünün en çarpıcı yansıması olduğunu kabul etmektedir. Ayrıca Basın özgürlüğünün, basın yayın organlarının ve araçlarının özgürlüğü olduğu kadar vatandaşın öğrenme ve bilinçlenme hakkı olduğunu kabuletmektedir. Bu cephe si ile de basın özgürlüğü demokratik yaşamın en güçlü müesseselerinden birisi ve varlık koşuludur.

Basın ile çalışma döneminde sadece yakın ilişki içinde olmakla kalınmamış basının sık sık ortaya çıkan özgürlük kısıtlanmaları ile de yakından ilgilenilmiştir. Türkiye Barolar Birliğinin bu yakın ilgisi Ankara ve İstanbul Gazeteciler Cemiyetlerinin, Türkiye Gazeteciler Sendikasının yönetici ve mensuplarının memnuniyetlerine neden olmuş, teşekkürlerini ve iyi duygularını Birliğinize iletmişlerdir.

Basın özgürlüğünün kısıtlanması ve gerçekleştirilmek istenen yasa değişiklikleri hakkında gazetelerde yer alan çeşitli demeçler dışında 16 Ocak 1988 ve 27.2.1988 tarihli iki Bülteninizi sunuyoruz.

BASIN BÜLTENİ

Ankara, 16 Ocak 1988

Basında "Yalan Haber" konusunda yeni bir suç oluşturma çabaları gizli ve hızlı bir şekilde sürmektedir. Yalan haberi önlemenin en etkili çaresi Basın Özgürlüğüdür. Cevap ve düzeltme hakkının işlerliği bu açıdan son derece önemli iken Anayasa ve Basın Kanununda yapılan değişikliklerle bu hakkın kullanılması alabildiğine zorlaştırılmıştır.

"Yalan Haber" çok defa Ceza Yasamızda yer alan çeşitli suçlardan birisini oluşturmakta bu suça ait ceza ile failin tecziyesi mümkün bulunmaktadır.

Şahsiyet haklarına, manevi varlıklara her türlü saldırı suç teşkil etmese bile bir haksız fiildir ve tazminat hakkı veren hukuki sorumluluk doğurmaktadır. Tazminat davaları basın özgürlüğünün suistimaline karşı çok önemli bir yaptırımdır.

Ceza ve hukuk mevzuatımızda bu kadar önlem ve yaptırım varken yeni bir suç icadı son derece sakıncalı hukuka ve basın özgürlüğüne açıkça aykırıdır. Oluşturulmasına çalışılan suç basının kamuyu aydınlatma işlevi açısından önemli sorunlar yaratacak, kapalı bir rejime özgü söylentiler yalan haberden daha tahripkâr olacaktır.

Basın özgürlüğünü engelleyen hiçbir önlemin demokratik rejim ve düşünce içinde yeri yoktur. Söylenmesi suç olmayan bir haberin yazılmasının suç teşkil etmesi son derece çarpık ve izahı güç bir olgudur.

Demokratik iletişim ve etkileşimden uzak alâlacele hazırlanan tasarıda yalan haberin tanımının dahi yapılmadığı yetkili makamlarca ifade edilmektedir. Unsurları belirsiz, tanımı yapılmayan suç icadı toplumu huzursuz edeceği gibi ceza yasamızın temel ilkelerine de aykırı olacaktır.

Basın özgürlüğünün üstünde gölge, tepesinde tehdit oluşturacak bu gibi gereksiz girişimlerden biran önce vazge-

çilneli demokratik yaşamımız ve hukukumuz olunsuz tartışma ve gelişmelerden özenle korunmalıdır.

Türkiye Barolar Birliği
Başkanı
Avukat Teoman EVREN

BASIN BÜLTENİ

Ankara, 27 Şubat 1988

Basın özgürlüğüne karşı çok ciddi bir tehlike gelişmektedir. Henüz aleniyete intikâl etmemiş bir yayının hakim kararı ve tedbir yolu ile engellenmesinin demokratik düşünce ve düzen içinde yeri yoktur. Bu uygulama demokrasiye aykırı rejimlerin ceza hukukundaki tehlikeli hâl uygulanmasının Medeni Hukuka aktarılması şeklinde yeni ve çok sakıncalı bir buluştur.

Şahsiyet haklarına saldırıları önleyecek ceza ve hukuk kuralları mevzuatınızda yeterince vardır. Tazminat hukukunda ağır kusur şartı esasından kusur esasına geçilebilir. Cevap hakkı önemli bir korunadır. Ancak son zamanlarda anayasa ve yasa kuralları ile tekzip müessesesinin işlerliği önemli ölçüde yokedilmiştir.

Demokratik düzende basın özgürlüğü yayın organlarının özgürlüğü olmaktan çok vatandaşın özgürlüğüdür. Demokratik yaşam içindeki hiçbir devlette neşredilmemiş bir yayının tedbir kararı ile engellenmesi düşünülemez. Yargı kararı ile de olsa bir yayının önceden engellenmesi tek kelime ile sansürdür. Anayasamızın 28. maddesine de aykırıdır. Yayının önceden engellenmesinin yolu ve çaresi bulunamamış, getirilen her düzenleme sonuçsuz kalmıştır.

Yargı bağımsızlığının her gün biraz daha tartışılır halde olduğu bir dönemde yargıçları böyle bir yetki ile görevlendirmenin vahim sonuçları adaleti de yaralayacaktır.

Görünen odur ki vatandaşın korunak bahanesi ile iktidar kendisini korunak gayreti içindedir. TRT Kurumunun Devlet tekeli altında bulunduğu bir ülkede basın özgürlüğünden bu derece

yakınmanın, önlem üzerine önlem düşünmenin başka türlü izahı mümkün değildir. Ancak yayınlanması yasaklanan bir yayının, yapılacak yayından daha fazla tahripkâr olacağı gizliliğin dedikodu iptilasını tahrik ve asılsız şayıaları alabildiğine körükleyeceği iyi bilinmelidir.

Demokrasi bir iletişim ve etkileşim rejimidir. Gerektiği kadar bilgilendirilmeyen vatandaşların yönetime katılımını da sağlıklı olanak. Şahsiyet haklarına saldırıları önleyecek düzenlemelerin işlerliklerinin arttırılması da demokrasi ve hukuk düzeni içinde mümkündür. Basını, denetlenek, sansür etmek yolundaki bu girişinden kaçınılmasını dilemekte ve beklemekteyiz.

Türkiye Barolar Birliği
Başkanı
Avukat Teoman EVREN

Çalışma dönemimizde 1987 yılında 11 adet, 1988 yılında 20 adet, 1989 yılında ise 6 adet olmak üzere muhtelif tarihlerde 37 Basın Bülteni düzenlenerek Basın organlarına dağıtılmıştır. Basın Bültenleri tercihlerine göre gazetelerde az veya çok yer almıştır. Bültenlerimizin tümü delegelerinizin bilgisine sunulmuştur. Ayrıca Türkiye Barolar Birliği bültenlerinde bütün neslekttaşlarımızın ve kamuoyunun ilgilerine ulaştırılmıştır.

Basın yayın organları Adalet Bakanlığınca başlatılan ve giderek yasal bir düzenlemeye dayandırılan dosya gömleği satışlarından Türk halkını ve Adliyemizin onurunu kurtarmak için büyük uğraş vermiştir. 12.9.1987 günü bütün Baro Başkanları Ankara'ya çağrılarak bu konu ile birlikte Süper Eneklilik Yasasından neslekttaşlarımızın yararlandırılması için görüşme açılmıştır. Alınan çok önemli kararlar 13.9.1987 günü düzenlenen bir Basın Toplantısı ile kamuoyuna yansıtılmıştır.

5.4.1988 günü Türkiye Barolar Birliği Olağan Genel Kurulunda kabul edilen Avukatlar Günü nedeni ile bir basın toplantısı yapılmış Avukatlar Gününün anlamı, önemi ve ülkenin yargı ve hukuk sorunları ile savunma sorunları üstündeki görüşleriniz açıklanmıştır.

Yönetim Kurulumuz yerel Baroların çağrısı üzerine toplantı yaptığı her yerde bir Basın Toplantısı düzenlemiştir.

13 Haziran 1987 günü Zonguldak'da, 24.12.1988 günü Hatay'da, 18.3.-1989 günü Balıkesir'de birer Basın Toplantısı gerçekleştirilmiştir. Yerel basına ve bu yerlerdeki TRT, Haber Ajansları temsilcileri ile büyük gazetelerinizin temsilcilerine görüşlerimiz aktarılmış, güncel sorular hakkında açıklamalar yapılmıştır.

Basınla yakın ve sıcak ilişki içinde olmağa özen gösterilmiştir. Bu nedenle her konuda Birliğinizi arayarak görüş ve düşüncelerinize başvurulmuştur. Bunlardan büyük çoğunluğu Basın yayın organlarında yer almıştır. Basın vatandaşın öğrenme ve haber alma ihtiyacını tatmin için sık sık Birliğimize başvurmuştur. Barolarımızın yargı ve hukuk sorunları ile ilgili görüşleri daima vatandaşın ilgisini çekmiş ve önemi ile orantılı olarak merak edilmiştir. Türkiye Barolar Birliği hiçbir konuda basınımızın ihtiyaçlarına ve vatandaşımızın beklentilerine karşılık vermekten geri durmamıştır. Önemli olaylara en çabuk ve en sağlıklı yanıtları verebilmek için duyarlı bir çaba içinde olmuştur.

3-HUKUKUN ÜSTÜNLÜĞÜNÜN SAĞLANMASI KONUSUNDA HAZIRLANAN RAPOR

Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu yargı savunma ve Adalet sorunları ve hukukun üstünlüğü ilkesinin uygulanmaya aktarılması konusunda bir rapor hazırlanmasına ve bu raporun Cumhurbaşkanlığı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına, Başbakanlığa ve Adalet Bakanlığına sunulmasına karar vermiştir. Yönetim Kurulumuzca oluşturulan bir komisyon tarafından hazırlanan rapor Yönetim Kurulumuzca değerlendirilerek söz konusu makamlara sunulmuştur. Giderek daha da yaygınlaşması için basın yayın organlarına da iletilmiştir. Hukukun üstünlüğünün sağlanması ve yaygınlaştırılması açısından önemli bir kaynak oluşturduğuna inandığımız bu raporu aynen aktarıyoruz.

HUKUKUN ÜSTÜNLÜĞÜ KONUSUNDA TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİNİN GÖRÜŞLERİ

YARGI-SAVUNMA VE ADALET KAVRAMLARIYLA İLGİLİ
OLARAK HUKUKUN ÜSTÜNLÜĞÜ İLKESİNİN UYGULAMAYA
AKTARILMASI KONUSUNDA TBB'CE HAZIRLANAN VE
CUMHURBAŞKANLIĞINA-TBMM BAŞKANLIĞINA VE
BAŞBAKANLIĞA SUNULAN GÖRÜŞLER

Hükümet programının (RG 31 Aralık 1987, Sh.7) Adalete ilişkin bölümünde üç yerde Hukukun Üstünlüğünden sözedilmektedir.

Hükümet programına göre "Adaletin temini ve dağıtını, kişi hak ve hürriyetleri ile Hukukun Üstünlüğünün korunması devletin temel görevleri arasındadır. Hukukun Üstünlüğünü esas alan devlet nizanını temel şart görürüz. Temel vasıfları adalet ve hukukun üstünlüğü olan demokratik sistem, insan şeref ve haysiyetinin, söz, düşünce, kanaat, din ve vicdan hürriyetinin en güvenilir teminatıdır".

Böylece hükümet HUKUKUN ÜSTÜNLÜĞÜ'ne inancını belirtmiştir. Bu durumda neler yapılabileceği açıklanmış ise de konunun üzerinde ısrarla durmakta fayda vardır.

1-) Hukukun Üstünlüğü Kavramı:

Hukukun Üstünlüğü kavramı Türk Hukukuna Türkiye Barolar Birliğinin çabaları ile girmiştir. Bu çabalar sonucu Cumhurbaşkanının yemininde (Anayasa Md.103) ve Milletvekillerinin yemininde (Anayasa Md.81) hukukun üstünlüğüne bağlı kalmak koşulu yer almaktadır. O halde Barolar Birliğinin çabası, bu konuda, sonuç vermiştir. H

Hukukun Üstünlüğü kavramı, doktrin yanı ne olursa olsun "H U K U K U N (sadece kanunların değil) U Y G U L A N M A S I" döneminde yer alır.

1- Kavram: İtici fikir gücündeki bu kavramın demokratik ülkelerde kazandığı hız küçümsenmeyecek dereceye ulaştı. Türkiye Barolar Birliğinin kuruluşundan sonra nenleketinizde de diktati üstüne çeken, doktrinde ve resmi demeçlerde bazen bir güven kaynağı bazen daha iyi bir düzen için özlem anlamında kullanılan bu deyinin büyük bir gelişmenin müjdecisi olduğu hissedilmektedir. Artık Anayasaya giren bu kavramın anlamı üzerinde durmanın zamanı gelmiştir.

Kanunların "Anayasaya aykırılığı" yanında "Hukukun üstünlüğüne aykırı kanun" savının da Anayasa Mahkemesince nazara alınması gereklidir.

Fransızcada "Primaute'du droit" (veya anlamca biraz farklı olarak Principe de la Legulite) terini İngilizce de "Supremacy of law" Almanca da "Hukuk Devleti" ile karna anlamda "Rechtstaat" deyinini kullanılır.

2-Diğer kavramlarla ilişki:"H u k u k D e v l e t i " deyimini ile " H u k u k u n Ü s t ü n l ü ğ ü "arasında da bağlantı vardır,fakat ikisi eş anlamda değildir.Kanuna bağlı devlet ile hukukun üstünlüğüne göre kurulmuş,buna göre faaliyet gösteren ve gelişen devlet ayrı şeylerdir.

"Hukuk Devleti kavramı tam bir kanunilikten,yani her şekli ile ve ne pahasına olursa olsun kanuna uygunluktan ibaret değildir.Aksi takdirde hukuk devleti gerçekte sadece bir kanun devleti olurdu.Kanunilik adı altında devlet her şeyi yapabiliirdi.Haksızlığın da meşruluk kılığına sokulabileceğini tecrübelerle görmüş bulunuyoruz:yine bildiğimiz gibi pek çok ve pek kötü biçimlerde de kanuni haksızlıklar vardır.Bir kanun devleti,kanuni haksızlıklar devleti olabilir."

"S o s y a l H u k u k D e v l e t i " (Anayasa 2) deyimini berrak bir anlama bağlanmalıdır.Bu deyim neleri red ettiğini anlamak,neleri kabul ettiğini kestirmekten daha kolaydır.Sosyal hukuk devleti,liberal ekonomik düzene dayanan hukuk devleti demek değildir.Marksist bir düzen de kast olunmamaktadır.

Sosyal Hukuk Devleti "H u k u k D e v l e t i " kavramının çağımızda kazandığı yegane anlamdır.Hukuk Devleti olmaksızın "sosyal Devlet",sosyal devlet olmaksızın "hukuk devleti" düşünülemez.O halde sosyal devlet ile hukuk devleti iki ayrı kavram sayılamaz.

a) Kanuna bağlı devlet:"Kanuna bağlı devlet","Kanun Devleti" kavramlarında tutucu olmak isteyen anlam ağır basar.

"H u k u k a b a ğ l ı d e v l e t " terimi kanunlara bağlı devlet anlamında alınır ona "Hukuk Devleti" demek güçtür.Böyle anlaşılınca hukukun üstünlüğüne bağlılık devletin meşruluğunu saptamakta bir ölçü de sayılabilir.Bu suretle Devlet kendini "Hukuk"a bağlı saymıştır.

Böylece kanun devletinin küçümsendiği sanılmamalıdır.İnsanlığın "kanuna bağlı toplumlar" kurabilmesi kolay olmuştur.Fakat içinde bulunduğumuz çağ kanunilik prensibinin yeterli olamayacağını gösterdi.Hukukun Kanundan da üstün olduğunu kabul etmek gerekir.

Düzeyde kalan bir anlayışa göre kanunlar sonuçta,toplumdaki bir çoğunluğun iradesi sayılır.Hukuk bundan farklıdır.Kanun

ile hukukun yollarının ayrıldığı dönemler olmuştur. Kanunilik kavramı ile hukukun üstünlüğü arasındaki fark bundan gelir.

Montes Quieu "iyi insan, memleketinin kanunlarını seven kimsedir" demişti. Bu deyim "kanunilik" kuralının itibarını açıklar. Çünkü o çağlarda toplumu yönetecek en doğru kuralların kanunda yer alacağı düşünülüyordu. Kanun "insan tabiatının gelişmiş şekli" olarak kabul ediliyordu (Sanpastor J.A. de role du juriste et developpment aconom Que et sociale dans un regime de legalite) bu bir idealdir. İdeal kanun ile kanunilik kavramı arasında bir tartışma düşünülemez. Fakat sadece yasama tasarrufu niteliği ile yetinilirse iki kavram arasında ayrılık başlar. Bu suretle "kanun adamı halinde hukukçu" bir araç haline gelir, kanun tutsaklığına düşer. Kanunilik ekonomik, sosyal ve düşünsel gelişmenin engellerinden biri olursa hukukçu değerinden ve görevinden çok şey kaybedecektir. Sosyal ve ekonomik gelişmenin yoğunlaştığı dönemlerde hukukun üstünlüğüne direnç zararlı davranıştır.

b) Tek anlamlı kavram: Hukukun üstünlüğü karma ve bileşik bir kavram gibi gözükebilir. Bu görünüm uygulamanın çok çeşitli olmasından ileri gelmektedir. Esasında hukukun üstünlüğü tek anlamlı bir kavramdır, karma ve bileşik değildir.

"Milletlerarası hukukçular komisyonunun 1959'da Yeni Delhi toplantısında hukuk üstünlüğü için kabul ettiği formül şu olmuştur; "hukuk üstünlüğü demek, her zaman aynı olmadıkları halde bir çok noktalarda benzerlik gösteren ve dünyanın çok farklı siyasi yapıda ve farklı ekonomik şartı içindeki çeşitli devletlerinde yaşayan hukukçuların gelenek ve tecrübelerine göre ferdi, keyfi hükümete karşı korumak ve insanlık haysiyetinden faydalanmasını sağlamak için gerekli oldukları tartışılmayan prensipler, müesseseler ve usuller demektir".

c) Kanun önünde eşitlik: Kanun önünde eşitlik bugün klasik anlamı açısından dahi dar bir uygulama içinde değildir.

Demokrasi ilkesine bağlı devletlerde "ikinci sınıf vatandaş yaratmak yasağı" gün geçtikçe gelişen bir anayasa kuralı haline gelmiştir.

Kanun önünde eşitlik kavramının ekonomik güven hakkına kadar genişlediği görülmektedir. Eşitliğin somut anlamını "kişilerin devletçe eşit olarak korunması"nda aramak lâzımdır. Devlet, kişinin temel hak ve hürriyetlerini, fert huzurunu, sosyal adalet ve

hukuk devleti ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasi, iktisadi ve sosyal bütün engelleri kaldırır, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlar.

Böyle anlaşılan eşitlik hukukun üstünlüğü kavramındaki içtenliğini kanıtlar. Bununla beraber şekilde kalan eşitlik aldatıcıdır. Devletten korunmasını istemek "hak" 1, herkesin aynı eşitlikte korunması olarak anlaşılırsa daha fazla korunmaya muhtaç olanlar için durum kanuni eşitsizlik haline gelir. Yoksulluk her toplumda aşırı çareler ve sorumsuz önderler yaratmıştır. Sağ ve sol diktatörlüklerde kronolojik gözlem bunu gösterir.

3- Hukukun üstünlüğü ve demokrasi: Hukukun üstünlüğü belli bir sosyal ortama muhtaçtır.

Bu ortam "demokrasi" dir. Fakat demokrasi kelimesine içtenlikle verilen anlamda anlaşmak lâzımdır. "Güdümlü demokrasi" özlemi içinde hukukun üstünlüğünden söz edilemez. Zira sürekli bir gelişme anlamına gelen hukukun üstünlüğü kavramını güdümlü bağdaştırmak mümkün değildir.

"Hukukun üstünlüğünü tanımış bir toplumda kişinin korunması, aydın, bağımsız ve cesaretli hakimlerin mevcudiyetine bağlıdır" (Bk. Commission internationale de juristes, la pirimaute du droit, force du progres, 1965, s. 54).

Hukukun üstünlüğü kavramı, sosyal baskılara karşı kişisel tepkileri önlemekte en etkili çaredir. "Direnme hakkı" nın kullanılmasından isyana kadar gidebilen tepkilere sebebiyet verilme istenirse en güvenli yol hukukun üstünlüğünü tanımakla ve gerçekleştirmekle bulunabilir. Bu açıdan hukukun üstünlüğü kavramının "kamu hukuku" ve "Anayasa hukuku" açısından değeri büyüktür.

I) Anti demokratik kanunlar konusu:

a) 1951 Komisyonu:

Hükümet programında (sh.7) "Millete en iyi hizmet verilebilmesi, devlet idaresinde milletin en iyi şekilde temsil edilebilmesi ancak demokratik sistem ile mümkün olabilir", "Demokratik insan hak ve hürriyetlerine saygının en yüksek olduğu, insan hak ve hürriyetlerinin en iyi şekilde korunduğu sistemdir" tunceleri yer almaktadır.

Bu açıdan mevzuatımızın bu isteklere uydurulması zorunludur. Bu ise "antidemokratik kanunlar" konusunun çözülmesini,

diğer bir deyinle mevzuatınızın antidemokratik hükümlerden arındırılması konusuna dönülmeyi gerektirmektedir.Bu konu demokratik gelişin tarihi içinde ele alınmış,fakat sonra terkedilmiştir:

1951 yılında İçişleri Bakanlığında bir komisyon kurulmuş,bu komisyona bütün Bakanlıklar Hukuk Müşavirleri ve Üniversite temsilcileri davet olunmuş,Bakanın ilk komisyon toplantısında en geniş bir çalışmanın yapılması istenmiş,komisyon ilk olarak antidemokratik hükümlerin nasıl ayırt edileceği hususunda bir ölçü tesbitini uygun bulmuştur.Bulunan ölçü şudur:

- "İnsan haklarını,siyasi hakları,Amme haklarını tehdit eden veya kaldıran hükümler antidemokratiktir"

Bu formül içişleri Bakanlığından 12.6.1951 gün ve 31.226-4 sayılı ve 18.6.1951 gün ve 31.226-4/436 sayılı teskere ile Başbakanlığa arzedilmiş,onaylanmış ve Büyük Komisyon,8 adet alt komisyona ayrılmış ve uzun süre çalışılarak antidemokratik hükümler ayıklanmış,alt komisyon raporları büyük komisyonda tartışılarak sonuçlara varılmıştır.Hazırlanan genel raporda varılan sonuçlar rapor haline getirilmiştir.

Halen Komisyonun çalışmaları,tutanaklar İçişleri Bakanlığında bulunmaktadır.Faydalannak her zaman mümkündür.

b) Türkiye Barolar Birliği Çalışmaları:

1951 Komisyonundan sonra 1977 yılında Türkiye Barolar Birliği konuyu tekrar ele almış,17-18-19 Haziran 1977 günlerinde İstanbul'da yapılan toplantılara ilişkin raporlar kitap halinde yayınlannıştır.

III) İşkence Konusu:

Hükümet programında "insan hakları evrensel beyannamesinde ifadesini bulan hak ve hürriyetlerin sağlanması ve teminat altına alınması" na işaret olunmuş,Hükümet "işkencenin yasaklanması" na ilişkin Avrupa Sözleşmesine katılmıştır.

Menleketimizde,zaman zaman yoğunlaşan "işkence" iddiaları sürüp gitmektedir.Bu iddiaların haklı olduğunu kanıtlayan "mahkeme kararları" da vardır."İşkence uygulaması" nı,geleneksel "karakol tatbikatı" olarak,haklı gören düşüncelere de rastlanmaktadır.Böyle düşünenlere göre "mademki zor kullanarak itiraf elde edilebiliyor,o halde,sanığa konuşuncaya kadar işkence uygulanabilir,

yeterki itiraf elde edilebilsin.

"Eğer devletin, kullandığı yöntemlerde herhangi bir sınırlamaya tabi olmaksızın suçları ve suçluları bulmak mutlak görevi varsa, bu durumda, işkenceyi ahlaken ve hukuken meşru saymak gerekecektir. Ortaçağ engizisyonu bu anlayışı yansıtır. Ne var ki, uygarlık tarihi, uzun ve acılı yüzyıllar ve çok pahalıya ödemiş deneylerden sonra bu zihniyetin yenilgisini müjdelmektedir. Bu gün artık, ne pahasına olursa olsun suçları ve suçluları ortaya çıkarmak amacının karşısına, insan onuru, vücut bütünlüğünün dokunulmazlığı, insanın kendisine saygısı gibi değerler çıkmaktadır. Günümüzde devletten insanın kişiliğine ve vücut bütünlüğüne dokunulmadan suçları ve suçluları bulmaya yönelik yöntemler geliştirmesi beklenmektedir. Hatta bu, devlete bir görev olarak verilmiştir."

Almanya'da Nazi döneminde Himmlerin emirnamesi şu hükümleri getiriyordu: "sabotajcılara, tedhişçilere, mukavenetçilere, paraşütle indirilen ajanlara, anti-sosyal unsurlara, Rus ve Polonyalı serserilere işkence uygulanabilir. İşkence, duruma göre şunları kapsar: Gıdayı (ekmek ve suyu) azaltma, sert yatak, ışıksız hücre, uyutmanak, yorucu beden hareketler, kırbaçlama (yirmi kırbaçtan fazlası için hekimden mütalaa alınacaktır). Doktorun fikrinin alınması insanlık nedenine dayanmıyordu. "itiraf" etmeden ölen kişiden bir şey öğrenmek kabil olmayacaktı. Gestaponun bulunduğu her şehirde bir "işkence merkezi" de kurulmuştur. Bu uygulamaya yadırganamazdı. Hitler böyle bir rejim seçmişti.

Devletimiz demokrasiyi, "Hukuk Devleti"ni, "Sosyal Devlet" i benimsenmiştir. Hukuk Devletinin yerine hangi yönlü olursa olsun bir diktatörlük (totaliter Devlet) kabul etmiş olsaydık belki de "işkence" meşru sayılırdı. "Hukukun Üstünlüğü" huzurunda gayri meşru sayılan devletlerde işkence "meşru"dur. Görülüyor ki işkence yaşağını ihlâl etmek, "Anayasayı ihlâl sonucu" nun bir çeşididir. Anayasamız (md.17) "kinseye işkence ve eziyet yapılamaz" diye emrettiğine göre münferit olayları aşan "sistemli işkence" TCK'nun 243.maddesinden taşar ve 146.maddeye yaklaşmış olur. Unutmanak lazımdır ki tutuklanmış veya gözaltına alınmış kişinin hayatı ve sağlığı hükümetin sorumluluğu altındadır.

Bazı rejimler, "Devlet hakları" ile "insan hakları" arasında birincilerin tercihi yolunda bir anlayışa dayanır. Halbuki

"hukuk devleti" bu hakları bağdaştırabilmiş,bunu başarabilmek için de,"Anayasal rejimi" getirebilmiştir.

Anayasamızın 17.maddesine göre ceza "insani" olmak zorundadır.Sanık hükümlüden evvel gelir.O halde hükümlüye işkence edemezken,sanığa işkence edilebilir mi?

Biran için işkenceyi meşru sayalım,hatta Himmlerin emirnamesi gibi bir "işkence Kanunu" çıkarıp,onu normal bir soruşturma aracı haline getirelim.Türkiyenizde bunun genel sonucu ne olur.Evvela mahkemeye,savcıya ihtiyaç kalmaz."İşkence uzmanları" onların yerini alır.Sonuçta,yirminci yüzyılda ünlü bir "engizisyon" örneği yaratırız.

"İşkence suçu bir insanlık suçu olduğu gibi,devleti vatandaş sevgisinden yoksun kılarak,için için kemiren bir suçtur.Devletin bu suçun arkasında olmadığını açıklaması yeterli değildir.Devlet bu suçu ve suçluları onaylamadığını yönetsel,yargısal ve yasama organı çalışanları ile göstermeli,iyice belletmelidir."

İşkence ürünü "itiraf" a rağmen kişinin sonunda suçsuz olduğu anlaşılrsa,yapılanı nasıl izah edeceğiz?Suçsuzlara yapılan işkencelerin toplunda doğurduğu çöküntülerin zararı ile işkencenin sözde faydasını karşılaştırmak gereksiz midir?

Kaldı ki işkence uygulamasında genel sonuca bakmak lazımdır.İşkence ile elde edilen itirafa dayanan "haksız hükümler az değildir.Hatta bunlar pek az da olsalar,bir gün haksızlıkları anlaşılınca "toplumsal tepki" bütün düzeni sarsabilir,zararları pek ağır olur.

"Acı"nın mutlaka gerçeği söyleteceği sanılmalıdır.Acı,işkenceye tutulana sadece konuşturur.Ayrıca tahammül "fizyolojik" bir özelliktir,kişiden kişiye değişir.Fizik acının derece derece artırılması sonunda susmayı ölüme tercih edenlerin de bulunduğu sadece varsayımdır.Şüphesiz işkence tehdidinin bile yeterli sayıldığı zayıf kişilerden başlayarak çok dirençli yapılara rastlanabilir.Fakat sonunda işkencenin istenen şekilde konuşturamıyacağı insan yoktur.

"Dayaksız sorgu" usulleri (günlerce ayakta tutmak,u-yutmanak,aç bırakmak,tabi ihtiyaçlarına mücade etmemek,dayanılmaz ışık altında günlerce süren sorguya çekmek ve bu gibiler) "işkence"

"hukuk devleti" bu hakları bağdaştırabilmiş,bunu başarabilmek için de "Anayasal rejimi" getirebilmiştir.

Anayasamızın 17.maddesine göre ceza "insani" olmak zorundadır.Sanık hükümlüden evvel gelir.O halde hükümlüye işkence edemezken,sanığa işkence edilebilirmi?

Biran için işkenceyi meşru sayalım,hatta Himmlerin emirnamesi gibi bir "işkence Kanunu" çıkarıp,onu normal bir soruşturma aracı haline getirelim.Türkiyemizde bunun genel sonucu ne olur.Evvela mahkemeye,savcıya ihtiyaç kalmaz."İşkence uzmanları" onların yerini alır.Sonuçta,yirminci yüzyılda ünlü bir "engizisyon" örneği yaratırız.

"İşkence suçu bir insanlık suçu olduğu gibi,devleti vatandaş sevgisinden yoksun kılarak,için için kemiren bir suçtur.Devletin bu suçun arkasında olmadığını açıklaması yeterli değildir.Devlet bu suçu ve suçluları onaylamadığını yönetsel,yargısal ve yasama organı çalışanları ile göstermeli,iyice belletmelidir."

İşkence ürünü "itiraf" a rağmen kişinin sonunda suçsuz olduğu anlaşılrsa,yapılanı nasıl izah edeceğiz?Suçsuzlara yapılan işkencelerin toplunda doğurduğu çöküntülerin zararı ile işkencenin sözde faydasını karşılaştırmak gereksiz midir?

Kaldı ki işkence uygulamasında genel sonuca bakmak lazımdır.İşkence ile elde edilen itirafa dayanan "haksız hükümler az değildir.Hatta bunlar pek az da olsalar,bir gün haksızlıkları anlaşılınca "toplumsal tepki" bütün düzeni sarsabilir,zararları pek ağır olur.

"Acı"nın mutlaka gerçeği söyleteceği sanılmalıdır.Acı,işkenceye tutulana sadece konuşturur.Ayrıca tahammül "fizyolojik" bir özelliktir,kişiden kişiye değişir.Fizik acının derece derece artırılması sonunda susmayı ölüme tercih edenlerin de bulunduğu sadece varsayımdır.Şüphesiz işkence tehdidinin bile yeterli sayıldığı zayıf kişilerden başlayarak çok dirençli yapılara rastlanabilir.Fakat sonunda işkencenin istenen şekilde konuşturamıyacağı insan yoktur.

"Dayaksız sorgu" usulleri (günlerce ayakta tutmak,u-yutmanak,aç bırakmak,tabi ihtiyaçlarına mücade etmemek,dayanılmaz ışık altında günlerce süren sorguya çekmek ve bu gibiler) "işkence"

ise de adli zabitanın soruşturma usulü tesbit olunmuştur. Sanığın teminatı "adli zabıta" dan başlanmalıdır. Adli zabitanın bir "hukuk öncesi" sayılmasına imkan yoktur.

Adli zabıta makam ve memurları tanzim ettikleri evrakları hemen savcılığa gönderirler (CMUK.156) Zabitanın işin savcılığa intikalini geciktirmeğe hakkı yoktur. Savcı zabıta tahkikatının her safhasında müdahale edebilir. Diğer bir deyimle savcının zabitanın soruşturmasına her zaman müdahaleye hakkı vardır. Adli zabitanın yaptığı soruşturma "hazırlık soruşturma"nın bir parçasıdır. Adli zabıta memurlarını kanun "savcının muavini" sayar. (CMUK.90) ve savcının emirlerini icraya memur olduklarını bildirir. (CMUK.97)

Menleketiniz kanunlarında "adli zabıta" kavramına yer verilmiş olmasına mukabil, bu zabitanın unvanı zabıtanın tefrik edilmiş ve doğrudan doğruya adli makamlara bağlı müstakil bir teşkilat haline getirilmemiş olması doğru değildir. Suç haberlerini savcılığa verecek olan zabıta memurudur. Diğer haber alma yolları ikinci derecededir.

Zabitanın "cebir" veya "hile" kullanarak tesbit ettiği "ikrar"a dayanılarak mahkemeye verilen ve sonunda beraat eden sanıkların durumu her memlekette endişe ile karşılanmıştır. Zira bu çeşit davalarda "beraat kararı aynı zamanda zabitanın kanun dışı tatbikatının zımnen mahkûm edilmesi anlamına gelir. Nitekim bu husus İtalya'da bir "meclis soruşturması"na sebep olmuştur. Bu arada, savcı tarafından hazırlık soruşturmasında sanığın sorguya çekilmesinden sonra tekrar zabıtada sorguya çekilmesi ve bu defa ikrarda bulunması sanığın kendilerinden şikayet ettiği zabıta memurlarının huzuru ile sorguya çekilmiş olması, sanığın hasmı oldukları aşikar surette bilinen kimselerin zabıtaca yapılan sorgu sırasında hazır bulundurulmaları, savcının sanığı karakolda sorguya çekmesi tevkif edilerek tevkifhaneye konulmuş sanığın bilahare buradan alınarak zabitanın emrine verilmesi ve bu suretle sorguya çekilmesi, sanığın uzun uzun müddet sorgusu için hakim önüne çıkarılmaması ve ikrarını müteakip derhal hakim önüne sevk edilmesi gibi tatbikatın yolsuzluğu üzerinde de durulmuştur.

Kötü muamele, yorucu sorgu, kimyasal maddeler veya mekaniki aletler kullanılması, işkence, hileli vasıtalar (gerçek olmadığı halde suç ortağının ikrar ettiğini, bir rüyet şahidinin bulun-

duğunu söylemek gibi) kanuna aykırı bir tedbirin uygulanacağı tehdidi, bir fayda sağlanacağı vaadi gibi haller gayri meşru sorgu usullerine dahildir. Fakat sorguya çekenin, bildiği bazı hususları sanığa söylememesi hile sayılmaz. Gizlice dinlemek, zabıta adına çalışan bir şahsın sanığın hüccesine suçlu diye sokularak itibarını sağlamak hakkında serbestçe karar vermek imkanını kaldıran her tutum hileli sayılmalıdır.

Suçları meydana çıkarmak, suçluları ve suç delillerini ve kanunun tatbikini sağlayacak sair hususları araştırmak, suçların başkaca neticeler doğurmasını önlemek, kısacası suç işlenmesinden sonraki bütün safhalarda vazife gören zabıta unumi (önleyici) zabıtanın tanisiyle farklı bir iş görür.

Gördükleri işin idari değil, adli bir iş olması adli zabitanın da bir "t e m i n a t "a ihtiyacı olduğunu gösterir. Bazı memleketler bu hususu Anayasada gösterecek kadar önemi bulmuşlardır. İtalyan Anayasasının 109. maddesi adli zabitanın doğrudan doğruya adli makamlara tabi olduğunu bildirmektedir. 1955 yılında İtalyan Usul Kanununun 220. maddesi değiştirilmiş ve adli zabitanın baş savcılara karşı mes'ul olduğu ve adli zabıta mensuplarının baş savcılarının rızası olmadan vazifelerinden alınmayacakları kaide olarak kabul edilmiştir.

Memleketinizde de adli zabitanın unumi zabıtanın vazife ve memurluk statülerinin hukuki vasfı bakımından, ayrılması lâzımdır. Böylece yeniden tanzim edilecek bu durumdan sonra adli zabitanın müstakilen hareket edeceği halleri de genişletmek uygun olur. Usul Kanununuzda adli zabıta suç ihbarlarını almak (CMUK.152) gibi vazifeler açıklanmış ve "zabıta nakan ve memurları suçları aramakla ve işin tenviri için lâzım gelen acele tedbirleri almakla mükelleftir" (CMUK.156) kaidesi konulmak suretiyle adli zabitanın müstakilen yapabileceği hususlar işaret olunmuştur. Buna mukabil "bütün zabıta nakan ve memurları, cumhuriyet savcılığının adliyeye ilişkin işlerde emirlerini yerine getirmekle yükümlüdürler" (CMUK.154) kaidesiyle adli zabitanın bağımsız olmadığı gösterilmiş bulunmaktadır.

Adli zabıta kavramının Fransız kökenli olduğu söylenebilir. Fransa'da savcılık kurulunca, bir kısım zabıta emrine vermek ihtiyacı duyuldu. Adli zabıta idari zabıta ayırımına ilk

Adli zabitanın görev bakımından savcılığa, idari hiyerarşi bakımından emniyet makamlarına tabi olması şeklindeki statüler her memlekette tenkit edilmiştir.

"İyi bir ceza adaleti, mükemmel bir Adalet Polisinin kurulmasına sahip olan devletlere müyesser olur". "Dünyada en zor olan adli zabıta görevini yapabilmek için polisin yalnız tecrübe ile yükselmesi kafi değil, teknik ve ilmi bakımdan da yükselmesi ve ona göre soruşturma yapması gerekir".

c) Adli zabitanın savcılığa bağlanması: Adli zabıta işlenlerinde de vatandaş için teminata ihtiyaç vardır. Savcıya bağlılık bir teminat sağlayacaktır. Adli zabitanın özlük işleri dahi "tayin, terfi, tecziye vs." savcıya tevdi edilmelidir. Savcılığa organik bağlılık da sağlanmalıdır.

Adli zabıta fikri "savcılık" ile aynı çağa rastlar, diğer bir deyişle savcılık diye bir organın kurulması ile ki adli zabıtaya ihtiyaç duyuldu. Yine o tarihten beridir ki genel zabıta makamlarının, adli zabitanın ayrılmasına dirençleri başladı.

Adli zabitanın idari zabıta içinde yer alması Usul Hukuku ilkeleri ile de bağdaşmamaktadır. Adli zabıta savcılığın "yardımcısı" dır, işlenleri hazırlık soruşturması içinde ve savcı adına dır. "Savcılığın bölünmezliği" ilkesi ile "karma adli zabıta" yı bağdaştırmak olanacağı yoktur. İdari zabıtaya, adalet organları için zaruri vasıflar (Örneğin tarafsızlık, reddedilebilirlik gibi) tanınmadan, sağlanmadan "Adli zabıta" adını vermek içtenlik sayılmaz kişinin güvencesi ancak mahkemede başlarsa çok geç kalınmış olur."

Eğer bir suçun işlendiği iddia ediliyorsa, bu iddiada suçun önlenemediği kabul ediliyor demektir. Buna rağmen aynı organın, bu kerre iddianın doğruluğunu aramağa memur edilmesi düşündürücü değildir? Önlemekte görevli olanın cezalandırma görevine katılması sadece mantıksız değil, sakıncalıdır da Genel Zabıta "teknik zabıta" değildir, fakat "adli zabıta" tünden teknik bir zabıta dır. Bu zabitanın yalnız "kriminalistik" (=fenni polis) bilgileri ile değil, aynı zamanda hukuksal bilgilerle de donatılmış olması gereklidir. O halde böylesine nitelikleri olan zabıta yapısı nedeni ile diğer zabıtanın ayrıdır. O halde neden "tabiî emir"ine bağlı olmasın?

Fransız Yargıtay içtihadına göre, Anayasadaki kuvvetler ayrılığı, Adalet hizmetine ait bütün konuların, özellikle Adli zabıta

Adli zabitanın görev bakımından savcılığa, idari hiyerarşi bakımından emniyet makamlarına tabi olması şeklindeki statüler her memlekette tenkit edilmiştir.

"İyi bir ceza adaleti, mükemmel bir Adalet Polisinin kurulmasına sahip olan devletlere müyesser olur". "Dünyada en zor olan adli zabıta görevini yapabilmek için polisin yalnız tecrübe ile yükselmesi kafi değil, teknik ve ilmi bakımdan da yükselmesi ve ona göre soruşturma yapması gerekir".

c) Adli zabitanın savcılığa bağlanması: Adli zabıta işlenlerinde de vatandaş için teminata ihtiyaç vardır. Savcıya bağlılık bir teminat sağlayacaktır. Adli zabitanın özlük işleri dahi "tayin, terfi, tecziye vs." savcıya tevdi edilmelidir. Savcılığa organik bağlılık da sağlanmalıdır.

Adli zabıta fikri "savcılık" ile aynı çağa rastlar, diğer bir deyinle savcılık diye bir organın kurulması iledir ki adli zabıtaya ihtiyaç duyuldu. Yine o tarihten beridir ki genel zabıta nakanlarının, adli zabitanın ayrılmasına dirençleri başladı.

Adli zabitanın idari zabıta içinde yer alması Usul Hukuku ilkeleri ile de bağdaşmaktadır. Adli zabıta savcılığın "yardımcısı" dır, işlenleri hazırlık soruşturması içinde ve savcı adındadır. "Savcılığın bölünmezliği" ilkesi ile "karma adli zabıta" yı bağdaştırmak olanağı yoktur. İdari zabıtaya, adalet organları için zaruri vasıflar (örneğin tarafsızlık, reddedilebilirlik gibi) tanınmadan, sağlanmadan "Adli zabıta" adını vermek içtenlik sayılmaz kişinin güvencesi ancak mahkemede başlarsa çok geç kalınmış olur."

Eğer bir suçun işlendiği iddia ediliyorsa, bu iddiada suçun önlenemediği kabul ediliyor demektir. Buna rağmen aynı organın, bu kerre iddianın doğruluğunu aramağa memur edilmesi düşündürücü değildir? Önlemekte görevli olanın cezalandırma görevine katılması sadece mantıksız değil, sakıncalıdır da Genel Zabıta "teknik zabıta" değildir, fakat "adli zabıta" tünden teknik bir zabıta dır. Bu zabitanın yalnız "kriminalistik" (=fenni polis) bilgileri ile değil, aynı zamanda hukuksal bilgilerle de donatılmış olması gereklidir. O halde böylesine nitelikleri olan zabıta yapısı nedeni ile diğer zabıtabadan ayrıdır. O halde neden "tabiî ânir"ine bağlı olmasın?

Fransız Yargıtay içtihadına göre, Anayasadaki kuvvetler ayrılığı, Adalet hizmetine ait bütün konuların, özellikle Adli zabıta

işlemlerinin adalet makamlarının yetkisinde olmasını gerektirir.

ç) Adli zabitanın savcıya bağlanmasında sakınca iddiası: Savcı, zabıta amiri olarak yetiştirilmemiştir. Savcının bu durumu Adli zabıtayı başarısızlığa götürür.

Adli zabitanın Adalet Bakanlığına veya Başbakanlığa bağlanmasının, zabitanın bazı hukuk dışı davranışlarını önlemek isteğine dayandığı, halbuki Bakanlık değiştirmenin bir fayda sağlayamayacağı" "Başbakanlığa bağlı olmasının bu durumu değiştiremeyeceği, hatta hükümetin etkisini artıracacağı" ileri sürülmektedir.

Bazı işlemlerin Adliyeye ilişkin olması zabıta görevinin bütünlüğünü bozmaya yeterli değildir. Kaldı ki ayırmadan doğacak sakıncalar daha büyük olacaktır. "Adli kolluk görevlerinin idari nitelikte olduğuna dayanan bu görüşe göre, suçları ve suçluları aramakla da suçların önlenmesi, önleme ile tenkil etme arasındaki farkın bile sun'i yapma olduğu belirtilmiştir".

Kanu görevinde de "malîyet" düşünülmelidir: Ayrılma personeli çoğaltır, önleme çabaları sonunda elde edilen bilgilerden soruşturma istifadeyi olanaksızlaştırır, iki kolluk arasında bir çeşit "rekabet" doğurur, yetki çekişmelerine yol açar.

Adli zabıta genel zabıta içinde ayrı bir bölüm olarak kalmalıdır. Bu suretle yeni masraflara lüzum kalmaz, kadro içinde karşılıklı yardım olanağı da yitirilmemiş olur.

d) Savcıya bağlılıkta karma sistem: Adli zabitanın kendi amiri bulunmalıdır. Bu amir kendi emrindekilerin işlemlerinden savcıya karşı sorumludur. Savcı, zabitanın Adli görevine ilişkin konularda doğrudan doğruya kovuşturma yapabilir. Bu sistem İtalya da uygulanmaktadır:

"İtalyan Ceza Muhakemesi Kanununun 16. maddesinde bulunan ve adli polis amir ve memurları aleyhine Adalet Bakanının izni olmadan kovuşturma yapılmasını engelleyen hüküm, Anayasanın (Adli makamlar suç kolluğundan doğrudan doğruya faydalanır ve onu vasıtasız olarak kullanır) hükmüne (m. 109) aykırı görülerek iptal edilmiştir". Her bölgenin zabıta amiri o bölgenin savcısının rızası olmadan azledilemez, nakil edilemez, terfi edilemez, İtalyan Kanunu Adli Zabıtaya "teminat" sağlamak ihtiyacını duymuştur. İtalyan Usul Kanununun 220. maddesini yorumlayanlara göre bu madde hiyerarşik bağlılığın İçişleri Bakanlığında kaldığını, fakat disiplin, mükafat

ve terfi gibi konularda, İçişleri Bakanlığının Başsavcılarının olumlu mütalaasını almadan işlem yapamayacağını ileri sürmektedirler. Fakat İtalyan yazarları bunun yeterli olmadığını, tayin nakil, tecziye gibi hususlarda savcılığın karar veya nakama öneri mercii olmasını savunmakta, sadece bir çeşit "veto yetkisi"nin etkisiz kaldığını ileri sürmektedirler.

İtalyan Usul Kanununun 220.maddesi hakkında Meriyet Kanunu (25 Ekin 1955, n.932) Adli zabıta âmirleri hakkında sayılan işlenleri yapmadan evvel savcılığın mütalaasının yazı ile isteneceğini bildirmektedir. Savcılığın mütalaası olumsuz ise, ilgiliye tebliğ olunur.

İtalyan Usulü Kanuna göre (m.229) görevlerine ilişkin kanun hükümlerini ihlal eden, Adli mekanların emrini yerine getirmeyen veya geciktiren Adli zabıta amir ve memurları hakkında, savcılığın doğrudan tecziye hakkı vardır.

e) İdari İşlem-Adli İşlem ayrımı: Bizce suç işleyen kaçmış ise onu yakalamak elbette "idari zabıta"nın görevidir. Suçun işlenmesinden sonra da olsa bu işlem "idari" dir. Fakat kaçığın sorguya çekilmesini, onu yakalayana bırakamayız. Görülüyor ki Adli zabıta işleni ile idari zabıta işlenini ayırmanın ölçüsü kronolojik değildir. Farklı işlenlerin niteliğinde aranacak lâzımdır.

"Adli zabıta, adli bir fonksiyon ifa ederken teşkilat içersine ve adli otoritelerin emrine girnekle beraber bu fonksiyonu maddi bakımdan kazai bir fonksiyon olmadığı idari bir fonksiyon olduğu şüphesizdir. Binaenaleyh her iki fonksiyonun maddi nahiyetleri bakımından iki nevi zabıta arasında bir benzerlik mevcuttur".

Araştırma ve soruşturma farklı işlenlerdir. Adli zabıtaya idari zabıtabadan ayırmamak, ayrıca idareye bağlı zabıtaya soruşturma yetkisi tanınmak, hatta bunu genişletmek bugün şikayet edilen duruma sebep olmuştur.

Menleketinizde zabıtanın soruşturması derece derece genişlenmiştir. Bu genişlemenin bazı yönlerinin kanuni dayanağı da yoktur. Savcılarının yetkilerinden büyük bir kısmının zabıtaya fiilen terk etmeleri menleketinizde bir gelenek yaratmıştır. "Gerçekte hazırlık soruşturmasını zabıta yapar" sözü doğrulanmış gibidir. Zabıta bütün adli soruşturmayı yapar sonuna bir de "fezleke" ekler.

Bu bir çeşit "iddianame" gibidir.

Adli zabitanın yürütmeye hiyerarşik bağlılığının devamında zaruret görülüyorsa, sakıncaları bir dereceye kadar gidermek için isabetli bir öneri şudur: Adli zabitanın yapacağı işlemleri sınırlamak, ihbarları, şikayetleri ve diğer "suç haberleri"ni derlemek, işlemsiz savcılığa göndermek, yalnız meşhut suç halinde yakalama, hızla kaybolması mümkün suç delillerini tesbit, muhafaza etmek (Fakat "delil telakki ve takdiri" anlamına gelecek işlemlerden kaçınmak) tanıkların ve sanıkların kimliklerini tesbit etmek (fakat dinlememek ve bu gibi işlemlerle zabitanın yetkilerinin kısılması halinde "yürütmeye bağlı adli zabıta"nın sakıncaları önlenebilir. Nitekim İtalya'da 1953 yılında toplanan bir hukuk kongresinde "adli zabıta her hangi bir halde ve her hangi bir sebeple sorgu, yüzleştirme, teşhis işlemi yapamaz" ilkesi benimsenmiş, bu işlemlerin yapılması halinde bunların geçersiz (batıl) sayılması şeklinde müeyyide önerilmiştir.

Diğer bir tedbir daha düşünülmektedir: Zabıta soruşturması sadece savcılığı aydınlatmaya tahsis edilmelidir. Yargı nakamalarına zabıta evrakını ihtiva etmeyen, savcılığın kendisince hazırlanan dosya tevdi olunmalıdır.

f) Öneriler: "Hukuk Devleti" kavramı geliştikçe "zabıta" kavramında bir gerilene görülmüştür, neden? Buna karşıt insanlık tarihinde ilk çağlarda "adli zabıta" diye bir örgüt yoktu, niçin? Adli zabıta Büyük Fransız İhtilalinden sonraya raslar; bir nedeni yok mudur?

Geleneksel anlayış şudur: Adli zabıta kavramının anlaşılması için bunun karşıtının bilinmesi lazımdır. Bu karşıt "İdari zabıta" dır. Hata bundan gelir, iki ayrı nitelik, birbirinin karşıtı gösterilirse yanlış başlar. Esasında "İdari (önleyici) zabıta" diye bir şey yoktur. Suçları zabitanın önlediği boş bir iddiadır. Suçların işlenmesinden evvelki dönem psiko-sosyolojik ekonomik (kıscası kriminolojik) nedenlere dayanır. Bir "kriminolojik zabıta" kurabildik mi? Bu nedenle önleyici (İdari) zabıta bir özentidir veya adli zabıtaya, idari sızma isteğini yansıtır. İdari zabitanın suçları önlediği iddiasından hareket edilerek "adli zabıta"nın, ondan ayrılmazlığı ileri sürülür. Bu bir aldatmacadır. Hiç bir memlekette "idari zabıta" suçları önlemek için donatılmış değildir. Suçları önlemek o kadar geniş kapsamlı bir iddiadır ki "önleyici (idari) zabıta anlanca kayıplıdır".

uygunluluk sistemine göre Savcı, çeşitli mülahazalarla kamu davasını açmayı veya açmanayı takdir edebilecektir. Usul Kanunumuz ise kanunilik sistemine göre Savcı, çeşitli mülahazalarla kamu davası açmayı veya açmanayı takdir edebilecektir. Usul Kanunumuz ise kanunilik sistemini kabul etmek sureti ile her türlü takdiri (dolayısıyla siyasi takdiri) berteraf etmiştir. Kamu davasının açılmasını gerekli kılacak "kafi enare" mevcut ise dava mutlaka açılacak, mevcut değil ise dava mutlaka açılmayacaktır. O hâlde "görev" ile "teminat" arasındaki ilişki buna göre tanzim edilmelidir.

Anayasamızın istediği teminatın, her halde bütün Devlet memurlarına tanınmış haklardan başka, bunlardan daha fazla bir şey olması lâzımdır. Aksi takdirde savcılar için Anayasada tasrih edilecek kadar önemli bir "teminat" dan bahsetmeğe lüzum kalmazdı.

- Güvence bir şeye karşıdır. Karşıtı olmayana teminat denilenez. Devlet nazariyesinde "teminat" çeşitli karşıtlara göredir. Adalet bakımından teminat yürütme organı karşısında anlamlıdır. Yürütme organı karşısında teminat sağlanmış ise ve idari erkandan müteşekkil veya karma bir kurul yetkili sayılmış ise, teminat sağlanmış teminata karşı gelinmiştir.

- Herhangi bir vatandaş diğerini Ceza Mahkemesine götürdüğü çağlarda (halk ithamı usulünde) suistinnaller görüldü. İtham imkanının fertlerce kötüye kullanılması, mahzuru yerine siyasal sakıncalar kendini gösterdi. Bu suretle görevin teminatı gerektirdiği anlaşıldı. Bu gelişim bazı memleketlerde teammül ve siyasal olgunlukla sağlanabildi. Bazı memleketlerde ise sarik kanun hükmüne ihtiyaç duyuldu.

Hakime lazım olan teminat savcı için de zaruridir. Haksız hükümle haksız itham arasında -bir bakına- fark yoktur.

Yukarıda özetlenen esaslardan anlaşılacağı üzere Anayasa yapıcısının amacı (Savcılık) yargı mekanizmasının bir parçası haline getirmek, yürütme görevinin tesir alanı içinde bırakmaktır.

- Adli Zabitanın tamamiyle bağınsız (ne Emniyet Makamlarına, ne savcıya bağılı olmayan) bir kuruluş haline getirilmesi sakıncalıdır. Konu bağınsızlık değildir. Adli zabita, teminatı savcılığa bağlanmalıdır ki "hazırlık soruşturmasının bölünmezliği" sağlanmış olsun Hazırlık soruşturmasında bölmeler arttıkça hizmet zarar görür.

Savcılığın itham görevi, "h a l k a d a l e t i" sisteminden gelir. Herhangi bir vatandaşın diğer bir vatandaşı ceza mahkemesine sürükleyebildiği devirlerde suistimaller ortaya çıktı. İtham için resmi bir organa ihtiyaç duyuldu. Bu suretle kamu davası açmak (=itham etmek) tekeli savcılığa verildi. İlga nazariyesi bu vazifeyi jüriye devretmekle eski sisteme kısmen dönüşü ifade eder.

Diğer bir düşünceye göre "H a k i m" in görevi, kanunlarda o kadar genişlenmiştir ki savcılık müessesesini adeta maseylenmiştir. Bu düşünceye hak verecek nisallere her kanunda rastlamak mümkündür.

Kamu davasını açmayan savcının kararına karşı, savcının bağlı olduğu ağır cezaya en yakın ağır ceza başkanı "şikayetçi" itiraz edebilir. İtiraz kabul olunursa ağır ceza başkanı kamu davasının açılmasını emreder. O halde hakim, itham görevine de müdahale etmektedir.

Bu anlayışın inkişafı, savcılığın ilgası, yerine "i t h a m y a r g ı ç l i ğ i" teşkilatının kurulması fikrine müncer olmaktadır.

b) Savcılığın bağımsızlığı nazariyesi: Savcılık dahi, " y a r g ı ç t e n i n a t ı " ndan istifade etmelidir. Hakime, lazım olan teminat, savcı için dahi zaruridir. Teminatlı hale getirilen savcı, icra kuvvetinden tamaniyle müstakil hale gelebilir. İcra kuvvetinin adalet nezdinde temsil edilmesi bir ihtiyaç değildir. İcra kuvveti ancak "ö n l e y i c i z a b ı t a" bakımından görev sahibidir. Teminatlı savcının görevi de "kamu davasını açmak ve yürütmek"ten ibaret kalacaktır.

c) Savcılığın tabii durunda kabulü nazariyesi: Bu nazariyeye göre savcı, Adalet Bakanının emrinde, teminatsız bir Devlet memurudur. Anneye ait herşeye nazaret icra kuvvetine aittir. "a m n e n i z a m ı" da bunun dışında kalmaz. Bu itibarla anne nizamını ihlal eden "suçlu" hakkındaki "kamu davası"na icra kuvveti yabancı bırakılmaz. "K u v v e t l e r i n a y r ı l ı ğ ı" prensibinin tabii neticesi, icra kuvvetini mahkemeler nezdinde savcılarla temsilidir. Diğer taraftan, kanunların iyi bir şekilde tatbikine icra kuvveti memurdur. İcranın bu görevini, adli sahalarda

başarabilmesi kendisine tâbi savcılarla mümkün olabilir.

Ceza davasında üç asil süje mevcuttur:Hakim,savcı ve sanık,Asli süjelerden gayrı,tali süjelere de rastlanak mümkündür. Müdahil davacı gibi,

Savcıyı hakime veya taraflara yaklaştırmak düşüncesine her zaman tesadüf olunmuştur.Bu iki istikametten birincisini seçmek savcıyı bir çeşit hakim haline getirmek olur.O zaman davada hakim ile savcıyı tefrik etmeğe inkân kalmaz,"d a v a " ile "h ü - k ü m "ü ayırmak isteğinin ve zaruretinin karşılanması inkansız hale gelir,d i y a l e k t i k . sonuç vermez.Buna mukabil,savcıya kendi menfaatleri için hareket eden bir "taraf" demek de mümkün görülmektedir.

a)Davada taraf Kavramı:Ceza davasında "t a r a f " nef-humu üzerinde durulmak lazımdır.Bir davada "t a r a f " ların mevcudiyetini kabul davayı "k a z a i . m u k a v e l e " fikrine icra ile mümkündür.Halbuki ceza davasında bu manada bir taraf mevcut olamaz.

b) Savcının durumu:Savcının taraf olmadığı yolundaki tartışmada da bir fayda yoktur.Savcı "a d l i g ö r e v " ifa eden bir organdan ibarettir.

Ceza davasında "taraf" ın mevcut olmadığı iddiasını isbat için savcı ile sanık arasındaki eşitliğin mevcut olmadığını,savcının adaletin menfatine,hatta icabında sanık lehine de hareket ettiğini ileri sürmek doğru değildir.Zira bu iddia,şeklen taraf kavramı ile "d a v a d a t a r a f " kavramını karıştırmaktadır.Ceza davasında taraf bir "u s u l h i z n e t i " ni ifa ile mükellef taraf manasındadır."Tarafsız taraf" deyini de anlamızsızdır.

Fransa'da savcının bir adı da Parquel'dir.Önceleri savcının ve nüdafinin yerleri aynı hizada,hakimlerin kürsüsü karşısında yerde "parke" de idi.Bu isin o zamandan kalmadır.Sonra savcı hakimlerin kürsüsü hizasına çıkarıldı.Bu düşündürücü bir şeydir.

Devlet "t a r a f " olamaz.Devletin hen alacaklı,hen tarafsız olması mümkün değildir.Ceza davasındaki faaliyet tarafların faaliyeti sayılmaz.Yapılan Devlet adına ve Devletin temsil ettiği "ü s t ü n . m e n f a a t " den doğan bir faaliyettir.

Diğer bir anlayışa göre "h u k u k i d u r u m " nazara alınmalıdır.Devletin "h a k i m " olarak hukuki durumu tamamıyla başkadır.Taraf olarak da Devlet bir başka hukuki durumdadır.Hukukta değişik durumlar daima mevcut olmuştur.Kaldı ki aynı Devletin "h u s u s i h u k u k " davalarında veya "i d a r i d a v a l a r " daki hukuki durumu "hakinlik" durumuna nani sayılmaktadır.Saniğa gelince,onun "i s b a t v a s ı t a s ı " olması taraf olmak durumuna tesir edemez.

Savcının tensil ettiği sosyal menfaat,sanık aleyhine bir mahkuniyet kararının alınmasında değildir,bu menfaat "doğru karar" in alınmasındadır.Bu sebeple sosyal menfaat bir sanığın menfaati arasında ziddiyet yoktur.Bu dahi savcının taraf sayılmasını gösterir.Kaldı ki duruşmada taraf olduğu zannını uyandıran savcının davanın her safhasında böyle görüldüğü de iddia edilmez.Mesela Yargıtay Savcısının taraf intibai uyandırması inkansızdır.

Savcılığın özellikleri:Bu özellikler çeşitli yönlerden incelennelidir:

a) Savcının bağımsızlığı kavramı:Kanun hükümlerine göre savcıların amiri Adalet Bakanıdır.Adalet Bakanı,kanu davası açması hususunda savcıya emir verebilir.Bu hü'ünler savcının bağımsızlığının hukuki mahiyetini araştırmağı icap ettirmektedir.

Bir anlayışa göre dava açmak hakkını icra kuvveti savcılara selahiyet nakli şeklinde devretmiştir.Eğer savcı aşikar surette "h a k s ı z " veya "y e r s i z " bir dava açmış ise veya suçluluğun aşikar ve takipte acil bir amme menfaati mevcut bulunmasına rağmen dava açmamış ise icra kuvveti birincide davayı durdurmasını,ikincide davayı açmasını savcıdan isteyebilmelidir.Bu anlayışa savcı icra kuvvetinin emrindedir ve ceza davası bir hükümet tasarrufunun bütün hususiyetlerini haizdir.

Diğer bir anlayışa göre savcılık,esasını anayasa hukukunda bulan Devletin "o r g a n " larından biridir.Savcı ile Adalet Bakanı arasında bir tabiyet rabitası yoktur.Adalet Bakanı sadece umumi bir sevk ve idare selahiyetini haizdir.Hizmetin ifsanda savcılar herhangi bir makama tabi olmamalıdırlar.Savcının icra kuvvetine tabiyeti Anayasa Hukuku ve siyaset bakımından varlık sebebini kaybetmiştir.Hükümet,Bakanları vasıtasıyla siyasi murakabasını bütün sahalarda icra eder.Fakat ceza davasında ve dolayısıyla adalet sahasında siyasi murakabe düşünülemez.

Bugünkü kuruluşu ile savcılık usul hukukunun gelişmesine karşıt "Adalet Bakanına bağlı olması sebebi ile siyasi kuvvete tabi,yeteri kadar uysallık teminatı arz eden" bir araç anlamındadır.

b)Savcılığın birliği ve bölünmezliği:Muayyen bir mahaldeki mahkemeler nezdinde vazife gören savcılar tek bir "savcılık" teşkil ederler.Muhtelif veya aynı derecede mahkemelerin her birinin ayrı,fakat tek bir bütün teşkil etmesine "savcılığın birliği" demek mümkündür.Buna mukabil,mahkemede savcılar şahıs olarak değişmiş olsalar dahi,aynı savcılığı temsil etmelerine "savcılığın bölünmezliği" ismini vermek doğru olduğu manasına gelir.

Savcılıktaki birlik aynı zamanda bir hiyerarşiye lüzum göstermiştir.Bütün savcıların "Adalet Bakanlığı" na bağlanmasıyle bu hiyerarşi tam bir "teşkilat" halini almıştır. Buna mukabil,hangi mahkemede,hangi şahıs tarafından olursa olsun savcılık tek tek şahsiyeti temsil eder:Cemiyet veya Devlet;bölünmezliğin sebebi yalnız bu değildir.Savcıların ifa ettiği görev de bölünmeğe elverişli bulunmamaktadır.

Bölünmezliğin neticeleri şunlardır:Soruşturmayı yapan kamu davasını açan,davayı mahkemede takip eden,dava sonunda hükme karşı kanun yoluna giden savcılar başka başka kimseler olabilir. Fakat bütün bunlar savcılık adına yapılmıştır.Savcının değişmesi hakimin değişmesi gibi değildir.Hakim değişmiş ise davaya yeniden başlamak lazımdır.Savcı değişikliğinde böyle bir şey yoktur,mahkemede savcılığın temsil edilmiş olması kâfidir.

Savcılığın birliği ve bölünmezliği kavramının Fransız menşeli olduğu,manasını kaybettiği de iddia edilmiştir.Böyle düşünenlere göre savcıların kendi aralarındaki hiyerarşi (savcıların başsavcıya bağlı oluşu) ile savcıların Adalet Bakanına bağlı oluşu aynı şey değildir.Hiyerarşiye bağlı olmak prensibinden savcılığın birliği ve bölünmezliğini çıkarmak olanaksızdır.Kaldı ki bazı savcılar arasındaki vazife farkı vardır (Yargıtay savcısı ile diğer savcılar arasındaki vazife farkı gibi),ayrıca her savcılığın yer bakımından selahiyeti ayrıdır.O halde tam manasile bir bölünmezlik yoktur.

Bir başka görüşe nazaran "temsil kavramı" ile "Organ kavramı" arasında büyük fark vardır. Temsilcisinin arkasında bir başka şahıs (temsil edilen) bulunur, organın arkasında ise bir şey yoktur. Bir parçanın bütünde mevcut olması gibi organ da hük- nî şahsiyetin içindedir.

c) Nezaret hakkı: Mevzuatımıza göre savcılar Adalet Ba- kanının idaresi altındadır. Adalet Bakanı, kamu davasının açılması hususunda emir verebilir. Bir emir verilince savcı da açmağa mecburdur. Bu hükümler muvacehesinde savcılık teşkilatının dahili hi- yerarşisi ile bu teşkilatın Adalet Bakanının emri altında olma- sının hukuki mahiyeti üzerinde durmak lâzımdır.

Adalet Bakanının nezaret hakkı esasında bir "hukuk kai- desi" veya "İçtihat" teşkil etmeyen "umumi talimat" vermekten mi ibarettir? Adalet Bakanı savcılar üzerinde sadece "özlük işleri" bakımından mı selahiyetlidir? Diğer bir deyinle "adliyenin ida- resi" ile "adalet" birbirinden farklı olduğundan Adalet Bakanı- nın ancak idari selahiyetleri mevcuttur, denek kabil midir? Adli- yenin idaresinden gayri Adalet Bakanına verilecek her selahiyet sun'idir, maksatlıdır. Umumi politikanın takibata müessir olabil- mesini istediği sahalarda kanun, açık açık hükümlerle Adalet Ba- kanına selahiyet tanımıştır, takibi Adalet Bakanının talebine (TCK.3.4.6.7) veya izne bağlı (TCK.127,f.3.4.128.143,f,4,140,143 158.159.f,1.161) suçlarda olduğu gibi, bunlar dışında tanınmış yegane "istisnai selahiyet" Adalet Bakanının savcıya kamu davası açması hususunda emir verebilmesidir.

Dava açmak hususunda emir verme selahiyeti hiçbir zaman açılması icap eden davayı açmak veya bir müddet açmak hususun- da emir vermeyi haklı gösteremez. Zira bu 'suçun işlendiğine dair "yeterli delil" mevcut ise savcı davayı açmağa mecburdur. (CMUK. 148 f.2) Bu bir vazifedir. "Kanunilik prensibi" ismi verilen bu vazifenin mahiyeti ilerde tetkik olunacaktır. Adalet Bakanı bir vazifenin yapılması hususunda emir veremez. Bu itibarla kamu da- vasının açılması hususunda geri bırakılması hususunda Bakanın verdiği emir "k a n u n s u z d u r " (TCK.49,b.1).

Adalet Bakanının selahiyeti kamu davasının açılmasına inhisar eder. Diğer bir deyinle savcı kamu davasını açmakla emri yerine getirmiştir. Müteakip nuamelelerde savcı serbesttir. Bu iti- barla soruşturmanın inkişafı sonunda mesela sanık lehine haklı

gördüğü taleplerde bulunmasına o davanın Adalet Bakanının emri ile açılmış olması bir mani teşkil edemez.

Adalet Bakanının dava açılması hususunda vereceği emrin çeşitli yönlerden mesuliyeti (idari, siyasi, hatta hukuki mesuliyeti), "takdir hakkı" ile karşılanabilir. Takdir hakkının mesuliyeti kaldırabilmesi Adalet Bakanına böyle bir emir yetkisini veren kaidenin "maksadı"na uygun emirlerde mümkündür. Maksat, açılması icap eden davayı açmaktan ısrar eden savcuyu harekete geçirmektir. Aleyhinde "kâfi emare" bulunmadığı halde, maksat dışı sebeplerle (mesela siyasi bir rakibi iz'aç, lekelenek gibi sebeplerle) kullanılan selahiyet, "takdir hakkı"na girmez, bu keyfi bir nuameledir.

Savcılarının bağımsızlığı zarureti: Savcılığın bölünmezliği kavranını daha genişleterek bütün menlekette savcılığın bir bütün teşkil ettiği fikrine varıldığı zaman bu teşkilatın bir âniri olması lâzım geleceği sonucuna varılmaktadır. Hemen her menlekette savcılığın Adalet Bakanına bağlı kaldığı görülmektedir. Fakat bu bağlılık şiddetle tenkit olunur.

Adalet Bakanının anirliğinin sadece umumî talimat şeklinde emirler verneğe inhisar etmesi lâzım geldiği, Bakanın münferit takip ve davalar hakkında emir vereneceği yolunda bir sistemin kabulü teklif olunmaktadır. Bizce bu haklı bir tekliftir. Fakat zabitanın İçişleri Bakanlığına tabi olduğu ve "adli zabıta" teşkilatının da kurulmadığı düşünülürse münferit takiplerde hükümetin zabıtaya emir yolu ile müdahalesi açık bir kapı olmakta devam edecektir. Bu mahzur ortadan kaldırıldığı takdirde savcılarının görevlerinde bağımsız olmaları tabiidir. Esasen kamu davasının açılmasında "kanunilik prensibi" mevcut olan bir menlekette savcılarının vazife yönünden de Adalet Bakanına bağlı kalmaları bir tezat teşkil eder. Adalet Bakanı "a n i r" ve savcılar da "n e - n u r" sayılırsa savcılık teşkilatında idare hukukunun "hiyerarşi" kavranı esas olacaktır ki bundan adalet çok şey kaybedecektir. Gerçekten savcılığın "Adalet Bakanına" bağlı olmasını izah inkânsızdır. Kamu davasını açmak ve yürütmek, savcılara "anir"leri tarafından verilmiş bir ödev değildir, kamu davasını açmak ödevi kanundan gelir. Bu itibarla Adalet Bakanına ancak ununî talimatlara inhisar eden bir yetki tanıyan sistem isabetlidir.

Adalet Bakanının kamu davası açılması bakımından savcıya emir verebilmesi usulü, kamu davasının açılmasında "uygunluk kuralı"nı benimsenmiş olan memleketlerde "mesela Fransa'da" kabul edilmiştir. Bu suretle uygunluk kuralının uygulanmasında rastlanacak mahzurlar önlenmek istenmiştir. Kanunumuz "mecburilik (kanunilik) usulü"nü kabul ettiğine göre Adalet Bakanının emri sisteminin esasına aykırı düşmektedir. Eğer mutlaka bir tedbire ihtiyaç duyulursa Adalet Bakanına -suçtan zarar görene tanınmış olan hakka eşit-takipsizlik kararına karşı ağır ceza mahkemesine müracaat inkânı tanınmalıdır.

Savcılığın bağımsızlığı fikrini tenkit edenler de vardır. Böyle düşünenlere göre savcılara bağımsızlık tanımak onları hakimlere benzetmek olur. Savcı adliye mensubudur. Fakat kaza organı değildir, onun vazifesi, hakimin vazifesinden tamamen farklıdır. Eğer savcı hakime benzetilirse bunun, neticesi "tahkik usulü"nü iptidai şekline avdet etmek olur. Bu ise, iki vazifenin ayrılmasında sağlanan teminatı ortadan kaldırır. Savcılığın kurulması sebeplerinden biri de hakimi, itham eden durumundan çıkartmaktır. Bu itibarla savcının bağımsızlığı hakimin bağımsızlığı için zaruridir.

Bütün bu görüşlerde isabet yoktur. Savcılar vazifelerinde bağımsız olmalıdır. Esasen savcının bağımsızlığı esas olarak kabul edilirse bunun sınırını çizmek mümkün olamamaktadır ve savcılar, hatta bir memurun âmirine bağlılığından daha aşağı düşmektedirler. Bu bağlılık tatbikatta, her memur için mümkün olan gayri kanuni emir ifa etmemek lâzım geldiği kiadesini de ihlal etmektedir. Esasen kamu davasının açılmasında "kanunilik kaidesi" karşısında Adalet Bakanının münferit hadiselerde verebileceği her iki çeşit emir gayri kanuni olmak lâzım gelir. Zira kamu davasında her türlü uygunluk mülahazaları dışında kârinelere göre dava açmak, eğer bunlar yok ise dava açmak kaidesi o kadar mutlak ki dava açılması veya açılmanası yolundaki her iki emri bu kaide ile bağdaştırmağa inkân yoktur.

Adalet Bakanı kamu davasının açılmasını veya açılmış olan davanın durdurulmasını, vazgeçilmesini emredemez. Acaba, Bakan kamu davasını bizzat kendisi açabilir mi? sadece açılmasına emir verilebilir. Bu suretle kanun Adalet Bakanının doğrudan doğruya adli işleme karışmasını önlemek istenmiştir. Esasında, Adalet Bakanı dava

açmıyorsa kamu davasının açılmasını haklı gösterecek sebepler, mesnetler mevcut değildir demektir. O halde niçin sanık vatandaş kanunilik prensibine bağlı olan savcının takdirini sağladığı teminattan mahrum kılınsın?

Savcılığın Fransa'da dahi bir tekamülün neticesi olmadığını, iddia edildiği gibi Kralın mali menfaatlerinin temsilciliğinden (Procureur da roi) tekamül ederek bu günkü hale gelmediğini ve Fransız nonarşisinin Kralın hakimleri tahakkümü altında tutmak maksadile kurulan bir teşkilat olduğunu ileri sürenler olmuştur. Bu fikirler daha ziyade savcılıkta bir "tahakküm organı" vasfı görenlerindir.

Savcılık artık hükümet temsilcisi olarak kabul edilemez, sadece kanunun temsilcisidir. Halk onu bir hasın olarak değil, koruyucu olarak görmelidir. Savcının yürütme erkinin organlarından biri olduğunu söyleyen kinse savcılığın eski durumuna dönmek istemektedir.

Savcılık her menlekette "oldukça yorucu bir gelişme ile hiyerarşi bağlarından kurtulmuş ve hakiminkine benzer bir bağımsızlık kazanmıştır". Menleketinizde de bu gelişmeye ihtiyaç vardır. Aksi takdirde savcılığa "adalet organ"larından biri olarak bakmağa inkân yoktur. Ayrıca emir altında savcı diyalektikteki görevini yapamaz.

CEZA YARGILAMA USULÜ ve SAVUNMA

Ceza Yargılama Hukukumuzdan şikayetçiyiz. Bu şikayette hakim, savcı, avukat birleşmektedir. Bu konuda, başvuracağınız bir ölçü bulunamaz mı? O ölçüye göre yargılama sisteminizi değerlendirmek olanağı yok mudur?

Böyle bir ölçüyü bulabilmek için yargılama hukukunun geçirdiği değişikliğe kısaca tarihi seyri içinde değinmek, bundan sonra Yargılama hukukunun esasta neye dayandığını araştırmak lâzımdır.

Tek çıkar yolunun "Ceza Usulü Kanunumuz"un tümünden değiştirilmesi gereği ortadadır. Yeni bir yargılama yasasının hangi temellere dayannası gerektiği üzerinde durmakta fayda görülmektedir.

1) İtham Usulü:

Tarihte rastlanan ilk usuldür. İki hasım arasında bir çekişmeye dayanan itham usulünde hakim dava dışında kalırdı. Ve sonuçta hangi tarafın haklı olduğuna karar verirdi. Hukuk ve ceza davaları arasında başlangıçta fark görülmezdi. Her iki dava türü aynı usule tabi idi. Ceza, tazminat üzerinde, tezninat ceza üzerinde etkili idi.

İtham usulünde daima bir itham eden bulunurdu. Toplum adına her vatandaşın itham yetkisi vardı.

İtham usulündeki hakim herhangi bir girişinde bulunamazdı. Davaya kendiliğinden el koyamazdı. Lüzum görse bile soruşturma işlenlerine başvuramazdı. Çekişmenin dışında kalırdı.

İtham usulüne ilk kez Doğu Ülkelerinde rastlanmıştır. Oradan Yunan ve Roma uygarlıklarına geçti. Bu en eski usuldür. Şu kurallara dayanırdı:

a) İtham olmadan dava başlanmaz. İtham edenle kendini savunan kişi arasında tam bir eşitlik vardır. Duruşma sözlü ve ahenidir.

b) Kesin hükme kadar sanık, hürriyetinden mahrum edilemezdi, "tutuklana" yoktu.

2) Tahkikat Usulü:

Bu usül ortaçağa rastlar. Bu usulde suçun ve suçlunun araştırılması, soruşturulması, suçlardan zarar görene bırakılmış değildir. Hakim hem savcıdır, hem de hakim. Her türlü soruşturmayı kendisi yapar. Soruşturma yazılı ve gizlidir, tek taraflıdır. Avukata lüzum yoktur. Usul vicahi (yüze karşı) değildir. En nükenel delil olarak "itiraf" aranır. Bunu elde etmek için "işkence" soruşturmanı aracı sayılmıştır. Hakimin kanaatına yer verilmiştir. "Kamuni değil" yani bir suça özgü evvelden belli edilmiş delil aranırdı. Hakimin mahkuniyet kararı verebilmesi için her dava çeşidi için evvelden belirtilen delilin elde edilmiş olması zorunlu idi.

Bu sistem kilise hukukunca benimsenmiştir veya Kilise hukuku bu sistemi yarattı. İşkence genelleşti. Böylece ortaçağ ve engizisyon dönemi başladı. Bu sistem şu esaslara dayanır:

a) İthancıya (hatta Savcıya) lüzum yoktur. İtham edenle mahkum eden aynı kişi, yani hakindir. Avukata da lüzum yoktur. Her şeyi hakim çözer.

b) Davalar gizlidir. Bu gizlilik bütün dava süresince devam eder. Böylece ortaçağ Avrupada sürüp gitti.

3) Karma Sistem:

Nihayet "Rönesans" (Yeniden doğuş) geldi. Engizisyon sistemi sarsıldı, fakat yok edilmedi, kilise hukuku direniyordu. Arabulucu anlayışlar, karma usuller ortaya çıktı. Soruşturmanın ilk bölümü gizli, duruşma bölümü aleni oldu. Kilise hukukunun direnişi çeşitli karma sisteme sebep idi. Engizisyon sisteminin kalın izleri varlığını koruyordu. Alman Usul Yasası da bu tür izler taşır. Alman Usulü dahi tam bir rönesans ürünü sayılamaz. Fakat Anglo-Saksonların tepkisi tamdı. Türkiye Usul Kanununu Alman Kanunundan aldı. Alman Kanunu en az karma olan bir sistemi yansıtır. Esasında karma değildir. Belki şiddeti azaltılmış bir engizisyon dönemini yansıtır.

Bu gün ceza yargılamasındaki yakınmaların hepsinin kökeni böylece açıklanabilir.

Usul Kanunumuzun genel görünümünü çizdikten sonra niçin hazırlık bölümünün gizli olduğunu, tutuk sanıklarla avukatın görüşmesinin neden gözetim altında tutulduğunu ve diğer sakıncaları ancak böylece açıklamak mümkündür.

Yepyeni bir usul kanunu yapmak zorundayız. Bazı hükümlerini değiştirmekle Usul Kanunumuz islah edilmiş olamaz. Çünkü esasını teşkil eden anlayış tutarsızdır. Halen engizisyon sistemi Türkiye'de yaşatamayız. Anglo-Sakson sistemine yönelmek zorundayız. O halde nasıl bir "Usul Yasası" yapılmalıdır:

4) Açıklama:

Tarihi gelişimi özetledik. O halde itham sistemi diye isimlendirdiğimiz sistemin en iyi sistem olduğunu söyleyebiliriz. Bu sistemin esası diyalektik. O halde yürürlükteki Usul Kanunu ve yapılan ilavelerin, eklerin değişikliklerin ve uygulananın değerlendirilmesi için aradığımız ölçüye yaklaşıyoruz demektir. Bu ölçü diyalektik kurallardır. Pek çok değişiklik -sonuçta diyalektik kurallarını bozmuştur, diyalektik normal seyrinde yürümesini engellemiştir, yanlış sonuçlar vermesine sebep olmuştur. Bu gözleminizi

açıklamak için evvela diyalektiğin izahını yapmamız, sonra bundan doğru olan sonuçları çıkarmanız lâzımdır.

İnsanlık tarihinde en eski diyalektik uygulaması itham-savunma- hüküm ölçüsüdür. İtham bir "tez"dir, savunma "antitez" hüküm ise tam bir "sentez"dir.

O halde bu usulü doğruyu bulmak için kullanabiliriz. Doğruyu bulmak için sadece tez (itham) yeterli değildir. Eğer antitez (savunma) olmazsa sentez (hüküm) sadece ithamı yansıtır, sonuç yanlış olur.

Hiç bir şey kendi karşıtı bilinmeksizin ortaya çıkmaz. O halde savunma olmaksızın, itham değersizdir. Hüküm iki karşıtı bir sonuçta bağdaştırır. Ceza Yargılamasında tez'in karşısında bir tek karineye rastlanır: "Masumluk karinesi". Böyle bir karine kabul eden sisten içinde savunmanın aczinden söz edilemez. Bu karineyi yıkacak bir "takdir"e yer verilmenelidir.

Yargılama felsefesi diyalektik dışında kurulamaz. İtham sistemi ile tahkik sistemini birleştirerek "karna sistem" ortaya koymak, bir başarı değildi. Çünkü ortaya sadece bir "harita" çıktı. Halbuki usul hukuku, kendini bir teknikle oluşturan, diyalektik mantığına dayalı kurallar topluluğudur.

Usul hukukunun esası diyalektiktir. Hatta yürürlükteki yasalar -bir derecede- az çok bu gerçeği kabul etmişlerdir. Usul yasamızda yer alan "suç vasfında değişiklik ihtarı" buna tam bir örnektir. Çünkü adalet "gafil avlanmak" değildir.

Türkiyemiz'de şimdiye kadar yasaları açıklamaktan gayri bir çaba denemedi. Bu gün "Türk Adaleti" sosyal değişimini karşılayamamak aczi içindedir. Diyalektik biçiminde bir düşünce sistemi kuramadık. Usul diyalektiği salt gözlemci değil, kanıtlayıcı niteliktedir.

İtham ve savunma, her ikisi de toplum adınadır. İkisi arasındaki eşitlik bundan gelir. Savcı-Avukat eşit haklara sahip olmalıdır. Ya savcı, avukat gibi yere inneli veya avukat da kürsüye çıkmalıdır. Her ikisi de "sonuçta" birleşir. Bu hükümdür. "Savcının yeri"ni belirleyen bir hüküm ceza yargılama yasasında bulunmaktadır. Aksine, itham ile savunma arasında eşitlik "yargı kuralı" olduğuna göre bir düzenleme savcının yerinin değiştirilmesini veya avukatın kürsüye çıkmasını gerektirir.

Buna karşın verildiği mahkemede kesinleşen (kanun yoluna tabi olmayan) hükmün kesinliği daima tartışılabilir. İtiraz veya temyizi kabil olmayan hükümler, yasa gereğince kesinleşirse de kamu vicdanında aynı kudrete ulaşamazlar, hatta bunu veren makam Yüce Divan olsa dahi, Anayasamızın bu açıdan değiştirilmesi gereklidir. Yüce Divanda küçük bir kurul yargılamalı, vereceği hüküm Genel Kurulda temyiz edilmelidir.

5) Diyalektiğin Özü:

Diyalektik dar olmayan bir anlam taşır. Bir iddiadan olumlu veya olumsuz, tüm sonuçlarını eksiksiz çıkarabilmek belki bir sanattır. Müdafilik sanatının büyük bir kısmı burada kendini gösterir. Fakat bu mantık ameliyesi aldatıcı veya sadece gerçek benzeri olmamalıdır. Tam gerçeği göstermelidir. Max Weber, hukuk sosyolojisi eserinde şunları söyledi: "Avukatlar, ancak akılcı dava usullerinin uygulanmaya başladığı devirlerde ortaya çıkmışlardır" ve devam eder "Sadece belli formülleri söylemekle görevli (sözcü) ile tüm hukuk tekniği bilgisine davalı veya davacının savunmasına tahsis eden (Avukat) arasında büyük fark vardır".

Avukatını seçmek özgürlüğünün sınırlandırılması sistemi bozar. Mithat Paşa kendini yargılayanlara "bir avukat ile istişareye hakkımız var mıdır" diye sormuş, "Biz üç avukatın adlarını tesbit ettik, bunlardan birini seçebilirsiniz" cevabını almıştır. Olağan dışı mahkemelerde "mutemed hakim" kadar mutemed avukat da usul diyalektiği dışındadır.

Usul Kanununda ender hallerde kullanılması öngörülen bazı yetkilerin fazlaca sert bir şekilde kullanılması davanın görünümünü değiştirir. Hakim "iktidar temsilcisi" gibi gözükmenelidir.

Diyalektik, "hüküm"ün gerçekten varoluşunu sağlayabilmesi için bir başka açının gözönünde tutulması gerekir. Bütünsellik ilkesi diyalektik düşüncenin en kapsayıcı ilkesidir. Her hangi bir şeyin tek başına ve içinde bulunduğu bütünden ayrı olarak ele alındığı zaman kavranamıyacağını ileri sürebiliriz. İtham ve savunma ancak hüküm içinde değerlendirilebilir. Karşıtlık dıştan gelmez, suçlu insan dediğimiz "bütün"de suçlu olmak istemeyen bir güç vardır. Dava da bir bütündür. Sanığın suçlu olduğunu veya olmadığını kanıtlanak isteyen iki güç karşılaşır. Fakat bunu davanın bütünü içinde

tutmakla görevliyiz.Ceza Hukukunda geçerli olmayan "kıyaslama" ceza yargısında kabul edilmiştir.Çünkü kıyaslanada geniş bir görüş yer alır.Davaya dıştan gelen bir güç diyalektiği mutlaka bozar."Olağan dışı yargılanmalar"ın kusuru buradadır.Özellikle"savunmanın köleleştirdiği sistenlerde diyalektik ortam yok edilmiştir.Sonuç istenilen gibi olmuş ise de gerçek aranmamış,yerine evvelden saptanan bir "gerçek benzeri" çıkmıştır.Usulde "vicahilik kuralı"savunma hakkı daraltılırsa,"müdafiden evrak saklanırsa"usul diyalektiği yanlış sonuç verecektir.Davanın aşanalarında yürütme organının müdahalesi,dosyayı incelemekte,sanıkla görüşmekte çıkarılan güçlükler,hazırlanmaya yetmeyecek çok kısa mehiller dolaylı sınırlanalar diyalektik dengesini bozar.Savunma heyecanı ile çok defa makul karşılanan davranışların nakana hakaret sayılması,işlen yapılması,verilecek hükmün toplunca kabulünü engeller.Savunmanın,ithan ile birlikte başlaması elbetteki zorunludur.Yukarıda işaret edilen kusurlara aşağıda etraflıca değinilmiştir.

6) Diyalektiğin sakatlanması:

"Sözlü savunma" esas tutulmalıdır.Sözlü savunmanın lüzumsuzluğu ileri sürülür,yazılı savunma tercih edilir,hatta zaman zaman sınırlanalara gidildiği görülür.Fakat şu söz hiç unutulmamalıdır:"Sözlü duruşmayı ve sözlü savunmayı kaldırınız arkasından engizisyon gelir".

Diyalektiği bozan nedenlerden biri de "yargı birliği" ne karşı tutunlardır.Genel yargı ve gücünü kullanacak diğer kuruluşlar karşısında şu düşünce akla geliyor:Parçalayınız hükmedersiniz.Bu açıdan genel yargı organları dışında her organ hatalıdır.Hatta Bakanların Yüce Divanda yargılanmaları bile Örneğin bir Bakan'ın rüşvetten ayrı bir mahkemede yargılanmasını haklı gösterecek bir neden yoktur.Memurun muhakematı için de aynı şeyi söyleyebiliriz.Yargı birliği sağlanmalıdır.Adli Yargı dışında kalan her kuruluş sakıncalıdır.

Bazen savunma serbest olabilir.Fakat yargı yetkisi kısıtlanır.Kanunun iyi ve kusursuz olduğunu yerinde kullanılınca anlarız.Garnalutti'nin dediği gibi "bir usul kanuna hakine itimatsızlığa göre kurulamaz".Hakimi her adım atışta yöneltmek istediği sonuçta diyalektiğin verilerini bozar.Kanunun her olaya uygu-

lanmasında hakinin yarattığı bir şey vardır. Bu görüş "Hakim davasını gördüğü hadisenin kanun koyucusudur" sözünü doğrular. Hakinin üstü kapalı "tehdit" altında bulunması, kişisel korku, diyalektik dokusunu zedeler, hakimlerin yardımcısı diye nitelendirilen bilirkişilerin "resni" bilirkişi haline sokulması da diyalektik kurallarına aykırıdır. Yürütme organınca saptanan listeden bilirkişi seçmek zorunluluğu içinde aynı şey söylenebilir.

"Mecburi müdafilik" usulü tesis olunmalıdır. Fransız Usul Kanununun 114. maddesi her sanığa-geliri ne olursa olsun-müdafii istemek hakkını tanımıştır. Müdafii Baro Başkanı tarafından seçilir. Alman Kanunu (md. 140) müdafii istemek hakkını fakirlik şartına bağlamıştır. Belçika'da Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı, sanığın müdafii yoksa, duruşmadan evvel bir müdafii tayin eder, eğer unutulursa işlemler batıl sayılır. Bizim usul yasamız "mecburi müdafii" tayin hallerini saptamıştır. Fakat bunlar arasında "ağır cezalı işler" yoktur. O halde, müdafisiz "ölüm cezası" verilebilmektedir.

Her biri bir başka isteği yansıtırsalar bile bütün savunma kısıtlanmalarının birleştiği nokta şudur: Savunmayı etkisiz hale getirmek, dolayısıyla doğru ve gerçekçi sonucu engellenek.

Bu amaçla diyalektik dokusunu zedelemekte kullanılan araçlar üzerinde durmakta fayda vardır: "Eşit silahla çarpışma dengesi"ni bozarak, sık rastlanan usullerdendir. Bu araç ya yasadan gelir, yahut duruşmayı idare edenin müdahalesinden. "Savunma gereklilerini getirebilme olanağı" sağlanmazsa diyalektik sonuç vermeyecektir.

Diyalektik somut bir tekniği gerektirir. O halde Ceza Yargılanması Usulü bu tekniği sağlayabiliyor mu? Çapraz sorgusuz usuller diyalektiği sifıra yakın bir düzeye indirir. Bizim Usul sisteminiz bunlar arasındadır.

Usul diyalektiğini "son soruşturmaya" indirgeli sayamayız. Kuşkusuz son soruşturmada "aleni celse" de diyalektik daha somut görülür. Fakat tam anlamı ile yargılama diyalektiğinin sonuç verebilmesi "olayların özündeki çelişkilerin" aleni celsede tartışma konusu haline getirebilecek kadar açık-seçik ortaya konulabilmesi koşuluna bağlıdır.

İthan-savunma diyalektiğinin doğal koşullarını sağlamak bu koşulları -başka maksatlarla-bozarak, gerçek bütüne

(Gerçek hükme) varabilmenin tek yoludur.

Yukarıda sadece işaret olunan sakıncalar aşağıda etraflıca incelenmiştir:

7) Genellikle Savunma Hakkı:

Savunma hakkı Anayasanın tanıdığı haklardandır. Bunu tanımayan bir Anayasa zaten düşünülemez. Bu hak kendini çok eskiden beri kabul ettirmiştir. Romalılar esirlere bile "savunma hakkı" tanımışlardır.

Usul hukukunda savunma hakkı "subjektif kamu hakları"ndan sayılır. Bu hakkı tanımak, onun kullanılması için gerekli olanı sağlamaya da kapsar. Kullanma olanağını savsaklamak, savunma hakkını tanımamaya eşittir. "Mecburi Müdafilik" bu açıdan Devlet görevleri arasında yer alır. Bu hakkı tanımış olmak, onu kullanılabilir halde tutmağı da gerektirir. Bu nedenle, bu hakkın zararına geniş (memleket çapında) veya bölgesel baskılar, hasnane bir ortam, müdafilere yönelmiş, sistemli yayın ve benzeri fiili durumların önlenmesi de Devlet görevleri arasındadır. Hüküm verilinceye kadar davalar hakkındaki yayın yasakları, sanıklar ve müdafilere yönelmiş yayını da kapsamalıdır. Devlet, bütün subjektif kamu hakları gibi, savunma hakkının da kullanılmasına elverişli ortamı sağlamak ve korumakla görevlidir.

Savunma hakkı -bir açıdan-yalın değil, karmaşık haklardan sayılır. Örneğin; "isnadı öğrenmek hakkı" tanınmamış ise, savunma hakkının tanınmış olduğundan söz etmekte içtenlik yoktur. Çünkü adalet "gafil avlanmak" değildir. İthamın bilinmesi, delilleri ile birlikte ve zamanında bilinmesi demektir. Delilleri ile bilinmeyen bir itham karşısında savunma zorunluluğu sözde veya biçimsel veyahut daha iyi bir deyimle, "s a v u n m a b e n z e r i" dir. Müdafinin savunma görevine, hazırlık safhasından başlaması zorunluluğu böylece daha iyi anlaşılır.

Savunma hakkının gereklerini sağlamakta bütün "Kamu Görevlileri" yükünlüdürler. Bu görevlerin başında elbetteki yargı görevinde bulunanlar gelir. "Savunma hakkının korunmasında başlıca sorumlu hakkindir". Müdafaya yer vermeyen yargılama, savunmasız veya kısıtlı savunmaya özenene hakim denmez.

Bütün haklar gibi savunma da düzenlenebilir. Fakat düzenlene çabası, savunma hakkını kaldırmak veya kısmak için örtü olarak kullanılmalıdır. Bu çabanın tek amacı olmalıdır: Savunmayı daha etkili, daha güvenceli hale getirmek. Bu amaca yabancı yasama tedbirleri tanınmış olanı sezdirmeden geri almaktır. Belli bir usul döneninden evvel (Örneğin, duruşmadan evvel) müdafinin yardımını yasaklayan, müdafinin adedini sınırlayan, liste üzerinden müdafii seçmeği zorunlu kılan, müdafii seçiminde çeşitli yollarla serbestiyi kaldıran, onu onayla tamamlanacak işlemlerden sayan, savunma süresini sınırlayan, bazı evrakın incelenmesini yasaklayan, sanığı avukatını değiştirmeğe baskı usulleri ile zorlayan bütün tedbirler "H u - k u k a a y k ı r ı l ı k" ile kusurludur.

Uygulamaya gelince, alışılmış bahane formüllerine zanan zaman rastlanmıştır. Avukatın, hakimın yardımcısı olduğu formülü gibi, "Bilirkişi hakimın yardımcısıdır" yolunda yasal bir kural vardır. Buna benzer bir kural getirmek kolaylıkla avukatın hakimın emrinde olmasına dönüşebilir. Bu adaletin zararına olur. Savunmanın hükümden daha fazla adalete yakın olduğu ve zamanı gelince bunun pek açık anlaşıldığı çok olmuştur. Yargıtayca, lehe her bozma savunmanın da haklı olabileceğini kanıtlar. Savunma ile yargısal denetimin anlamına gelen her davranış "gayri meşrudur". Savunma kadar, sadece "kendi kendini denetim"e muhtaç, buna en elverişli ve en yeterli başka bir konu bulunamaz.

Bu suretle "savunma kısıtlaması" çabalarının usul hukuku açısından yetersizliğine genel olarak deyindik. Menleketinizde mevcut kısıtlanmalara ve onlara eklenenlere ilişkin son değişikliklerden bazılarını örnek olarak vereceğiz.

8) Savunma sınırının aşılması iddiası:

Türk Ceza Kanununun 486. maddesinde "savunma dokunulmazlığı" yer alır. Bu hükme göre kendini savunanların veya müdafii-lerin "dava hakkında" yazdıkları ve söylediklerinde "hakareti mutazammın yazı ve sözlerinden dolayı takibat yapılamaz. Fakat aynı maddeye şu istisna hükme eklennmiştir: "Dava ile ilgili olmayan ve ilgili olduğu takdirde dahi iddia ve müdafaa hududunu aşan hakareti mutazammın yazı ve sözler yukarki fıkra hükümden hariçtir".

O halde getirilen bu istisna karşısında menleketinizde "savunma dokunulmazlığı" var mıdır? Bu üzerinde durulacak bir sorudur. İstisnayı getiren hüküm Ceza Kanununun ilk metninde ve Mevaz Kanunda mevcut değildi. Ceza Kanununa sonradan eklendi.

Kural ile istisnayı birlikte yorumlayıp mantıklı bir sonuca varmak mümkün olanamaktadır. Zira itham ve savunma sınır içinde kalınmış ise zaten bir suçun bulunduğu bahsedilemez. Sınır aşılmış, savunma suç görülebilecek hale gelmiş olmalıdır ki "savunma dokunulmazlığı"ndan söz edilebilsin. Kanun kendini savunmanın sözlerinde, yazılarında hakâret olsa dahi onu, bazı sebeplerle bağışlamış olmalıdır ki bir dokunulmazlıktan söz edilebilsin. O halde istisna gibi görülen husus, esasında kuralın örtülü şekilde ilgası çabasıdır. Bu istisnayı getirenler bir şeyi düşünememişlerdir: Kanunu uygulamakla görevli olanların "hukukun üstünlüğü" kavramı önünde insanca sorumluluklarını.

Savunma etkili olmak zorundadır. Savunmanın bu niteliğini zayıflatacak her türlü kuşku, sonuçta adaletin zararına olur. Ceza korkusu altında, söylenmesi gereken söylenemezse bunun zararını adalet çeker. Bu avukatlık mesleğinin bir ayrıcalığı da değildir. Zira dokunulmazlıktan, avukat olmayolar da faydalanır.

Kanunun gerekçesinde dava ile ilgili olsa dahi "yapılması ve söylenmesi zaruri olmayan hakareti mutazammın yazı ve sözlerin istisna" yı teşkil ettiği belirtilmiştir. İthamı red etmek için neyin zaruri olduğunu, neyin olmadığını saptamak mümkün değildir. Savunma dokunulmazlığı sınırının aşılmadığını böyle bir zaruret kavramına bağlamak, sonuçta dokunulmazlığın her zaman kaldırılabileceği anlamını taşır. Bu bir güvence değildir. TCK'nun 486. maddesi bu sebeplerle değiştirilmelidir.

9) Meşru Delil:

Meşruluk koşulunun tek anlamı, taraflardan birinin usulsüz elde ettiği bir delili kullanmasını önlemektir. Başkasına gönderilen mektubun, müvezzinin tatmini suretile ele geçirilmesi ve mahkemeye sunulmuş bulunması, şahadetten çekinmiş olan bir şahsın veya sanığın avukatı ile telefon konuşmasının gizlice dinlenmiş olması halinde bu bant delil olarak kullanılamaz. Zira "şahadetten çekinme hakkı"nın "meslek sırrı"nın ihlali suretile elde edilen

delil, meşru sayılmaz. "Meşru olmayan vasıta ve yollar" deyiminin tek anlamı budur.

Böylesine uygulamalara son verilmelidir. Meşru olmayan yollarla elde edilen delillere itibar edilemeyeceğine ilişkin açık bir hüküm Usul Kanununa konulmalıdır.

10) Avukat bürolarında arama:

Avukat yazıhanelerinde aramaların bizzat C.Savcısı veya yardımcıları tarafından yapılacağı hakkında İçişleri Bakanlığının Valiliklere gönderdiği 11.1.1973 gün ve Asayiş A-63145/2370 sayılı tanimle dayanağı Adalet Bakanlığının C.Savcılıklarına gönderdiği 27.3.1971 gün ve Ceza İşleri Genel Müdürlüğü ifadeli 11/37 sayılı yazısı bulunmaktadır.

İçişleri Bakanlığınca "Usul hükümlerinin gösterdiği istisnai haller dışında, Avukatlara ait yazıhanelerde yapılacak aramaların bizzat C.Savcısı veya yardımcıları tarafından yapılması hakkında Adalet Bakanlığınca Ceza İşleri Genel Müdürlüğünün C.Savcılıklarına gönderilen 27.3.1971 tarihli 11/37 sayılı tamimi durumu aydınlatmaktadır.

Adalet Bakanlığı taniminde şu hususlar yer almaktadır. "Türkiye Barolar Birliği Başkanlığından alınan bir yazıda, bazı olaylar dolayısıyla Avukat yazıhanelerinde zabıta tarafından yapılan arama esnasında özellikle meslek sırrına ilişkin olması sebebiyle gizli tutulması gereken bazı belgelerin açığa çıkarıldığı bu halin ise Avukatlık mesleğine kanunun bahşeylediği teminatı zedelediği bildirilmektedir.

Malum olduğu üzere, 1.9.1960 gün ve 58/35 sayılı bir tanimle, Avukatların vazifeden doğan veya vazife sırasında işledikleri suçlar ile Avukatlık Kanununun soruşturma yönünden tanıdığı teminat prensibinin ışığı altında şahsi suçlarından dolayı yapılacak olan soruşturmanın da zabıta makam ve mercilerine bırakılmıyarak doğrudan doğruya C.Savcısı veya yardımcıları tarafından yapılması keyfiyeti açıkça belirtilmiştir.

Genellikle bir suçun subut varakalarının elde edilmesini teninen yapılan ve hazırlık soruşturmasının bir cüzünü teşkil eden aramanın, hangi şartlar ve kimler tarafından icra edileceği hususu CMUK'nun 94 ve müteakip maddelerinde tesbit edilmiş ve bu

cümleden olarak hangi istisnai hallerde bu işlemin zabıta memurları tarafından yapılabileceği de açıkça belirtilmiş bulunmaktadır. Bilhassa ilgili kanunun 97. maddesinin, "Ancak tehirinde mazarat umulan hallerde Cumhuriyet Müddeiumumileri ve Müddeiumumilerin muavini sıfatıyla emirlerini icraya memur olan zabıta memurları arama yapabilirler" şeklinde hükümde, arama hususundaki işlemin, esasında Hakim ve C. Savcılarına verilmiş bir görev olduğunu teyit etmektedir.

Yukarıda özetlenen tamimlere rağmen konunun yeteri kadar teminata bağlanmadığını gören Birliğimiz aşağıdaki gerekçelerle Usul Kanunumuzda Avukat Bürolarında aramaya ilişkin açık hükümlere ihtiyaç bulunduğu kanaatine varmıştır, şöyleki;

a. Konunun Önemi: Arama, ağır bir soruşturma tedbiridir. Zira bu tedbir kişinin temel haklarına (mesken masuniyeti, sırmassuniyeti gibi) ihlal eder. Kolaylıkla verilen arama kararları bu tedbirin niteliğinin anlaşılmasını gösterir. Avukatların yazıhanelerinde arama ise daha vahim bir haldir. Zira avukatlar tam bir güven içinde bulunamazlarsa mesleklerini ifade edemezler. Avukatın bürosu basit bir iş mahalli (CMUK.96) değildir. Avukatın yazıhanesinin aranabileceğini düşünen bir müvekkilin avukatına güvenmesine inkân yoktur. Aranabilen avukat yazıhanesi tuzak haline gelebilir. Zamanla, çok az kişi bu tuzığa düşer. Şüphe edilen bir şahsın avukatı varsa, onun bürosunda delil bulunabileceği ümidine kapılan zabıta savunma emniyetine en büyük darbeyi vurmuş olur. Zabıtaya "savunma özgürlüğü" nı inkar intiyazını tanımayan bir kanun hükmü yoktur.

"Savunma özgürlüğü" yalnız duruşmada serbestçe savunma yapabilmek olanağı değildir. Kişi dilediği delili getirmek veya getirilmemek takdirine de sahip bulunmalıdır. Nasıl sanık konuşmaya zorlanamazsa, aynı şekilde elinde bulunan delili vermeğe de zorlanamaz. Avukat yazıhanesine intikâl etmiş bir delil artık savunmanın takdirine tevdi edilmiştir.

b. Usul Kanunu: Usul Kanunumuzun arama tedbiri bakımından avukat büroları hakkında ayrı bir hüküm getirmediği söylenebilir. Fakat "aramanın yapılması... zaptedilecek eşyanın... aranılacak... mahallerde bulunduğunu istidlal ettirebilecek vakıaların

vücuduna bağlıdır" (CMUK.95,2).Herşeyden evvel bu vakıaların takdirinde savunma özgürlüğünü düzenleyen kuralların ve bu arada özellikle avukatın meslek sırrına bağlılık görevini koruyan hükümlerin nazara alınması lâzımdır.

c. Yazılı deliller: CMUK'nun 89.maddesine göre sanık ile avukatı arasındaki mektuplar "bu kimselerin yanında bulundukça zaptedilemez" bu kimseler yanında bulunmak,onların muhafazası altında olmak anlamına gelir.O halde sanığın avukatına gönderdiği mektuplar postahane de zapta mıdır? "Postahane de zapta" cevaz veren hükümde (CMUK.91) sanık ile avukatı arasındaki mektupların ayırık tutulduğunu gösteren bir ibare yoktur.Fakat bu yorum maksada uygun değildir.Fransız Yargıtayının pek eskiden beri kurulmuş içtihadı şöyledir,"Avukatların müşterilerinden aldıkları mektupların bürolarında zaptedilmezliğinin tabii sonucu,onlara gönderilen fakat henüz ellerine geçmeyen mektupların da zaptedilemeyeceğidir".

Nancy Barosunun itirazı üzerine,böyle bir olayda Fransız Yargıtayı şu kararı vermiştir;"Nancy Avukatlarının itirazı savunmaya daima tanınmış hakların verilmesinde,suç ortağının kendi avukatına yazdığı mektubun zaptı kararını dahi iptal etmiştir.Fransız doktrinine göre Avukatı ile müvekkil arasındaki mektupların zabtı ve okunması görevliler bakımından disiplin kovuşturmasını gerektirir.Bu davranış suç da sayılabilir (TCK.195).

ç.Sonuç: Avukat bürolarında aramanın hukuk dışı uygulamalarına rastlanmaktadır.Bu konuda Türk Usul hukukunda yeni kurallara ve hukuka uygun geleneklerin kurulmasına ihtiyaç vardır.

11) Dosya inceleme hakkı,müvekkil ile tenas hakkı:

a) 1136 Sayılı Avukatlık Kanununun 46.maddesi hüknü 3449 sayılı kanundan farklı olarak,avukata dava ve takip dosyalarını inceleme ve dilediği belgelerin fotokopilerini almak yetkisini vermiştir.Kanununun 2.maddesinin son fıkrasında yer alan "Adli merciler ve diğer resmi daireler,Avukatlara görevlerinin yerine getirilmesinde yardımcı olmakla yükünlüdürler." hüknüyle birlikte 46.maddesinin avukata gerçekten daha geniş olanaklar tanıdığını belirtmek gerekir.

Ancak resmi merciler,bazı sakıncalar olduğunu ileri sürerek kanunun Avukata tanıdığı bu olanağı azaltmak yoluna

gitmektedirler. Nitekim TC. Emekli Sandığı, Vatani vazifesini yaparken sakatlanan bir vatandaşın malül aylığı bağlanması isteğinin reddine ilişkin dosyayı, avukatına incelemek istenemiştir. Avukata dosya incelemeye keyfiyetinin her yönüyle haksız olduğu bellidir. En azından dosyayı inceleyip te işlemin doğruluğunu gören avukatın müvekkiline bir dava açılması gerektiğini bildirmesi yararlıdır. Bu suretle gereksiz bir dava açılmayacak, iş sahibi zarara uğramadığı gibi yargı organları da meşgul edilmeyecektir.

b) Hazırlık soruşturmasının gizli olduğu, bu dönemde müdafinin sanıkla temasının önlenmesi bilinmektedir. Böylesine aşırı bir gizliliği haklı gösterecek bir hüküm usul kanununda yer almamaktadır. Hazırlık keşfinde sanık müdafinin hazır bulunabileceği (md.162) takipsizlik kararına itiraz (md.164,165), hazırlıktaki tevkife itiraz gibi hallerde dosya incelenmeden, sanıkla temas etmeden bu hakların kullanılması mümkün değildir. Sanıkla bu safhada müdafinin konuşurken yanlarında bir görevlinin bulunması ise hiç bir şekilde haklı görülemez.

13) Yargıtayda tebliğnamelerin gizlenmesi:

Yargıtayda Başsavcılıkca ceza davalarının incelenmesi aşamasında düzenlenen tebliğnamelerin gizliliğine dair mevzuatımızda özellikle CMUK. da hiçbir kural mevcut değildir. Aslında aleyhine asıldır. Başsavcılıkca düzenlenen tebliğnameler uzun süre dosyalardan çıkarılmamakta dosya ile birlikte meslektaşlarımızın tetkikine sunulmakta idi. Sonraları bu tebliğnamedeki bilgilerin dosyanın onanacağı veya bozulacağı konusunda verdiği fikirlerin meslektaşlarımızca suistimal edildiğinden bahisle gizlenmesi yolu seçilmiştir.

Tebliğnamenin gizlenmesi ceza davaları konusunda uzmanlaşmış başsavcı yardımcılarının görüşlerinden savunmanın yararlanmasını engellenmektedir. Tebliğnamelerin savunma mesleği mensupları tarafından bilinmesi sanığın savunulmasında doğru sonuca varılması için zorunludur. Asıl olan da adalettir.

Tebliğnamelerin Askeri Yargıtay'da meslektaşlarımızdan gizlenmesi de uygulanmada önemli bir ayrıcalık sergilenmiştir. Çok uzun süredir üzerinde durulan bu konuda 29.8.1983 gününde yürürlüğe giren Yargıtay İç Yönetmeliğinin 9...maddesinin son

fıkrası ile "inceleme sırasında tebliğnameler dosyadan çıkarılmaz" kuralı getirilmiştir.Yürürlüğe girmiş bulunan bu kesin kuralın uygulanmadığını görmekteyiz.

13) Telefonların dinlenmesi:

Teknikteki gelişme,telefon konuşmalarının kolaylıkla dinlenmesini sağlamıştır."Dinleme başlığı" geçirmek,telefon hatları üzerine sadece iki pensle ufak bir dinleme aleti yerleştirmek usullerine rastlanmaktadır.Bundan başka telefon tellerine yerleştirilmesi zaruretini de kaldıran aletler yapılmıştır.Bunların,telefon tellerinin geçtiği manyetik alan içinde herhangi bir yere konmaları halinde kolaylıkla konuşmalar dinlenebilmektedir."Resmi dinleme" daha ziyade santrallerde yapılmaktadır.

Telefonların dinlenmesine,ya bilgi toplamak veya bir suçun delillerini elde etmek için başvurulur.İlerde adliyeye intikâl ettirilmek istenilen konularda dinleme ayrıca banda alınmaktadır.Bu şekilde dinlemeye uygulamada "Teknik Dinleme" adı verilmektedir.

Telefonların dinlenmesi yolundaki uygulama bazı yabancı memleketlerde oldukça sert tepkilere yol açmıştır.Bir telefon kulübesi dışında alınan bir tertiple bir kimsenin telefon konuşmasının teybe alınması olayında Amerikan Yüksek Mahkemesi, 18 Aralık 1967 günlü bir kararında,incelediği mahkeme hükmünü şu gerekçe ile bozmuştu "Eğer bir kimse bir telefon kulübesini kullanırsa,mevcut olduğuna inandığı sır dokunulmazlığı inancı içindedir.Anayasa sadece maddi varlığı olan şeylerin değil,konuşmaların kaydını da müsadere sayar" Yüksek Mahkemenin bu içtihadına rağmen Amerika'da bir Watergate olayı meydana gelebilmiştir.

Fransa'da son günlerde resmi dinlemenin yaygın bir hale getirilmesinden,bir "Fransız Watergate"inden şikayet edilmektedir.1973 Haziran ayında Fransız parlamentosunda konunun incelenmesi için bir soruşturma komisyonu kurulması önerilmiştir.Fransız Parlamentosundaki görüşmelerde,tamamıyla istisnai olması gereken dinlemenin hükümetçe yaygın hale getirilmesinin bir çeşit "modern engizisyon" olduğu,devletin güvenliği değil,hükümetin çıkarı için dinlemelere başvurulduğu ileri sürüldü.

Fransız doktrininde iki ayrı tez ortaya atılmıştır: Bir anlayışa göre Fransız Ceza Kanununun 368.maddesi telefon

konuşmalarını dinlenmeyi suç saymıştır.Bu maddenin uygulanması için açık bir istisna getiren kanun hükmüne ihtiyaç vardır,oysa böyle bir kanun hükmü yoktur.

Bu nedenle dinlemeler neşru değildir.İkinci anlayışa göre telefon konuşmaları da bir "haberleşmedir" nasıl mektuplar usulüne uyularak "zaptediliyorsa aynı şekilde telefon konuşmalarında zaptolunabilir.O halde hakim kararı ile telefon konuşmaları dinlenebilecektir.Fakat bu ikinci anlayışa karşı şu uyarılara rastlanmaktadır.Mektupların zaptı bakımından,Usul Kanunlarında,kişisel hakları,özellikle savunma hakkını,meslek sırrını koruyucu,hükümlere yer verilmiştir.Bu hükümler,yetkinin kötüye kullanılmasını önler.Oysa bu tedbirlerin hiçbirini telefonların dinlenmesine uygulamak mümkün değildir.Kaldı ki dinlene,resmi işlemlere hiç uymayan,sinsice bir davranıştır.İster istemez,bu çeşit uygulamalar,yürütmeyi lekeler,olaya bulaştırır.Dinlene teybe alınacağından "Band hileleri" "Montajcılık" suçlaması,ilgili nakamların,kamuyunda yıpranmalarına yol açar.

Menleketinizde adli kararlarla telefon dinlenmesi hakkında şöyle bir uygulama mevcuttur:"Mahkeme kararı veya acele hallerde Ceza Usulü Kanununun 92.maddesindeki kayıt ve şartlarla,konuşmaların kim tarafından dinleneceği yazılı olarak bildirilmek suretiyle,savcıların verecekleri kararlar üzerine telefon konuşmaları sözü edilen ilgililer tarafından dinlenebilir.Savcılar tarafından verilmiş olan bu kararın hakim tarafından onanmış olup olmadığı araştırılır.Üç gün zarfında karar onanmadığı takdirde daha sonraki konuşmalar dinletilemez" (Telefon İşletme Rehberi,Madde 4).

Devlet Güvenlik Mahkenesi Kanunu,Hükümet tasarısında şu hüküm yer alıyordu:Devlet Güvenlik Mahkenesi Savcıları "soruşturma sırasında hakim tarafından verilmesi gereken kararları,Devlet Güvenlik Mahkenesi çerçevesindeki yetkili hakimlerden isteyebilirler".Bu hüküm karma komisyonda şöylece değiştirilmiştir:Güvenlik Mahkenesi yedek hakimlerinden de isteyebilirler".

Telefonların dinlenmesi konusu yakın gelecekte önem kazanacak,çekişmelere sebep olabilecektir.Bu konuda Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulunun,Adana toplantısında yayınladığı bildiriye yeniden sunmakta yarar görülmektedir:

- Anayasada yer alan "Özel hayatın gizliliği", "Haberleşme Özgürlüğü" kavranlarının gerektirdiği mahremiyete yeteri kadar riayet edilmediğini,

- Gizli dinleme, teyp, teleobjektif ve benzeri cihazların kaydettiği teknik ilerleme ile "Özel hayata saygı hakkı"nı bağdaştırabilmek için yeni hukuk kurallarına ihtiyaç bulunduğunu,

- Avrupa İnsan Hakları sözleşmesi ve 1970 yılında Avrupa Adalet Bakanları toplantısında "Özel hayata saygı hakkı"nın gereği gibi korunması hususunda tedbirler alınmasında devletimizin taahhütlerini yerine getirmesi zorunluluğunu,

- Milli güvenlik zaruretleri ile teknik cihazların kullanılması yolundaki uygulamanın kanuni bir statüye bağlanması lüzumunu, öbür memleketlerin çalışmalarını, gözönünde tutan Barolar Birliği Yönetin Kurulu, bu konuda mukayeseli hukuk anlayışı içinde gerekli çalışmalara biran önce başlanması dileği ile bu konudaki raporu ilgili makamlara sunmuştu. Ancak; ilgililerce şimdiye kadar hiçbir çalışmaya başlanmış değildir.

14) Avukat değişikliği zorlamaları:

Güvenlik mahkemesi kanununun 23. maddesine göre mahkeme başkanı duruşmanın inzibatını bozan sanığı veya müdafii o günkü duruşmanın tamamına çıkmamak üzere duruşma salonundan çıkarılan sanık veya müdafinin bundan sonraki oturumlarda da duruşmanın inzibatını bozmakta ısrar etmeleri halinde, bir daha aynı dava ile ilgili duruşmalara katılmamalarına da karar verebilir.

Avukatlık Kanununun 58. maddesine göre; "Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu ile Ceza Usulü Muhakemeleri Kanunlarının duruşmanın inzibatına ilişkin hükümleri saklıdır". Devlet Güvenlik Mahkemeleri olağanüstü durumlara özgü mahkeme olarak düşünülmediğine göre duruşmaların inzibatı hakkında diğer mahkemelerde yeterli olan genel hükümlerden ayrılmak için sebep ve zaruret yoktur. Bu hüküm "Savunma Hakkı"nın kısıtlanması gibi bir sonuç verebilir. Duruşmaların inzibatı elbette önemlidir. Fakat savunma hakkının bundan daha az önemli olduğu düşünülemez. Savunma için gerekli güvencenin kaybolması ile savunma büyük bir zaafa düşmüş olur ki, bundan zarar göreceğlerin başında "Adalet" gelir.

"Duruşmanın disiplini bakımından yetkiler, müdafinin hürriyetine engel olmalıdır". "Avukat görevini yerine getirmede bağımsızdır. (Avukatlık Kanununun 1/2.) Duruşmanın inzibatı kavramının makul olmayan bir ölçüye bağlanması halinde Başkanın alacağı tedbirin savunma özgürlüğünü fiilen kısıtlayacağı tabiidir. Avukatın davasını bütün belagati ile müdafaa edebilmesinde, jestleri, hareketleri ile müdafaasını kuvvetlendirebilmesinde sosyal ve mesleki zaruretler bulunduğu inkar edilemez".

Bu hüküm bir dava ile avukatın ilgisinin Başkanın kararı ile kesilmesi gibi anlaşılmalı ve maksadı aşan nitelik taşımaktadır. Önerilen hükümde tedbir "müdafii hakkında uygulandığı takdirde keyfiyetin Barosuna bildirileceği, müvekkile de dilerse başka bir müdafii tayin etmesi için süre verileceği" bildirilmektedir. Duruşmanın disiplinine aykırı davranışları saptanan bir Avukatın Barosuna durum bildirilirse gereken işlemin yapılacağı pek tabiidir. Bu konularda Barolarımızın hiçbir ihmali tesbit edilmemiştir. Fakat bir sanığa kendisinin seçtiği ve seçmek hakkına sahip olduğu müdafiiyi değiştirmek sonucu verecek müdahalelerin usul hukuku ilkeleri ile bağdaşmasına imkan yoktur. Mahkemece istenmeyen müdafii bu yolla dava ile ilişkisinin kesilmesi her şeyden evvel savunma hakkını tahrip eder. Zira bu hakkın ön koşulu sanığın müdafiiyi seçmekteki serbestisidir.

15) Avukattan evrak gizlenmesi:

Bu konuda oldukça vahim bir hüküm getirilmiştir. 1740 Sayılı Kanunla Danıştay Kanununun 82. maddesine eklenen fıkra ay-
nen şöyledir. "Görevli daire veya kurul veya kanun sözcüleri tarafından getirilen veya idarece gönderilen gizli her türlü belge ve dosyalarla reddi hakın üzerine reddedilen hakın tarafından bu hususta verilen cevap taraf vekillerine incelettirilemez." 1602 Sayılı Askeri İdare Mahkemesi Kanununun 54. maddesinden esinlenerek yapılan bu genelleştirme büyük sakınca doğuracaktır.

Davada taraf olan kişi veya vekili, kendi aleyhlerine olan bir belgeyi göremeyecektir. Menleketinizde, resmi yazışmalarda gizlilikte ne kadar ifrata gidildiği düşünülürse uygulana-
da bir kimsenin kendisini nasıl savunacağını kestirmek mümkün değildir.

Bu hükmün Anayasaya aykırılığı bakımından şöyle düşü-
nülebilir. Anayasanızın 36. maddesine göre "herkes neşru bütün va-
sıta ve yollardan faydalannak suretiyle yargı mercileri önünde
davacı veya davalı olarak iddia ve savunma hakkına sahiptir".
Kendilerine ilişkin bir konuda ilgililer, gizlilik ile dosyalarını
görenezlerse dava ve savunma hakkını nasıl kullanacaklardır?

Usul Hukukunda savunma hakkının ön koşulu "ithamı öğ-
renmek hakkı"dır. İdari işlemi dava eden ilgili idarenin gizlilik
iddiası ile Danıştay'a gönderdiği evrakı görenezse hakkındaki it-
hamı nasıl karşılayacaktır.

Anayasanın 31. maddesinin gerekçesinde, "klasik haklar"
arasında bulunan 1924 Anayasasında da kabul edilen "savunma hakkı"
na ve "Hakkını aramak özgürlüğü"ne yeni Anayasanızda, yargı bölü-
münde değil "Temel Haklar" bölümünde yer verilmiştir. Anayasanızın
"temel hakları ve hürriyetler" olarak tanımlanması karşısında "Hak
aranak özgürlüğü"nü kısıtlayan hükümlerin Anayasa'ya açıkça aykırı
olduğunu kabul etmek gerekir.

Kanunla temel hakkın özüne dokunulabileceği yolundaki
Anayasa değişikliği dahi eklenen hükmü neşru göstermez. İdarenin
"gizli" dangasını bastığı her varaka böyle bir ayrıcalıktan fay-
dalanırsa, artık savunma hakkından bahsetmeğe imkân kalmayacaktır.

Eklenen hükmün Anayasa'da yer alan duruşmaların ale-
niyeti kavramını da zedelediği görülmektedir. İdarenin gizli dedi-
ği evrak duruşmada da okunamayacaktır. Halbuki bu evraka dayanmak
suretiyle "hüküm" veya vicdani kanaat teessüs edebilecektir.

Bu durumlarda Danıştay verdiği kararda "gizli vesika"
dan ya söz edeneyecek veya ne ihtiva ettiğini göstermeksizin sade-
ce böyle bir varakanın mevcudiyetine işaretle yetinecektir. Bu su-
retle ne hakkını arayan ne de kamu oyu, davanın ne sebeple reddedil-
diğini anlayamayacaktır. Bu durumda Danıştay'da aleniyetten söz e-
dilenez.

Konuyu biraz daha genişletmek suretiyle bir sonuca
varmak mümkün olabilir: Fıkranın eklendiği 82. maddede bir ve üçün-
cü fıkralarda şu hükümler yer almaktadır. "Dava daireleri ve dava
daireleri kurulu bakmakta oldukları davalara ait her çeşit ince-
lemeleri kendiliklerinden yapabilecekleri gibi tayin edecekleri

süre içinde lüzum gördükleri evrakın gönderilmesini ve her türlü bilgilerin verilmesini taraflardan ve ilgili diğer yerlerden isteyebilir...ancak, istenen bilgi ve belgeler Türkiye Cumhuriyeti'nin güvenliği ve yüksek menfaatleri ile birlikte yabancı devletlere'de ilişkin ise, Başbakan veya ilgili Bakan gerekçesini bildirmek suretiyle söz konusu bilgi ve belgeleri vermeyebilir."

O halde bu hüküm ile eklenen fıkra birlikte incelense iki hali ayırmak gerekecektir. Belgelerin verilmemesi ve verilmiş belgelerin avukatlara incelettirilmeksizin heyetlerce incelenmesi ve buna dayanarak karar verilmesi.

Belgelerin verilmemesini, aşağıda izah edildiği üzere, haklı bulan sistemler vardır. Fakat verildiği halde ilgiliden ve avukatından gizli tutma diye bir usule rastlanmamıştır.

Ceza Usulü Kanunumuzun 83.maddesine göre "resmi dairelerde saklı evrak vesair vesikalar münderecatının ifşası memleketin selametine zarar vereceği o dairenin en büyük amiri tarafından beyan edilirse bu evrak ve vesikaların gösterilmesi ve teslimi istenemez. Şu kadar ki bu beyan kâfi görülmezse o dairenin mensup olduğu vekaletе müracaat edilebilir".

Bu hususta bazı yabancı sistemlere gözetilabilir:

- Common Law memleketlerinde yetkili nazırın mahkemeden, böyle bir delilin kim tarafından ibraz edilirse edilsin o delili telakki etmemesini istemek yetkisi vardır.

- İsviçre'de 1766 tarihli emirnameye göre Devlet memurlarının kararlarına mesnet olan her vesika alenidir. Bu vesikalara yalnız taraflar değil, herhangi bir vatandaş veya basın görebilir. Herne kadar önemli istisnalarına da yer verilmiş ise de kural esas itibariyle yürümektedir.

- Fransız sistemi hakkında şu karar bir fikir verebilir:

"Fransa'da yüksek memuriyetlere geçebilmek için bir idare okulundan mezun olmanın, bu okula girebilmek için de bir sınavı başarmanın gerekli bulunduğu, idarenin sınav adaylarından bazılarının dosyalarını inceleyerek onların sınava kabul edilmesine karar verdiği, bu kararın iptalinin istendiği görüldü. Danıştay ilgililerin dosyalarını incelenek üzere Hükümetten istenmiş

ise de,gizlilikten bahisle idarece dosya verilmemiştir.

Yüksek Mahkeme şu gerekçe ile kararı iptal etti:Böyle bir karar kamu hizmetine alınmada eşitlik hakkını ihlal eder. Dosyaların Danıştay'a verilmemesi vakıası,davacıların siyasal kanaatleri sebebi ile sınava alınmadıklarını iddia suretile ortaya attıkları karinenin aksinin sabit olmaması sonucunu verir.İdari tasarrufun mesnedi,idari yargının denetlenmesine engel olamaz."

- İtalyan Usul Kanununa göre (n.342) memuriyeti veya mesleği gereğince yanında bulunan evrakı memur veya meslek sırrı ile bağlı olan kimse talep halinde adli makamlara tevdi mecburdur.Siyasi Askeri memuriyet veya meslek sırrı bahis konusu ise yası ile hatta sebep göstermeksizin,evrakın verilemeyeceği beyan olunur.Eğer siyasi,askeri sır ileri sürülmüş ise ve adli makam bu beyanı varit görmemiş ise durum Adalet nazırına bildirilir.

Görüldüğü üzere evrakın verilmemesini haklı bulan sistemler vardır.521 Sayılı Danıştay Kanununun 57/2 ve 82/3.maddelerine göre gerçekten gizli olan belgeler zaten verilmeyecektir.O halde eklenen fıkraya göre verilenler aynı nitelikte olmayan belgelerdir.Evrak verilmezse böyle bir belge yok sayılır ve buna göre dava hakkında karar verilir.Fakat hakinlere,kanun sözcülerine gösterilip,ilgiliden saklanan belge usulüne rastlanak mümkün değildir.Özellikle ilgilinin avukatından da belgenin saklanması,buna rağmen,bu belgeye dayanılarak veya onun etkisi altında kalarak verilen hüküm bir "mahkeme hükmü","delillerin tartışılmasını gerektiren vicahilik ilkesine uygun bir hüküm sayılması"mümkün görülmez.

Savunma hakkının kısıtlanması,yukarıda gösterilen örneklerden ibaret değildir.Bu kısıtlanmalardan arınmış bir savunma sisteminin memleketimizde de kurulmasını sağlamak çabalarına,sürdürmek gerekmektedir.

4- YAYIN ÇALIŞMALARI:

Türkiye Barolar Birliğinin senelerdir savunduğu fikirlerin daha yaygınlaşması ve güçlenmesi görüş ve düşüncelerinin kamuya aktarılması gerekmektedir. Tekirdağ'da toplanan XIX. Genel Kurul raporunda sözünü ettiğimiz iki süreklili yayın gerçekleştirilmiş bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, Türkiye Barolar Birliği Bültenidir. Üç ayda bir yayımlanmaktadır. 5.000-adet bastırılmakta ve bütün Barolarımıza muayyen bir oran dahilinde gönderilmektedir. Ücretsiz olarak dağıtılmaktadır. Bülten meslektaşlarımıza bu yolla ulaşmak gönülden dileğimizdir. Türkiye Barolar Birliğinin çalışmaları, ilke kararları, meslektaşlarımıza iletmek zaruretini duyduğumuz bilgelere, basın bültenlerine ve Barolar arası haberlere bültende yer verilmektedir. Meslektaşlarımızın öneri ve katkıları ile çok daha mükemmel hale gelmesini temenni etmekteyiz.

Türkiye Barolar Birliği Dergisi adı altında yeni bir dergi de gene bu dönemde yayınlanmayı başlamıştır. Dergimiz çok büyük ilgi görmüştür. İlk sayısı bütünüyle tükenmiştir. 3 ayda bir olmak üzere senede 4 sayı olarak yayınlanmaktadır. 1988 Mart 1989 Mart günleri arasında ilk yalrı sayıları çıkarılarak hukukçuların yararlanmasına sunulmuştur. Dergimizin sayısı bin liradan satılmaktadır. İkinci yıl için 2.000-TL olması kararlaştırılmıştır. Yayın maliyetleri, kâğıt ve matbaa fiyatlarındaki büyük artış nedeni ile önemli ölçüde artmıştır. Bundan böyle dergi faaliyetinin yürütülmesi satılmasına bağlıdır. Dergimizin tanıtılması ve abone kaydı için Delegelerimizin yardımlarına çok büyük ihtiyacımız vardır.

Geçmiş dönemlere ait iktisadi güçlükler nedeni ile basılamayan bütün olağan ve olağanüstü genel kurullarımızın tutanakları basılarak derlennmiştir. Barolarımıza iletilmiş, delegelerinize de duyuru yapılmış, isteyenlere gönderilmiştir. Geçmiş dönemler için yönetiminizin verdiği sözler böylece gerçekleştirilmiş olmaktadır. Yönetim Kurulumuz İzmit kâğıt fabrikası ile doğrudan temasa geçerek dosya kartonları ve yayınlarımızın bütün ihtiyaçlarını kaynağından sağlamıştır. Kâğıt fiyatlarındaki son artışlardan da en az düzeyde etkilenmiştir. En güç şartlarda yayınları

gerçekleştirebilmiş olmaktan sevinç duymaktayız.

5- BAROLAR VE MESLEKTAŞLARIMIZLA İLİŞKİLER:

Barolarımız ve meslektaşlarımız ile ilişkilerimizin, sağlıklı biçimde sürmesi amaçlanmıştır. Bütün Barolarımızla gerek sinne duydukları konularda işbirliği yapılmıştır. Birliğimize iletilen sorunları ile ilgilenilmiştir. Ancak Türkiye Barolarının kaynaşması ve birlikteliğine çok büyük önem atfetmekteyiz. Bu nedenle ilişkilerin çok daha güçlenmesi gerekli ve zorunludur. 1136 Sayılı Yasanın kurallarında bazı eksiklikler vardır. Türkiye Barolar Birliğinin Baro Başkanları kurulu diye bir yasal organının bulunmaması en büyük eksikliktir. Buna rağmen iki kez Baro Başkanlarımız toplantıya çağrılarak fikir alışverişinde bulunulmuştur. Dosya gömleklerinin vakıf tarafından bastırılarak satıldığı dönemde bütün Türkiye Barolarının ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde bir faaliyet gösterilerek dosya gömleği hazırlattırılmış ve meslektaşlarımızın yararlanmasına sunulmuştur. Birliğimizden talepte bulunan bütün Barolarımızın isteği 100-125-TL gibi çok düşük bir bedelle karşılanabilmiştir. Karton sıkıntısının hat safhaya geldiği aşanada bile Barolarımız dosya gömleği tenininde güçlkle karşılaşmamışlardır. Bütün ülke düzeyinde dosya teninini yürütebilmiş olmağı önemli bir hizmet olarak gördüğümüzü takdirlerinize arzederim. Ayrıca bu hizmet ileride de ğineceğimiz onurlu bir mücadelenin en büyük desteğı olmuştur.

Meslektaşlarımızdan doğrudan Türkiye Barolar Birliğine başvuranlar olmaktadır. Bu başvuruların önemli olanları Birliğimiz tarafından üstlenilerek gereğı için ilgili mercilere iletilmiştir. Pek çoğı için olumlu yanıtlar ve karşılıklar alınmıştır. Barolarımızın ve meslektaşlarımızın başvuruları üzerine aldığımız sonuç ve yanıtları konuları içinde sunacağız.

Hukukçularımızın ve meslektaşlarımızın yararlanabilmesi için 9.4.1988 tarihinde "uluslararası sözleşmeler ışığında TÜRK HUKUKUNDA YENİ BOYUTLAR VE GELİŞMELER" konulu bir sempozyum düzenlenmiştir. Bu sempozyumda hala güncelliğini koruyan ve gündenden innmeyen konularda çeşitli tebliğler sunulmuştur. Prof. Dr. Feyyaz Gölcüklü, Bireysel Başvuru Hakkı; Prof. Faruk Eren, "İŞKENCE

VE İNSANLIK DIŞI CEZALARI ÖNLEMeye İLİŞKİN AVRUPA SÖZLEŞMESİ"; Doç.Dr.Fusun Arsava,"AET ÜYELİĞİNDE TOPLULUK HUKUK DÜZENİ İLE TÜRK HUKUK DÜZENİ İLİŞKİ VE ETKİLEŐİMLERİ" başlıklı tebliğler sunmuŐlardır.Yargıtay Konferans Salonunda gerçekteŐirilen bu sempozyum ilgi ile izlenmiŐtir.

8 Nisan 1989 tarihinde ise İnsan Hakları ve Yargı konulu tartiŐmalı bir Panel düzenlenmiştir.Prof.Köksal Bayraktar,"Tutuklama ve gözetim altında bulundurma";Prof.Dr.Feyyaz Gölcük-lü,"Avurupa İnsan Hakları Sözleşmesinde Kişi Özgürlüğünün Korunması,Bireysel Başvuru,Adil Muhakeme Hakkı";Avukat Güney Dinç,"İnsan Hakları Açısından Savunma";Prof.Dr.Eralp Özgen,"İŞkence ve İnsanlık Dışı Davranışlar" konusunda konuşmalar yapmış tartiŐma sonucu yöneltilen soruları yanıtlamıŐlardır.

Sempozyum ve Panelden sonra Kokteyl düzenlenmiştir.

Türkiye Barolar Birliğinin küçük oturma salonu ve çok anaçlı kullanılması öngörülen iki ayrı küçük salon kütüphanesi olarak düzenlenmiş ve meslektaşlarınızın yararlanmasına hazır hale getirilmiştir.DıŐardan gelen meslektaşlarınızın özellikle bu yerlerden yararlanmaları olasıdır.

Ankara'ya gelen Avukatların konaklama ihtiyaçları için otellerde tenzilat uygulaması sürmektedir.Barolarınıza otellerin adı ve sağlanan tenzilat miktarı duyurulmaktadır.Enekli Sandığının bütün Türkiye'deki konaklama tesislerinden yararlanmak için Genel Müdürle görüşülmüş ve temaslarınız sürmektedir.

MeslektaŐları ve meslek örgütleri ile bütünleşen bir Türkiye Barolar Birliğinin sorunlarınıza sağlıklı ve köklü çözümler getireceğine inanmaktayız.

6- YARGI SORUNLARI:

Mahkemelerin geç işlenmesi,davaların uzun zaman sonra sonuçlanması yargının kanayan yarası olmakta devam ediyor.Hakkın alınmasının gecikmesi her gün daha fazla ızdırap kaynağı olmaktadır.Yargının hızlanması için getirilen önlemlerden hiçbirini sonuca varamamakta yargılamayı daha da karıştırmaktadır.PTT İdaresi Devlet dışı bir kuruluş gibi tebligat ücretlerini arttırmakta;zanlar masrafı alınmış davalarda bile tebligat yapılmasını engellenmektedir.Bütün eleştirilerimiz maalesef bu idareyi Devletle

birlikte hareket etmek ve yargı konusundaki sorunları bilmek noktasına getireneniştir.Yargılamanın gecikmesi hakkın elde edilememesi sonucuna varmaktadır.

Yargı dışı güçler yargının görevlerine el atmışlardır. Alacaklar mafia yöntemleri ile tahsil olunmakta,işlenen suçlar hoş görülmekte ve tasvip edilmektedir.Böyle bir yöntemle adaletin gerçekleştirilmesini uygun bulmağa imkân yoktur.Adaleti gerçekleştirme halinde dahi zorbalığın kullanılmasını tasvip imkân-sızdır.Kuvvet hiçbir zaman hak değildir.Kaba kuvvetin adaleti gerçekleştirme uğruna ne büyük adaletsizlikler yaratabileceğini ve toplumu rahatsız edeceğini büyük sosyal sorunlar ve patlamalar yaratacağını iyi bilmeleyiz.Adalet sağlamak uğruna harekete geçen ve yaygınlaşan yasa dışı güçlerle etkin bir mücadele zorunludur.İlk şart olarak yargının hızlandırılması için bütün olanaklar zorlanmalıdır.Özellikle enflasyonu yüzde 80 dolaylarında seyrettiği bir ülkede yargı hızlı çalışmak zorundadır.Ancak iktisadi hayatın temel politikası haline gelen böyle yüksek bir enflasyon düzeyinde hiçbir halde adaletin sağlanmasının mümkün olmadığı açıkça bilinmektedir.

Yargı bağımsızlığı büyük baskı altındadır.Adalet Bakanlığının son derece olumsuz davranışları nedeni ile Türkiye Cumhuriyetinin Bağımsız yargısı tarihinin en büyük karanlığı ve suskunluğu içinde,sinmiş bir haldedir.Böylesine bir kaçıışı Türk Adliyesinin vakarına uygun bulmak zordur.Yargı bağımsızlığı bir yargı sorunu olmaktan çok bir Demokrasi ve Adalet sorunudur.Bağımsızlığın bu derece tehdit altında bulunması ülke düzeyinde huzursuzluk kaynağıdır.Adalet Bakanlığının bürokrat kesimi,özellikle Bakanlık Müsteşarı yargı bağımsızlığını elleri ile yoketmektedirler.

Savunmadan evrak saklamak,dosya gizlemek idari davalar açısından önemli bir adalet sorunu olmaya devam ediyor.Her türlü gizliliği adalet için aşmak zorunlu olmuştur.Savunma suçlama ile başlamalıdır.Hazırlık tahkikatının gizliliği adaletin ayıbıdır.İşkence iddiaları sürmektedir.Savunma yargılama içinde etkin yerini almadıkça,kendisinden beklenen çok önemli görevleri ifa etmedikçe insanın da,insan haklarının da korunması mümkün değildir.Türkiye'de adalet ve demokrasi uğruna gerçekleştirilecek en önemli atılım öncelikle savunmanın görev ve yetkilerinin

düzenlenmesi olmalıdır. Bu ihtiyaç bugün her sahada kendini göstermekte, herkesin ittifak ettiği bir sorun olarak kabullenilmektedir. Savunmanın önemi konusunda giderek kamuoyunda ciddi bir bilinçlenme gözlenmektedir. Bu gelişme her türlü engeli ortadan kaldıracak kadar güçlüdür.

Yargı büyük sorunlarla karşı karşıya iken, Adalet Teşkilatını Güçlendirme Fonu kurulmuş ve Adliyeniz bir menfaat çekişmesinin ortasına atılmıştır. Yargı gördüğü hizmet karşılığında vatandaşdan para almaktadır. Bu paralarla gerçekleştirileceği söylenen vaatler yargıçları etkisi altına almış yeni bir yazışmanın temellerini örmeye başlamıştır. Menfaat ve olanak temini açısından yargı bağımsızlığı yeni bir tehlikenin içindedir.

a) BAROLARIMIZIN VE MESLEKTAŞLARIMIZIN BİRLİĞİMİZE BAŞVURULARI:

Meslektaşlarımız bazı konularda Barolarına başvurular yaparak doğrudan Türkiye Barolar Birliğine başvurmuşlardır. Ayrıca Barolar üyelerinin kendilerine ilettikleri bazı sorunları Birliğimize aktarmışlardır. Barolarımızın doğrudan başvuruları da olmaktadır. Bütün bunlardan ilginç bulduklarımızı ve alınan sonuçlardan önenli olanlarını çalışma raporumuza almakta yarar görmekteyiz.

- Yabancı Ülkelerdeki Nafaka Alacaklarının Tahsili:

Bursa Barosu Başkanlığı 3.11.1988 günlü yazıları ile nafaka alacaklarının yabancı ülkelerde tahsiline ait yönetmeliğin avukatlık mesleği için engeller çıkardığını ve bu engellerin önlenmesi gerektiğini Birliğimize bildirmiştir. Adalet Bakanlığından bu yönetmelik getirtilmiş ve Bakanlığa yazılan yazı ve alınan cevap bilgilerinize sunulmaktadır.

ADALET BAKANLIĞI
ANKARA

27 Şubat 1989

317

Nafaka alacaklarının yabancı ülkelerde tahsili ile ilgili antlaşmaların uygulanması hakkındaki Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünce hazırlanan 25 Şubat 1983 gün ve 5.39-4191 sayılı genelgenin vekaletname ve çevirisi başlığını

taşıyan 4.maddesinde (...nafaka alacaklısının avukatı olması halinde dahi vekaletnamenin bizzat alacaklının kendisi tarafından inzalanması gerekmektedir...) şeklinde kayıt mevcuttur.

Oysa 1136 Sayılı Yasanın 56/1.maddesi (Usulüne uygun olarak düzenlenen ve avukata verilmiş olan vekaletname 52.maddede yazılı dosyada saklanır.Avukat,bu vekaletnamenin örneğini çıkarıp aslına uygunluğunu inzası ile onaylayarak kullanabilir.Avukatın çıkardığı vekaletname örnekleri bütün yargı mercileri,resmi daire ve kurumlar ile gerçek ve tüzel kişiler için resmi örnek hükmündedir) şeklindedir.Yasanın çıkarılan hükmünden anlaşılacağı üzere avukatların tastik ettiği vekaletnameler tüm resmi daire kurun,kuruluş ve yargı mercileri önünde geçerli resmi örnek niteliğindedir.Hâl böyle iken yönetmeliğe konulan ve yukarıya çıkarılan hüküm açıkça yasaya aykırıdır.

Genelge metnine konulan ve yasaya aykırılığı açık olan hükmün değiştirilmesini Yönetim Kurulumuzun kararı gereğince bilgi ve takdirlerinize sunarım.

Saygılarımla,

Türkiye Barolar Birliği
Başkanı
Avukat Teoman EVREN

T.C

ADALET BAKANLIĞI

HUKUK İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı :10252

Konu :Yurtdışından nafaka alacaklarının tahsili

6 Mart 1989

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ:27.2.1989 tarih ve 317 sayılı yazınız.

Nafaka alacaklarının yabancı ülkelerde tahsiline ilişkin 20.6.1956 tarihli New York Sözleşmesinin uygulanması çerçevesinde nafaka alacaklarının kendilerini bir avukatla temsil ettirip ettiremeyecekleri konusuna ilişkin ilgi yazınız incelendi.

Hemen belirtilmelidir ki, nafaka alacaklılarının kendilerine avukat tutarak işlerini Bakanlığımız nezdinde takip etmelerine herhangi bir engel yoktur. Esasen, 1136 Sayılı Avukatlık Kanunu hükümlerinde bunu amirdir.

Ancak, malumları olduğu üzere, anılan sözleşme milletlerarası yönleri olan bir sözleşmedir ve borçlu ve alacaklının ayrı ayrı farklı ülkelerde bulunmaları halinde uygulanmaktadır.

Sözleşmenin 2. maddesine göre, taraf olan her devlet bir merkezi makam belirlenmek durumundadır. Uygulamaya basitlik ve hız kazandırmak için nafaka talepleri bu makamlar arasında doğrudan intikâl ettirilmekte ve yazışmalar borçlunun bulunduğu yabancı ülke dilinde yapılmaktadır.

Sözleşmeye göre merkezi makam olarak görevlendirilmiş bulunan, Bakanlığımız Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü uygulanmaya kolaylık ve yeknesaklık kazandırmak ve zaten muhtaç durumdaki nafaka alacaklıların daha fazla masrafa sokmamak için sözleşmenin öngördüğü formları hazırlamış ve çevirileriyle birlikte yazımızda belirtilen 25 Şubat 1983 tarih ve 5-39-4191 sayılı genelgemiz teşkilata duyurmuştur.

Genelge ekindeki formlardan 3 numaralı olan, alacaklının düzenleyeceği vekaletname ile ilgilidir. Alacaklı, bu vekaletname ile Bakanlığımızı değil, doğrudan işini takip edecek yabancı devlet merkezi makamı vekil tayin etmektedir. Uygulamada, yabancı devlet merkezi makamı, bu vekaletnameye dayanarak bir avukatı tevkil etmekte ve gerekirse dava da açtırmak suretiyle alacağın tahsiline çalışmaktadır.

Söz konusu vekaletnamenin yürürlükteki mevzuatınıza göre bir avukat tarafından inzalanması mümkün olmakla beraber bu halde alacaklının avukatı tevkil ettiği vekaletnamenin bir örneğinin çevirisiyle birlikte belgelere eklenmesi gerekmektedir. Bu ise belgelerin hacminin artmasına neden olmakta ve ayrıca matbu vekaletname örneklerinde çok fahiş çeviri hatalarıyla karşılaşılmaktadır.

Öte yandan, söz konusu vekaletname alacaklıyı noter ücreti ve çeviri masrafına muhatap bırakmamak için basit ve sözleşmenin öngördüğü şekilde düzenlenmiş ve böylece Türkiye çapında

yeknesak bir uygulanmaya inkân sağlanmıştır. Aksi halde her ilinizden gelecek değişik nuhteva ve farklı çevirideki vekaletnameler yüzünden işin sürüncemede ve alacaklıların mağdur olacakları kuşkusuzdur.

Bu nedenlerle, alacaklıların menfaatleri açısından vekaletnamelerin, söz konusu genelgenizde de belirtildiği üzere, şimdiye kadar olduğu gibi bizzat alacaklılar tarafından inzalannmasının vekillerinin ise Bakanlığınız nezdindeki işleri takip etmek üzere vekaletnamelerinin Türkçe örneklerini belgelere eklemelerinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

BAKAN ADINA

Muzaffer TUTAR

Hakim

Genel Müdür

- 3360 Sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 82.maddesi gereğince Barolara yapılacak yardım:

İl Özel İdaresi Kanununun 82/9.maddesi, 1136 Sayılı Kanununun 180.maddesi gereğince kesinleşmiş öz malların binde biri nisbetinde konulacak ve mahkeme kararına dayanan belge karşılığı olarak Barolara yapılan yardım giderlerinden bahsetmektedir. "Mahkeme kararına dayanan belge" sözcüğü bu maddenin işleyebilmesini engellenektedir. Mahkeme kararına dayalı belge sözü Baroların adli yardım yapmasına imkan bırakmayacağı gibi, hangi halde böyle bir belgenin verilmesi gerektiği de belli değildir. Yasada belirtilen şekilde bir belgenin alınması hiçbir halde mümkün olamaz. Barolarımız ile Özel İdareler arasında bu nedenle anlaşma sağlanamamaktadır. Aslında yasanın kabulü sırasında Türkiye Barolar Birliği böyle bir maddenin işlerliğinin olmadığını en kesin şekliyle vurgulamıştır. Balıkesir ve Urfa Baroları ayrı ayrı zamanlarda başvuruda bulunmuşlardır. Başvurular Adalet Bakanlığına iletilmiş, Barolarımıza da Adalet ve İçişleri Bakanlıklarına başvuruları önerilmiştir. Adalet Bakanlığı maddeye işlerlik kazandırmak için İçişleri Bakanlığına yazdığı yazıyı Birliğimize göndermiştir. Yazıda gerçekten yardımın yapılmasına, mahkeme kararına dayanan belge gösterilmesi şartının engel olduğu kabul edilmekte ve konuya işlerlik

kazandıracak bir yorum getirilerek İçişleri Bakanlığına önerilerde bulunmaktadır. Sorun çözümlenmemiş olmakla birlikte bu yazının işlerliği için bir olanak sağlayacağını ve İl Özel İdarelerinden yardımların alınmasını kolaylaştıracağını sanmaktayız. Adalet Bakanlığının söz konusu yazısı bilginize sunulmaktadır.

T.C

ADALET BAKANLIĞI

HUKUK İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Konu : Barolara İl Özel İdarelerince yapılacak yardım hakkında.

İÇİŞLERİ BAKANLIĞINA

Balıkesir Baro Başkanlığınca Balıkesir İl Özel İdaresine 3360 Sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 82.maddesinin 9.fıkrası uyarınca İl Özel İdare Bütçesine Barolar için konan yardımın Baro hesabına aktarılmasını sağlamak açısından 82.maddenin 9.fıkrasına işlerlik kazandırılması istenmiş ise de, Balıkesir İl Özel İdare Müdürlüğünce, İl Özel İdaresi Kanununun 82.maddesinin 9.fıkrasında "1136 Sayılı Avukatlık Kanununun 180.maddesi gereğince kesinleşmiş öz gelirin binde biri nisbetinde konulacak ve mahkeme kararına dayanan belge karşılığı olarak Barolara yapılacak yardım giderleri" hükmü yer aldığından Özel İdare Bütçesine Barolar için konulan ödenğin mahkeme kararı olmaksızın Baroya aktarılmasının mümkün görülmediği belirtilmiştir.

Balıkesir İl Özel İdare Müdürlüğünce Balıkesir Barosu Başkanlığına verilen bu cevap üzerine anılan Baro Başkanlığınca durum Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına bildirilmiş, Barolar Birliği Başkanlığı ise Balıkesir Barosu Başkanlığına verdiği 28 Şubat 1989 gün ve 324 sayılı cevabi yazıda, 3360 sayılı Kanunun 82.maddesinin 9.fıkrasında yer alan "mahkeme kararına dayanan belge sözcüğünün bu fıkranın işlemesine engel teşkil ettiğini belirten Kanunun bu hükmüne işlerlik kazandırmak açısından Adalet Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığının görüşüne başvurulmasını önermiştir. Bunun üzerine Balıkesir Barosu Başkanlığı 10 Mart 1989 gün ve 214 sayılı

yazısı ile yukarıda bahsi geçen yazıları da ekleyerek Bakanlığımıza başvuruda bulunarak konunun incelenmesi ve sonucundan bilgi verilmesi isteminde bulunmuştur.

3360 Sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 82.maddesinin 9.fıkrasında "1136 Sayılı Avukatlık Kanununun 180.maddesi gereğince kesinleşmiş öz gelirin binde biri nisbetinde konulacak ve mahkeme kararına dayanan belge karşılığı olarak Barolara yapılacak yardım giderleri" hükmü yer almakta, 1136 Sayılı Avukatlık Kanununun Adli Müzaharet başlıklı 12.kısımında yer alan Gelir ve Gider başlıklı 180.maddesinde ise adli müzaharet bürolarının gelir ve gideri Baro bütçesinin ayrı bir bölümünde gösterilir. Bu bölümde kalan gelir fazlasının sonraki yıla aynen aktarılması zorunludur. İl veya Belediye bütçelerinden yahut hayır müesseselerinden Baroya tahsis edilen yardımlar ile Baro lehinde yapılan her türlü bağışlardan tahsis yeri gösterilmeyenler bu bölümün gelir kısmına eklenir denilmektedir.

Hernekadar 3360 Sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 82.maddesinin 9.fıkrası hükmü ile İl Özel İdaresinin kesinleşmiş öz gelirlerinden Barolara yapılacak binde bir nisbetindeki yardım için mahkeme kararına dayanan belge gösterilmesi şart koşulmuş ve bu husus ani bir hüküm olarak yer almışsa da, anılan fıkradaki bu ibarenin bu fıkranın işlemesine engel teşkil ettiği kuşkusuzdur.

Bu itibarla hizmetin akışını temin açısından ve kanuna bu fıkranın koyuluş amacına ulaşılmasını sağlamak ve de bu fıkraya işlerlik kazandırmak görüşünden hareketle İl Özel İdaresinin kesinleşmiş öz gelirin binde birinin Baroya avans olarak intikâl ettirilmesi ancak Baronun İl Özel İdaresince intikâl ettirilen bu gelirin ancak mahkeme kararına dayanarak sarfedebilmesi inkânının sağlanması ve sene sonunda yapılan hesaplanada Baronun elinde İl Özel İdaresince verilen yardım miktarından artan bir meblağ olursa bunun iade edilmesinin daha uygun olacağı düşünülmektedir.

Bilgi edinilmesini arz ederim.

BAKAN ADINA

OLTAN SUNGURLU
ADALET BAKANI

- Avukatların Üstlerinin Aranması:

Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesinde görülmekte olan Kutlu-Sargın davasında meslektaşlarımız 4.11.1988 günü üstlerinin ve çantalarının kolluk görevlilerince arandığını iletmişlerdir. Başvuru üzerine Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcılığına 10 Kasım 1988 günlü yazı yollanmıştır.Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcılığına gönderdiğimiz yazı İçişleri Bakanlığı tarafından 7.12.1988 tarihinde cevaplandırılmıştır.Alınan cevap Birliğimizce uygun bulunmadığı için İçişleri Bakanlığına yeni bir yazı gönderilerek bu gibi girişimlerin önlenmesi istenmiştir.Söz konusu yazıları ve cevabı sunmaktayız.

DEVLET GÜVENLİK MAHKEMESİ
CUMHURİYET SAVCILILIĞI
ANKARA

10 Kasım 1988

1404

Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesinde görülmekte olan Kutlu-Sargın davasında savunma görevi yapan çok sayıda avukat 4.11.1988 günü toplu halde Birliğimize gelmişler, ekte sunduğumuz dilekçeyi vermişlerdir.

Bu dilekçelerinde;

Alınan polis önlemleri ile,görevlerinin güçleştirildiğini,savunma bağımsızlığının ve hak arama özgürlüğünün kısıtlandığını,duruşmanın açıklığı ilkesinin ortadan kaldırıldığını ileri sürmüşlerdir.

Davanın önemi ve özelliği ne olursa olsun savunma hakkının kullanılması açısından Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcılığınca alınan önlemler,yargı alanında olumsuz tartışma ve söylentilere neden olmakta,gereksiz olaylara kaynak oluşturmaktadır.

Özellikle aleniyet ve savunma dokunulmazlığı açısından sakıncalı girişimlerin engellenmesini Yönetin Kurulumuzun kararı uyarınca bilgi ve takdirlerinize sunarım.

Saygılarımla,

Türkiye Barolar Birliği
Başkanı
Avukat Teoman EVREN

Eki:Başvuru

-Adalet Bakanlığı ve
İçişleri Bakanlığı'na gönderildi.

T.C

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

Emniyet Genel Müdürlüğü

Terörle Mücadele ve Hrk.Dai.Bşk.

Sayı : E-1/8132-31064

Şube : Sol Ter.Müc.E.

7.12.1988/281471

Konu : DGM'de alınan önlenler

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ:10.11.1988 gün ve 1404 sayılı yazınız.

İlgi yazınız konusu,halen Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesinde görülmekte olan Nihat Sargın-Haydar KUTLU isimli şahıslarla ilgili davada savunma görevi yapan Avukatların 4.11.1988 tarihinde mahkeme binası çevresinde,Polisin almış olduğu tertibat dolayısıyla zananında Mahkeme Salonuna intikal edemediklerini ileri sürerek Birliğinize gelip vermiş oldukları dilekçe ile ilgili gerekli araştırma yapılmıştır.

Söz konusu duruşmaya çok sayıda yerli ve yabancı Avukatlar,Parlamententerler ile Basın Mensuplarının katıldığı malunlarıdır.Ancak,duruşma salonunun kapasitesi dışında dinleyici alınmadığından,bazı maksatlı şahısların tehrikkar hareketlerde bulunarak alınan tertibat ve önlenleri bahane ederek,Devletin otoritesini zaafa düşürmek gayesi ile hareket ettikleri bilinen konulardandır.

Mahkeme binası çevresinde Zabıtaca alınan tertibat ve uygulama ile ilgili olarak öncelikle Avukatlar,yabancı ve yerli Parlamententerler,Basın Mensupları ve yeteri kadar dinleyicinin duruşma salonuna alındıkları,Parlamententerler dışında istisnasız olarak Avukatlar da dahil olmak üzere üst ve çantalarının yetkili makamın emir ve talimatları üzerine usulüne uygun olarak arandıkları anlaşılmıştır.

Bilgilerini rica ederim.

BAKAN ADINA

Tuncer PERÇİNLER
Vali
Müsteşar Yardımcısı

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
ANKARA

1.3.1989

332

İlgi:İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü ve Terörle Mücadele Hareket Dairesi Başkanlığının 7.12.1988 gün ve 281471 sayılı yazıları.

Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılığı, Adalet Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığına gönderilen 10 Kasım 1988 gün ve 1404 sayılı yazılarımıza cevap teşkil eden yukarıda tarih ve numarası yazılı cevabi yazılarınız Birlik Yönetim Kurulunun toplantısında görüşülmüş ve aşağıdaki açıklamanın Sayın Bakanlığınıza iletilmesine karar verilmiştir.

Savunma hakkı temel haklardandır.Bu hak vatandaşın doğal ve dokunulmaz haklarının en önemlisi ve insan haysiyetinin koruyucusudur.Savunma hakkının kullanılması meslektaşlarımızın görevini oluşturmaktadır.Savunma hakkının önemi ve özelliği bazı dokunulmazlık ve güvenceleri zorunlu kılar.Böyle bir hakkın kullanılması görevini üstlenmiş olan avukatların ayrıcalıklara,olanaklara ve dokunulmazlıklara sahip bulunması gerekli ve zorunludur.Ülkenizde bugünkü düzenlemeler son derece eskimiş,geri ve yetersiz kalmış iken bazı davalarda davanın özelliği ve önemi ile ri sürülerek,avukatların üzerlerinin,çantalarının en yakışıklı ve hoyrat biçimde aranmasını mesleğimizin onuru ile bağdaştırmak inkânsızdır.Yargının bir unsuru olan ve savunma hakkının kullanılması için görevlendirilmiş bulunan meslektaşlarımızın yargının ve savunmanın niteliğinden doğan kolaylıklara sahip kılınması son derece gerekli ve zorunludur.Aksi halde sanık ile savunmanı ayırt etmenin ölçüsü bulunamaz.Bu düşünce özellikle adalete giderek demokrasiye,sonra yargıya zarar verir.Avrupa Hukukunun ülkeniz hukuku ile çelişkilerinin giderilmesi gereken bir zamanda ve onun için çabalar harcâılırken bir avukatın üstünün ve başının herkesin önünde aranmasının yönetim açısından da yadırganacak görüntüler sargilediği açıkça görülmektedir.

İlgi yazınızda değinildiği üzere Devlet Güvenlik Mahkemesinde görülmekte olan davalarda avukatlara karşı alınan yara-

layıcı ve onur kırıcı önlemler yargı alanında tartışmalara neden olmaktadır.Bu gibi gelişmelerin önlenmesi hususunu bilgilerinize sunarım.

Saygılarımla,

Türkiye Barolar Birliği
Başkanı
Avukat Teoman EVREN

- Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Çalışan Avukatların Sorunları:

Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan meslektaşlarımızın almakta oldukları avukatlık ücret limiti üst sınırının arttırılması için yaptığımız başvurular son derece olumlu sonuçlanmıştır.Maliye Bakanı ve Müsteşarı ile birkaç kez görüşülmüştür.Limitin artması gerektiğine inandıklarını ifade etmişler ancak zamanlama konusunda herhangi bir söz veremeyeceklerini beyan etmişlerdir.Gerçekten kısa bir zaman içinde avukatlık ücret limitinin üst sınırı beklenmekte olan nisbetlerin üzerinde arttırılmıştır.

Kamu kesini avukatlarının mesken sorunları ile de ilgilenilmiş olanaklar uyarınca mesken tahsis edildiği saptanmıştır.

Özel Hizmet Tazminatı oranlarının 351 sayılı kanun hükmünde kararnane ile arttırılması kamu kesini avukatları için yeni bir adaletsizlik ve sorun yaratmıştır.Kararname sadece 657 sayılı Kanununun 213.maddesinin (d) fıkrasında yer alan avukatlık sınıfına mensup olanları kapsan dışı bırakmıştır.Kamu avukatlarının özel hizmet tazminatlarının arttırılması için Maliye ve Gümrük Bakanlığına başvurulmuştur.Bakanla yaptığımız görüşmede avukatların yasa kapsamına alınacağı sözü de alınmıştır.Ancak bu arada Maliye Bakanı değişmiştir.Kamu avukatlarından bir kısmı Barolarımıza başvurarak sorunun çözülmesini talep etmişlerdir.Barolar bu başvuruları Birliğinize ilettikleri gibi,bizzat başvuran meslektaşlarımız da olmaktadır.Büyük bir avukat kesimini doğrudan ilgilendiren konu ile ilgili başvurumuz sunulmaktadır.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANLIĞI
BÜTÇE VE PLAN KONTROL GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
ANKARA

15 Şubat 1989
209-210

Bilindiği üzere 30.12.1988 gün ve 20035 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 351 sayılı K.H.K'nin 5.maddesiyle 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 213.maddesinden sonra gelen "Zam ve Tazminatlar" başlıklı değişik ek maddesinin (a),(b) ve (c) fıkralarında yer alan Özel Hizmet Tazminatı oranları 15.7.1989 tarihine kadar ve bu tarihten sonra olmak üzere iki basamakta artırılmıştır.

Çeşitli hizmet sınıfları içinde sadece anılan maddenin (d) fıkrasında belirtilen Avukatlık hizmetleri sınıfına dahil olanlar kararname kapsamına alınmıştır.

Bu konuda 2.2.1987 gün ve 19360 Sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 269 Sayılı K.H.K'nin 2.madde hükmü ile "d" fıkrasındaki oran % 15 den % 25'e çıkarılmış,daha sonra 31.12.1987 gün 19681 (mükerrer) Sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 30.12.1987 gün ve 87/12461 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla % 30'a yükseltilmiştir.

Özel Hizmet Tazminatlarının her yıl düzenlenen kararnamelerle her sınıf için artırılması yoluna gidildiği halde, bu defa yapılan düzenlemede sadece Avukatlık Hizmetler sınıfının dikkate alınmaması kamu keskinde çalışan meslektaşlarımızın haklı yakınnalarına neden olmuştur.

Bu konuda yapılacak yeni bir düzenlemeyle Kamu Avukatlarının özel hizmet tazminatlarının arttırılması konusunda gereğini ve sonucundan bilgi verilmesini dilerim.

Saygılarımla,

Türkiye Barolar Birliği
Başkanı
Avukat Teoman EVREN

Maliye ve Gümrük Bakanlığı
Başhukuk Müşavirliği ve
-
Maliye ve Gümrük Bakanlığı
Muhakemat Genel Müdürlüğüne
gönderildi.

- Avukatların Karakola Çağrılarak İfadelerinin alınması:

Ankara Barosu Avukatlarından Selahattin Solakoğlu 9.2.1989 günlü dilekçesinde Mali Şubeye çağrılarak ifadesinin alındığını belirtmektedir. Avukatların Karokollara çağrılarak ifadelerinin alınması son derece sakıncalı bulunmuştur. Meslektaşlarımız müvekkilleri adına verdikleri şikayet dilekçeleri için bir de Karakola çağrılarak ifadelerine başvurulmasının sakıncaları bir yana herhangi bir mantığı ve gerekçesi de bulunmamaktadır. Yasaya tamamiyle aykırı böyle bir uygulamanın önlenmesi Ankara Cumhuriyet Savcılığından 20.2.1989 günlü yazımızla talep edilmiştir. Ankara Savcılığı 14.3.1989 günlü yazıları ile uygulamanın yasal dayanaktan yoksun olduğunu, Ankara Emniyet Müdürlüğüne bildirmiş, Türkiye Barolar Birliğine gereken uyarının yapıldığını aşağıda sunulan yazılar ile duyurmuştur.

CUMHURİYET SAVCILIĞI
ANKARA

20. Şubat. 1989

254

Karşılıksız çek suçu için yapılan şikayetler nedeni ile müşteki vekili Avukatların Cumhuriyet Savcılığının emirleri üzerine Mali Şubeye çağrılarak beyanlarının alındığı, Av. Selahattin Solakoğlu'nun 9.2.1989 günlü başvurusundan anlaşılmaktadır. Müşteki vekilinin yaptığı bir şikayetten dolayı Karakola çağrılarak ifadesinin alınmasını uygun ve yasal bulmak mümkün olmadığı gibi, hazırlık soruşturmasının Cumhuriyet Savcılığınca yürütülmesine dair usûl kurallarına da uygun bulmak mümkün değildir. Meslektaşlarımızı haklı olarak üzen ve rahatsız eden böyle bir uygulamanın önlenmesini dilerim.

Saygılarımla,

Eki: Dilekçe

Türkiye Barolar Birliği
Başkanı
Avukat Teoman EVREN

T.C

ANKARA

CUMHURİYET SAVCILIĞI

Sayı : 3/1572

Konu : Selahattin Solakoğlu Hk.

Ankara, 14.3.1989

EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜNE

ANKARA

Av.Selahattin Solakoğlu inzalı dilekçenin bir sureti ekte gönderilmiştir.Bunun içeriğine göre vekil olarak mesleğini sürdüren Avukatların ifade için karakollara çağrıldıkları gözlenmektedir.

Vekil olarak soruşturmayı takip eden avukatların her ne sıfatla olursa olsun,takip ettiği işi nedeniyle ifadelerinin alınması,yasal dayanaktan yoksundur.Bu tür sızlanmalara meydan verilmesi için durumun karakollara ve soruşturma görevini yürüten birinlere duyurulması rica olunur.

Eki:1

M.Ali KARAATLI
Cumhuriyet Savcısı

T.C

ANKARA

CUMHURİYET SAVCILIĞI

Sayı : 3/1572

Ankara, 23.3.1989

İLGİ:20.2.1988 gün ve 254 sayılı yazınız.

Av.Selahattin Solakoğlu inzalı 9.2.1989 günlü dilekçe,adı geçenin başvurusu ile ilgili olarak Emniyet Müdürlüğüne yazılan 14.3.1989 gün ve 3/1572 sayılı ve Avukata verilen 15.2.1989 günlü cevabi yazı fotokopileri eklidir.

Badema Avukatların karakollara çağrılıp ifadelerinin alınmaması için gereken uyarı yapılmıştır.

Bilgileri rica olunur.

Akın ÖNCÜL

Ankara Cumhuriyet Başsavcısı

- Avukatların üzerinin Arannası

Ankara Barosu Üyesi iki bayan avukatın Manak Askeri Cezaevi nizamiyesinde yakışsız biçimde arandıklarına dair tutukları zabıt ve dilekçeleri Ankara Barosunca Birliğimize iletilmiştir. Bu yazı üzerine 8 Aralık 1988 tarihinde Askeri Mercilere bir yazı yazılarak uygulamanın önlenmesi istenmiştir. Milli Savunma Bakanlığı 13 Şubat 1989 tarihinde ilgililerin uyarıldığını ve Ankara Barosuna bilgi verildiğini bildirmiş ve konu ile ilgili 4. Kolordu Komutanlığının 29 Kasım 1988 günlü yazısını da Birliğimize göndererek bilgi vermiştir.

GENELKURMAY BAŞKANLIĞINA
ANKARA

8 Aralık 1988
1540

Ankara Barosu üyesi iki bayan avukatın Manak Askeri Cezaevinin 2'nolu nizamiyesinde son derece yakışsız bir şekilde arandıkları ekte sunduğumuz Ankara Barosu Başkanlığının 29.11.1988 günlü yazıları ve bu yazıya ilişik tutanaktan anlaşılmaktadır.

Böyle bir uygulanayı yetkili makanların uygun bulacağına inannaktayız. Ancak zaman zaman uygulayıcıların yarattıkları bu tartışmalar son derece olumsuz yansımalar yapmaktadır. Askeri Mahkemelere giriş çıkışta ortaya çıkan güçlükler bu mahkemelerin varlığını tartışma konusu yapacak boyuttadır. Demokratik ilkelere ve savunmanın temel anaçlarına aykırı uygulamaların önlenmesi askeri yargının saygınlığı açısından önem taşımaktadır.

Gereğini ve sonucundan Birliğimize bilgi verilmesini takdirlerinize sunarım.

Saygılarımla

Türkiye Barolar Birliği
Başkanı
Avukat Teoman EVREN

GEREĞİ:

- 1-Genel Kurmay Başkanlığı
- 2-Milli Savunma Bakanlığı
- 3-4.Kolordu Kumandanlığı

BİLGİ:

- 1-Ankara Barosu Başkanlığı

T.C
MILLİ SAVUNMA BAKANLIĞI
A N K A R A

A D. :41-127/89-Şb.4

KONU :Mamak Askeri Cezaevinin Nizani-
yesinde 2 Bayan Avukatın Aranması.

13 Şubat 1989

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANLIĞINA
ANKARA

- İLGİ: a)Türkiye Barolar Birliği Başkanlığının 8.12.1988 gün ve 1540 sayılı yazısı,
b)Adalet Bakanlığının 23.12.1988 gün ve CİGM: 1.9.333.1988-60294 Sayılı yazısı,
c)4 ncü Kor.K.lığı 29.11.1988 gün ve AD.MÜŞ:1988/35-1-25 sayılı yazısı,

1.Ankara Barosuna kayıtlı bir kısım Avukatın;4 ncü Kolordu Komutanlığı Askeri Mahkenesi ve Cezaevine girişte karşılaştıkları zorlukları dile getiren ilgi (a) ve (b) ile intikal eden dilekçeleri incelenmiştir.

2.Dilekçelerdeki şikayet konuları üzerinde hassasiyetle durulmuş,Görevliler Komutanlığın ilgi (c) yazısı ile uyarılmış ve durundan Ankara Barosu Başkanlığına da bilgi verilmiştir.

Bu konudaki ilgi (c) Komutanlık yazı fotokopisi ekte gönderilmiştir.

Bilgi edinilmesini arz ederim.

MILLİ SAVUNMA BAKANI NAMINA

Edip GÜLTEKİN
Tuğgeneral
Askeri Adalet İşleri
Başkanı

EKLER:

EK-A (İlgi (c) yazı fotokopisi

DAĞITIM:

1. Adalet BAKANLIĞINA

(Ceza İşleri Genel Müdürlüğüne)

2. Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına

T.C

K.K.K

4.NCÜ KOLORDU KOMUTANLIĞI

ANKARA

AD.MÜŞ : 1988/35-1-25

29 KASIM 1988

KONU : Arana

MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞINA

İLGİ: a) 4 ncü Kor.K.lığının 7 Kasım 1988 gün ve AD.Müş:1988/35-1-25 sayılı emri.

b) Ankara Barosu Başkanlığının 24.11.1988 gün ve Sayı:2-122-6 sayılı yazısı.

1.4 ncü Kolordu Komutanlığı nezdindeki 1 Numaralı Sıkıyönetim Askeri Mahkenesinde 4.11.1988 günü yapılan Dev-Yol duruşmasında dinleyici bölümünde pankart açılması suretiyle vuku bulan olay nedeni ile üst aramalarının yetersiz olduğu görülmüş ve ilgi (a) ile aramaların daha titizlikle yapılması ancak arama sırasında nezaket kurallarına uyulması ve insan haysiyeti ile bağdaşmayan davranışlardan kaçınılması emredilmiştir.

2.Ankara Barosu Başkanlığının ilgi (b) yazısından uygulanmada bazı rahatsızlıkların olduğunun anlaşılması üzerine konu;Genelkurmay Adli Müşavirliği ve M.S.B.lığı Askeri Adalet İşleri Başkanlığı ile müzakere edilmiş ve Sıkıyönetim Mahkemesi veya Özel Askeri Cezaevi ile ilgili olarak Manak Kışlasına girecek tüm personelin aramasının aşağıda belirtildiği şekilde yapılmasının uygun olacağı sonucuna varılmıştır.

3.Bu emrin alınması ile birlikte Sıkıyönetim Mahkemesi veya Özel Askeri Cezaevine görevli veya özel amaçlı olarak gelecek tüm personel dedektör veya elle üzerinde silah,patlayıcı madde veya kesici bir alet bulunup bulunmadığını tesbit amacıyla aranacak ve bu tür aletlerle kışlaya girişe müsaade edilmeyecektir.

4.Cezaevi Müdürlüğünce üst aramalarında kullanılacak yeterli sayıda dedektör 2 Nolu Nizamiyede hazır bulundurulacak,aramalar sırasında nezaket kurallarına titizlikle uyulması ve insan haysiyeti ile bağdaşmayan davranışlardan kaçınılması yolunda görevlilere bir kere daha ikazda bulunulacaktır.

Gereğini ve bilgilerini arz ederim.

GEREĞİ :

Öz.As.Ceza ve Tutukevi Müdürlüğüne

BİLGİ:

Gen.Kur.Başk-M.S.B.lığına-Ankara Barosu Başk.

M.Hikmet Bayar
Korgeneral
Kolordu Komutanı

- Avukatların Gözetim Altına Alınması:

İki meslektaşımızın, savunmasını üstlendikleri müvekkil-
leri ile cezaevinde görüştüğten sonra gözetim altına alındıkları
8.12.1987 tarihinde meslektaşlarımızın birlikte düzenledikleri
dilekçe ile Türkiye Barolar Birliğine bildirilmiştir. Ertesi günü
yayınlanan bir Basın Bülteni ile olay şiddetle kınanmıştır. Aynı
gün Başbakanlık, İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Dev-
let Güvenlik Mahkemesi C.Savcılığına da bir yazı yazılarak ola-
yın kaygı verici boyutları iletilmiş, bilgi istenmiştir. Olayla
ilgili Basın Bülteni, yetkili mercilere yazılan yazı, Devlet Gü-
venlik Mahkemesi C.Savcılığının 10.2.1987 günlü yanıtları bilgi-
nize sunulmaktadır.

BASIN BÜLTENİ

Ankara, 9.12.1987

İki meslektaşınız müvekkilleri ile görüştüğten sonra,
cezaevi önünde, önceden pusu kurmuş güvenlik görevlilerince göze-
tim altına alınmışlardır. Hangi nedenle olursa olsun savunma gö-
revlilerinin görev ifa ettikleri bir zamanda ve yerde böylesine
bir uygulama ile gözaltına alınmaları vahim yakışıksız ve usul-
süzdür.

Vatandaşların kutsal savunma hakkının kullanılması
görevi meslektaşlarımıza yasa ile emanet olunmuştur. Görevin ge-
regi avukatlar insanların en çok dokunulmazlığa ve özgürlüğe sa-
hip olmaları gerekenidir. Yargının ögesi olan ve son derece de-
mokratik özelliklere sahip bir meslek mensubunun böylesine hoyrat
bir uygulamaya muhatap olmasını meslek ve savunma hakkı açısından
kaygı ile karşılamaktayız. Asıl ilginç olanı Cumhuriyet Savcılarını-
nın kendi görev ve sorumlulukları altında olan sorgulama işlevini
kolluk gücüne devretmeleridir. İcra organının yargı organına müda-
halesi şeklinde bir uygulama sürüp gitmektedir.

Ne kadar vahim olursa olsun hiçbir suç için gözetim
zorunluluğu yoktur. Meslektaşlarımızın görevlerini ifa ettikleri
sırada yakalanmaları ne derece büyük bir başarı kabul edilirse

edilsin,hiçbir sebeple izah edilemez.Savunma hakkına karşı doğrudan bir tehdit yöneltilmektedir.Ancak meslektaşlarımızın görevlerini yerine getirmek uğrunda gösterdikleri özveri her türlü baskıya ve tehdiide karşın sürecektir.

Savunma hakkının özüne,demokratik hak ve özgürlüklere açıkça karşı böyle bir uygulamayı şiddetle kınadığımızı kamuoyuna saygı ile duyururuz.

Türkiye Barolar Birliği
Başkanı
Avukat Teoman EVREN

ADALET BAKANLIĞI
ANKARA

9 Aralık 1987
1751

Ankara Barosuna mensup 8 meslektaşımızın Birliğimize verdiği 8.12.1987 günlü başvurusunda;Av.Atilla Coşkun ve Av.Rasim Öz'ün savunma görevi gereğini yaparken Ankara Emniyet Müdürlüğü ekiplerince hiçbir gerekçe gösterilmeden gözaltına alındığı belirtilmektedir.Konuyla ilgili başvuru fotokopisi ektedir.

Meslektaşlarımızın gözaltına alınması usûl ve yasaya aykırı savunma mesleği açısından kaygı verici bulunmaktadır.

Gereğini ve sonucundan Birliğimize de bilgi verilmesini takdirlerinize sunarım.

Saygılarımla,

Eki:1

Türkiye Barolar Birliği
Başkanı
Avukat Teoman EVREN

- Devlet Güvenlik Mahkemesi C.Savc.
- Başbakanlık
- İçişleri Bakanlığı
- Emniyet Genel Müdürlüğü'nede gönderildi.

T.C

ANKARA

Devlet Güvenlik Mahkemesi
Cumhuriyet Savcılığı

Sayı : B-1987/1012

Konu : Av.Erşen Şansal ve 7 Ankara,10.12.1987
Arkadaşının yakınması hk.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANLIĞINA

ANKARA

İLGİ:9.12.1987 gün ve 1755 sayılı yazıları.

İlgi yazınızda konusu edilen ve ilişiginde de tevdi olunan 8.12.1987 günlü Ankara Barosuna mensup 8 meslektaşınızın; "İstanbul Barosu Avukatlarından M.Atilla Coşkun ve Rasim Öz"ün savunma görevi gereğini yaparken Ankara Emniyet Müdürlüğü ekiplerince gözetim altına alınmalarının, nesleğin savunma görevini engellediği, alınış biçiminde daha önce müvekkillerine yapılan işkencenin kuşkusunu uyandırdığına il şkin"

Dilekçelerindeki iddia ile ilgili evrak alınarak incelendiğinde;

a)-Av.M.Atilla Coşkun'un;

"Cumhuriyet Savcılığınızca sürdürülen 1987/192 Hz.sayılı TKP ile TİP isimli yasa dışı iki örgüt yöneticisi hakkındaki soruşturmada, Yasadışı bir parti üyesi olduğu öğrenildiğinden"

b)-Av.Rasim Öz'ün;

"Yasadışı TKP ve TİP isimli örgüt yöneticisi Nabi Yağcı ve Av.Nihat Sargın aleyhlerine atılı suçlardan dolayı Mahkemece tutuklanıp Cezaevine götürülürken anılanların suçlarını övücü sözleri üzerine, Düzenlenen tutanak gereği hakkında sürdürülen"

Soruşturma nedeniyle,

İstanbul Barosu Avukatları oldukları ve Ankara'da meskenleri olmadığı için görüldükleri yerde, 7.12.1987 tarihinde gözetim altına alındıkları, 8.12.1987 tarihinde Emniyet görevlilerince

düzenlenen evrakla Cumhuriyet Savcılığımıza getirilip aynı gün Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi Yedek Üyeliğine sorgulannmaları için gönderildikleri, 9.12.1987 günü Av.M.Atilla Coşkun'un TCK'nun 141/5, Av.Rasin Öz'ün TCK'nun 312/2.maddesi gereğince adı geçen Üyelikçe sorguları yapılarak bırakıldıkları,

Her iki Avukatın Nabi Yağcı ile A.Nihat Sargin'in ve 8.12.1987 günlü dilekçede inzaları bulunan Avukatlar Erşen Şansal ve 7 arkadaşının Nabi Yağcı'nın vekilleri olmadıkları, 1987/192 Hz.sayıllı soruşturma evrakında vekaletnamelerinin de bulunmadığı,

Anlaşılmıştır.

Meslektaşlarınızın tevkil edilmedikleri halde vekil' inişcesine savunma hakkını kullandıkları görülmüştür.

Bilgi edinilmesi rica olunur.

Nusret DEMİRAL

DGM.Cumhuriyet Savcısı

- Hazırlık soruşturmasında Avukatın Müvekkilinin Sorgusunu Görmesi:

Yasanın açık kuralına rağmen maalesef hazırlık soruşturmasında sanığın sorgusunun okunmasına güçlük çıkarılmaktadır. Ceza Usul Kanununun 143/3.maddesinde öngörülen açıklık C.Savcılarınca gerektiği gibi anlaşılmanakta veya anlaşılmak istenmemektedir. Maalesef bu kuralı yanlış değerlendiren bilim adamlarımıza da rastlanmaktadır. Güvenlik Mahkemelerinde özellikle Ankara Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcılığında meslektaşlarımızla Cumhuriyet Savcıları arasında bu nedenle tartışmalar olmaktadır. Hazırlık tahkikatının gizliliğinin önenli bir istisnasını teşkil eden bu kuralın uygulanmasında yasaya aykırı engeller çıkarılması mesleğimiz açısından ciddi bir olaydır. Böylece bir olanağın yasayla düzenlenmesinden çok uygulanada işlerlik kazanmasının eşit şekilde meslektaşlarımızın yararlanmasının temininin önem taşıdığı çarpıcı biçimde ortaya çıkmaktadır.

DEVLET GÜVENLİK MAHKEMESİ
CUMHURİYET SAVCILIĞINA
ANKARA

Ankara, 20.2.1989

255

Avukat Halit Çelenk Türkiye Barolar Birliğine verdiği 30.1.1989 günlü dilekçesinde, müvekkili İmdat Halis ile ilgili bir hazırlık soruşturmasında; müvekkilinin sorgusunu okumasına meydan verilmediğini, müvekkilinin ifadesini okumasına müsaade edilmiyeceğini ve Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcılığının teamüllerinin bu yolda olduğunun bildirildiğini belirtmektedir.

Öncelikle Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcılığının böyle bir uygulamaya ve teamülünün bulunup bulunmadığının bilinmesi gerekmektedir. Zira yasaya açıkça aykırı uygulama ve teamüllerle mücadele Birliğimiz için son derece önemli bir görev teşkil etmektedir.

Hazırlık soruşturmasının yasalarla düzenlenmiş gizliliği, bu gizliliğin yasanın amaçları dışında genişletilmesi ve boyutlandırılması uluslararası yansınalar yaratan ulusal bir hukuk sorunu iken Cumhuriyet Savcılıklarının kendi kendine takdir hakkı yaratmalarının hukuk dışı olacağı kuşkusuzdur.

Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 143/3.naddesi "sanığın sorgusunu havi tutanak ile bilirkişi raporlarının ve sanığın hazır bulunmağa yetkili olduğu sair adli muamelelere müteallik tutanakların müdafî tarafından tetkikine hiçbir vakit muhalefet edilmez" şeklinde tartışmasız bir düzenlemedir. Bu kadar açık bir kurala rağmen Cumhuriyet Savcılıklarının Yasaya aykırı uygulamaya hevesleri savunma hakkının ağır ve önlenmesi zorunlu bir ihlali olduğundan böyle bir uygulama ve hele bir teamül var ise Türkiye Barolar Birliğine bildirilmesini, aksi halde meslektaşlarımızın yasal haklarını kullannalarında bir duruksamaya meydan verilmemesini bilgilerinize sunarın.

Saygılarınıla,

Türkiye Barolar Birliği
Başkanı
Avukat Teoman EVREN

- Avukat Kinlikleri:

Meslektaşlarınız ve Barolarınız Türkiye Barolar Birliğine başvurarak Avukat Kinliklerinin kullanışsız ve taşınması zor olduğunu, tek sahife pres kart bir kinlik yapılmasını istenmişlerdir. Sürücü ehliyetlerine benzer bir kinlik yapılabilmesi için çalışmalar sürdürülmüş, ancak bu kinlikleri yapan müessesenin bulunduğu yerde yapılabileceği anlaşılmıştır. Zira kinlik üzerine yazılar nakine ile yazılabilmekte, bu yazıların Barolarınız tarafından yazılabilmesine olanak bulunmaktadır. Ortaya çıkan güçlük karşısında bütün Barolarınızın kullanabileceği tek sahifeden ibaret yeni bir kinlik düzenlenmiş ve yararlanmaya sunulmuştur.

- Mahkemelerdeki Avukatlar Odası:

Manyas ilçesinde meslektaşlarınıza özgülenen Avukatlar Odasının İlçe Seçim Kurulu tarafından alındığı ve seçim işlerinde kullanıldığı Balıkesir Barosunun 29.9.1988 günlü yazıları ile Birliğimize iletilmiştir. Adalet Bakanlığına yaptığımız başvuruya verilen 2 Aralık 1988 günlü yanıtta odanın boşaltılarak Baroya iade edildiği bildirilmiştir.

ADALET BAKANLIĞI
ANKARA

9.11.1988
1400

Balıkesir İli Manyas İlçesi Adalet Dairesindeki Avukatlara ait odanın İlçe Seçim Kurulu tarafından Seçim işlerinde kullanılmak üzere alındığı Balıkesir Barosu Başkanlığınca Birliğimize iletilmiştir.

1136 Sayılı Avukatlık Yasasının 50.maddesi, her Adalet Dairesinde, bölgesinde bulunduğu Baro için ve her Mahkeme Salonlarında ve İcra Dairelerinde Avukatlar için ihtiyaca yetecek biçimde yer ayrılmasını zorunlu kılmaktadır.

Konuyu inceleyen Birlik Yönetim Kurulumuz 5.11.1988 gün ve 543-23 sayılı kararıyla durumun Bakanlığınıza iletilmesine karar vermiştir.

Barolar ve avukatlar için ayrılacak yer sorunu yasa kuralına rağmen bugüne kadar bir düzene kavuşturulmamıştır. Pek çok tartışmanın ve olumsuz mücadelenin nedeni olmaktadır. Konunun ülke düzeyinde ele alınarak çözüme kavuşturulması büyük önemdedir. Adalet dairelerinde her ihtiyaç için ilk önce avukatlara ait odaların boşaltılması gibi bir uygulama ve bu uygulamanın dayanağı olan düşünceler yargıya zarar vermektedir. Manyas İlçesindeki olay bu çerçevede bilgi ve takdirlerinize sunulmaktadır. Meslektaşlarımıza özgülünen odanın Seçim Kurulunca alınmasının önlenmesini dilerim.

Saygılarımla,

Türkiye Barolar Birliği
Başkanı
Avukat Teoman EVREN

T.C

ADALET BAKANLIĞI

İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı

Sayı : 01/13301

2 Aralık 1988

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ:9.11.1988 gün ve 1400 sayılı yazınıza;

Balıkesir İli Manyas İlçesi Adalet Dairesindeki Avukatlara ait odanın İlçe Seçim Kurulu tarafından seçim işlerinde kullanılmak üzere alındığı, daha sonra odanın Baroya boşaltılmak suretiyle tekrar iade edilmesi hususunda Balıkesir C.Savcılığından alınan 25.11.1988 gün ve 4449/21.7 sayılı yazıları ve eklerinin fotokopisi ilişikte gönderilmiştir.

Bilgi edinilmesini ve gereğinin ifasını rica ederim.

Eki:4

BAKAN ADINA

Ergül GÜRYEL

Hakim

İdari ve Mali İşler

Dairesi Başkanı

b) AVUKATLARIN SOSYAL GÜVENLİK SORUNU:

Süper Emeklilik Yasası diye isimlendirilen 3395 Sayılı Kanun 20.6.1987 tarihinde yürürlüğe girmiş meslektaşlarımız için önemli sorunlar doğurmuş ve çok uzun zaman Türkiye Barolar Birliğini uğraştıran birbiriyle ilintili sorunlar yaratmıştır. Yasanın bazı maddelerinin Anayasa Mahkemesince iptali nedeni ile olaylar halâ aktüalitesini korumaktadır. Sosyal Güvenlik meslektaşlarımızın önem verdikleri bir sorun olmakla kalmamakta Demokrasinin önemli bir göstergesini oluşturmaktadır. Ayrıca Avukatların Topluluk Sigortasına bağlı oluşları da suiijenerist bir yararlanma sistemi olarak ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle çalışma dönemimizin ilk günlerinden bu güne kadar gelen ve yarınlara da uzanması doğal olan Avukatların sosyal güvenliği için yapılan çalışmalara değinmeden geçemeyeceğiz.

3395 Sayılı Yasa sigortalının prim ödeme üst sınırını büyük çapta arttırmıştır. Önce Sosyal Sigortalar Kurumu bu arttırımı meslektaşlarımıza uygulamak istememiştir. O gün yürürlükte olan Avukatlar için Topluluk Sigortası Tip Sözleşmesinin 4. maddesi "Prime esas günlük kazançların alt veya üst sınırında yapılacak arttırmalar sözleşme kapsamına giren Avukatlar için aynen uygulanır" şeklindedir. Bu kurala göre artış oranının meslektaşlarınıza uygulanması istenmiş, çeşitli yollarla Sigorta zorlanmıştır. Yasanın yürürlüğe girmesinden 7 ay sonra 19 Ocak 1988 tarihinde meslektaşlarımızın primlerini % 239,41 oranında arttırmaları gerektiği Türkiye Barolar Birliğine bildirilmiştir. Hasbel kanun, ayrıcalıksız getirilen bu artış gerçekte tip sözleşmesinin bir sonucudur. Ancak artışlar meslektaşlarımızın büyük bir kesini tarafından özellikle genç meslektaşlarımız açısından olumsuz, ödenecek kadar yüksek bir sonuç olmuştur. İsrarla uygulanmasını istediğiniz bir zammın tatbiki bu kez istemediğiniz sonuçlar doğurmuştur. Türkiye Barolar Birliği meslektaşlarımızı bütünü ile ilgilendiren, ancak aralarında bir ayırım yaratan sorun üzerinde yeni seçenekler aramıştır. Türkiye Barolar Birliği Sosyal Güvenliğin meslektaşlarımızın sorunu olmaktan öte onların hak sahiplerinin de sorunu ve güvencesi olacağını dikkate alarak konunun meslektaşlarımızın ihtiyarına da bırakılmayarak gerçekçi bir çözüme kavuş-

turulması gerektiğine inanmıştır. Bütün Baro Başkanlarımız bu nedenle Ankara'ya çağırılmıştır. Toplantıda az ve çok prim ödenek isteyen meslektaşlarımızın isteklerine uygun ikili bir sistemin benimsenmesi ve gerçekleştirilmesi sonucuna varılmıştır. Böyle bir karar ancak "Avukatlar için malüllük, yaşlılık ve ölüm topluluk sigortası tip sözleşmesinin" değiştirilmesi ile uygulanmaya konabilecektir. İlgili Bakanla görüşülmüş, Bakanlığa başvurulmuş, Bakanlık ve Kurum yetkilileri ile temaslar yapılmıştır. Sonuçta Kurum yetkilileri ile tip sözleşmenin değişmesi konusunda anlaşmaya varılmıştır. Anlaşmanın sağlanması da oldukça gecikmiş ve kurum maalesef Ankara, İzmir Baro Başkanlarının da hazır bulunduğu anlaşma şartlarından dönmüştür. Bu nedenle önümüze sunulan metni imzalamadan toplantıyı terketmek mecburiyeti metnin yürürlüğe girmesini bir süre daha geciktirmiştir. İmzalanan yeni metnin bütün sorunları çözdüğü iddia edilemez. Sıkıntıları büyük ölçüde gidirmiş, meslektaşlarımıza, pozisyonuna en uygun katsayıyı seçebilme olanağını sağlamıştır. 3 ayda bir prim ödeneyi, aylık hale getirerek hak kayıplarını önlemiştir. Meslektaşlarımızın Sigorta ilişkilerinde hala aksayan yanlar vardır. Ancak avukatlığın bir serbest meslek olması, işverenlerinin bulunması Sosyal Sigortalar Kurumunun sağladığı güvencelerde bazı değişikliklere neden olmaktadır. Özellikle Avukatlığın bir serbest meslek olarak Bağ-Kur'a bağlı olması gerektiği söylenmekte ve bu yolda bazı çalışmalar yapılmaktadır. Bağ-Kur'a bağlanmayı meslektaşlarımızın yararına görmediğimiz için bütün teşebbüs ve girişimlere karşı çıkılmış böyle bir değişiklik girişimi ve hevesleri önlenmiştir.

Sosyal Güvenlik açısından en gerçekçi eleştiri, meslektaşlarımızın sağlık sigortasından yararlanmamasıdır. Ancak yasa da yararlanmayı engelleyecek bir hüküm yoktur. Sağlık Sigortasına bağlanmak ayrıca Sağlık Sigortası priminin ödenmesini zorunlu kılmaktadır. Sağlık için ek prim ödeyen arkadaşlarımız Sağlık Sigortasından da yararlanabilmek olanağına sahiptirler. Emekli olduktan sonra Avukatlar da sağlık sigortasının getirdiği olanaklardan yararlanabilmektedirler. Bu nedenle sağlık sigortası için çok sayıda bir talep söz konusu olmaktadır. Türkiye Barolar Birliğine başvuran bir kaç meslektaşımızın durumu ile ilgilenilmiştir.

3395 Sayılı Kanunun Anayasa Mahkemesince iptali üzerine yeni bazı sorunlar gündene gelmektedir. Sigorta ilişkileri süren meslektaşlarımızın ödedikleri prime göre en üst düzeyden emekli olmaları mümkündür.

YASAMA ÇALIŞMALARI:

1-) Hürriyet Gazetesinde 28 Mart 1988 günü "Devlet Sırları Kanunu" tasarısının hazırlandığına dair bir haber neşredilmiş, tasarının metni de haberle birlikte detaylı olarak yer almıştır. Tasarıda yer alan kuralların demokrasi ilkeleri ile bağdaşması imkânsız olduğu gibi savunma hakkını kısıtlayıcı olduğu görülmüştür. İdari Mahkemelerde uygulanan gizli belge usulünün ceza yargılama usulüne de yaygınlaştırılmak istendiği saptanmıştır. Başbakanlığa ve Adalet Bakanlığına bir yazı yazılarak hak arama özgürlüğüne karşı girişimin önlenmesi istenmiştir. Adalet Bakanlığı bazı çalışmaların varlığından söz ederken tasarının 7. maddesindeki hükmün idari yargılamalar usulü kanununda esasen mevcut olduğunu belirtmektedir. Böyle bir yasağın idari yargılama kanununda bulunması ile ceza davalarına da uygulanmasının farksız görüldüğü anlaşılmaktadır. Ancak Başbakanlık böyle bir çalışmanın bulunmadığını 29.6.-1988 günlü yazısı ile Türkiye Barolar Birliğine bildirmiş böylece çok sakıncalı bir girişimden vazgeçilmiştir. Yasa Tasarısı bütünü ile Gazetede yer almış olduğu için hazırlıkların epeyce ilerledikten sonra vazgeçildiği anlaşılmaktadır. Böylece demokratik yaşamımız ve savunma hakkı yeni bir tehlikeden kurtulmuştur. Önemi açısından yazışmaların bilinmesi yararlıdır.

Sayın Av. Mehmet BAYIR
Meydan İşhanı 4/1
İSKENDERUN

16.6.1988

718-719

İlgi: 31.3.1988 günlü başvurunuz.

28 Mart 1988 günlü Hürriyet Gazetesinin 12. sayfasında "Devlet Sırları Kanunu" Tasarısının hazırlandığından bahsedilmiştir. Hazırlandığından bahsedilen tasarının elde edilmesi mümkün olamamıştır. Böyle bir tasarının Anayasa ve Demokrasimiz açısından

sakıncaları açıktır.Özellikle 7.maddede öngörülen "Bu Kanun kapsamına giren mahkemelerce istenen bilgi ve belgeler,devletin güvenliğine veya yüksek menfaatlerine veya devletin güvenliği ve yüksek menfaatleriyle birlikte yabancı devletlere de ilişkin ise,Başbakan veya ilgili Bakan,gerekçesini bildirmek suretiyle söz konusu bilgi ve belgeleri vermeyebilir.

Getirilen gizli bilgi ve belgeler taraf ve vekillerine incelettirilmez,hükmü savunma mesleği açısından büyük bir kısıtlama hak arana ve özgürlüğü konusunda önemli bir engel oluşturmaktadır.Son derece sakıncalı ve meslek açısından üzücü böyle bir düzenleme Türkiye Barolar Birliğince mücadele edilmesi gereken bir düşünce ürünü olacaktır.

Ekte sunduğumuz haberde sözü edilen bu yasa tasarısı var ise Birliğinize bir suretinin gönderilmesini,Demokrasi ve hak arama özgürlüğüne karşı gelişmesi muhtemel girişimlerin önlenmesini bilgi ve takdirlerinize sunarın.

Saygılarınıla,

Eki:1

Türkiye Barolar Birliği
Başkanı
Avukat Teoman EVREN

GEREĞİ:

- Başbakanlığa
- Adalet Bakanlığına

BİLGİ:

- Hatay Barosu
- Av.Mehmet Bayır

T.C

ADALET BAKANLIĞI
KANUNLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : 617

Konu : Devlet Sırları Kanun Tas.

21.6.1988

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANLIĞINA

İlgi:16.6.1988 tarih ve 718 sayılı yazınız.

İlgi yazınızda sözü edilen Devlet Sırları Kanun Tasarısı üzerinde Bakanlığınız koordinatörlüğünde ilgili kurum ve kuruluşların temsilcilerinden oluşan bir komisyon tarafından çalışmalar

yapılmakta olup henüz son şeklini almamış bulunmaktadır.

Diğer taraftan Tasarının 7.maddesinde yer aldığı ileri sürülen hüküm,2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 20 nci maddesinin 3 ve 4 üncü maddelerinde esasen mevcut bulunmaktadır.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Abdulkadir GENELİOĞLU

Hakim

Kanunlar Genel Müdürü

T.C

B A Ş B A K A N L I K

KANUNLAR VE KARARLAR

GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : K.K.Gn.Md.07/183-517/03410

29.6.1988

Konu :

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANLIĞINA

İlgi:20.6.1988 tarihli ve 719-29018 sayılı yazınız.

"Devlet Sırları Kanunu Tasarısı" hakkındaki ilgi yazınız ve eki incelenmiş ve Başbakanlıkta bu konuda bir çalışma olmadığı anlaşılmıştır.

Bilgilerini rica ederim.

Burhanettin MUMCUOĞLU

Başbakan Adına

Müsteşar Yrd.

2-)Türk Ceza Kanunu Öntasarısı hazırlıkları uzun bir dönemi kapsamaktadır.Daha önceki dönemde oluşturulan Komisyonunda meslektaşlarınız üstün mesai sarfetmişler ve Ceza Yasasının demokratik ilkelere uygun olmasına çalışmışlardır.Ortaya çıkan tasarı çeşitli tepkiler almış,kamucuyunda büyük ve gerçekten sevindirici eleştirilere hedef olmuştur.Eleştiriler sonucu düzeltilmesi için yeni bir komisyon oluşturulmuştur.6 Ocak 1988 günü toplanan ikinci Komisyonunda Türkiye Barolar Birliğini temsilen Av.Burhan Karaçelik

ile Av. Teoman Ergül görev almışlardır. Yönetim Kurulu Üyesi bu iki meslektaşımız eleştirilerimiz yönünde çok büyük çaba sarfetmişlerdir. Öntasarı metni ancak birkaç gün önce hazırlanarak basılmıştır. Meslektaşlarımızın hazırladıkları ve kamuoyuna açıkladıkları rapor bütün çalışmaları ve eleştirileri içeren bilgiler vermektedir. Ceza Yasası Tasarısının tek maddelik bir kanun gibi yasalaşması düşüncesine kesinlikle karşı olduğumuzu belirtmekte yarar görmekteyiz. Tasarı yasalaşıncaya kadar, özlemlerimizi giderecek demokratik bir ceza yasası olması için çabalarımız sürecektir.

Ceza Kanununun bütünü ile ilgili, Türk Ceza Kanunu Tasarısı hazırlık çalışmaları yürürken öte yandan Türk Ceza Kanununun Bazı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ile bir milletvekilinin TCK'nun 243 ve 245. maddelerinin değiştirilmesine dair kanun teklifinin 26.4.1989 günü Adalet Komisyonunda görüşüleceği bildirilmiş ve komisyonda hazır bulunmamız istenmiştir. 25 Nisan günü Birliğimize ulaşan bu yazı ile ertesi gün için çağrı yapılmaktadır. Bu kadar kısa zamanda hazırlanmak ve toplantıya katılmak güçlük arzetenkte ve gerektiği oranda çalışma yapılamamaktadır. Ancak her koşulda toplantılarda hazır bulunarak görüşlerimizin belirtilmesine ve katılım görevinin yerine getirilmesine çalışılmaktadır.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ KOMİSYON ÜYELERİNİN TÜRK CEZA KANUNU ÖNTASARISINA KARŞI OY YAZISI

Daha önce, aynı nitelikteki bir başka komisyon tarafından hazırlanan Türk Ceza Kanunu Öntasarısının yeniden gözden geçirilmesi için Adalet Bakanlığınca oluşturulan ikinci komisyon üyeleri olarak;

Komisyon çalışmalarına aralıksız katılmış ve özellikle öntasarının Türkiye Barolar Birliği ve Barolarımızın birinci öntasarıdan sonra kamuoyuna açıklanan görüşleri ve diğer eleştirileri doğrultusunda şekillenmesi ve gerçekten "çağdaş", "yeni" ve "demokratik" bir nitelik kazannası için çaba gösterilmiştir.

İçtenlikli çaba ve önerilerimize karşın ortaya çıkan öntasarı, Türkiye Barolar Birliği ve Barolarımızın görüşleri

doğrultusunda pek çok yeniliği kapsamakla birlikte öntasarıya ege-
men olan "Devlet", "firt", "egemenlik" ve "yargı bağımsızlığı" gibi
temel ilkeler açısından katılamadığımız ve görüşmeler sırasında
da muhalefet ettiğiniz noktaları Adalet Bakanlığına bildirmekte
ve kamuoyuna açıklamakta ve bu görüşler ışığında kamuoyunda yeni
bir tartışma dönemine ihtiyaç bulunduğunu vurgulamakta yarar gör-
mekteyiz.

1- Özellikle, çalışmalarına katıldığımız komisyonunda üye-
rinde tartışılan metinlerin son şekli öntasarının Adalet Bakan-
lığına tesliminden sonra üyelere verileceği planlandığı halde şu
ana kadar öntasarının son metni elinize geçmemiştir. Bu nedenle
öntasarının tümü hakkındaki eleştiri hakkınızı saklı tutmaktayız.

Ancak olayların daha değişik biçimde geliştiğini görnek-
teyiz. Öntasarı daha önce Komisyon Başkanının komisyonadaki planla-
masına aykırı olarak, sadece bir dosya halinde Bakana sunulmuştur.
ve sunulan metnin kesin içeriği bizce bilinmemektedir. Bilinmeyen
bir metnin sorumluluğuna katılmamız mümkün değildir.

2- Türkiye Barolar Birliği ve Barolarımızın birinci önta-
sarının kamuoyuna açıklanmasından sonra çeşitli biçimlerde dile
getirdikleri eleştirilerin haklılığı öntasarının aldığı yeni bi-
çim ve içerik ile ortaya çıkmıştır. Ancak öntasarının ikinci metni
için de çalışmaların zaman ve çağdaş ceza yasası tasarılarından
yararlanılması yönlerinden yeterli olmadığı açıktır. Örneğin, çağ-
daş ceza yasalarında müteselsil suç, fikri içtima gibi kavranlar
bulunmadığı halde bunlara öntasarıda yer verilmiş, ayrıca teşebbüs
konusundaki yeni görüşlere de sırt çevrilmiştir.

3- Türkiye Barolar Birliğinin, ilk öntasarı hakkında komis-
yona açıkladığı görüşler ışığında, bu dönem çalışmaları ile yeniden
gözden geçirilen ve Adalet Bakanlığına sunulan öntasarı hakkındaki
endişeleriniz ve komisyon sayın üyelerinin çoğunluk görüşlerine
muhalefetinizi kamuoyuna arz ediyoruz:

1- Çağdaş bir ceza olmadığında henen herkesin ittifak
ettiği ölüm cezasının hukuki ve insani olmayan gerekçelerle ve
mevhum bir "panik" ile öntasarıda bırakılmış olması bu öntasarının
da büyük zaafını teşkil etmektedir.

"Ölüm cezasına taraftar olunmaz, ancak ölüm cezasına katlanılır" şeklinde komisyon başkanı tarafından özetlenen ve ölüm cezasının öntasarıda bulunmasını mazur göstermeye çalışan düşünceye katılmak ve bu gerekçe ile bilimsel ve teknik olduğu belirtilen bir komisyon tarafından hazırlanan öntasarıda ölüm cezasına yer verilmesini anlamak mümkün değildir.

Ölüm cezası gibi insancıl olmayan bir cezanın kaldırılmasının siyasal iktidarın insafına bırakılması, teknik ve bilimsel olduğunu iddia eden bir komisyona yakışmadığından bu görüşe katılmıyoruz.

Kaldı ki, ölüm cezasının kesinleştiği hükümlerin yıllardır yasama meclislerince onaylanmaması bu cezaya karşı kamuoyunda duyulan büyük tepki ve endişenin sonucudur. Bu olgu dahi ölüm cezasının yersizliğini göstermektedir.

Avrupa Topluluğu ile entegrasyon zorunluluğu karşısında siyasal iktidarın ölüm cezasını, ceza yasasından çıkarması halinde, hukuk tarihi, bilimsel ve teknik açıdan bu komisyona hiç de iyi gözle değerlendirmeyecektir.

2- "İrk mülahazası ile Anayasal hakların ortadan kaldırılması" suçu (m.325/4,326/4) ayrı bir madde haline getirilip ayrı suç olarak kabul edildiği ve yine "ayrımcılık" ayrı suç olarak düzenlendiği halde, 1950 yılında 5630 Sayılı Yasa ile katıldığına bir anlaşma gereği milli mevzuatımıza almayı kabul ettiğimiz "Etnik, ırki, dini kitleleri kısmen veya tamamen inha (genecide)" suçu komisyondaki öneri ve çabalarımıza rağmen metne dahil edilmemiştir. Oysa bütün çağdaş ceza yasaları bu suç ile başlamaktadır. Bu noksanlık tasariyi "çağdaş" olmaktan uzaklaştırmaktadır.

3- Yürürlükteki TCK'nun 141 ve 142.maddeleri hakkındaki görüşleriniz, çoğulcu ve katılımcı demokratik bir rejimin ana şartı olan düşünce ve örgütlenme özgürlüğüne karşı bir "tehdit" oluşturmasından kaynaklanmaktadır. Düşünce ve örgütlenme özgürlüğünü kısıtlayan bu maddelerin öntasarıda karşılıkları olan 325 ve 326. maddelerin (son yazım elde edilemediğinden yeni numaraları belirlenmemektedir) öntasarıda varlığı, öntarasıyı benimsemememizin önemli bir nedenidir.

Kaldı ki, tek parti dönemi alışkanlığının henüz terk edil-
memiş olduğu 1951 yılında dahi, zamanın hükümetince bu maddelere
•ebir unsurunun yeniden konulması yolunda yasama organına kanun
tasarısı sevk edilmesine karşın, maddeler metinlerine bu unsurun
konulması yolundaki önerimizin Komisyon çoğunluğunca reddedilme-
si bilimsel yanılğı ve çelişkidir. Bu yanılğı ve çelişkiyi ka-
bullenmek ve anlamak bizce mümkün değildir.

4- Öntasarının kültür yaşamı ve laiklik açısından önem-
li bir diğer çelişkisi ise, 325. madde gerekçesindeki "Türk toplu-
munda din, sosyal sistemin asli yapı unsurlarından birisini oluşt-
urmaktadır" şeklinde kesin bir dille belirtilen düşünce ile çe-
şitli bölümlerde ve maddelerde düzenlenen din aleyhine (m. 131/2,
325/1, 326/1) ve din/şeriat adına (m. 327, 328 (eski 163), 428, 429)
işlenen suçlara ait düzenlemelerde görülmektedir.

Öntasarıda yapılan düzenlemenin "laiklik" ilkesi ile
bağdaşması olanaksız olduğu gibi yarattığı çelişki ve belirsiz-
lik toplumsal tehlike de içermektedir.

5- Öntasarı, yargıyı idarenin müdahalesinden uzak tutmak
konusunda da duyarlı davranmamış; komisyon bu konudaki eleştirile-
ri ilke sorunu olarak kabul etmemiştir.

Örneğin, uyuşturucu maddelerin "Bakanlar Kurulunca tes-
bit ve ilân" ; "Devlet Sırlarına Karşı Suçlar ve Casusluk" bö-
lümünün 343. ve 345. maddelerinde Bakanlar Kuruluna verilen yet-
kiler gibi.

6- Türkiye Barolar Birliği, 1982 Anayasasının kalıcı, de-
mokratik ve çağdaş bir ceza yasası koşullarını zorlaştırdığı gö-
rüşünü kamuoyuna açıklamıştır. İlk komisyonun Anayasanın çizdiği
dar çerçeveyi aşmak, yeni yorumlar getirmek konusunda istekli ol-
madığı da çeşitli biçinlerde vurgulanmıştır.

Aynı tutumun öntasarının yeni şeklinde de belirgin biçin-
de süregeldiğini görmekteyiz.

Bu konuda en çarpıcı örnek, öntasarının 6. bölümünün "hu-
kuka uygunluk hali" kenar başlıklı 154. maddesidir. Bu maddeye gö-
re, 148, 150 ve 151 ve 152. maddelerin birinci fıkralarında gösteri-
len fiiller bir suçun önlenmesi ve takibi maksadıyla "hakin tara-
findan verilecek karara" veya "gecikmesinde sakınca bulunan hal-
lerde kanunla yetkili kılınan merciin" emrine uyularak gerçekleş-

tirilmesi halinde "hukuka uygun" sayılmaktadır. Türkiye Barolar Birliği, bu maddeye,

a) Suçun takibi sırasında gizli dinleme, yargıç kararı ile dahi olsa "sanığın susma hakkını" ortadan kaldırdığı,

b) Sanığın iradesi dışında veya susma hakkına aykırı elde edilen bilgilerin delil olamayacağı, gerekçeleri ile karşı çıkmıştır.

Konisyon "Kanunla yetkili kılınan merciin emrinin" Anayasanın 22. maddesi gereği olduğunda direnmiş ve hiç gereği yokken Anayasanın hukukun üstünlüğü ilkesine uygunluğu tartışmalı bu hükmünü uygulama metnine dahil etmiştir. Çünkü CMUK'nun 92. maddesi ve tasarının hukuka uygunluk hakkındaki diğer maddeleri (n.26 ve devamı) böyle bir düzenlemeyi gereksiz kılmakta idi.

Bugün demokratik pek çok ülkede, yargıç kararı ile birlikte yargı organı denetimi de zorunlu görülmekte, yargı organlarının katkısı ve rolü olmaksızın sağlanan kanıtlar geçerli kabul edilmemektedir. Çağdaş olan bu düzenlemenin kabul edilmesi gerekli iken, komisyon çoğunluğu bu görüşe iltifat etmemiştir. Çoğunluğun çağdaş olmayan bu kabulüne katılmamız da mümkün olmamıştır.

7- Öntasarının küçükler ve çocuklar için ayrı esaslar tesbiti olumlu bir gelişme olmakla birlikte ceza sorumluluk yaş sınırının sadece bir yaş büyütülmesi çağdaş gelişmeler karşısında yeterli değildir.

8- Öntasarının, işkence suçlusuna az ceza öngörmesi bir yana, "amirin etkileyici müdahalesi ile işlendiği hallerde" işkence sanığı için indirim nedeni kabul edilmesi ve eski düzenleme ısrar edilmesi, bizce açıklanması olanaksız bir tutum olup; "insanlık suçu" olduğu herkes tarafından kabul edilen işkence suçlusuna "atıfet" vaadeden bu hükmün vicdanı sorumluluğuna katılmamız da mümkün değildir.

9- Öntasarıda para cezaları son derece yüksek tutulmuş ayrıca bunların miktarlarının kesin saptanması komisyon başkanına bırakılmıştır. Komisyon Başkanı tarafından Başkanlığa sunulan son metin bizce şu anda bilinmediğinden görüş bildirmemiz güçleşmiştir. Ancak ilke olarak, ülkenizin ekonomik ve sosyal koşulları

karşısında, para cezalarının yüksek tutulmasına karşıyız. Zira, para cezasının ödenememesi halinde hapis cezasına çevrilmesi kabul edildiğine göre, fahiş para cezaları ekonomik yönden güçsüz olanların her halükârda hapse girmesi sonucunu doğuracaktır. Bunun kabulü Anayasanın eşitlik ilkesi ile çelişmektedir.

Ayrıca, para cezalarının büyük bir oranının (% 25 gibi) Adalet Teşkilatını Güçlendirme Fonuna aktarılması olayı karşısında para cezalarının yüksekliği kamu vicdanında, yargıya güveni sarsıcı ve gölge düşürücü niteliktedir.

10- Ekonomik ağırlıklı suçlar konusunda Türkiye Barolar Birliği, şu görüşü ileri sürmüştür. "Ekonomik ağırlıklı suçlar (m. 175 ve 180 gibi) açısından özel yasalarla ilişki ve çelişkiler üzerinde durulmak gerekir. Özellikle Bankalar Kanunu, Türk Parasının Korunması Kanunu, Gümrük Kanunu gibi konularla bu maddelerin kargaşa doğurması mümkündür. Ekonomik ağırlıklı suçların ceza kanununa serpilmesi yerine ayrı bir bölümde yer alması daha doğru olurdu. Sistematik yorum kolaylaşır. Çünkü bu suçlarda örneğin mal varlığına değil, ekonomiye karşı işlenen suç vasfı hakimdir. Ya bu suçlar ayrı kanunlarda toplanmalı veya daha geniş bir araştırma ile düzenlenmelidir. Zira ekonomiyi sarsan yalnız bu birkaç fiil değildir."

Öntasarı, bu konuda hiçbir araştırma gereği duymadan eski hükümleri düzeltmekle yetinmiştir.

TCK Öntasarısı Hazırlama Komisyonu
Türkiye Barolar Birliği Temsilcisi Üyeler
Avukat Teoman ERGÜL Av. Burhan KARAÇELİK

3- KAMULAŞTIRMA YASASI:

Kamulaştırma ile ilgili kurallar sık sık değiştirilmiş, hatta Anayasaya aykırılığı nedeni ile iptal konusu olmuştur. Bu yüzden kamulaştırma hukuku bir türlü istikrarlı bir tenele oturamamış, her zanan çeşitli haksızlıkların kaynağı olmuştur. Aslında yasa yalnız özel hukuk açısından değil kamu hukuku açısından da önen ve özellik taşımaktadır. Mülkiyet hakkına karşı Devletin

el atmasının hukuki bir denetime tabi olmasını esas almıştır. Bu açıdan istinlak hukuku demokrasinin de göstergesi sayılmış ve yasa için özen gösterilmesi zorunlu olmuştur.

Adalet Bakanlığınca hazırlanan kamulaştırma kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun TBMM Adalet Komisyonunun 16.2.1989 günlü yazısı ile Türkiye Barolar Birliğine gönderilmiş yasanın komisyonunda görüşmesi sırasında bir temsilcinizin hazır bulunması istenmiştir.

Tasarı incelendiğinde asıl amacın kamulaştırma bedellerinin en alt düzeyde tutulmasını sağlamak, ayrıca tahakkuk edecek kamulaştırma bedelinin büyük kısmını vergi olarak geri almak olduğu anlaşılmaktadır. Aslında ülkenizde enflasyonun bu derece yüksek seyrettiği nazara alındığında kamulaştırmanın her halde vatandaş için büyük bir haksızlık oluşturduğu gözlenmektedir. Ayrıca kamulaştırma yetkisi son derece subjektif takdirlere dayalıdır. Politik anaçlarla kullanılabilenkte, çeşitli söylentilere neden olmaktadır. Vatandaşın beyan ettiği vergi değeri ile artan değer arasında oluşan matriktan % 90 oranına kadar varan vergi alınması da ayrı bir adaletsizlik, büyük bir haksızlıktır. Komisyon da ve alt komisyon da Birliğinizce görevlendirilen bir meslektaşımızla, Birlik Başkanımız görev yapmışlar Türkiye Barolar Birliğinin görüşleri doğrultusunda önemli değişikliklerin sağlanması bu aşamada mümkün olmuştur.

Tasarı önce alt komisyona havale edilmiş, alt komisyon çalışmalarını tamamlayarak sonuçlarını Adalet Komisyonuna sunmuştur. Çalışmalar sonucunda:

- a) Toplu yapıların bulunduğu ve bu yapılara tahsis edilen alanların arsa sayılması,
- b) Kamu Kurum ve Kuruluşları arasına "Kamu Kurumu niteliğinde Meslek Kuruluşlarının" katılması,
- c) Kamulaştırma bedelinin saptanmasında belgelere dayanak yerine belgelerin dikkate alınması suretiyle kamulaştırma bedelinin saptanması,
- d) Tenerrüt faizinin dava tarihinden itibaren başlaması,
- e) Getirilen verginin kaldırılması,
- f) Hakinin iki bilirkişi raporu sonucuna göre bir karar

el atmasının hukuki bir denetime tabi olmasını esas almıştır. Bu açıdan istinlâk hukuku demokrasinin de göstergesi sayılmış ve yasa için özen gösterilmesi zorunlu olmuştur.

Adalet Bakanlığınca hazırlanan kamulaştırma kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun TBMM Adalet Komisyonunun 16.2.1989 günlü yazısı ile Türkiye Barolar Birliğine gönderilmiş yasanın komisyonunda görüşmesi sırasında bir temsilcinizin hazır bulunması istenmiştir.

Tasarı incelendiğinde asıl amacın kamulaştırma bedellerinin en alt düzeyde tutulmasını sağlamak, ayrıca tahakkuk edecek kamulaştırma bedelinin büyük kısmını vergi olarak geri almak olduğu anlaşılmaktadır. Aslında ülkenizde enflasyonun bu derece yüksek seyrettiği nazara alındığında kamulaştırmanın her halde vatandaş için büyük bir haksızlık oluşturduğu gözlenmektedir. Ayrıca kamulaştırma yetkişi son derece subjektif takdiirlere dayalıdır. Politik anaçlarla kullanılabilmekte, çeşitli söylentilere neden olmaktadır. Vatandaşın beyan ettiği vergi değeri ile artan değer arasında oluşan natrahtan % 90 oranına kadar varan vergi alınması da ayrı bir adaletsizlik, büyük bir haksızlıktır. Komisyonunda ve alt komisyonunda Birliğinizce görevlendirilen bir meslektaşınızla, Birlik Başkanımız görev yapmışlar Türkiye Barolar Birliğinin görüşleri doğrultusunda önemli değişikliklerin sağlanması bu aşamada mümkün olmuştur.

Tasarı önce alt komisyonla havale edilmiş, alt komisyon çalışmalarını tamamlanarak sonuçlarını Adalet Komisyonuna sunmuştur. Çalışmalar sonucunda:

- a) Toplu yapıların bulunduğu ve bu yapılara tahsis edilen alanların arsa sayılması,
- b) Kamu Kurum ve Kuruluşları arasına "Kamu Kurumu niteliğinde Meslek Kuruluşlarının" katılması,
- c) Kamulaştırma bedelinin saptanmasında belgelere dayanmak yerine belgelerin dikkate alınması suretiyle kamulaştırma bedelinin saptanması,
- d) Tenerrüt faizinin dava tarihinden itibaren başlaması,
- e) Getirilen verginin kaldırılması,
- f) Hakinin iki bilirkişi raporu sonucuna göre bir karar

aldığımız bir yazıda 5.4.1989 günü 257 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine ve Bu Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarısının Komisyonunda görüşüleceği bildirilmiş ve Birliğimizden temsilci bulundurulması istenmiştir. Ancak toplantının ertelendiği daha sonra Birliğimize iletilmiştir. 12.4.1989 günü için yeniden bir çağrı alınmış ise de, bu toplantının da ertelendiği bildirilmiştir. Değişiklik tasarısı önemi oranında önemle izlenmektedir.

5- ÜST MAHKEMELER KURULMASI İÇİN GİRİŞİMLER:

Ülkemizde Üst Mahkemeler kurulması zaman zaman gündeme gelmekte ve sonra teşebbüsten vazgeçilmektedir. Bugünkü koşullar içinde Üst Mahkemelerin kurulması ciddi bir endişe konusudur. Ancak her Adalet Bakanı değişikliğinde sorun yinelenmektedir. Üst Mahkemeler kurulması fikri hiçbir zaman yargının daha iyi, daha hızlı ve daha adil çalışması için düşünülmektedir. Yargı bunaldığı iş yükünü azaltma çareleri ararken Üst Mahkemeleri de bir çare gibi görmektedir. Bu nedenle bütün olumsuz koşullara rağmen konunun yargı içinde de savunucuları bulunmaktadır. Son derece hızlı ve özensiz yasama faaliyetlerinin gerçekleştiği bir dönemde yargımızın büyük kargaşalar içine sürüklenmesi olasıdır. Türkiye Barolar Birliği böyle bir konunun iyi düşünmeden, çok çabuk ve hazırlıksız yürürlüğe girmesinden ciddi kuşku duymaktadır. Bürokrat ve Yargı kadrolarında Üst Mahkemelere çeşitli nedenlerle taraftar olan kesinin birden bire odubitti ile yargımızı alabildiğine karıştıracakları endişesini taşımaktayız. Sorun 1988 yılının son aylarında yeniden gündeme gelmiş Türkiye Barolar Birliği basına ve siyasi parti liderlerine duyurmuş ve ilgilerini rica etmiştir.

ÜST MAHKEMELERİN KURULMASI İLE İLGİLİ TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİNİN GÖRÜŞÜ:

ÜST MAHKEMELER

Ülkemizde zaman zaman üst mahkemelerin kurulması fikri ortaya atılmakta, davaların hızlandırılmasının, yargıtayın iş yükünün azaltılmasının ancak bu şartla mümkün olacağı ileri sürülmektedir. Son günlerde bu fikir yeniden gündeme gelmiş, ciddi hazırlıkların başladığı haber alınmıştır. Yargı organını bütünüyle etkileye-

cek bu derece önenli bir girişimin büyük bir gizlilik içinde yürütülmesini uygun bulmak olanaksız.Yargı demokrasinin en önenli kuruluşudur.Bu derece önenli bir kurumu kökten etkileyecek değişikliklerin kısa zamanda ve büyük bir gizlilik içinde birden bire yürürlüğe konması son derece sakıncalıdır.Toplum düzeninde büyük çalkantılara onarılmaz zararlara neden olabilecek,Devletin temelini sarılabilecek yeni sistem iyi düşünülmeli,enine boyuna tartışmaya açılmalıdır.

Ülkenizde Hukuk ve Ceza davalarının çok büyük zararlara, hatta facialara yol açacak ve devletin saygınlığına gölge düşürebilecek kadar ağır işlediği,geç sonuçlandığı kesinlikle kabullenilmektedir.Bu olgunun ne gibi önlemlerle giderilebileceği konusunda tartışmalar sürmektedir.Özellikle istinaf mahkemelerinin bu büyük derdi ne ölçüde gidereceği pek çok tartışmaya ve yayına konu olmaktadır.Prof.Dr.Baki Kuru İstanbul Barosu Dergisinde yayınlanan yazısında aşağıdaki düşünceleri ileri sürmektedir.

"İstinaf Mahkemelerinin kurulması için gerekli ortam,ancak mahkemelerimizi gerek nicelik,gerek nitelik bakımından yeteri kadar hakim,başkatip ve zabıt katibi ile donatmak,mahkeme kalem teşkilatını ıslah etmek,davaların çabuk,basit ve ucuz bir şekilde sonuçlandırılabilmesi için gerekli tedbirleri almak suretiyle sağlanabilir.Ancak bundan sonra kurulacak istinaf mahkemeleri faydalı olur.Gerekli ortam hazırlanmadan istinaf mahkemeleri kurnak yararlı değil,bilakis zararlı olur.İstinaf Mahkemelerinin kurulması için vakit henüz erkendir"

Davaların uzama nedenleri arasında önem ve etkinlik açısından başta ve sonda gelenler vardır.İstinaf Mahkemelerinin yokluğu hiçbir zaman başta gelen etkenler arasında düşünülmemelidir.Kurulacak üst mahkemelerin davaların uzaması açısından yeni bir etken oluşturacağı da düşünülmemelidir.Davaların devletin varlığını tehlikeye düşürecek kadar uzaması,ağır işlemesi,hakkın elde edilmesinin gecikmesi ve bu yüzden elde edilen hakkın değerinin hiçe inmesi olgusu, öncelikle insan sorunu ile ilgilidir.Aynı nitelikteki ihtilafları çok çabuk sonuçlandıran mahkemeler bulunduğu gibi,yıllarca süründüren mahkemeler de vardır.Yargıçlık ve Adliye mesleğine yönelen kimseler,nitelik bakımından önenli değişikliklere uğranmıştır.Bu günkü

koşullar içinde üst mahkemelerin personelini bulabilmek oldukça güç ve son derece önemli bir sorundur. Özellikle bu mahkemeler için yargıç bulabilmek çok güçtür.

Üst Mahkemelerin yargıçları için iki kaynak düşünülmektedir. Birinci kaynak, yargıtaydan gitmek isteyen üyelerle tetkik hakimlerinden oluşmaktadır. İkinci kaynak ise mahkemelerin 1. sınıfa ayrılmış yargıçlarıdır. Önce Ankara'ya yerleşmiş Yargıtay üye ve tetkik hakimlerinin Ankara dışında üst mahkeme yargıçlığına talip olacaklarını sanmak iyimser bir varsayımdır. Kanımızca bu yoldan üst mahkemelere kesinlikle yargıç sağlanamayacaktır. Yargıtayın iş hacminin azalması karşısında ortaya çıkacak soruna çare olarak düşünülmüş oyalayıcı bir görüştür.

Adliye Mahkemelerinin 1. sınıfa ayrılmış yargıçlarının üst mahkemelerin yargıç gereksinmesini karşılaması tek yol olarak ortadadır. Ancak bu kaynaktan yargıç sağlanmasında da güçlükler vardır. Adliye Mahkemelerinin yetişmiş hakimlerinin alınması halinde boşalan kadroların doldurulması yeni sorunlar yaratacaktır. Gönüllü olarak bu mahkemelerde görev almak isteyenlerin az olması karşısında yapılacak atanalar önce istifalara neden olacak, sonra yargı bağımsızlığı ve yargıç güvencesi tartışmasını çok canlı ve çarpıcı biçimde gündene getirecektir. Yargı bir keşmekeş içinde bocalayacak, ortaya çıkan sıkıntı nedeni ile davalar daha da uzayacaktır. Üst Mahkemeler adaletin sağlanmasında sağlıklı sonuçlar almaktan çok yargıtayın iş hacmini azaltmak amacına yöneliktir. Milletiniz devletten ve yargıdan sadece adalet istenmektedir. Miktarı az taleplerle cezalar için yargıtay yolunun kapatılması adalet duygusunu yaralayacak bir nemelazıncılıktır. Üst Mahkemelerin kesin olarak verdiği kararlar bir yandan yargıtaya başvurma hakkını, hak arama özgürlüğünü engellerken öte yandan yetki alanları açısından ülke düzeyinde farklı bölgeler ortaya çıkacaktır. Görüş ve içtihat aykırılıklarını çok uzun süre ortadan kaldırmak olanaksızdır.

Kurulacak mahkemelere bina, araç, gereç bulmak kolayca çözümlenecek konulardan değildir. Ülkemizde bu gün yargının ne kadar büyük sorunlar karşısında bulunduğu tartışmasız bilinmektedir. Üst Mahkemelere yargıç sağlanması kadar önemli bir konu da bina bulabilmektir. Adliye binalarının yetersiz, şevk ve onur kırıcı görüntüsü karşısında üst mahkemelerin bina ihtiyacı nasıl ve ne yoldan sağlanacaktır.

Üst Mahkemelerin bazı konularda kontrol,diğer bazı konularda ise doğrudan karar mahkenesi olarak görev yapacağı anlaşılmaktadır.Görevdeki bu çeşitlilik oldukça karışıklık yaratacak niteliktedir.Ülkenizde daha önce mevcut olan istinaf mahkemelerinin 1924 yılında kaldırıldığı bilinmektedir.Kaldırılış gerekçesi davaların bu nedenle uzamakta olduğudur.Kanınızca kurulması düşünülen üst mahkemelerin yargıyı hızlandırması bu günkü şartlarda olanaksız.

Üst Mahkemeler kuruluş yasası hukuk ve ceza usulü yasalarında çok önemli sistem değişikliğini zorunlu kılmaktadır.Usul yasalarındaki sisten değişikliği bu yasalar dışında yeni bir yasa ile gerçekleştirilecektir.Böyle bir yöntem uygulamada önemli sakıncalar içermektedir.Ortaya çıkacak kargaşa karşısında görevliler ile vatandaş büyük güçlükler içinde kalacak,bu arada adalet de yolunu şaşıracaktır.Hiçbir ülkenin yargı sisteminde bu derece dağınıklık ve karışıklık söz konusu değildir.Ülkemiz yargı ve adalet hizmetlerini her gün biraz daha basitleştireceğine,daha karmaşık bir dağınıklık içinde yürütmeye çalışılmaktadır.Bu kadar çok mahkeme kuruluşu içinde görev ihtilaflarını ve uyuşmazlıkların artış göstermesi doğaldır.

Görülen odur ki adli yargı alanında yargıtayı da içine alacak yeni bir mahkemeler kuruluş kanununun gerçekleştirilmesi kaçınılmaz olmuştur.Usul yasaları yeniden düzenlenmeden,yargı,bina, araç,gereç ve personel açısından çağın gereklerine göre donatılmadan,üst mahkemelerin kurulması yarar yerine zarar getirecektir.Yargı Cumhuriyet tarihimizin ilk günlerinde gösterilen özenden her gün biraz daha uzaklaşarak en bunalımlı dönemi yaşamaktadır.Yargıdaki bunalım ortadan kaldırılmadan adaletin hiçbir sorunu çözülmemez,bu nedenle sırf yargıtayın iş yükünü azaltmak için yargı örgütü yeni bir badireye sürüklenmemelidir.

Türkiye Barolar Birliği
Başkanı
Avukat Teoman EVREN

6- VERGİ YASALARINDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER:

1988 yılının son aylarında birdenbire vergi yasalarında değişiklik yapan tasarı gündeme gelmiştir. Değişiklikler her zaman öncelikle serbest meslek mensuplarını hedef almaktadır. Asıl büyük vergi kaçakları, vergi kaçaklıkları, vergilendirilmeyen kazançlar bir yana itilmekte, meslektaşlarımızdan kazanmasalar da belli bir vergiyi ödemeleri istenmektedir. Avukatlar bu uygulamada 1. sınıf tüccarla aynı düzeyde görülmektedir. Böylesine çarpık bir bakış açısı her fırsatta Devleti amacından saptırmaktadır.

Getirilen değişiklikler karşısında derhal bir basın bülteni yapılarak tepkimiz ve görüşlerimiz dile getirilmiştir. Bütün Milletvekillerine ayrıcalıksız böyle bir yanlışlığın önlenmesini isteyen yazılar yazılmıştır. Barolarımıza da genelge yapılarak etkin bir mücadele için çağrıda bulunulmuştur. Maliye ve Adalet Bakanları ile görüşülmüş, Maliye Bakanı Türkiye Barolar Birliğini ziyaret ederek açıklamalarda bulunmuştur. Bütün gayretlerimize rağmen tasarı yasalaşmıştır. Tasarının yasalaşmasından sonra da yeni bir Basın Bülteni ile bu yasama tasarrufu eleştirilmiş, getirdiği haksızlıklar vurgulanmıştır. Sadece mesleğe başlayalı bir yıl olan meslektaşlarımız için bir istisna getirilmiştir. Hayat Standardı dört misli arttırılmış, peşin vergi esası benimsenmiştir. Maliye Bakanı Hayat Standardının 3.200.000-TL olduğunu ve arttırılmayacağını Türkiye Barolar Birliğinde ve Basın mensupları karşısında açıklamış olduğu halde 30.12.1988 günü çıkarılan bir kararname ile Hayat Standardı geçmişe de şamil olmak üzere 5.000.000-TL'sına çıkarılmıştır. Bu derece gerçek ve hukuk dışı yasa, kararname ve uygulamalar meslektaşlarımız açısından huzursuzluk nedeni olmakta devam ediyor. Türkiye Barolar Birliği olayların böylesine kural tanımaz bir pervasızlık içinde gelişmesi karşısında siyasi partilere başvurmak gereğini duymuştur. Sosyal Halkçı Parti'den yasanın Anayasa Mahkemesine götürülmesini istemiştir. Sosyal Halkçı Parti Grup Başkanvekilleri vergi yasalarının iptali için Anayasa Mahkemesine başvurduklarını 27.2.1989 günlü yazıları ile Birliğimize bildirmişler ve dava dilekçesinin bir örneğini de ekte göndermişlerdir. Vergi Yasalarının iptal edileceğini sanmaktayız.

GENELGE NO:1336/39

Ankara,28.10.1988

Baro Başkanlığı

.....

Vergi Yasalarında değişiklik yapılması için hazırlanan tasarıda Hayat Standardı göstergesinin 4 kat arttırılması öngörülmektedir. Acele ve gizli hazırlanan tasarı meclise sevk edilmiştir. Birliğimizin konu ile ilgili olarak hazırladığı Basın Bülteni ile Milletvekillerine yaptığı çağrı ektedir. Siyasi Partiler ve Avukat Milletvekilleri ile ilişki kurulmakta, bu büyük hatanın önlenmesine çalışılmaktadır. Tasarı gelecek hafta Meclis gündemine alınacaktır. Barolarımızın ve meslektaşlarımızın bölgelerinde etkin bir mücadele vermeleri, yöre milletvekillerini uymaları ve bilgilendirmeleri son derece önemlidir. Bütçe nedeni ile tasarının ivedi görüşülmesi, çok acele davranılmasını zorunlu kılmaktadır.

Gereğini ve sonucundan bilgi verilmesini dilerim.

Saygılarımla,

Türkiye Barolar Birliği
Başkanı
Avukat Teoman EVREN

Eki:2

Sayın Milletvekili,

Vergi Yasalarında değişiklik yapılması için hazırlanan ve meclis gündemine alınan tasarının 18. maddesi ile Gelir Vergisi Kanununa Geçici 32. madde eklenerek Hayat Standardı göstergesi 4 kat arttırılmaktadır.

Bakanlar Kuruluna da 10 kat arttırma yetkisi tanınmaktadır. Bu gün bu miktarın altında kazanç sağlayan pek çok meslektaşımız vardır. Yazıhane kirası, sigorta primi, demirbaş ve masraflar nazara alındığında bu miktarın net olarak elde edilmesinin zorluğu tarafınızdan da yakinen bilinmektedir.

Vergi Yasalarında Avukat 1. sınıf tüccar sayılmıştır. Avukatlık bir kamu görevi ve serbest meslektir.

Ülkenizde hiç niksenin savunmasız kalmasının gururu mesleğin bu niteliğinden kaynaklanmaktadır. Tasarının yasalaşması kitale halinde işi bırakmaya neden olacak, böylesine olumsuz bir gelişmeden adalet, yargı ve vatandaş hep birlikte yarar görecektir.

Zevk ve onur için görevi sürdüren, az kazanarak geçimini sağlayan, mesleğe yeni başlamış ve bundan sonra mesleğe katılacak pek çok meslektaşımız için sorun son derece önemlidir. Devlet bu gibi insanlara destek sağlamakla da görevlidir. Savunma mesleğinin genç, idealist, dinamik önemli bir kesimi görevlerini terketmek zorunda kalacaklardır. Maliye Bakanlığı bu günkü Hayat Standardının genç avukatlar için sorun yarattığını kabul ederek yasa değişikliği sırasında düzeltmek için not ettiğini bildirdiği halde dört misli arttırmak gibi bir sonuçla karşı karşıya kalınmıştır.

Herkes gelirinin vergisini elbette ödemelidir. Ancak amme hizmeti niteliğindeki serbest bir meslekten elde edilmemiş bir kazancın vergisi istenmemelidir. Savunma bir yandan vatandaşın onurunu korurken öte yandan devletin onurunu yüceltir. Böyle bir görevin belli miktardan az gelir sağlayanlara kapatılması çok yönlü sakıncalar içermektedir. Meslektaşlarımız yeni bir iş ve işsizlik sorunu ile karşılaşmış bulunmaktadır.

Son derece önemli böylesine büyük bir yanlışlığın önlenmesi için yardım ve katkılarınızı diler ve saygılar sunarım.

Türkiye Barolar Birliği
Başkanı
Avukat Teoman EVREN

BASIN BÜLTENİ

Ankara, 30.10.1988

Vergi Yasalarında değişiklik yapılması için Maliye Bakanlığınca Tasarıda gelir vergisi kanununa eklenmesi istenilen 32. maddede ile Hayat Standardı göstergesinin dört kat arttırılması öngörülmektedir.

Bakanlar Kuruluna da bu miktarı on kat arttırma yetkisi verilmektedir. Meslektaşlarımızın çoğunluğunun bu miktarda gelir sağlayamadığını herkes bilmekte, görmekte, yaşamaktadır. Son zamanlarda serbest meslek mensuplarına karşı yetkililer arasında bir düşmanlık gözlenmekte, bu düşünce yapısı içinde meslektaşlarımız sorunsuzca suçlanmaktadır. Vergi Yasalarında Avukat 1. sınıf tüccar sayılmıştır. Avukatlık bir serbest meslek, aynı zamanda kamu hizmetidir. Bu gün ülkemizde hiç kimsenin savunmasız kalmasının ögüncünü mesleğin bu niteliklerinde bulmaktayız.

Tasarının yasalaşması halinde Avukatlar kitle halinde işi bırakmak zorunda kalacaklardır. Böylesine olumsuz gelişmeden meslektaşlarımızla birlikte vatandaşlarımız, adalet ve yargı da zarar görecektir.

Zevk ve onur için avukatlık yapan, az kazanarak geçimini sağlayan, mesleğe yeni başlayacak pek çok meslektaşımız vardır. Devlet bu insanlara destek olmakla görevli iken şartlarını korkunç ve taşınmaz derecede ağırlaştırmaktadır.

İş yeri kirası, demirbaş, sigorta primi, pek çeşitli masraflarla birlikte bu yük taşınmaz. Savunma mesleğinin en genç, en idealist unsurları korkunç bir budanma ile karşı karşıyadır. Böyle bir girişimin çok yanlı zararları açıkça bellidir. Tasarının yasalaşması halinde mesleğin geleceği de tehdit ve baskı altına girecektir. Genç meslektaşlarımız ve Avukatlığa yeni başlayacak hukukçular açısından Hayat Standardı göstergesinin şimdiki durumunun bile ağır sonuçlar yarattığı bilinmektedir. Maliye Bakanlığı itirazlarımızı nazara almak üzere not ettiğini Birliğimize bildirmiş iken dört misli arttırılması gibi bir sonuç ile karşılaşmak son derece ürkütücü ve şaşırtıcı olmuştur.

Tasarı hiç bir görüş alınmadan gizli ve büyük bir acele ile meclise sevk edilmiştir. Gizlilik ve sürat içinde gerçeğin gözardı edilebileceği endişesini taşımaktayız. Herkes gelirinin vergisini elbette ödemelidir. Ancak amme hizmeti niteliğindeki serbest bir meslekten elde edilmemiş bir kazancın vergisi istenmemeli, böylesine haksız ve adaletsiz bir vergiyi ödeyemeyecek insanlar mesleklerini yapmaktan zorla yoksun bırakılmamalıdır. Savunma önemli ve onurlu bir iştir. Bir yandan vatandaşın onurunu korurken, öte yandan devletin onurunu yüceltir. Böyle bir görevin belli seviyeden az gelir sağlanması halinde bırakılmasının öngörülmesi çok yönlü sakıncalar ve tehlikeler içermekte, büyük haksızlık oluşturmaktadır.

Maliye Bakanlığının yanlış, sakıncalı ve hatalı bu tasarıyı düzeltmesini beklemekteyiz.

Bütün serbest meslek kuruluşlarının böylesine gerçeğe aykırı bir tasarı ile mücadele etmeleri kaçınılmaz bir görev olmuştur.

Mesleğimiz ve meslektaşlarımızın durumlarını en iyi bilen Avukat Milletvekillerimizin tasarının görüşülmesi sırasında parlamenterlerimizi uyararak gereken yardımı ve katkıyı sağlayacaklarına inanıyor, bütün Barolarımızı ve meslektaşlarımızı karşı karşıya bulduğumuz bu büyük tehlike ile etkin mücadeleye çağırıyorum.

Saygılarımla,

Türkiye Barolar Birliği
Başkanı
Avukat Teoman EVREN

BASIN BÜLTENİ

Ankara, 21.1.1989

193 Sayılı Gelir Vergisi Yasasında 3505 Sayılı Yasa ile yapılan değişiklik mükellefler açısından Adaletsiz verginin niteliği açısından hatalı düzenlemeler içermektedir. Serbest meslek mensupları özellikle meslektaşlarımız için olumsuz sonuçlar doğurmuştur. Savunma mesleği mensuplarından önemli bir kesitin genç ve emekli avukatların mesleği terketmelerine işsizlik ve maddi zorluklarla karşı karşıya kalmalarına neden olmuştur. Yakın bir zamanda görevden ayrılmalar hızlanacak Devlet için yeni sorunlar ortaya çıkacaktır.

- Avukatlık bir kamu hizmeti ve serbest meslektir. Savunma gibi, vatandaşın temel haklarının kullanılmasında ticari bir faaliyet olarak değerlendirilemez. Avukatın 1. sınıf tüccar olarak görülmesi yanlış ve sakıncalıdır. Mesleğin çok yararlı genç, idealist ve tecrübeli kısmının tasfiyesi savunmayı alış-veriş haline dönüştürecek, maalesef mesleğe, vatandaşa olduğu kadar Adalete ve Demokrasiye de zarar verecektir. Zira savunma demokrasinin temel kurumlarından biridir.

- Savunma masraflı bir meslek haline dönüşmüştür. Yargı harçları, adalet fonu ödentileri, işyeri kirası, sigorta primi, personel masrafı, tebligat giderleri, telefon ve yazıhane masraflarına üst üste yapılan zamlar nedeni ile giderler altından kalkılamıyacak şekilde boyutlanmaktadır. Meslektaşlarımızın yükü artarken, vatandaşın savunma hakkından yararlanmasının güçleştiği açıktır. Devletin hak arama özgürlüğünün kullanılmasını kolaylaştırması gerekirken

zorlaştırdığı gözlenmektedir. Genç ve emekli meslektaşlarımızın korunması bir Devlet görevidir. Son durum genç hukukçular için bir istihdam sorunu olarak ortaya çıkmakta emekli hukukçular için ise yoksulluk konusu olarak önem taşımaktadır. Bu iki kesimin tasviyesine dönük düzenlemeler sosyal bir sorun olarak ciddi tehlikeler içermektedir.

- Vergi kazançtan alınır. Kazanç sağlayamayan insanların Hayat Standardı ilkesi ile vergilendirilmesi vergiden çok cezaya yaklaşmaktadır. Her ülkede ve sistemde kâr kadar zarar da doğal bir sonuçtur. Kazanamayan, zarar eden insandan vergi alınması verginin amaç ve ilkelerine aykırıdır.

- Hayat Standardı ilkesi kabul edilebilir olmadığı gibi yanlış bir değerlendirme ile yürürlüğe konulmuştur. Mükellefin emeklilik maaşı gayrimenkul ve menkul sermaye iratları ile eşinin gelirlerinin nazara alınmaması ilginçtir. Bütün bu gelirler kişinin Hayat Standardının esasını oluşturmaktadır. Çeşitli gelirlerin yok sayılmasının makul ve anlaşılır görülmesi olanaksızdır.

Aynı işyerinde birlikte çalışan karı-koca meslektaşlarımızın ayrı ayrı hayat standardına tabi kılınmaları da belirgin bir yanlışlıktır.

- Sayın Maliye Bakanı çeşitli demeçleri ile Hayat Standardının 3.200.000-TL olduğunu vurgulamış, Barolara ve kamuoyuna bu mablağı açıkça beyan etmiştir. Türkiye Barolar Birliğini ziyareti sırasında da aynı beyanı yinelemiştir. Bu miktarın arttırılabileceğine dair kuşumuz karşısında teminat verildiği halde 30.12.1988 tarihinde çıkarılan bir kararname ile Hayat Standardı asgari 5.000.000-TL olarak belirlenmiştir. Bununla da kalınmış kararnamenin yürürlük tarihi 1.1.1988 olarak saptanmıştır. Haksız, adaletsiz ve yanlış bir kural bu kadar sakıncaları ile birlikte makale teşmil edilerek uygulanmaktadır.

- Devletin vergi alması elbette bir hak ve görevdir. Ancak bu hak karşısında vatandaşın da güvenceleri vardır. 1.1.1988 tarihinde faaliyet gösteren bir mükellef elbette yürürlükteki mevcut kuralları dikkate alarak faaliyetini sürdürmüştür. Bir yıl sonra bu şartları ağırlaştırmağa, güven ve istikrarı ortadan kaldırmağa, kuralları geçmişe teşmil etmeğe devletin hakkının bulunmadığı, böyle bir uygulamanın hukuka açık bir aykırılık teşkil ettiği bilinmelidir.

- Geçici vergi uygulaması da mesleğimiz açısından bir ölçü olamamakta, lehte ve alehte dengesizlikler yaratmaktadır. Meslektaşlarımız her ay kazançlarının gerçek vergisini ödemeğe hazırdır. Vergi alanında son derece büyük bir karışıklığın yaratıldığı gözler önündedir. Vergi Daireleri bile uygulamanın ne şekilde gerçekleştirileceğini bilememektedir.

3505 Sayılı Yasa ve bu yasaya dayalı olarak yürürlüğe konan kararnamelerle getirilen bir dizi düzenleme hukuka açıkça aykırı olmakla kalmamakta gelecek için somut tehlike içermektedir. Yasa ve uygulamalar Anayasaya açıkça aykırı bulunmaktadır. Vergi İdaresi karşısında vatandaşın güvencesi ve hukuki istikrar yokedilmiştir.

Ciddi ve önemli yanlışlıkların düzeltilmesi zorunludur.

Türkiye Barolar Birliği
Başkanı
Avukat Teoman EVREN

SOSYALDEMOKRAT HALKÇI PARTİ
GENEL BAŞKANLIĞI
ANKARA

3.12.1988 tarihinde kabul edilen 3505 Sayılı Yasa, Vergi Usul Kanunu, Gelir Vergisi Kanunu, Kurumlar Vergisi Kanunu, Katma Değer Vergisi Kanunu, Anne Alacaklarının Tahsili Usulü hakkında Kanun, Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu, Damga Vergisi Kanunu, Harçlar Kanununda köklü değişiklikler yapmıştır. Öncelikle belirtmek isterim ki yukarıda sayılan pek çok kanunun bir kanunla değiştirilmesi son zamanlarda sık sık karşılaştığımız bir kanunla, pek çok kanunun değiştirilmesi şeklindeki uygulamanın yeni bir örneğidir. Böylece vergi mevzuatında büyük bir kargaşa yaratılmıştır.

- Getirilen değişikliklerden büyük çoğunluğu Anayasaya da aykırı bulunmaktadır. Sorumluluk ve ceza konularında yasa hukuka aykırı hükümler içermekle kalmamakta Adaletsiz ve ölçüsüz düzenlemeler getirmektedir.

Bütün mükellefler için Hayat Standardı esasına dayalı vergi ödeme zorunluluğu keyfi uygulamalara olanak tanımaktadır.

Gerçek usulde Gelir Vergisine tabi ticari kazanç sahipleri ile serbest meslek erbabının zarar beyanı da dahil olmak üzere vergi ödemelerinin hukuk ve vergi ilkeleri ile bağdaşması inkânsızdır. Zira vergi dünyanın her yerinde kazançtan alınır. Zarar eden, kazanamayan insanlardan vergi almak için zorlama bir zulüm olmaktadır. Prensinin değişen yasada varolması Anayasaya ve hukuka aykırılığı ortadan kaldıran bir neden değildir. İlkenin takdire bağlı olarak keyfi düzenlemelere açık olduğu, bunun için Bakanlar Kuruluna yetki verdiği görülmektedir. Nitekin yasanın yürürlüğe girmesinden hemen sonra 30.12.1988 tarihinde çıkarılan bir kararname ile Hayat Standardı 5.000.000-TL'sına çıkarılmıştır. Uygulama 1 yıl önceden 1.1.-1988 tarihinden başlatılmıştır. Yasa ile verilen yetkilerin böylesine hukuka aykırı olarak kullanılabilceği somut şekilde ortaya çıktığı gibi, hukuki istikrar ve ticari güvencenin yasanın kurallarına uygun olarak yok edilebileceği anlaşılmış ve büyük bir tedirginlik yaratmıştır. Hayat Standardını 10 misline kadar arttırma yetkisinin ne büyük tehlikeler içerdiği ortadadır.

- Geçici Vergi bir yıl önceki kazanç üzerinden alınmaktadır. Geçen yıl kazanan mükellefin bu yılda aynı oranda kazannası varsayınına dayanmaktadır. Geçen yıl kazananın bu yıl kazanananasının, zarar etmesinin mümkün bulunduğu düşünülmektedir. Peşin vergi de gerçek kazançtan alınmalıdır. Tahmin esasına dayanan bir vergi uygulaması hatalı ve sakıncalıdır.

- Hayat Standardı esasına dayanılarak vergi alınması halinde mükellefin emeklilik maaşı menkul ve gayrimenkul sermaye iratlarının Hayat Standardı içinde değerlendirilmemesi sistemin mantığı ile çelişkilidir.

- Devlet vergilendirilmeyen kazançlar için önlemler almak zorunda iken; kazanamayan vergi almak gibi bir yöntem uygulamaktadır. Enflasyonun tahribatını Anayasaya ve Hukuka açıkça aykırı düzenlemelerle karşılamayı politika olarak benimsemiş ve politikayı kurallaştırmak ve kurumlaştırmak amacı ile yasal düzenlemeler yapmaktadır. Bu düzenlemeler gelecek için bir kuşku, korku kaynağı olmakla güven ve istikrarı yoketmektedir.

Kamu görevi niteliğindeki mesleklerin bir ticari işletme gibi değerlendirilmesi sakıncalıdır. Meslektaşlarımızın savunma görevi, tüccarlık gibi değerlendirilemez.

Yeni vergi uygulamaları ile genç hukukçuların mesleğe katılmaları çok güçleştirilmiş, emekli olduktan sonra, adalete katkıda bulunmak isteyen meslektaşlarımızın hizmeti yürütmeleri engellenmiştir. Kazanamayan pek çok avukat için dar boğazlar ortaya çıkmış, mesleğin onursal niteliği gözardı edilmiştir. Serbest mesleklerin belirgin özelliği, her zaman hizmete amade olmaktır. Kazanamayandan vergi almak amacı ile doktorluk, mühendislik, mimarlık gibi mesleklerin vatandaşın hizmetinde olması engellenmemelidir.

3505 Sayılı Yasa ile getirilen düzenlemeler ve bu yasaya dayalı uygulamalar Anayasaya açıkça aykırı bulunmaktadır. İptali için Anayasa Mahkemesine dava açılmasını takdirlerinize sunarın.

Saygılarınıza,

Türkiye Barolar Birliği
Başkanı
Avukat Teoman EVREN

-DYP'ye de gönderildi.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

Sosyaldemokrat Halkçı
Parti Grup Başkanlığı

23 Şubat 1989

Sayın BAŞKAN;

ANAP iktidarının oy çokluğuna dayanarak çıkardığı ve halkımıza yeni yükler getiren VERGİ YASALARI'nın; Anayasaya aykırı olduğuna inanan Gurubumuz, iptali için Anayasa Mahkemesine başvuruda bulunmuştur.

Başvuru dilekçeniz ilişikte sunulmuştur.

Çalışmalarınızda başarılar diler, saygılarınızı sunarız.

Hikmet ÇETİN
Grup Başkanvekili
(İmza)

Onur KUMBARACIBAŞI
Grup Başkanvekili
(İmza)

7- SERBEST MALİ MÜŞAVİRLİK YASA TASARISI:

Serbest Muhasebecilik, Serbest Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanun Tasarısı konusu her zaman Türkiye Barolar Birliği için önem taşımaktadır. Zira bu meslek mensupları örgütlenmekten çok savunmaya ait görevleri kullanmak uğraşı içinde olmuşlardır. Bürokrat kadrolar da bu isteği her zaman uygun bulmuşlar ve daima meslek örgütlerimiz ve meslektaşlarımız, bu meslek mensupları ile karşı karşıya getirilmiştir. Yeni bir tasarının hazırlanmışının haber alınması üzerine Maliye Bakanı Sayın Kurtcebe Alptemüçin ile görüşülmüş ve hazırlanan tasarının hemen Barolar Birliğine gönderilmesi sağlanmıştır. Tasarının 2. maddesinin B fıkrası 3. paragrafı kuşularımızı haklı kılacak nitelik taşımaktadır. Maliye Bakanlığına derhal bir yazı gönderilmiş ve aynı gün bütün Barolarımıza ve meslektaşımız milletvekillerine aynı mahiyette duyurular yapılarak savunma hakkının bir başka meslek mensubu tarafından kullanılmasının önlenmesi istenmiştir. Ancak bu çabalarımıza rağmen tasarının aynı şekilde Adalet Komisyonuna sunulduğu öğrenilmiştir. Adalet Komisyonu Sayın Başkan ve Üyeleri ile temaslar sürdürülmüştür. Maliye Bakanının değişmesi sonra Sayın Ekren Pakdenirli'nin talebi üzerine yaptığımız görüşmeler sonucunda tasarının Adalet Komisyonundan geri alınarak 2. maddenin B fıkrasının 3. paragrafında yer alan hükmün çıkarılması ve o haliyle yeniden komisyona sunulması konusunda fikir birliğine varılmıştır. Daha sonra komisyon üyeleri bu paragrafın tasarı metninden çıkarıldığını belirtmişlerdir. Maliye Bakanlığına yazılan yazıyı bilginize sunarken tasarının yasalaşmasını ve bu meslek sınıfının mesleki bir örgütlenmeye kavuşmasını memnurlukla karşıladığımızı vurgulamak isterim.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANLIĞI
ANKARA

Bakanlığınızca çalışmalarını sürdürülen Serbest Muhasebecilik ve Serbest Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanun Tasarısı Taslağının Türkiye Barolar Birliğine gönderilen bir kısım maddeleri hakkındaki görüşleri aşağıda sunulmaktadır.

Yanlış değerlendirmeler, ve hatalı görüşler sonucunda kurulması düşünülen "serbest muhasebecilik ve serbest müşavirlik ve yeminli mali müşavirlik" mesleği ile "savunma mesleğinin" yıllardır karşı karşıya getirildiğini görmekteyiz.

Türkiye Barolar Birliğinin "Serbest Muhasebecilik ve Serbest Mali Müşavirlik" mesleğinin örgütlenmesine karşı olmadığı a-
çıkça bilinmelidir. Ancak bu mesleğin örgütlenme aşamasında savunma mesleğinin görev ve yetkilerini, kullanmak için yıllardır bir çaba içinde bulunduğunu özellikle vurgulamak gereğini duymaktayız. Bu mesleğin örgütlenme çabasında en büyük yanlışlığı, savunma mesleğinin yetki ve görevlerine el uzatacak Şekil ve nitelikteki, genişleme gayreti oluşturmaktadır. Bu güne kadar mesleğin bir disiplin ve örgütlenmeye kavuşmamasının en büyük nedeni budur.

a) Tasarıda "mesleğin konusu" başlıklı 2. maddenin B fıkrasının 3. paragrafında "serbest muhasebeci ve mali müşavirler ile yeminli mali müşavirler ilgilinin isteği veya yetkili idari merciler ile yargı organlarının resen gerek görmeleri halinde, yetkili idari mercilerde ve yargı organlarında işleri ile ilgili olarak sözlü ve yazılı açıklamalarda bulunabilirler. Ancak yargı organları önünde iddia ve savunma ile ilgili temsil yetkisi münhasıran avukatlara aittir. Özel konulardaki hükümler ile 1136 Sayılı Avukatlık Kanunu hükümleri saklıdır." Şeklinde bir düzenleme yer almaktadır.

Bu düzenlemede savunma mesleği mensuplarına özgü savunma hakkının kullanılmasının önlenmesi için bazı sözcükler kullanılmış olmasına rağmen savunma mesleğinin görev ve yetkilerine el atmak gayretinin frenlendiği söylenemez. Bu düzenleme ile sorun daha da önemli bir boyut kazanmaktadır. Zira vergi usul kanunun mükerrer 378. maddesinde "Danıştay ve vergi mahkemelerinde yapılacak duruşmalarda, iddia ve savunmanın gerekli kıldığı hallerde mahkeme vergi davasına konu olan tarhiyatın dayanağı incelemeyi yapmış bulunan inceleme elemanları ile, mükellefin duruşmada hazır bulunduğu mali müşavir ve muhasebecisini de dinler" hükmü yer almıştır. Böyle bir hüküm var ve bu hüküm serbest muhasebecilik ve serbest mali müşavirlik ve yeminli mali müşavirlik mesleği mensuplarına vergi

mahkemelerinde yasanın öngördüğü koşullarda dinleme imkânını vermiş iken, taslakta ayrıca yazılı ve sözlü açıklamalarda bulunmak hakkının getirilmesi savunma mesleği mensuplarının haklarına yönelik bir kapsam genişletilmesidir. Son derece sakıncalı, iki meslek mensubu arasında sürtüşme ve rekabet yaratıcı niteliktedir.

Tasarıda, "yargı organları önünde iddia ve savunma ile ilgili temsil yetkisi münhasıran avukatlara aittir. Özel kanunlarındaki hükümler ile 1136 Sayılı Avukatlık Kanun hükümleri saklıdır." denilmiş olmakla birlikte "yargı organları önünde işleri ile ilgili olarak sözlü ve yazılı açıklamada bulunmak savunma yapmaktan ayrılmayacak bir görev şeklidir. Bu hükümle yasada ne gibi ifadeler kullanılırsa kullanılsın serbest muhasebeci, mali müşavir ve yeminli mali müşavirlere yargı organları önünde savunma görevi verilmektedir. Yanlış ve meslek örgütümüzce kabul edilemeyecek olan nokta budur. Zira yargı organı önünde yapılacak sözlü ve yazılı açıklamayı savunmadan ayırt edebilecek ölçü yoktur. Yargı önündeki yazılı ve sözlü açıklama kesinlikle savunmadır. Savunma hakkı böylece bir başka meslek mensubuna devredilmektedir. Savunma yetkisinin münhasıran avukatlara ait olduğu veya özel kanunlar ve Avukatlık Kanununun hükümlerinin saklı olduğu şeklindeki ilavelerle avukatlara ait savunma hakkının korunduğu söylenemez.

b) 1136 Sayılı Avukatlık Kanunu hükümlerinin saklı olduğu tasarıda belirtilmektedir. Avukatlık Kanununun 35. maddesinde "...mahkeme veya yargı yetkisini haiz diğer organlar huzurunda dava etmek ve savunmak, adli işlemleri takip etmek, bu işlere ait evrakı düzenlemek yalnız Baroda yazılı avukatlara aittir..." hükmü yer almaktadır. Tasarıda yer alan bu kural ile Avukatlık Kanununu bağdaştırmak olanaksızdır. Böylece tasarı giderilemeyecek bir yasal çelişki içermektedir. Ayrıca 2. maddenin B fıkrasında yer alan hüküm kendi içinde de asıl düzenleme ve ayrıcalık kuralları itibarıyla de çelişkilidir. Bu çelişki ne şekilde giderilecek ve bu hüküm nasıl uygulanacaktır. Yargı önünde sözlü açıklama yapan bir muhasebeci ve mali müşavirin sözlerinin açıklama sınırını aştığı her cümlede kin tarafından nasıl saptanacak ve ne gibi yaptırımlar uygulanacaktır. Bu kadar karışık ve belirsiz uygulanma olanağı bulunmayan kurallar önemli karışıklıklara neden olur.

c) Yargı önündeki her açıklama iddia ve savunmayı ilgilendirir. Mütihazsıs eleman sıfatıyla yapılacak "yazılı ve sözlü" açıklama savunmayı kapsar. Savunma görevinin Avukat olmayan bir kişiye tanınması düşünülemez. Savunma ancak bu mesleğe göre yetiştirilmiş kimselere özgü bir görevdir. Sadece muhasebe vergi yahut özel bir bilgiye değil, hukuk bilgisini gerekli ve zorunlu kılar. Anayasa Mahkemesinin 20.12.1977 gün 1977/121 sayılı kararındaki şu gerekçe konuyu aydınlatmaktadır. "Hak arama işlevi, hukuk fakültesinde öğrenim görmüş kişilerin çaba ve katkılarıyla yürür. Bu nedenle hukuk fakültesini bitirmemiş, stajını yapmamış veya yasa da belirtilen görevlerde bulunmamış kimselerin yargı yerlerinde ve hak arama işlerinde çalışmaları kamu düzeni ve kamu yararı ilkesini temelinden sarsan bir neden olarak düşünülmektedir.

Vergi Usul Kanununun 378. maddesi karşısında tasarıda böyle düzenlemenin yer almasının zaten mevcut bir hükmün yinelenmesi olduğu ileri sürülebilir. Nitekim yetkililerce de bu düşüncenin mevcudiyeti saptanmıştır. Vergi Usul Yasasındaki kural ile tasarı aynı şekilde düşünülemez. Tasarı ile getirilen kural ile yeni bir meslek gurubunun görevleri belirlenmektedir. İşte yeni bir meslek mensubuna yargı önünde yazılı ve sözlü açıklama yetkisinin verilmesi bir görev oluşturmaktadır. Bu görev herşeye rağmen açıkça savunma görevidir. Giderek yasa ile belirlenen bu görevin genişletilmesi çabaları kaçınılmaz olacaktır. Böyle bir görev yalnız savunma görevine müdahale olmakla kalmayacak, hukuk ve idari yargılama usulü, yargılamanın uzaması, yargıya yargı dışı unsurların müdahalesi açısından da büyük sorunlar, zararlı sonuçlar yaratacaktır. Bu genişleme savunma alanında olduğundan çok yargı alanında sıkıntılar yaratacaktır. Yargı karşısında iki meslek mensubunun ayrı ayrı yazılı ve sözlü açıklama hakkı olacaktır. Bu hakkın sınırlarının ayrılması güç aynı oranda inkansızdır. İki meslek mensubunu karşı karşıya getirecek böyle bir düzenleme yargının da ülkenin de zararına dır.

d) Savunma bir sanat ve neslektir. Bu uzmanlık işidir. Avukatlık Kanununa göre bu kamu hizmeti belli bir eğitim görmüş, staj yapmış, belli bir disipline bağlı, Baroya kayıtlı avukatlara tanınmıştır. Hiçbir neden ve gerekçe ile bu görevin başka bir meslek mensubunca yüklenilmesi uygun bulunmamaktadır.

Yargıç, hukukun uygulamaya aktarılmasında "hüküm verme" sanatının uzmanı olduğu gibi avukat da aynı alanda savunma sanatının uzmanıdır. Yargının gereksinmesi oranında ve özel uzmanlık konularında bilirkişinin yardımına başvurulmaktadır. Ancak bilirkişinin, yargıcın ve avukatın yerini alması söz konusu olamaz. Bilirkişiye başvurma onun, yargıcın görevini üstlenmesi anlamına gelmediği gibi, avukatın yerine geçmesi anlamına da gelmez. Tasarının 2/B maddesinde yer alan hüküm bu ana düşünceyi ve temel ilkeyi yok etmektedir. Mali uzmanlara tanınacak böyle bir hak ileride başka sakıncalı gelişmelere de neden olacaktır. Her bilirkişi, uzman olarak yargı önünde yazılı ve sözlü açıklamalarda bulunma yetkisinin kendisine tanınmasını isteyebilecektir. Trafik davalarında, trafik görevlilerinin, inşaat davalarında mühendislerin, askerlik konularında subayların, başka davalarda da diğer uzmanların benzer isteklerde bulunma hakları gündeme gelecektir.

e) Bu bir meslek kıskançlığı ve tekelciliği değildir. Bir bilinçlenme, disiplin ve yargı sorunudur. Meslek örgütlenmesi ve disiplini kamu yararı ve kamu düzeni açısından hak ve iş sahiplerinin haklarının korunması için önem taşımaktadır. Cumhuriyetimizle yaşıt olan meslek örgütlenmesini, savunma ve hak arama mesleğine özgü çalışma düzenini bozucu bu gibi kurallar son derece sakıncalı sonuçlar doğuracaktır.

2-) Muhasebeci ve mali müşavirlerin de sunacağı hizmet bir kamu görevidir. Mesleğin bu günkü gibi disiplinsiz ve kişisel ahlâka bağlı olarak yapılmasının doğuracağı sakıncaların önlenmesi gerekir. Mesleğin bu nedenle bir meslek örgütü içinde düzenlenmesi yararlı olacaktır. Anayasamızda öngörülen kamu kurumu niteliğinde meslek teşekkülleri gibi bir örgütlenmeye kavuşturulması önem taşımakta ve gerekli bulunmaktadır. Türkiye Barolar Birliği mesleğin yasa ile yeni bir örgütlenmeye kavuşturulmasından sevinç duyacaktır. Ancak savunma ile ilgili yetkilerin bu meslek mensuplarına görev olarak tanınmasına şiddetle karşıdır. Böyle bir yetki Anayasamızın kurallarına ve Anayasa Mahkemesinin kararlarına, Avukatlık Kanunu hükümlerine, yargı usul ve kurallarına, savunmanın ana ilkelerine açıkça aykırı olmakla kalmayacak çok büyük tartışmalar, sorunlar ve karışıklıklar yaratacaktır.

Muhasebecilik ve serbest mali müşavirlik mesleği biranön-
ce örgütlenmeye kavuşturulmalıdır. Meslek örgütümüzün ve meslektaş-
larımızın savunma hakkı açısından çok haklı itirazlarının bu çer-
çevede değerlendirilmesi savunma hakkını ilgilendiren itiraz konu-
su düzenlenenin netinden çıkarılması gerekli bulunmaktadır.

Tasarının bir kısım maddeleri gönderilmiş olduğundan bü-
tünü ile ilgili görüşlerinizi daha sonra sunacağız.

S O N U Ç : Tasarı Taslağının 2/B maddesinin arzettiği
nedenlerle taslaktan çıkarılmasının uygun ve gerekli bulunduğunu
Türkiye Barolar Birliğinin düşünceleri olarak takdirlerinize su-
narım.

Türkiye Barolar Birliği
Başkanı
Avukat Teoman EVREN

8- ÇOCUK MAHKEMELERİ KANUNU:

Çocuk Mahkemeleri birkaç ilde kurulmuş olmasına rağmen
hiçbir fonksiyon icra edememektedir. Bu mahkemelere işlerlik ka-
zandırılması için Adalet Bakanlığına yazdığımız yazıyı ve alınan
yanıtı sorunun önemi nedeni ile sunmaktayız.

ADALET BAKANLIĞI
ANKARA

18 Aralık 1987
1808

2295 Sayılı Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargı-
lama Usulleri Hakkındaki Kanun 1979 tarihinde kabul edilmiştir. Yür-
ürlük tarihi her yıl ertelenerek nihayet bir yıl birkaç ilimizde
çok sınırlı olarak uygulanmasına başlanmıştır. Yasanın yürürlük a-
lanının son derece daraltılmış olmasına rağmen böyle bir başlan-
gıcı dahi Ceza Hukukunun insancıl amaçları açısından sevinçle kar-
şılanaktayız.

Ancak Çocuk Mahkemelerinin yararlı hizmetler verebilmesi
küçük suçluların yargılanmaları bakımından fonksiyonunu yerine ge-
tirebilmesi, Yasada öngörülen önlemlerin alınması, gerekli kuruluş-
ların gerçekleşmesi ve yeni bazı düzenlemelerin yürürlüğe konulma-
sı ile mümkündür.

2295 Sayılı Yasanın 10.naddesinde küçük suçlulara uygulanacak tedbirler ve cezalar düzenlenmiştir. Ancak bu önlem ve cezaların yerine getirilebilmesi için gereken şartlar sağlanmamıştır.

Özellikle;

a) Suçlu çocuklara bakıp gözetmeyi üzerine alacak güvenilir koruyucu ailenin belirlenmesi gereklidir.

b) Suçlu çocukların bakını ve ıslahı için öngörülen bakım ve yetiştirme yurtlarının biranönce kurulması zorunludur.

c) Küçük suçluların, genel ve katma bütçeli işyerlerinde işe yerleştirilmeleri şeklinde mahkemece alınacak önlemin etkinliğinin sağlanması için verilen kararların zorunlu olarak uygulanmasına işlerlik kazandıracak yaptırımın getirilmesi şarttır.

Yasanın 37.naddesinde öngörülen küçüklere mahsus tevkif evlerinin kurulması Çocuk Mahkemelerinin etkinliği açısından önemli olduğu kadar toplumun kanayan bir yarasına son derece yararlı katkı sağlayacaktır.

Yasanın 43.naddesinde öngörülen kurumların Adalet Bakanlığınca kurulacağı belirtilmekte, 44.naddede ise Yasanın 10.naddesinde öngörülen önlemlerin uygulanabilmesi için Adalet Bakanlığına görev verilmekte ve yetki tanınmaktadır.

Çocuk Mahkemesince verilecek kararların uygulanabilmesi için gerekli alt yapının Adalet Bakanlığınca biranönce oluşturulması gerekir. Aksi halde Çocuk Mahkemeleri bir gösteriş oluştuktan öte etkinlik sağlayamaz.

a) Suçlu çocuklar için müşahade ve kabul merkezlerinin,

b) Islah ve eğitim evlerinin biranönce hizmete özgülmesi zorunlu olduğu gibi, Çocuk Mahkemelerinde görevli personelin öz-lük işlerinin de düzenlenmesi gereklidir.

Küçük suçlular için kesinlikle özel eğitilmiş gardiyanlara gereksinme bulunmaktadır.

Ayrıca küçük suçlulara kelepçe vurulamıyacağının yeni düzenlemelerle açık ve somut bir kural haline getirilmesi kaçınılmaz olmaktadır.

İlgi ve takdirlerinize sunarım.

Saygılarınıla,

Başkan
Avukat Teoman EVREN

T.C

ADALET BAKANLIĞI

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü

Sayı : Ks.4

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANLIĞINA

İlgi:18.12.1987 gün ve 1808 sayılı yazınız.

İlgi yazınızda da değinildiği üzere 2295 Sayılı Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkındaki Kanunun 1979 yılında kabul edilmesine karşın, ancak 1987 yılında sınırlı olarak birkaç bölgede uygulamaya konulabilmektedir.

Kuşkusuz bu gecikmede en büyük etken, Çocuk Mahkemelerince verilen ceza ve alınan önlemlerin uygulanabilmesinin öncelikle alt yapı oluşturulmasına bağlı olunmasıdır.

Nitekim anılan yasanın 10.maddesinde öngörülen tedbirlerin uygulanması için bakım ve yetiştirme yurtlarının kurulması, suçlu çocukları bakıp gözetecek güvenilir bir ailenin belirlenmesi, genel ve katma bütçeli işyerlerine ya da yapılacak kurumlara yerleştirilmesi gerekmektedir. Ayrıca anılan tedbirlerin uygulanmasından önce, küçükün bedensel ve ruhsal durumu pedegog, psikolog ve psikiyatri gibi uzmanlarca araştırılması zorunluluğu vardır.

2295 Sayılı Yasanın 44.maddesinde öngörülen küçüklerin cezalarının yerine getirileceği ıslah ve eğitim evlerinin, küçüklerin yerleştirileceği devlete ait kurumların gözlem evlerinin ve küçüklere ait tutukevlerinin kurulması, çalıştırılması, denetlenmesi ve ilgili Bakanlıklarla işbirliği yapılması Adalet Bakanlığının görev ve yetkisi içinde olup; halen çocuk mahkemeleri uygulamasının yürütüldüğü İstanbul ilinde, çocuklar için 150 kişilik tip cezaevi yapılmasına çalışılmaktadır.

Bilgi edinilmesi rica olunur.

BAKAN ADINA

İlhan YÜCEL

C.T.E.Genel Müdürü

AVUKATLIK ÜCRET TARİFESİ :

1168 Sayılı Yasanın 168.maddesi Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin iki yılda bir düzenlenmesini öngörmektedir.Barolarımızın görüşü alınmak sureti ile asgari ücret tarifesi hazırlanmış Adalet Bakanlığının onayına sunulmuştur.Ancak ücretlerin çok düşük kaldığı Asgari Ücret açısından yasa ve tarife kurallarının yanlışlıkları Adalet Bakanlığına bir üst yazı ile sunulmuştur. Ücretlerin önemli ölçüde arttırılması için Adalet Bakanı ve Hukuk İşleri ile temas kurulmuştur.Hukuk işlerinde yapılan bir toplantıda bizzat hazır bulunularak yeni ücret tarifesi birlikte saptanmıştır.Tarife genelde önerilerinize çok yakın ve eskiye nazaran oldukça yüksek saptanmıştır.Adalet Bakanlığına gönderdiğimiz üst yazı ile bazı mukayeseler için eski ve yeni asgari ücretleri aşağıda bilgilerinize sunmaktayız.Asgari Ücret Tarifesinin başına başlanmıştır.16 Mayıs 1989 tarihinde yürürlüğe girecektir. Bu tarihe kadar meslektaşlarınızın hizmetine basılmış olarak sunulacaktır.

ADALET BAKANLIĞI HUKUK İŞLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
ANKARA

30 Mart 1989

457

1136 Sayılı Yasanın 168.maddesi iki yılda bir Baroların isteklerini de gözönüne alarak bir avukatlık ücret tarifesi hazırlanmasını ve Adalet Bakanlığına gönderilmesini görev olarak Türkiye Barolar Birliğine vermiştir.Hazırlanan tarifenin aynen veya değişikliklerle onaylanması yetkisi Bakanlığınıza aittir.Bütün Barolarımızdan alınan görüşler doğrultusunda hazırlanmış olduğumuz Avukatlık Asgari Ücret Tarifesini onayınıza sunarken,bu konudaki görüş ve isteklerimizi de belirtmeyi zorunlu görmekteyiz.

1-) Avukatlık Ücret Tarifesinin iki yılda bir hazırlanması günümüzün şartları karşısında yetersiz kalmaktadır.İşçi ve memur ücretleri altı ayda bir artarken,enflasyonun bu derece yüksek düzeyde seyrettiği bir zamanda avukatlık ücret tarifelerinin iki yılda bir düzenlenmesini öngören yasa kuralı bütün etkinliğini yitirmiştir.Avukatlık Kanunu çok gereksiz ve amaçsız şekilde

sık sık değiştirildiği halde bu gerçeğin gündeme gelmemiş olması üzerinde zaman geçirilmeden durulmalı ve gerekli değişiklik gerçekleştirilmelidir.

2-) Barolarımız Avukatlık Asgari Ücret Tarifelerini uygulamada karşılaştıkları güçlükleri ve yeni gelişmeleri dikkate alarak hazırlamaktadırlar. Günün şartlarına, gerçeğe ve uygulamaya bağlı kalınarak hazırlanan tarifenin Adalet Bakanlığınca, Türkiye Barolar Birliğinin fikri bile alınmadan istenildiği gibi değiştirilerek onanması bir yandan üzücü ve kırıcı olmakta, diğer yandan Baroların bağımsızlığı ilkesine karşı hükümlerin kullanılmasında özensiz bir davranışın somut örneğini oluşturmaktadır. Yapılacak değişikliklerin Adalet Bakanlığı ile Türkiye Barolar Birliği arasında görüşüldükten sonra gerçekleşmesinde yarar bulunmaktadır.

3-) 1136 Sayılı Yasanın 168. maddesine göre "avukatlık ücretinin takdirinde hukuki yardımın başladığı, veya davanın açıldığı tarihte yürürlükte olan tarife esas alınmaktadır" bu kural da son derece yanlış, adaletsiz ve sakıncalıdır. Davalar yıllarca sürmektedir. Uzayan davalarda daha fazla emek sarfedilmesine rağmen, daha düşük ücret alınmasının tutarlı bir mantığa dayandırılması olanaksızdır. Ayrıca yıllar sonra iyice aşınmış bir ücretin avukata ödenmesinin nedeni de izahsız kalmaktadır. Asgari Ücretin davanın son bulduğu günkü tarifeye göre saptanması adalet ilkelerine uygun düşecektir.

4-) Yasada "muhtelif gurupları içine alacak, gurupları tesbit ve guruplarda uygulanacak tarifeleri hazırlayarak" ibaresinin yer alması Avukatlık Ücret Tarifesinde Baroların muhtelif guruplara ayrılmasının zorunlu olduğu şeklinde yorumlanmaktadır. Türkiye'de Barolar arasında bu gün için bir ayırım yapılmasının son derece yanlış olduğu açıktır. Ayrıca vergi açısından da bu guruplarla ilgili bir farklılık bulunmamaktadır. Vergi yasalarında Hayat Standardı açısından avukatlar 1. sınıf tüccar sayılmıştır. Birinci guruba dahil bir avukatın, ikinci guruba dahil bir Baro bölgesinde avukatlık yapması durumunda, bulunduğu yerden başka bir yere giderek daha güç şartlarda çalıştığı halde daha az ücret almasının anlaşılır ve benimsenir yanı yoktur. 1136 Sayılı Yasadaki

kurala rağmen bütün avukatlar için tek bir asgari ücret tarifesi saptanmasının mümkün olduğu görüşümüzü bir kez daha yineliyoruz.

İlçeler il yapılmaktadır. Yeni illerde Baro kurulması kaçınılmaz olacaktır. Bu illerin hangi guruba girecekleri ayrı bir sorun yaratacaktır. Eskiden birinci sınıfa dahil bir Baroda üye olan avukatın yeni kurulan Baronun ikinci sınıfa dahil olması halinde daha az ücrete müstahak olacağını kabullenmek mümkün değildir. Bir örnek olarak Çankırı İli Ankara Barosuna dahil iken bu yerde yeni Baro kurulmuştur. Çankırı'da çok az avukat vardır. Baro ikinci gurupta yer aldığı takdirde avukatlar eskisinden daha düşük ücrete hak kazanacaklardır. Bu Baronun birinci sınıfa alınması halinde Barolar arasındaki denge bozulmaktadır. Herşeye rağmen yeni kurulan Çankırı Barosu yasal açıdan ortaya çıkan yanlışlığı ortadan kaldırmak için birinci guruba alınmıştır. Baroların guruplara ayrılmasının ne derece yersiz olduğuna ait somut bir misali özellikle vurgulamaktayız. Baroların bundan böyle guruplara ayrılmasında yarar olmadığı, yasal açıdan da bütün Baroların birinci guruba alınmasının zorunlu olduğu açıktır. Bakanlığın bugüne kadar ki görüşleri nazara alınarak pek az sayıda Baro ikinci gurupta gösterilmiştir. Ancak bu ayırımın kaldırılması gerekmektedir.

1136 Sayılı Yasanın Avukatlık Ücret Tarifesi için getirdiği düzenleme eskimiş günün gereksinmelerine karşılık veremez hale düşmüştür. Yasanın 168. maddesinin yeni şartlara göre değiştirilmesinde kesin zorunluluk vardır. Ancak ortaya çıkan çelişkiler karşısında yasanın günün şartlarına göre yorumlanması pek çok sorunu çözebilecektir.

Yasal açıdan ortaya çıkan ve yukarıda değindiğimiz konular dışındaki Bakanlığın uygulaması ile ilgili hususlardaki isteklerimizi de aşağıda bilgilerinize sunmaktayız.

1-) Asgari Ücret Tarifesinden saptanan avukatlık ücretleri artık geçerliğini ve ciddiyetini yitirmiştir. Tahsili için masraf yapmağa ve zahmet harcamaya değmez bir duruma düşmüştür. İlamlarda yeralan ücretler çoğu kez tahsil edilememektedir. Örneğin:

İcra Tetkik Mercisinde takip edilen işler için	8.600-	6.100-TL
Asliye Mahkemelerinde takip edilen işler için	24.800-	17.300-TL
Askeri Mahkemelerde takip edilen işler için	24.800-	17.300-TL
İdari Mahkemelerde takip edilen işler için	12.400-	8.600-TL
Yargıtay, Danıştay, Askeri Yargıtay ve Sayış- tayda tenyiz yolu görülen işlerin duruşması için		29.800-TL

Avukatlık ücreti öngörülmektedir. Tarifelerde tesbit edilen ücretlerle bu işlerin yapılması mümkün olmadığı gibi tarifelerdeki miktarlara Maliye Bakanlığı yetkililerini de inandırmak mümkün olamamaktadır. Nitekim Maliye Bakanı Sayın Kurtcebe Alptemoçin yaptığımız bir görüşmede asgari ücret tarifesi konusunda hayretlerini ifade etmekten geri kalmamış, çarpıklığın düzeltilmesi için Adalet Bakanlığı ile temas edileceğini ifade etmiştir.

Adalet Bakanlığı daima öngörülen ücretlere yüzde muayyen bir zam yaparak asgari ücret tarifesini onamakta ve yürürlüğe koymaktadır. Artık böyle bir yöntemle tarifenin saptanması mümkün değildir. Saptandığı takdirde tarife gerçekçi olamayacaktır. Ücretler çok düşüktür. İki yıllık bir süreç geride kalmıştır. Hayat pahalılığı ve gün geçtikçe hizmetin zorlaşması, Adalet Teşkilatını Güçlendirme Fonuna yapılan ödemeler, PTT Tebligat masraflarının alabildiğine artması, dava harç ve masrafların çoğalması, bu artışların büyük bir kısmının doğrudan avukata yüklenmesi karşısında avukatlık asgari ücret tarifesinin "gerçek asgari ücrete" yakın bir düzeyde kabulünü zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle Bakanlığın onayına sunulan tasarıda bugün asgari ücret olarak kabul edilmesi gereken asgari miktarlar belirtilmiştir. Hazırlanan tarifenin gerçekçi bir düşünce içinde değerlendirilmesi zorunludur.

2-) Davanın uzaması halinde avukatlık ücretinin üç katına kadar arttırılması şartı tarifede de yeni bir kural olarak yer almamıştır. Aynı konudaki birden çok iş tabirinden hangi davalardan ve kaç adet işten bahsedildiği anlaşılammamaktadır. Avukatlık ücretinin hangi şartla olursa olsun yarısından daha fazla indirilmesini uygun bulmamaktayız.

3-) Nafaka, kira tesbiti ve tahliye davalarında bir yıllık tutar üzerinden hesaplanacak avukatlık ücretinin yarısına hükmedilmektedir. Son zamanlarda bu davalar yargının en önemli ihtilafları haline gelmiştir. Bu nedenle yıllık miktarın yarısı değil tamamı

dikkate alınmalıdır.Sunduğumuz görüşleri içerecek şekilde hazırlanmış olduğumuz Avukatlık Asgari Ücret Tarifesini Yönetim Kurulumuzun 18.3.1989 gün ve 666-3 sayılı kararı uyarınca onayınıza sunarım.

Saygılarımla,

Türkiye Barolar Birliği
Başkanı
Avukat Teoman EVREN

YÜRÜRLÜK

Madde 21- Avukatlık Kanununun 168.maddesi uyarınca Türkiye Barolar Birliğince hazırlanıp Adalet Bakanlığınca onaylanmış bulunan Tarifeler yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BİRİNCİ GURUBA AİT AVUKATLIK

ÜCRET TARİFESİ

BİRİNCİ KISIM

BİRİNCİ BÖLÜM

Dava ve Takip Dışındaki Hukuki
Yardımların Ücreti

	<u>Eski</u>	<u>Yeni</u>
1- Bürodâ sözlü danışma	4.300-	20.000-
2- Çağrı üzerine gidilen yerde sözlü danışma,	8.600-	40.000-
3-Yazılı danışma,	10.800-	50.000-
4-İnbarname, ihtarname, protesto, düzenlenmesi	4.300-	20.000-
5-Sözleşmeler ve benzeri belgelerin hazırlanması	17.300-	70.000-
6-Şirket anasözleşmesi, tüzük, yönetmelik, vasiyetname, vakıf senedi ve benzeri belgelerin hazırlanması	38.300-	150.000-
7-Dava ve cevap dilekçesi ve başka dilekçelerin yazılması	7.700-	35.000-

İKİNCİ BÖLÜM
İş Takibi Konusundaki
Hukuki Yardımların Ücretleri

	<u>Eski</u>	<u>Yeni</u>
1-Bir durumun belgelendirilmesi, ödeme aşamasındaki paranın tahsili veya bir belgenin örneğinin çıkarılması gibi işlerin takibi için	5.000-	25.000-
2-Bir hakkın doğumu, tesbiti, tescili, nakli değiştirilmesi, sona erdirilmesi veya korunması gibi amaçlarla yapılan işler için	11.400-	50.000-
3-Tüzel kişi tacirlerin ana sözleşmelerinin onanması, bu tacirlerin çalışma konuları ile ilgili ruhsat ve imtiyazların alınması devri ve Türk vatandaşlığına kabul edilme gibi işlerin takibi için	38.300-	150.000-

İKİNCİ KISIM
BİRİNCİ BÖLÜM

Yargı Yerlerinde, İcra İflas Dairelerinde Yapılan ve Konusu Para Olsa Veya Para İle Değerlendirilebilse Bile Maktu Ücrete Bağlı Hukuki Yardımların Ücretleri

1-Görülmekte olan bir dava içinde olmamak koşulu ile ihtiyati haciz, ihtiyati tedbir, delillerin tesbiti, icranın geri bırakılması, ödeme ve tevdi yeri belirlenmesi için:

a) Duruşmasız ise	8.600-	25.000-
b) Duruşmalı ise	12.400-	35.000-

Şu kadarki, duruşmasızlarda (eski 86.000-yeni 250.000-) duruşmalılarda (eski 124.000-yeni 350.000-) liraya kadar istenen ihtiyati haciz ve tedbirler için üçüncü kısma göre avukatlık ücreti uygulanır.

2-Ortaklığın giderilmesi için satış memurluğunda yapılacak işlerin takibi	12.400-	50.000-
3-Ortaklığın giderilmesi ve taksim davaları için	24.800-	120.000-

	<u>Eski</u>	<u>Yeni</u>
4-Vergi Mahkemelerinde takip edilen dava ve işler için:		
a) Duruşmasız ise	12.400-	60.000-
b) Duruşmalı ise	19.100-	90.000-

Şu kadar ki, davanın ilişkin bulunduğu vergi miktarı duruşmasızlarda (eski 124.000-yeni 600.000-) duruşmalılarda (eski 191.000-yeni 900.000-) liraya kadar olan işlerde üçüncü kısma göre avukatlık ücreti uygulanır.

İKİNCİ BÖLÜM

Yargı Yerleri ile İcra İflas Dairelerinde Yapılan ve Konusu Para Olmayan Veya Para ile Değerlendirilemeyen Hukuki Yardımların Ücretleri.

1-İcra Dairelerinde yapılan takipler için	8.600-	25.000-
2-İcra Tetkik merciilerinde takip edilen işler için	8.600-	40.000-
3-İcra Tetkik merciilerinde takip edilen işler için	9.700-	50.000-
4-İcra Tetkik merciilerinde takip edilen ceza işlerinin duruşmaları için	5.000-	10.000-
5-Sulh Mahkemelerinde takip edilen davalar için	8.600-	40.000-
6-Asliye Mahkemelerinde takip edilen davalar için	24.800-	100.000-
7-Ağır ceza mahkemelerinde takip edilen davalar için	38.300-	150.000-
8-Askeri Mahkemelerde takip edilen davalar için	24.800-	100.000-
9-Devlet Güvenlik Mahkemelerinde takip edilen davalar için	38.300-	150.000-
10-İdare Mahkemelerinde takip edilen davalar için:		
a) Duruşmasız ise	12.400-	60.000-
b) Duruşmalı ise	19.100-	90.000-
11-Bölge İdare Mahkemelerinde itiraz yolu ile görülen işlerin duruşması için	23.000-	95.000-

12-Yargıtayda ilk derecede davalar için	38.300-	150.000-
13-Danıştay ve Askeri Yüksek İdare Mahkemesinde ilk derecede görülen davalar için		
a) Duruşmasız ise	17.300-	80.000-
b) Duruşmalı ise	24.800-	100.000-
(Avukat yalnız duruşma için vekalet alsa bile)		
14-Yargıtay, Danıştay, Askeri Yargıtay ve Sayıştay'da temyiz yolu ile görülen işlerin duruşması için	29.800-	100.000-
15-Uyuşmazlık Mahkemesindeki davalar için	19.100-	90.000-
16-Anayasa Mahkemesindeki davalar için	76.500-	300.000-
17-Anayasa Mahkemesinde sözlü açıklamalar için	19.100-	100.000-

ÜÇÜNCÜ KISIM

Yargı Yerleriyle İcra ve İflas Dairelerinde Yapılan ve Konusu Para Olan Veya Para ile Değerlendirilebilen Hukuki Yardımların Ücreti

1-İlk (eski 750.000-yeni 2.250.000) lira için	% 10
2-Sonra gelen (eski 750.000-yeni 2.250.000-) lira için	% 8
3-Sonra gelen (eski 1.500.000-yeni 4.500.000-) lira için	% 6
4-Sonra gelen (eski 3.000.000-yeni 9.000.000-) lira için	% 4
5-(eski 6.000.000-yeni 18.000.001-) liradan (eski 200.000.000-yeni 300.000.000-) liraya kadar	% 2
6-(eski 200.000.001-yeni 300.000.001-) liradan (eski 1.000.000.000-yeni 1.000.000.000-) liraya kadar	% 1
7-(eski 1.000.000.000-yeni 1.000.000.000-) liradan yukarısı için	Binde 1

İKİNCİ GURUBA AIT AVUKATLIK ÜCRET
TARİFESİ

BİRİNCİ KISIM
BİRİNCİ BÖLÜM

Dava ve Takip Dışındaki Hukuki
Yardımların Ücreti

	<u>Eski</u>	<u>Yeni</u>
1-Büroda sözlü danışma	3.400-	15.000-
2-Çağrı üzerine gidilen yerde sözlü danışma	5.900-	30.000-
3-Yazılı danışma	8.600-	40.000-
4-İhbarname, ihtarname, protesto düzenlenmesi	3.400-	15.000-
5-Sözleşme ve benzeri belgelerin hazırlanması	12.400-	60.000-
6-Şirket anasözleşmesi, tüzük, yönetmelik, vasiyet- name, vakıf senedi ve benzeri belgelerin hazır- lanması	32.600-	125.000-
7-Dava cevap dilekçesi ve başkaca dilekçelerin hazırlanması	5.900-	30.000-

İKİNCİ BÖLÜM

İş Takibi Konusundaki
Hukuki Yardım Ücretleri

1-Bir durumun belgelendirilmesi, ödeme aşama- sındaki paranın alınması veya bir belgenin örneğin çıkarılması gibi işler için	3.200-	15.000-
2-Bir hakkın doğumu, tesbiti, tescili, nakli, değiştirilmesi, sona erdirilmesi veya ko- runması gibi amaçlarla yapılan işler için	7.700-	35.000-
3-Tüzel kişi tacirlerin anasözleşmelerinin onanması, bu tacirlerin çalışma konularıyla ilgili ruhsat ve imtiyazların alınması ve Türk vatandaşlığına kabul edilme gibi işlerin takibi için	32.600-	125.000-

İKİNCİ GURUBA AİT AVUKATLIK ÜCRET
TARİFESİ

BİRİNCİ KISIM
BİRİNCİ BÖLÜM

Dava ve Takip Dışındaki Hukuki
Yardımların Ücreti

	<u>Eski</u>	<u>Yeni</u>
1-Büroda sözlü danışma	3.400-	15.000-
2-Çağrı üzerine gidilen yerde sözlü danışma	5.900-	30.000-
3-Yazılı danışma	8.600-	40.000-
4-İhbarname, ihtarname, protesto düzenlenmesi	3.400-	15.000-
5-Sözleşme ve benzeri belgelerin hazırlanması	12.400-	60.000-
6-Şirket anasözleşmesi, tüzük, yönetmelik, vasiyet- name, vakıf senedi ve benzeri belgelerin hazır- lanması	32.600-	125.000-
7-Dava cevap dilekçesi ve başkaca dilekçelerin hazırlanması	5.900-	30.000-

İKİNCİ BÖLÜM

İş Takibi Konusundaki
Hukuki Yardım Ücretleri

1-Bir durumun belgelendirilmesi, ödeme aşama- sındaki paranın alınması veya bir belgenin örneğin çıkarılması gibi işler için	3.200-	15.000-
2-Bir hakkın doğumu, tesbiti, tescili, nakli, değiştirilmesi, sona erdirilmesi veya ko- runması gibi amaçlarla yapılan işler için	7.700-	35.000-
3-Tüzel kişi tacirlerin anasözleşmelerinin onanması, bu tacirlerin çalışma konularıyla ilgili ruhsat ve imtiyazların alınması ve Türk vatandaşlığına kabul edilme gibi işlerin takibi için	32.600-	125.000-

İKİNCİ KISIM
BİRİNCİ BÖLÜM

Yargı Yerlerinde, İcra ve İflas Dairelerinde Yapılan ve Konusu Para Olsa Veya Para İle Değerlendirilebilse Bile Maktu Ücreti Gerektiren Hukuki Yardımların Ücreti

1-Görülmekte olan bir dava içinde olmamak koşulu ile ihtiyati haciz, ihtiyati tedbir, delillerin tesbiti ve icranın geri bırakılması ödeme ve tevdi yeri belirtilmesi işleri için:

a) Duruşmasız ise	5.900-	20.000-
b) Duruşmalı ise	9.700-	30.000-

Şu kadar ki, duruşmasızlarda (eski 59.000-yeni 200.000-) liraya, duruşmalılarda (eski 97.000-yeni 300.000-) liraya kadar istenen ihtiyati haciz ve tedbirler için üçüncü kısma göre avukatlık ücreti uygulanır.

2-Ortaklığın giderilmesi için satış memurluğunda yapılacak işlemlerin takibi için	9.700-	30.000-
3-Ortaklığın giderilmesi ve taksim davaları için	17.300-	80.000-
4-Vergi Mahkemelerinde takip edilen dava ve işler için:		
a) Duruşmasız ise	8.600-	50.000-
b) Duruşmalı ise	12.400-	75.000-

Şu kadar ki, davanın ilişkin bulunduğu vergi miktarı duruşmasızlarda (eski 86.000-yeni 500.000-) liraya, duruşmalılarda (eski 124.000-yeni 750.000-) liraya kadar olan işlerde üçüncü kısma göre avukatlık ücreti uygulanır.

İKİNCİ BÖLÜM

Yargı Yerleri İle İcra ve İflas Dairelerinde Yapılan ve Konusu Para Olmayan Veya Para İle Değerlendirilemeyen Hukuki Yardımların Ücretleri

1-İcra dairelerinde yapılan takipler için	6.100-	20.000-
---	--------	---------

2-İcra Tetkik mercilerinde takip edilen işler için	6.100-	30.000-
3-İcra Tetkik mercilerinde takip edilen dava ve duruşmalı işler için	8.600-	40.000-
4-İcra Tetkik mercilerinde takip edilen ceza işlerinin duruşmaları için	3.800-	7.500-
5-Sulh mahkemelerinde takip edilen davalar için	6.100-	35.000-
6-Asliye mahkemelerinde takip edilen davalar için	17.300-	80.000-
7-Ağır ceza mahkemelerinde takip edilen davalar için	32.600-	125.000-
8-Askeri Mahkemelerde takip edilen davalar için	17.300-	80.000-
9-Devlet Güvenlik Mahkemelerinde takip edilen davalar için	32.600-	125.000-
10-İdare Mahkemelerinde takip edilen davalar için:		
a) Duruşmasız ise	8.600-	40.000-
b) Duruşmalı ise	12.400-	80.000-
11-Bölge İdare Mahkemelerinde itiraz yolu ile görülen işlerin duruşması için	19.100-	85.000-

ÜÇÜNCÜ KISIM

Yargı Yerleri İle İcra ve İflas Dairelerinde Yapılan ve Konusu Para Olan Veya Para İle Değerlendirilebilen Hukuki Yardımların Ücretleri.

1-İlk (eski 600.000-yeni 1.800.000-) lira için	% 10
2-Sonra gelen (eski 600.000-yeni 1.800.000)lira için	% 8
3-Sonra gelen (eski 1.200.000-yeni 3.600.000-) lira için	% 6
4-Sonra gelen (eski 2.400.000-yeni 7.200.000-) lira için	% 4
5-(eski 4.800.001-yeni 14.400.001-) liradan (eski 150.000.000-yeni 225.000.000-) liraya kadar	% 2
6-(eski 150.000.001-yeni 225.000.001-) liradan (eski 1.000.000.000-yeni 1.000.000.000-) liraya kadar	% 1
7-(eski 1.000.000.000-yeni 1.000.000.000-) liradan yukarısı için	Binde 1

ADALET TEŞKİLATINI GÜÇLENDİRME VAKFI
ADALET TEŞKİLATINI GÜÇLENDİRME FONU

Adalet Bakanlığında kurulan Adalet Teşkilatını Güçlendirme Vakfı hiçbir hukuki mesnede dayanmadığı halde Mahkemelerde zorla dosya satmak ve Adli Sicil kayıtlarından para almak gibi hukuk dışı yöntemlere başvurmuştur. Vakfa karşı Barolarımızın gösterdiği mücadele Türk Adalet tarihinde unutulmayacak bir onur savaşıdır. Ancak aynı konuda yargıç ve savcılarımızın yeterince duyarlı olamadıklarını, bağımsızlıklarını açıkça karartan genelge ve emirlere uygun davrandıklarını üzüntü ve hayretle izlemiş bulunmaktayız. Türkiye Barolarının ve Birliğimizin mücadelesi Sayın Delegelerimizce yakından izlendiği gibi raporumuzun çeşitli bölümlerinde de yer almış bulunmaktadır. Bu nedenle olaya burada ana hatları ile değinmek istemekteyim. Barolarımızın onurlu mücadelesi karşısında bir Vakfın Adalet işlerine bu derece karışmasının imkânsızlığı anlaşılmalı ve bu kez 4 Haziran 1988 günlü Adalet Teşkilatını Güçlendirme Fonu kurulmasına dair yasa kabul edilerek Adalet için gerçek yüz karası olarak nitelendirdiğimiz uygulamalar yasal bir zemine oturtulmuştur. Ancak bu kadar hukuka, Devlet geleneklerine, yargının onuruna aykırı bir uygulamanın başlaması Adalet mekanizmasını ve adalet duygusunu onarılmaz biçimde yaramıştır. Adaletin Ticarete yaklaştırılması sonucu aldığı bu yarının izleri hiçbir zaman kaybolmayacaktır. Nitekim yargımızın gidecek vicdanlarımızı sızlatan düşüşü bu zihniyetten kaynaklanmıştır. Gidiş son derece süratli ve ürkütücüdür.

Para cezaları alabildiğine arttırılmış, dörtte biri fona aktarılmıştır. Adalet Fonuna babaların, kanun dışı kişilerin, adalette işi olanların bağış yapması esası getirilmiştir. Fonda biriken paranın müsteşar eli ile denetimsiz ve keyfi harcanması mümkündür. Yurt dışı geziler, çeşitli imkânlar fon aracılığı ile Bakanlık bürokrasisi tarafından dağıtılabilmektedir. Yargı bağımsızlığı bu kez fon nedeni ile ayrı bir tehlike altındadır. Bütçe Kanununun Adalet Fonundan sağlanacak mesken kredisi başlıklı 64. maddesini aynen alarak dikkatlerinize sunmak istemekteyiz." 27.5.-1988 tarih ve 3454 sayılı kanunla kurulan Adalet Teşkilatını Güçlendirme Fonundan Anayasa Mahkemesi, Yargıtay ve Danıştay Üyeleri

ile Hakim ve Savcılara Yüksek Planlama Kurulunca tesbit edilecek şartlar dairesinde mesken kredisi verilir." Bütçe dışı bir fonun bütçe kanunu ile bu sistem içinde hakim ve savcılara mesken kredisi vermesini ibret ibret nazarlarınıza önemle sunmaktayız.Söz konusu yasanın ve bu yasa ile kurulan fonun yargı ve yargıç açısından içerdiği tehlikeler böylece daha da vahamet kespetmiştir.

Yasanın Hukuka ve Anayasaya açıkça aykırı suijenarist bir kanun olduğu açıktır.Bu nedenle Sosyaldemokrat Halkçı Parti Genel Başkanlığına gereği için bir yazı yazılarak iptal davası açılması rica edilmiştir.Aynı yazı bilgi için Doğruyol Partisi Genel Başkanlığına iletilmiştir.Sosyaldemokrat Halkçı Parti 3454 Sayılı Yasanın iptali için Anayasa Mahkemesine dava açmıştır.Sayın Süleyman Demirel konunun üzerinde duracağını bildirmiştir.Anayasa Mahkemesinde dava sürmektedir.İptal kararı hukukun ve yargının onuru olacaktır.

SOSYALDEMOKRAT HALKÇI PARTİ
GENEL BAŞKANLIĞINA
ANKARA

22 Haziran 1988

770

27.5.1988 günü kabul edilen 4 Haziran 1988 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Adalet Teşkilatını Güçlendirme Fonu Kurulmasına dair 3454 Sayılı Yasa Anayasaya açıkça aykırıdır.

4.6.1988 günü IX.Olağanüstü Genel Kurulumuzda Siyasi Partilerimize yasa hakkında Anayasa Mahkemesine dava açmak için çağrı yapılmıştır.

1-Yaratılan Fon Bütçe Birliği ilkesini yoketmektedir.
2-Bütçeden önceden yasa zoruyla gelir aktarılmaktadır.
3-Yargıya başvururken alınan başvurma harcı ile karşılanan hizmetler için ayrıca ve ikinci kez "Adalet Teşkilatını Güçlendirme Fonuna" para alınmaktadır.

4-Harcamalar Devlet ihale kanunu,muhasebei-unumiye kanunu,sayıştay kanunu hükümlerine tabi olmadan yapılmaktadır.Böylece denetim dışı bırakılmaktadır.

5-Dosya gömlekleri,basılı evraktan ücret alınması esası getirilmiş ve bu ücretlerin saptanması Adalet Bakanlığının takdirine

birakılmıştır. Vergi niteliğinde alınacak ücretler, takdire bırakılamaz, yasa da belirtilmesi şarttır.

6-Yasada fonun usûl ve esasları ile diğer hususların Adalet Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle saptanacağı belirtilmiştir. Söz konusu hususlar parasal konularla ilgili olduğundan yönetmelikle düzenlenemez.

7-Adalet hizmeti için bağış ve yardım toplananacağı gibi, hizmetin kutsallığı ve onuru böyle bir uygulamaya müsait değildir.

8-Adli Sicil kaydı verilmesi bir amme hizmetidir. İşçi öğrenci, fakir halktan her fırsatta istenen bu belgeler için ücret alınması hizmetin amaç ve niteliğine aykırıdır. Adalet hizmetlerinden para alarak adaleti yerine getirmek düşüncesi son derece sarkıncalı ve suistinale müsait bir girişimdir.

Yasa ile ilgili olarak Basında çıkan eleştirilerden birkaçı ekte sunulmaktadır.

3454 Sayılı Yasanın iptali için dava açılmasını takdirlerinize sunarım.

Saygılarımla,

GEREĞİ:

-SHP

BİLGİ :

-DYP

Türkiye Barolar Birliği
Başkanı
Avukat Teoman EVREN

SHP

SOSYALDEMOKRAT HALKÇI PARTİ
GENEL SEKRETERLİK

Sayı:2487

Konu:3454 Sayılı Yasanın iptali hk.

26 Ağustos 1988

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANLIĞINA

İlgi:22.6.1988 tarih ve 770 sayılı yazınız.

Partiniz tarafından, 3454 Sayılı Yasanın iptali için, Anayasa Mahkemesine dava açılmıştır.

Bilgilerinizi rica eder, çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Saygılarımla,

Deniz BAYKAL Y.
Genel Sekreter

Ankara,27 Haziran 1988

Sayın Av.Teoman Evren
Türkiye Barolar Birliği
Başkanı
Karanfil Sokak 5/62
Kızılay-ANKARA

22 Haziran 1988 tarihli mektubunuza teşekkür ederim.
Konunun üzerinde duracağım.
En iyi dileklerimi sunarım.

Saygılarımla,

SÜLEYMAN DEMİREL

AVUKATLIK KANUNU YÖNETMELİĞİ

Avukatlık Kanunu Yönetmeliği,Avukatlık Kanunu son senelerde sık sık değiştirildiği için yasa ile yönetmelik arasında uyumsuzluklar ortaya çıkmıştır.Bir çok düzenleme de gereksiz kalmıştır.Köklü bir şekilde değiştirilmesi kaçınılmaz olmuştur.Türkiye Barolar Birliği geniş bir hazırlık çalışması sonucunda yönetmeliği yeniden düzenlenmiştir.Adalet Bakanlığının onayına sunulan yönetmelik üzerinde Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü ile birlikte çalışmalar sürdürülmüş bir metin üzerinde anlaşmaya varılmıştır.Bu aşamada avukatların duruşmalara başı açık çıkacaklarına dair Meslek Kuralı da yine bir madde olarak yönetmeliğe ilave edilmiştir.Yeni yönetmelik onay aşamasındadır.Genel Kurul toplantısına kadar onaylanacağını ve basılarak meslektaşlarınıza sunulacağını belirtmek isteriz.Yönetmeliğin Adalet Bakanlığına gönderilmesi sırasındaki sunuş yazısını da bilgilerinize sunmaktayız.

ADALET BAKANLIĞI
ANKARA

İlgi:19.3.1986 günlü 9032 sayılı yazınız.

Avukatlık Yasasınının 182.maddesi uyarınca düzenlenen ve yürürlükte bulunan Avukatlık Kanunu Yönetmeliği,Yasada arka arkaya yapılan değişiklikler nedeniyle bir kısım hükümleri bakımından Yasa ile çatışır duruma gelmiştir.Bazı bölümlerde de

boşluklar olmuştur. Bu nedenle yönetmeliğin gözden geçirilmesi gerekli hale gelmiş; ayrıca konuyla ilgili olarak Adalet Bakanlığı da üç maddede değişiklik yapılması ve bir ek madde eklenmesi önerisinde bulunmuştur.

Bu anlayış ve yaklaşımla ele alınan Yönetmeliğin 2,3, 8,11,12,13,19,22,23,47,48,49,51,52,68,70,71,74,78,79,80,93.maddelerinde değişiklikler ve düzeltmeler öngörülmüştür. Bu değişikliklerin yanısıra 3.madde ile sınavı düzenleyen 29-37.maddeler, (genel kurul seçimleri ile ilgili 72-73;75-77.maddeler metinden çıkarılmıştır.) Ayrıca 38 ve 39.maddeler "Örnek Çıkarma yetkisi" başlığı ile birleştirilmiş; Büro-Ortak Büro-Tabela konularını düzenleyen bir madde 39.madde olarak metne alınmıştır.

Değiştirilmesi önerilen 20.maddedeki Bakanlık görüşü;

a) Bölgeler arasında eşitsizliğe yol açacağı,

b) Adli-İdari yargı komisyonları arasında idari sürtüşme yaratabileceği,

c) Stajın verimliliğini artırmayıp, tersine azaltabileceği için uygun bulunmamıştır. Meslekte idare ve vergi yargısında yetişmek isteyen stajyerlerin bu alanda çalışan avukatlar yanında staj yaparak yetişmesinin daha sağlıklı olacağı öngörülmüştür.

Ayrıca yürürlükteki yönetmeliğin ekleri arasında bulunan VII ve VIII Nolu örnekler işlerliğini yitirdiği için metinden çıkarılmıştır. Metne Avukatlık Andı Tutanağı ile stajyerlere verilecek "Yetki Belgesi" nin örnek olarak eklenmesi uygun bulunmuştur.

Avukatlık Kanunu Yönetmeliği değişikliklerini içeren taslak ilişikte gönderilmiştir.

Onayınıza sunarım.

Saygılarımla,

Eki: Avukatlık Kanunu
Yönetmeliği Taslağı

Türkiye Barolar Birliği
Başkanı
Avukat Teoman EVREN

CEZA EVLERİ İLE İLGİLİ SORUNLAR:

Ülkenizde ceza evleri ile ilgili sorunlar bitmek bilmemekte ve her gün bir yenisi ile karşılaşılacaktır. Olay yargı için ızdırıp verici, insan hakları için aşağılayıcı olmakta sürüp gitmektedir. Pek çok tutuklu ve mahkûm Türkiye Barolar Birliğine başvurarak yakınmaktadır. Bütün başvurular ile yakından ilgilenilmiş ve hemen hepsi yetkili mercilere iletilmiştir. Yazılarımıza iletilen mektuplar düzenli cevap vermektedirler. Ancak hiçbir zaman cezaevlerindeki yaşam koşulları insan onuruna yaraşır bir düzeye kavuşturulamamaktadır. Türk hukukçusunun ve insanının ceza evleri sorunu çok boyutlu kanayan bir yarasıdır.

Hükümlü ve tutuklu aileleri zaman zaman Birliğimize kadar gelerek ızdıraplarını bizzat dile getirmişlerdir. Açlık grevlerinin yaşam açısından tehlikeli hal sınırını aştığı bir sırada tutuklu ve hükümlüler grevden vazgeçmeye çağrılmış ve Adalet Bakanı ile görüşmeler yapılarak ceza evlerindeki koşulların düzeltilmesi talep edilmiştir. Zamanın Adalet Bakanı Mehmet Topaç açlık grevi yapan tutuklu ve hükümlülerin bütün isteklerini bize ileterek bunlardan yapılamıyacak olanları açıkça belirtmiş ve karşılanmasında sakınca bulunmayan pek çok talebi yerine getireceği vadinde bulunmuştur. Özellikle Hükümlü ve Tutuklunun Avukatı ile görüşmesinde yaratılan engelleri ortadan kaldıracığını belirtmiştir. Ancak alınan önlemler kalıcı, genel ve sürekli olmamaktadır. Ceza evlerinde görevli personelin alışkanlıkları her zaman önde gelen bir insan hakları engeli olarak sürmektedir. Yönetim Kurulumuz cezaevleri ile ilgili sorunlar için zaman zaman Basın Bültenleri ile olayı kamuoyuna duyurmuş ve çözümlenmesi taleplerini yetkililere Basın aracılığı ile de iletmiştir.

BASIN BÜLTENİ

Ankara, 17 Kasım 1988

Türkiye Baroları ve Barolar Birliği ceza evlerinde süregelen ve yer yer açlık grevine neden olan gelişmelerden ciddi endişe ve ızdırıp duymaktadır.

Bütün Ülkede derin üzüntü yaratan, hayat ve sağlık açısından onarılmaz sonuçlar doğuracak açlık grevlerinden tutuklu

ve hükümlüleri vazgeçmeye çağırmaktayız.

Bu çağrımıza uyulması umudu ile hukuk ve savunmanın Kamu Kurumu niteliğindeki Meslek Kuruluşları olarak yetkili ve ilgililerle, sorunların karşılıklı anlayış içinde çözümlenmesi, yasalar ve hukuk kuralları içinde gerekli düzeltmelerin yapılması için her türlü girişimde bulunmanın görevimiz olduğunu kamuoyuna ve ilgililere açıklarız.

Türkiye Barolar Birliği
Başkanı
Avukat Teoman EVREN

BASIN BÜLTENİ

Ankara, 25 Ekim 1988

Ceza evlerindeki tutuklu ve hükümlülerin yaşam koşulları sık sık eleştiri konusu olmaktadır. Son günlerde yakınmalar alabildiğine artmış ve korkunç boyutta bir cinayet olayı ceza evleri sorununu çarpıcı biçimde gündeme getirmiştir.

Ceza evindeki insan herkesten çok devletin denetim ve güvencesi altındadır. Sanık ve hükümlünün cezanın amaçları dışında, insan haklarına aykırı koşullar içinde bulundurulmasına demokratik devlet düzeni içinde uygun bulnağa olanak yoktur. Uygulamaların ceza evinde yatan hükümlü, tutuklular ve onların yakınları açısından ızdırıp kaynağı olmanası için devletin her türlü önlemi alması gerekmektedir.

Cezanın amaçlarından en önemlisi ıslahtır. Bu amaca ters düşen koşullar mutlaka ve öncelikle düzeltilmeli, ceza evleri suçlu üreten mekânlar olmaktan çıkarılmalıdır. Devletin bu görevi insan hak ve güvencelerinin kaçınılmaz gereği ceza ve infaz hukukunun asgari şartı, hukuka bağlı devlet anlayışının onurudur.

Ceza evlerinin cezanın niteliğinden doğan disiplini ve şartları elbette olacaktır. Ancak; hiçbir sebep suçluya insanlık dışı davranmayı haklı gösteremez. Ceza evlerindeki koşullar son derece basit önlemlerle ve devlet görevlilerinin soruna anlayışla eğilmeleri halinde kolayca düzeltilebilir. Mahkum ve tutukluların yasal haklarının kabulü ve işlerliğinin sağlanması yakınmaları büyük ölçüde giderecektir.

Tutuklu ve hükümlü statüsü birbirinden ayrılmalı, tutukluların aklanmaları halinde kişiliklerinin onarılamıyacak zararlara uğraması önlenmeli, mahkumlara insana yaraşır infaz şartları sağlanmalıdır.

Türkiye Barolar Birliği
Başkanı
Avukat Teoman EVREN

DIŞ İLİŞKİLER:

1-FİLİSTİN SORUNU:

Filistin Kurtuluş Örgütü Temsilcileri Birliğimizi bir kaç kez ziyaret ederek Filistin sorununun son durumunu belirtmişler, ilgilerimizi talep etmişlerdir. Olayların boyutlandığı bir aşamada Türkiye Barolar Birliğinin görüşleri bir Basın Bülteni ile kamuoyuna iletilmiş ve İsraililerin işgal altındaki Arap topraklarında giriştikleri insan haklarını hiçe sayan tutumları şiddet ve nefretle kınanmıştır. Dış İşleri Bakanlığına da bir yazı yazılarak Türkiye Barolarından bir grup Avukatın işgal altındaki topraklarda insan hakları ihlalleri ile ilgili incelemeler yapılması için yardımları istenmiştir. Dışişleri Bakanlığı olaya ilgi ve duyarlılığını gösteren bir takım detaylı belge göndermiştir. Büyükelçi Ebufiraz Türkiye Barolar Birliğinin Filistin toprakları ve Filistinliler konusundaki ilgisinden dolayı teşekkürlerini iletmıştır.

T.C

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI

Sayı: İSOA-I-133/29

Konu: İşgal altındaki topraklarda
yaşayan Filistinliler

16 Şubat 1988

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 21.1.1988 tarihli 57 sayılı yazınız.

Filistin Kurtuluş Örgütü Temsilciliği'nin Birliğinizi ziyaretine ve Filistinlilerle ilgili yardım taleplerine ilişkin yukarıda kayıtlı yazıları incelenmiş, Birliğinizin bu suretle gösterdiği hassasiyet takdirle karşılanmıştır.

Orta Doğu'ya yönelik dış politikamızın esaslarına uygun olarak Hükümetimiz, daha önce çeşitli vesilelerle olduğu gibi, geçtiğimiz aylarda yaptığı ve ekte sunulan açıklamalarla da, İsrail'in işgal altındaki Arap topraklarında giriştiği haksız, keyfi ve Filistinlilerin insan haklarını ihlal edici tutum ve davranışlarını yermiş, aldığı zecri önlemleri kınamış, ayrıca Tel Aviv'de ve Ankara'da İsrail yetkililerini de bu konuda uyarmış bulunmaktadır.

Öte yandan Hükümetimiz, Türk Kızılayı aracılığı ile, işgal altındaki topraklarda yaşayan Filistinlilere gıda yardımında da bulunmuştur.

Yukarıda verilen izahattan da anlaşılacağı üzere Hükümetimiz, konunun gerek siyasi, gerek sosyal ve insani boyutları bakımından, bugüne kadar gerekli duyarlılığı göstermiştir. ve bundan böyle de göstermeye devam edecektir. Bu arada Ülkemizde faaliyet gösteren milli kuruluşlardan da, gerek duyulduğunda yardım isteneceği tabiidir.

Bilgilerini saygılarımla rica ederim.

BAKAN ADINA

Eki: Takım

HALİL DAĞ

Orta Doğu ve Afrika
Genel Müdür Yardımcısı

BASIN BÜLTENİ

Ankara, 1 Mart 1988

İşgal altındaki Arap Topraklarında son üç aydır bütün şiddeti ile süren birçok masum insanın yaralanmasına ve can kaybına sebep olan acımasız eylemler İsrail vatandaşlarının bile tepkilerine neden olacak derecede vahim ve dayanılmaz bir hal almıştır.

20 yıldır işgal edilmiş topraklarda ve kamplarda güç şartlarda, açlık, yoksulluk içinde yaşayan Filistinlilere karşı tarandırlan yıldırma eylemleri bütün insanlığın gözleri önünde sergilenmektedir. İsraililerin Filistinlilere karşı uyguladıkları işkenceler yüreğinde insanlık duygusu taşıyan hiç kimsenin başvurabileceği türden değildir. Savaş şartlarında bile uygun bulunamayacak bu insanlık suçu bütün dünyanın gözleri önünde sergilenmekte ve dünya televizyonlarınca yayınlanmaktadır. İnsan yüreğinin seymeye bile dayanmadığı hunhar öldürme ve işkence eylemleri 20. Yüzyılın yüz karası olarak derin bir ızdırıp kaynağıdır.

Filistinlilerin çektikleri ve her gün daha da ağırlaşan ızdıraplarından kaynaklanan olaylara karşı İsrail kaba ve kontrolsüz saldırılarla karşılık vermek yerine meselenin esasını teşkil eden Filistin sorununa siyasi bir çözüm bulmak zorundadır.

İnsan haklarına karşı çok kaba, sert ve acımasızca süregelen saldırılar karşısında milletlerarası kuruluşların ve uygar milletlerin tutumunu ibretle izlemekteyiz. Milli ve Milletlerarası kuruluşların insan hakları konusundaki duyarlı tutumlarını Filistin olaylarında daha etkin bir şekilde göstermesini diliyor ve Uluslararası kamuoyunun ciddi bir kararlılık içinde İsrail üzerinde etkili olmasını bekliyoruz.

Türkiye Barolar Birliği Dünya Hukuk Kuruluşlarını, insan hakları ile ilgili örgütleri, uygar ve demokratik devletleri etkin önlemler almağa çağırırken, İsrail Devletini insanlık dışı hunhar ve kontrolsüz saldırılar nedeni ile nefretle kınamaktadır.

Türkiye Barolar Birliği
Başkanı
Avukat Teoman EVREN

REPRESENTATION of
PALESTINE LIBERATION ORGANIZATION
ANKARA

No :

DATE : 3.3.1988

SN. TEOMAN EVREN
TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ
BAŞKANI
ANKARA

Sayın Teoman Evren,

1.3.1988 tarihinde göndermiş olduğunuz ve Barolar Birliğince yayınlanan, Filistin Halkının Sionistlere ve işgale karşı kahraman mücadelesindeki dayanışma duygularınızı içeren Basın Bülteniniz için teşekkür ederim.

Kardeş Türk Halkının desteği ve dayanışması, savaşan Filistin Halkı tarafından hiçbir zaman unutulmayacak ve yürekten bir saygı ile anılacaktır.

Sizlerinde bildiğiniz üzere acı ve kutsal kan bağımsızlık mücadelesi ve özgürlüğün kaçınılmaz vergisidir ve halkımız kaçınılmaz zaferi yolundaki yiğit mücadelesi süresince bu vergiyi ödemeye hazırdır.

Bir kez daha size yürekten teşekkürlerimi sunarken, size ve Türk Halkına başarı ve mutluluk dileklerimi sunarım.

Saygılarımla,

BÜYÜKELÇİ

ABU FIRAS

F.K.Ö.TEMSİLCİSİ

2-İRAN SORUNU:

Devlet olarak bütün komşularımızla iyi ilişkiler içinde olmak Atatürk Devrimlerinin saptadığı bir dış politakadır. Ancak her fırsatta komşularımız hiç yoktan bahanelerle bu samimi arzuma rağmen olaylar yaratmaktadırlar. Bulgarların Ülkelerindeki Türk-lere karşı giriştikleri sindirme ve eritme politikası maalesef sürmektedir. İran'da bağınaz, teokratik mollalar rejimi bütün karanlığı ile sürmekte ve müslüman ülkeler içinde laik yapıdaki Devlet anlayışımıza ve bu anlayışın yaratıcısına sık sık saygısızlık göstermektedir. İran'ın bu tutumu Devlet makamlarınca misli ile karşılanmamaktadır. Son günlerde Dışişleri Bakanlığının yaptığı açıklama ilk olumlu tepkidir.

Türkiye Barolar Birliği çeşitli tarihlerde yaptığı Basın toplantıları ile İran'ın tutumunu açıkça eleştirmiştir.

İran'ın bağınaz ve dogmatik Devlet yapısı ile Türkiye'nin içişlerine, hele hele yargı sistemine müdahale şeklindeki davranışlarını şiddetle ve nefretle kanımaktayız. Devletlerarası ilişkinin ve saygının çok çirkin örneklerini ardarda sergileyen, mollalar rejiminin bu davranışlarına karşı gereken karşılığın verilmesini, zorunlu görmekteyiz. Atatürk İlke ve Devrimlerine saldırmaya, Cumhuriyetin temel felsefesi ve varlık şartı laikliği yıkmaya kimsenin hakkı yoktur ve olmayacaktır. Bu gerçek içte olduğu kadar dışta da iyi bilinmelidir. Türkiye Cumhuriyeti Şehler, Devrişler, Mollalar Devleti değildir ve olamaz.

3-AVRUPA TOPLULUKLARI BAROLARI DANIŞMA KOMİSYONUNA KATILMA:

Türkiye Barolar Birliği 25 Kasım 1987 tarihinde Dışişleri Bakanlığından bir yazı almıştır. Bu yazıda Türkiye Barolar Birliğinin Avrupa Toplulukları Baroları Danışma Komisyonuna gözlemci

statüsünde katılmak için karar alması önerilmiştir. Katılmaya karar verilmesi halinde, müracaatın olmulu karşılanmasının önceden belli olmasının Türkiye Barolar Birliğinin saygınlığı açısından taşıdığı önem vurgulanmış, bu bakımdan AET nezdindeki daimi temsilciliğimizin nabız yoklanmasında bulunabilmesi için bilgi verilmesi istenmiştir.

Türkiye Barolar Birliği bu öneriyi son derece olumlu karşılamış gözlemci statüsünde katılma kararı aldığı gibi, Türkiye Barolar Birliği Avrupa Toplulukları Danışma Komisyonuna üyelik talebinde de bulunabileceğini Dışişleri Bakanlığına bildirmiştir. Dışişleri Bakanlığı bu kararımızı memnuniyetle karşılamıştır. Gözlemci statüsünde katılma talebimiz sonuçlanmamış, ancak bu kez Kopenhag'da yapılacak toplantıya izleyici statüsünde katılmamız için dönem Başkanınca davet yapılacağı bildirilmiştir. Yönetim Kurulumuz bu kez gözlemci statüsünün dışında izleyici statüsünü kabul etmemiştir.

Bürüksel Büyükelçiliğinin Avrupa Baroları Birliği Danışma Konseyi Genel Sekreteri Thys ile yaptığı görüşme sonucunda üyeliğin kabulü için vasıflı çoğunluk gerektiği öğrenilmiştir. Bu takdirde 10 üyenin olumlu oy vermesi gerekmektedir. Genel Sekreter Thys talebin olumlu karşılanacağından emin olduktan sonra başvurulmasının uygun olacağını belirtmiştir. Yunanistan Delegatesinin muhalefet edeceği izlenimi alınmıştır. Kendisi ile yapılan gayri resmi bir temas sonucunda kesin söz alınmadığından, başvuru talebi uygun bir ortamda yapılmak üzere ertelenmiştir.

Dışişleri Bakanlığına bilgi verilmiş Bakanlığın temaslarını sürdürmesi istenmiş, ayrıca bir gelişme halinde başvurunun yapılması kararlaştırılmıştır. Dışişleri Bakanlığı ve Avrupa Baroları ile temaslar sürmektedir.

4-BİRLİĞİMİZE YAPILAN ZİYARETLER:

İngiltere Lordlar Kamarasından Lord Giffort, Avrupa Parlementosundan Ludwig Fellermeier ve Richar Balfe, Unicef. ikinci Başkanı Sarojini Abraham, Alman Büyükelçiliğinden Christian Rahn, Fransız Öğretmenler Federasyonu Temsilcileri, Danimarka Büyükelçisi, Amerikan Büyükelçisi, İsveç Büyükelçisi, Danimarka Sosyal Demokrat

Parti Genel Başkanı Svend Anken, Danimarka Büyükelçiliğinden Prof. Siesby ve Danimarkalı Parlemlenterler, Avrupa Parlemlentosu Sosyallst guruba mensup Federal Alman Milletvekll Dr.Klaus Hansch, İnglltere İşçi Partisi Milletvekll gölge kabine dışışleri sözcüsü Georg Robertson, Filistin Büyükelçisi Abu Fıras ve daha pek çok gazeteci Avukat, fikir adamı, sendikacı, Türkiye Barolar Birliğini ziyaret etmişlerdir.

Bütün bu ziyaretlerde ilgililere Ülkemizin hukuk, yargı ve demokrasi sorunları ile insan hakları konularında görüşlerimiz açıklanmış ve bilgi verilmiştir. Yabancılarla yaptığımız görüşmeler bizim açımızdan son derece yararlı olmuştur.

B Ö L Ü M - III

İ L K E K A R A R L A R I

26.9.1987 Günlü 134-29 S.Y.K.K

Yönetim Kurulumuzun Avukatlık Yasasının 42.maddesi ile ilgili uygulamalarda ortaya çıkan tereddütleri gidermek için bir ilke kararı oluşturulması konusu görüşüldü:

1136 Sayılı Yasanın 42.maddesine göre Baroların Avukat görevlendirmeleri halinde ilgililerin Barodan yazılı istekte bulunmaları gerekmektedir.İlgililer deyimi işten yasaklanan avukat,iş sahibi ve mahkemeler ile Baro Yöneticilerini kapsamaktadır.

İşten yasaklanan Avukatın müvekkili adına bir başka Avukatı tevkil etmesine olanak bulunmamaktadır.Baronun bir Avukatı görevlendirmesi halinde iş sahibinin ayrıca vekalet vermesine gerek olmadan iş sahibinin temsili ve menfaatlerinin korunması mümkündür.Baro bir Avukatı görevlendirirken iş sahiplerinin mümkün olduğu kadar isteklerine uygun ve isteklerini dikkate alarak bir karar vermelidir.1136 Sayılı Kanunun 42.maddesinin uygulanması nedeni ile sık sık ortaya çıkan tereddütleri dikkate alarak bu kararımızın ilke kararı olarak kabulüne ve Barolara duyurulmasına oybirliği ile karar verildi.

24.10.1987 Günlü 160-21 S.Y.K.K

Bütün Barolarımız tarafından dosyaların Türkiye Barolar Birliğince belirlenecek fiyattan fazlaya satılmamasının ilke kararı olarak kabulü konusu görüşüldü:

Dava Dosyalarının Devletçe karşılanması önce amme hizmetinin niteliği açısından gerekli ayrıca, alınmakta olan başvurma harcı nedeni ile de zorunludur.Bu açık olgu karşısında Barolarımızın anlamlı direnişi, Adalet Bakanlığının haksız, devlet sorumluluğu ve ciddiyeti ile bağdaşmayan yargının bağımsızlığına ve saygınlığına kesinlikle aykırı girişimine karşı anlamlı bir tepki olmuştur. Bu mücadelenin ve iddiamızın haklılığı Barolarımızca dosyaların kârsız satılması ile güçlenecektir.Kâr düşüncesi mücadelemizin

yüceliği ve haklılığı ile bağdaşmamaktadır. Vakıf Dosyalarına karşı çıkışımızın anlamı böyle bir düşünce karşısında kayba uğrayacaktır. Ortaya amaç açısından önemli çelişkiler çıkacaktır. Bu nedenle meslektaşlarımızın yararlanmasına özgülenecek dosyaların tüm Barolarımız tarafından aynı fiyatla ve maliyetine satılmalarına, dosyaların Türkiye Barolar Birliğince belirlenecek fiyattan fazlaya satılmamasına, bu kararın ilke kararı olarak bütün Barolara duyurulmasına oybirliği ile karar verildi.

11.2.1989/629-5 S.Y.K.K

Avukat stajyerlerinin listeye yazılma taleplerinin reddine dair kararlarda Avukatlık Yasası Yönetmeliğinin 11/b maddesinin uygulanıp uygulanmayacağı konusunda yapılan başvurular görüşüldü:

Herhangi bir çelişki ve karışıklığa meydan verilmemesi; stajyerlerin başka Barolara başvurarak Baroların red kararlarını hükümsüz bırakmak gibi girişimlerini önlemek için, Avukat stajyerlerinin listeye yazılma taleplerinin reddine dair Baro Yönetim Kurulu kararlarının Avukatlık Yasası Yönetmeliğinin 11/b maddesinde düzenlenen Avukatlık mesleğine kabul şartlarında olduğu şekilde bütün Barolara bildirilmesinin gerekli bulunduğu ile karar verildi.

7.5.1988/368-20 S.Y.K.K

Baro levhasına kayıtlı avukatın meslektan çıkarılmasına ilişkin Disiplin Kurulu kararının uygulanmasında tereddüde düşüldüğü ve de hatalı uygulamalar yapıldığı Birliğimize gelen yazılardan ve dosyalardan anlaşılmıştır.

Uygulamanın yasaya uygunluğunu ve birlikteliğini sağlamak için aşağıdaki kararın Barolarımıza duyurulmasına ve ilke kararı olarak benimsenmesine Yönetim Kurulumuzun 7.5.1988 günlü toplantısında 368-20 sayı ile karar verilmiştir.

Baro Disiplin Kurulunca meslekten çıkarılma cezası ile tecziyesine karar verilen Avukat hakkında 1136 Sayılı Yasanın 74. maddesine göre Baro Yönetim Kurulunca aynı Yasanın 71. maddesi gereğince işlem yapılarak adının levhadan silinmesine ve ruhsatının geri alınmasına karar verilmesi gerekir.

Uygulamanın Avukatlık Yasası Yönetmeliğinin 47.maddesi gereğince Baro Yönetim Kurulunca karara bağlanması ve bu kararın kesinleşmesinden sonra gerekli işlemlerin yapılması için Barolar Birliğine bildirilmesi gerekmektedir.

9.4.1989/723-25 S.Y.K.K

Avukat Stajyerlerinin kıyafetleri konusu görüşüldü: Meslek Kurallarınının 20.maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesinin Genel Kurula önerilmesine karar verildi.

Avukatlar ve Avukat Stajyerleri mesleğe yaraşır bir kılık ve kıyafetle başları açık olarak mahkemelerde görev yaparlar. Duruşmalara Türkiye Barolar Birliğince şekli saptanmış cübbe ile ve temiz bir kıyafetle çıkarlar. Erkek Avukatlar iklim ve mevsim koşullarınının elverdiği ölçüde kravat takarlar.

B Ö L Ü M - IV

BİRLİĞİN İÇ ÇALIŞMALARI

1-YÖNETİM KURULU TOPLANTILARI:

Yönetim Kurulumuz Çalışma dönemini kapsayan 15 Mayıs 1987 tarihinden 13 Mayıs 1989 gününe kadar geçen süre içinde 26 kez Yönetim Kurulu toplantısı yapmıştır. Her ay yasaya uygun olarak bir toplantı yapılmasına gayret sarfedilmiştir. Çalışma dönemi henüz tamamlanmadığı için 21 Nisan 1989 tarihine kadar yapılan toplantılarda 756 Yönetim Kurulu Kararı alınmıştır. Bu sayı Genel Kurul tarihine kadar yapılacak toplantı sonucunda artmış olacaktır. Ancak şimdiden bir sayı belirtmek olanaksızdır.

Toplantıların çoğu Ankara'da gerçekleşmiştir. Dört adet Yönetim Kurulu toplantısı Barolarımızın çağrısı üzerine Zonguldak, Manisa, Antakya, Balıkesir İllerimizde yapılmıştır. Toplantılar sırasında bu yer Barolarının gösterdiği ilgi ve özveriye burada bir kez daha teşekkür etmeyi görev bilmekteyiz.

2-PERSONELE YAPILAN ZAMLAR:

Türkiye Barolar Birliğinde çalışan personele her yıl başında zam yapılmaktadır. 1 Ocak 1988 tarihinde ücret, ikramiye ve bütün sosyal yardım ücretlerine % 50 oranında zam yapılmıştır. 1 Ocak 1989 tarihinde de bütün personel ücretlerine % 70, sosyal yardım alacaklarına da % 100 oranında zam yapılmıştır, her hizmet yılı için 500-TL kıdem zammı ödenmesi öngörülmüştür.

3-SEKRETERYA ÇALIŞMALARI:

17 Nisan 1987 ile 21 Nisan 1989 tarihleri arasında Türkiye Barolar Birliğine çeşitli yerlerden 16233 yazı gelmiştir. Bu sayıya mektup tarzındaki başvurular dahil değildir. Türkiye Barolar Birliğince aynı süre içinde çeşitli özel ve resmi yerlere 3501 yazı yazılarak gönderilmiştir. Ruhsatnamelerle ilgili yazışmalar bu rakama dahil değildir. Ruhsatnamelerle ilgili yazışmalarla birlikte giden yazı sayısı 7244'tür.

Daha önceki yıllarda da belirttiğimiz gibi 1985 yılında 1538;13.4.1985-20.4.1987 tarihleri arasında 2330 Avukat ruhsatnamesi düzenlenmiştir.

20.4.1987 tarihinden 21.4.1989 tarihine kadar son dönemde ise düzenlenen ruhsat sayısı 3743'e ulaşmış bulunmaktadır. Görüldüğü gibi ruhsatname sayısı her yıl büyük ölçüde artmakta, artış giderek büyümektedir.

Ruhsatnameler Adliye Bakanlığından Birliğimize geldiği gün ve en geç ertesi gün postaya mutlaka verilmektedir. Bu düzenin sürdürülebilmesi için olağanüstü talep olduğu zamanlarda bile fazla mesai ile işler yürütülebilmektedir. Ancak daha fazla ruhsat yükü altında kalındığında Türkiye Barolar Birliğinin ruhsat düzenlemelerinde aksamalar olacaktır. Ruhsatnamelerin düzenlenmesi, postalanması ve ilgiliye ulaşması için gösterilen bu gayrete rağmen genç meslektaşlarımızın Ankara'ya kadar gelmekte ve önemli çapta masraf yapmaktadırlar. Genç meslektaşlarımızın gösterdikleri telaş hiç bir zaman önlenememektedir.

Türkiye Barolar Birliğinin kuruluşundan 21.4.1989 tarihine kadar düzenlenen toplam ruhsat sayısı 24018 rakamına ulaşmış bulunmaktadır.

Bu yıl içinde gönderilen ruhsatnamelerin Barolara göre dağılışı aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

ADANA	87
ADİYAMAN	10
AFYON	23
AĞRI	2
AMASYA	9
ANKARA	762
ANTALYA	66
ARTVİN	5
AYDIN	56
BALIKESİR	63
BOLU	17
BURSA	76
BURDUR	13
ÇANAKKALE	15

ÇORUM	11
DENİZLİ	24
DIYARBAKIR	18
EDİRNE	20
ELAZIĞ	19
ERZİNCAN	11
ERZURUM	9
ESKİŞEHİR	41
GAZİANTEP	35
GİRESUN	6
GÜMÜŞHANE	2
HATAY	40
ISPARTA	14
İSTANBUL	1195
İZMİR	438
KARS	6
KASTAMONU	8
KAYSERİ	43
KIRKLARELİ	9
KIRŞEHİR	10
KOCAELİ	34
KONYA	98
KÜTAHYA	16
MALATYA	24
K.MARAŞ	18
MARDİN	3
MERSİN	84
MUĞLA	34
MUŞ	2
NEVŞEHİR	6
NİĞDE	17
ORDU	14
RİZE	4
SAKARYA	11
SAMSUN	35
SİNOP	1

MANISA	49
SIVAS	11
SIIRT	3
TEKİRDAĞ	19
TOKAT	14
TRABZON	17
ŞANLIURFA	8
UŞAK	18
VAN	2
YOZGAT	10
ZONGULDAK	28

G. TOPLAM 3743

TANITMA VE DUYURU ÇALIŞMALARI:

Türkiye Barolar Birliği bir yandan meslektaşlarını bilgilendirmek diğer yandan kamu oyunu etkilemek için genelge ve basın bültenleri yayınlamaya meslektaşlarımıza ve kamu oyuna ulaşmak gayreti içinde olmuştur. Ayrıca siyasi kadroları Türkiye Barolar Birliği görüşleri doğrultusunda etkilemek için zaman kaybetmeden her türlü çabayı sarfetmiştir.

17.4.1987-21.4.1989 tarihleri arasında 40 adet Basın Bülteni ve 104 adet Genelge ile tanıtma ve duyuru çalışmalarını yürütmüştür. Genelge ve Basın Bültenlerimiz aynı gün bütün Barolarımıza postalanmaktadır. Delegelerimiz ve Barolarımız aracılığı ile meslektaşlarımıza ulaşmak istenmektedir.

Neşredilen Basın Bültenlerinden hemen hepsi çeşitli gazetelerde kendi takdirlerine göre yer almıştır. Bütün Basın Bültenleri ve Genelgeler Ankara Barosu Dergisinde aynen yayınlanmıştır. Ankara Barosu Dergisi de ayrıca bütün Barolarımıza ve delegelerimize Birliğimizce gönderilmiştir. Ankara Barosuna bu katkılarından dolayı teşekkür etmeyi görev bilmekteyiz.

Bu yıl yayın hayatına yeniden başlayan Türkiye Barolar Birliği Bülteni ise iletişim açısından önemli bir eksiği doldürmüş bulunmaktadır. Türkiye Barolar Birliği Bülteni delegelerimize gönderildiği gibi bir nisbet dahilinde dağıtılmak üzere Barolarımıza da gönderilmektedir. Ayrıca bu bülteni isteyen her meslektaşımızın adresine ücretsiz olarak ulaştırılmaktadır.

AVUKATLARIN HASTALIK VE ANALIK SİGORTASINDAN YARARLANMALARI:

Meslektaşlarımız mecburi Topluluk Sigortasından yararlanmaktadırlar. Sigorta ile ilgili konular hakkında raporumuzun ilgili bölümünde oldukça geniş bilgi verilmiştir. Ancak meslektaşlarımız Hastalık ve Analık sigortasından yararlanmalarını sürekli bir eleştiri konusu olarak dile getirmektedirler. Hastalık ve Analık sigortası için gereken ek primin ödenmesi halinde bu sigortadan da yararlanabilecekleri her fırsatta belirtilmektedir. Aslında meslektaşlarımızın emekli olduktan sonra hastalık sigortasının korumalarından yararlanabilmektedirler. Ancak emekli olmadan hastalık

sigortasından yararlanmak istediğini bildiren bazı meslektaşlarımızın istekleri Sosyal Sigortalar Kurumuna iletilmiştir. Başvuruların olumlu karşılandığına ilişkin alınan yanıtlardan bir tanesi konunun aydınlatılması ve bütün meslektaşlarımızın bilgisine sayın delegelerimiz aracılığı ile ulaşması için raporumuzun son kısmına almaktayız.

SOSYAL SİGORTALAR KURUMU
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı: X-İş.Ka.D.Bşk.320-86/402

Konu: Topluluk Sigortası

28 Nisan 1989

38820

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANLIĞINA

İlgi:30.3.1989 tarihli 453 sayılı yazınız.

Yazınızda,Rize Barosu Başkanlığından alınan 6.3.-1989 tarihli yazıda,anılan Başkanlığa bağlı avukatların Hastalık ve Analık Topluluk Sigortasından faydalannak istedikleri belirtilerek,gerekli işlemlerin yapılması istenilmektedir.

Bilindiği üzere,1136 Sayılı Avukatlık Kanununun 186 ve 191.maddelerinin atıfta bulunduğu 506 sayılı Kanunun 86.maddesinde,aynen "Kurum,2. ve 3.maddelere göre sigortalı durumda bulunmayanların,Çalışma Bakanlığınca onanacak Genel Şartlarla,(İş Kazalarıyla Meslek Hastalıkları),(Hastalık ve Analık),(Malüllük,Yaşlılık ve Ölüm) sigortalılarından birine,bir kaçına veya hepsine Toplu olarak tabi tutulmaları için işverenlerle veya dernek,birlik, sendike ve başka teşekküllerle sözleşmeler yapabilir" denilmektedir.

Mezkür 86.maddede,toplu olarak ibaresi kullanıldığına ve topluluk da en az iki kişiden oluşacağına göre,Hastalık ve Analık Topluluk Sigortasına girmek isteyen Rize Barosuna bağlı avukatlar için,Rize Barosu ile Topluluk Sigortası sözleşmesi yapılabilmesi,en az iki avukatın müracaati halinde mümkün bulunmaktadır.

Bu itibarla, mevzu bahis topluluk sigortalarına girmek isteyen Avukatlardan bir topluluk oluşturulduğu takdirde, bu hususta gereken işleme tevessül edilmek üzere, Rize Sigorta Müdürlüğümüzle temasa geçilmesi gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederiz.

Ayser ÜRESİN
İş Kazaları Daire
Başkanı

Şenay YAZICIOĞLU
İş Kazaları Dairesi
Başkanlığı Şube Müdürü

4-DİSİPLİN KURULU ÇALIŞMALARI :

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kuruluna 10.4.1987 tarihinden 8.4.1989 tarihine kadar 179 dosya gelmiştir.

Bu dosyalardan;

- 32..... Uyarma Cezası,
- 46..... Kınama Cezası,
- 26..... Para Cezası,
- 16..... 3 Ay Süre ile Mesleğini Yapmaktan Yasaklanması,
- 6..... 6 Ay Süre ile Mesleğini Yapmaktan Yasaklanması,
- 2..... 1 yıl Süre ile Mesleğini Yapmaktan Yasaklanması,
- 3..... Meslekten Çıkarma,
- 45..... Ceza Tayinine Yer Olmadığına,
- 3..... Tedbiren İşten Yasaklanması,

177 dosyanın incelenmesi tamamlanmış (110) Onama,(14) Bozma,(3) İade,(3) Karar verilmesine olanak bulunmadığına,(12) Cezanın Kaldırılmasına,(27) Ceza,Avukatlık Yasasınının 157.maddesi uyarınca düzeltilmek suretiyle onanmıştır.(8) Süre Yönünden Reddine karar verilmiştir.

Disiplin Kurulu son toplantısını 8 Nisan 1989 günü yapmış gündemindeki dosyaları tetkik ederek karara bağlamıştır.

BAROLARA YAZILI AVUKAT SAYISI

XIX.Olağan Genel Kurul raporunda 31.12.1986 tarihi itibariyle 4565'i kadın,17110'u erkek olmak üzere 21675 olduğunu belirtmiştik.Bu sayı 31.12.1987 tarihi itibariyle 4771'i kadın, 17624'ü erkek olmak üzere 22395'e ulaşmış bulunmaktadır.

Avukat sayısının Barolara göre dağılışı gösterir çizelge aşağıda bilgilerinize sunulmaktadır.

1987 Yılına Ait Avukat Sayısı

<u>BAROLAR</u>	<u>KADIN</u>	<u>ERKEK</u>	<u>TOPLAM</u>
ADANA	95	455	550
ADYAMAN	-	37	37
AFYON	2	86	88
AĞRI	5	13	18
AMASYA	10	47	57
ANKARA	695	3189	3884
ANTALYA	67	340	407
ARTVİN	1	22	23
AYDIN	54	239	293
BALIKESİR	53	273	326
BOLU	18	85	103
BURSA	108	469	577
BURDUR	-	52	52
ÇANAKKALE	18	90	108
ÇORUM	-	92	92
DENİZLİ	16	212	228
DIYARBAKIR	6	93	99
EDİRNE	17	99	116
ELAZIĞ	14	83	97
ERZİNCAN	8	24	32
ERZURUM	4	53	57
ESKİŞEHİR	48	194	242
GAZİANTEP	25	190	215
GİRESUN	7	58	65
GÜMÜŞHANE	1	35	36

<u>BAROLAR</u>	<u>KADIN</u>	<u>ERKEK</u>	<u>TOPLAM</u>
HATAY	40	205	245
İSPARTA	10	66	76
İSTANBUL	2531	5818	8349
İZMİR	381	1055	1836
KARS	2	45	47
KASTAMONU	4	55	59
KAYSERİ	24	209	233
KIRKLARELİ	15	64	79
KIRŞEHİR	8	44	52
KOCAELİ	73	201	274
KONYA	41	399	440
KÜTAHYA	19	75	94
MALATYA	10	92	102
MANİSA	38	255	293
K.MARAŞ	13	93	106
MARDİN	3	40	43
MERSİN	63	375	438
MUĞLA	29	124	153
MUŞ	-	15	15
NEVŞEHİR	1	35	36
NİĞDE	11	74	85
ORDU	7	85	92
RİZE	-	36	36
SAKARYA	14	131	145
SAMSUN	35	222	257
SİNOP	2	31	33
SİVAS	9	73	82
SİİRT	2	19	21
TEKİRDAĞ	21	114	135
TOKAT	8	59	67
TRABZON	13	93	106
URFA	2	83	85
UŞAK	9	58	67
VAN	1	49	50
YOZGAT	2	60	62
ZONGULDAK	58	242	300
	<u>4771</u>	<u>17624</u>	<u>22395</u>

S O N U Ç :

15 Mayıs 1987-21 Mayıs 1989 günlerini kapsayan 24 aylık faaliyet dönemi çalışmalarımızın onaylanmasını ve Yönetim Kurulumuzun Yüce Genel Kurulca aklanmasını diler saygılar sunarız.

Başkan Başkan Yrd. Başkan Yrd. Genel Sekreter
Av.Teoman EVREN Av.Vedat BURCUOĞLU Av.Hilmi BECERİK Av.Turan ASLAN

Sayman Üye Üye
Av.Naci Işık MOROVA Av.Ziya BİLGE Av.Burhan KARAÇELİK

Üye Üye Üye Üye
Av.Şahap DEMİRER Av.İsmail TARHAN Av.Güney DİNÇ Av.Teoman ERGÜL

